

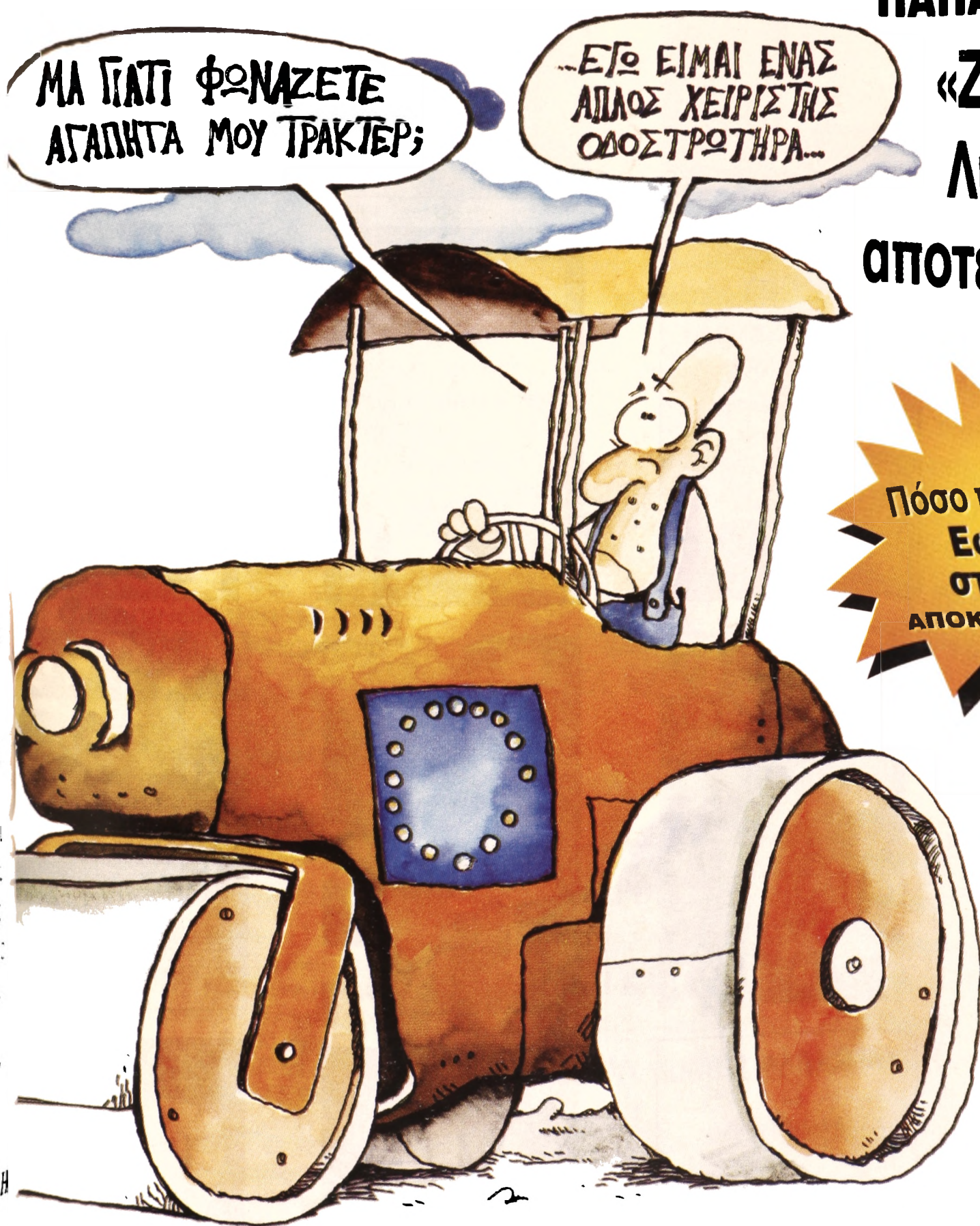
ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 622
Παρασκευή
6 Δεκεμβρίου 1996
Δρχ. 500

**ΜΙΧΑΛΗΣ
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

**«Ζητείται τόλμη.
Λύση μοναδική
αποτελεί η διάσπαση»**

**Πόσο πάει ο πολιτισμός;
Εφάπαξ 38 δισ.
στον Λαμπράκη!
ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ**

**ΠΟΛΕΜΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚ
ΧΑΡΤΙ**

- Η ΣΕΡΒΙΑ
ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ
- ΣΕΛΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΙΖΥΗΝΟ

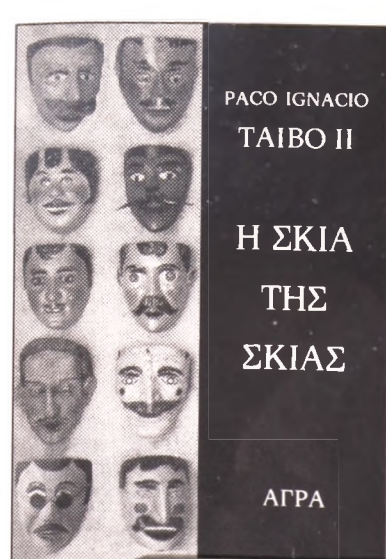
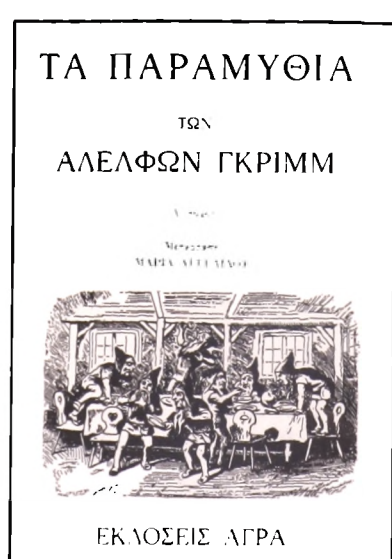
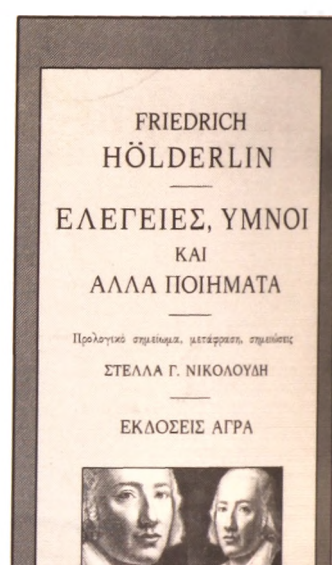
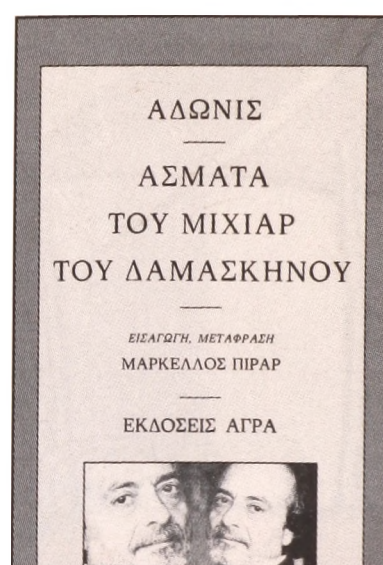
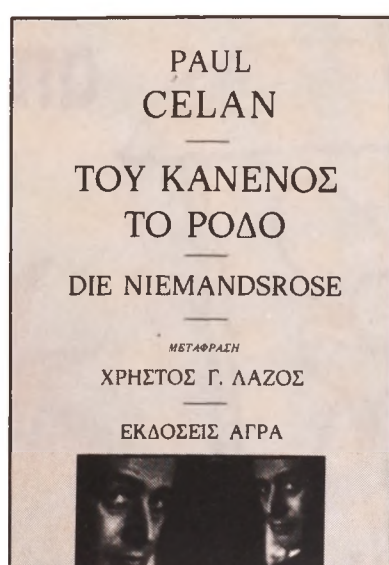
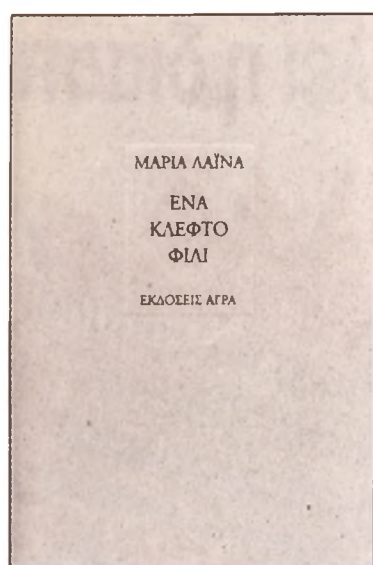
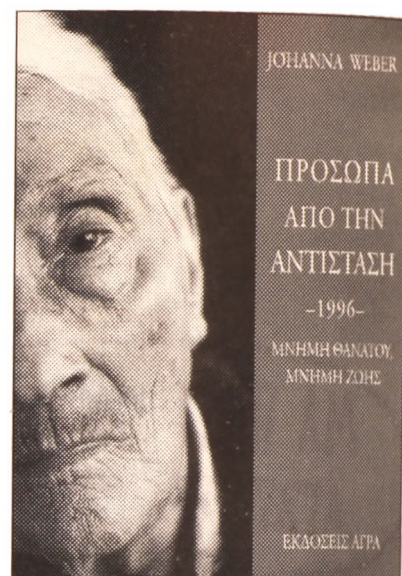
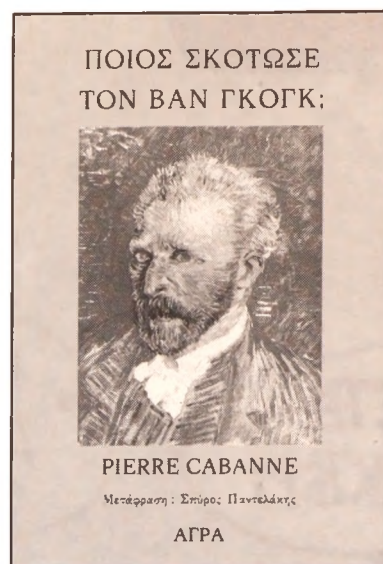
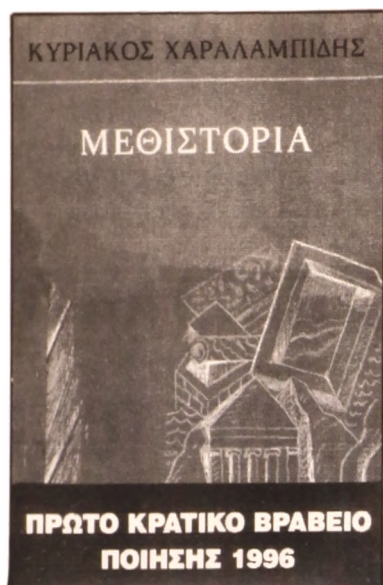
Κ. ΚΟΥΦΟΓΙΩΡΓΟΣ 9612

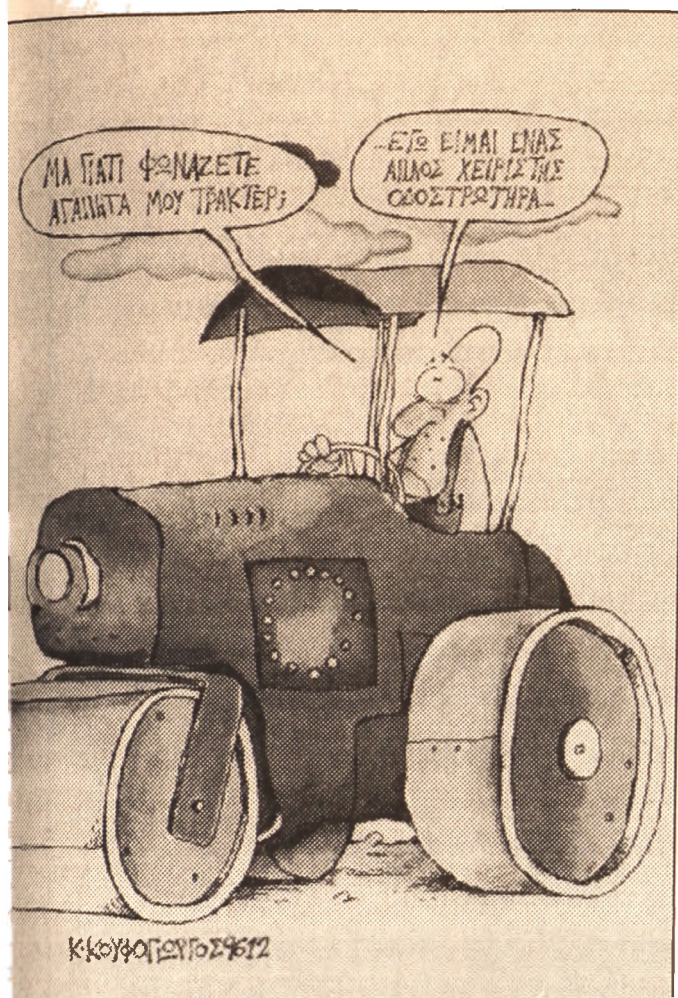
Τα αγροτικά οδοφράγματα

309... και είναι κλείσει όλα οι δρόμοι για τη Λάρισα...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

Περίοδος Β' - Έτος 23ο - Τεύχος 622
Παρασκευή 6 Δεκεμβρίου 1996 - Δρχ. 500

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107

ΑΝΤΙ ON-LINE: <http://www.compulink.gr/anti>

E mail: anti@compulink.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου

ΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δημήτρης Γκέκας

ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν

ΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστερί

Τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ενιαία συνδρομή: 26 τεύχη., Εξάμνη: 13 τεύχη
ΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 5.000 δρχ., Ετήσια 10.000 δρχ.,
Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 40.000 δρχ.

Φοιτητική ετήσια: 8.000 δρχ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 38 δολ., Ετήσια: 75 δολ.,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 44 δολ., ετήσια 88 δολ.

ΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 500,

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 1.000

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Προ του βιβλίου - Α Πουλουκταή και Σία Ε.Ε.

Πασάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ. 12 **ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΤΟΛΜΗ. ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΤΟΛΜΗΡΟΙ** Βαρουσήμαντο

άρθρο του Μιχάλη Παπακωνσταντίνου για την κρίση στη Ν.Δ

ΣΕΛ. 14 **ΟΤΑΝ ΟΙ ΔΕΞΙΟΙ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΞΙΟΥΣ** Ποιος

«παίζει» με ποιον και τι στη Νέα Δημοκρατία; - του Δ. Ζώνιου.

ΣΕΛ. 18 **«ΕΠΙΛΟΓΕΑΣ» ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ** Για τον κοινωνικά

άδικο Προϋπολογισμό - του Κ. Τσαλόγλου

ΣΕΛ. 24 **ΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ**

«Κι είχανε κλείσει όλοι οι δρόμοι για τη Λάρισα...» Ρεπορτάζ: Λεωνίδας

Βαλασόπουλος. Αναλύσεις: Τάσος Παππάς, Σ. Σκουμπουρδής

ΣΕΛ. 28 **38 ΔΙΣ. ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ** Ένα

αποκαλυπτικό δημοσίευμα: Τα ποσά με τα οποία επιχορηγείται
το Μέγαρο Μουσικής και οι υπόλοιπες «πολιτιστικές» εταιρείες
του κ. Χρήστου Λαμπράκη.

ΣΕΛ. 34 **«ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΒΑΛΟΥΜΕ ΤΕΡΜΑ Σ' ΑΥΤΟ»** Ο Τζέρεμ Άνταμς

του Σιν Φέιν μιλά για τη Βόρεια Ιρλανδία. Συνέντευξη στην

Κατερίνα Καρύγιαννη

ΣΕΛ. 56 **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ: 2-3 ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΞΕΡΩ ΓΙ' ΑΥΤΟΝ**

Εκατό χρόνια από το θάνατο του Γεωργίου Βιζυηνού, ο Μισέλ Φάις
παρουσιάζει τον συγγραφέα. Και ο Απόστολος Διαμαντής εξηγεί γιατί ο
Βιζυηνός δεν έγραφε αστυνομικά μυθιστορήματα.

ΣΕΛ. 59 **ΑΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΟΒΑΡΑ** Κριτική της Κριτικής Επιτροπής του

Φεστιβάλ Κινηματογράφου - του Δημήτρη Χαρίτου

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αγρότες στην εθνική οδό, σελ. 4

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Γιώργος Φιλδισάκος, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Τύπος, σελ. 31

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Κόσμος, σελ. 33

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Επιστολές, σελ. 50

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 52

ΑΓΡΙΑ-ΗΜΕΡΑ

Παν. Ιωαννίσης, σελ. 62

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

σελ. 63

ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ

Κώστας Ακρίβος, σελ. 66

Εξώφυλλο:

Κώστας Κουφογιώργος

ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ

ΕΠΙΠΟΛΑΙΑ παιγνίδια αποφάσισε να παίξει η κυβέρνηση και επιπόλαιες αναλύσεις γίνονται από τα κανάλια και ορισμένους σχολιαστές για το ζήτημα των αγροτικών κινητοποιήσεων που ξέσπασαν από μέρες. Όταν γράφονταν οι γραμμές αυτές –Πέμπτη πρωί– η κατάσταση ήταν σε κρίσιμη αναμονή. Λύση –καμιά λύση– δεν φαινόταν στο ορίζοντα.

ΔΕΝ ΘΑ ΣΤΑΘΟΥΜΕ στα καθεαυτά αιτήματα των αγροτών του κάμπου. Εξάλλου δεν είναι μόνον τα αιτήματα των αγροτών του κάμπου που ετέθησαν επί τάπητος τις ημέρες αυτές. Διαμαρτυρίες έχουν εγείρει και άλλες κοινωνικές ομάδες – οι εκπρόσωποι των οποίων, συνήθως, κατατάσσονται αβασάνιστα από το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης στους «έχοντες» και στους «κατέχοντες». Οι διαμαρτυρίες αυτές ωρίμασαν και ξέσπασαν μετά τις πρώτες διαρροές του περιεχομένου του προϋπολογισμού και των προγραμματιζόμενων οικονομικών μέτρων της κυβέρνησης.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΝΑ ΕΧΟΥΝ βάση οι αιτιάσεις πολλών αναλυτών κατά των αγροτών του κάμπου, οι οποίοι «κρατούν σε καθεστώς ομηρίας» το «κοινωνικό σύνολο». Από την άλλη, όμως, οι ενστάσεις επί της μεθόδου αδιαφορούν για την ουσία. Και η ουσία είναι άλλη: οι φορολογικές επιλογές της κυβέρνησης. Για μια ακόμα φορά, οι συνήθεις φοροφυγάδες επιβαρύνονται με αναλογικά ασήμαντο ποσοστό φορολόγησης, την ίδια στιγμή που ο προσδιορισμός τεκμηρίων διαβίωσης αδικεί τα χαμηλότερα εισοδήματα.

ΕΙΝΑΙ ΟΦΘΑΛΜΟΦΑΝΗΣ η αλλοπρόσαλλη και κοινωνικά άδικη φορολογική πολιτική της εκσυγχρονιστικής κυβέρνησης Σημίτη. Πολλές από τις κυβερνητικές επιλογές ακόμα απορούμε πώς και δεν κινητοποίησαν δυναμικά και άλλες, εξίσου με τους αγρότες πληττόμενες, κοινωνικές κατηγορίες. Οι εκπρόσωποι των οποίων, την ώρα που πληρώνουν (βογγώντας, είναι αλήθεια) το κόστος της (καθόλου βέβαιης) σύγκλισης, βλέπουν, π.χ., να απαλλάσσονται –εκ νέου– οι αθλητικές ΠΑΕ από συσσωρευμένα χρέη. Την ίδια στιγμή, η κυβέρνηση προχωρά στα μεγαλεπήβολα εξοπλιστικά προγράμματα που, αν υλοποιηθούν, θα κάνουν την μεν σύγκλιση απλησίαστο όνειρο, θα ξαναγιγαντώσουν δε τον εσωστρεφή εθνοκεντρισμό και αναδελφισμό της ελληνικής κοινής γνώμης.

ΑΛΛΑ, ΓΙΑ ΝΑ επιστρέψουμε εκεί που ξεκινήσαμε, στο δίκαιο δηλαδή της εξέγερσης των ελλήνων αγροτών, θα θέλαμε να κάνουμε τις συγκρίσεις ως Ευρωπαίοι. Ούτε ο κ. Τζουμάκας, φανταζόμαστε, δεν θα διαφωνεί ότι ο έλληνας αγρότης είναι πολύ πίσω από τον ομόλογό του στις άλλες ευρωπαϊκές κοινωνίες. Ο έλληνας αγρότης δεν απολαμβάνει καμιά μέριμνα από την πολιτεία. Εκτός από την οικονομική του δυσπραγία, ο Έλληνας της υπαίθρου είναι εγκαταλελειμμένος στη μοίρα του να βολοδέρνει με μόνες αναφορές στον πλασματικό κόσμο της τηλεόρασης. Έχοντας ως εφόδιο, τί; Την «κουλτούρα» που περιμάζεψε από τους πατεράδες του. Δηλαδή τη στέρηση, την αμάθεια, την απομόνωση.

αντί

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ 10 ΔΕΚ. 1996

ΑΝ ΥΠΟΧΩΡΗΣΟΥΜΕ
ΣΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ, ΠΑΒΙ
Η ΣΥΓΚΛΙΣΗ!

ΘΑ ΖΗΛΕΨΟΥΝ
ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΟΙ ΥΠΟ-
ΛΟΙΠΟΙ!

ΘΑ ΠΕΣΕΙ ΚΑΙ
Η ΚΟΜΙΣΙΟΝ ΝΑ
ΜΑΣ ΦΑΕΙ!

ΑΝ ΔΕΝ ΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟΥΜΕ,
ΘΑ ΜΑΣ ΨΕΦΗΣΟΥΝ ΣΤΗΝ
ΠΕΙΝΑ!

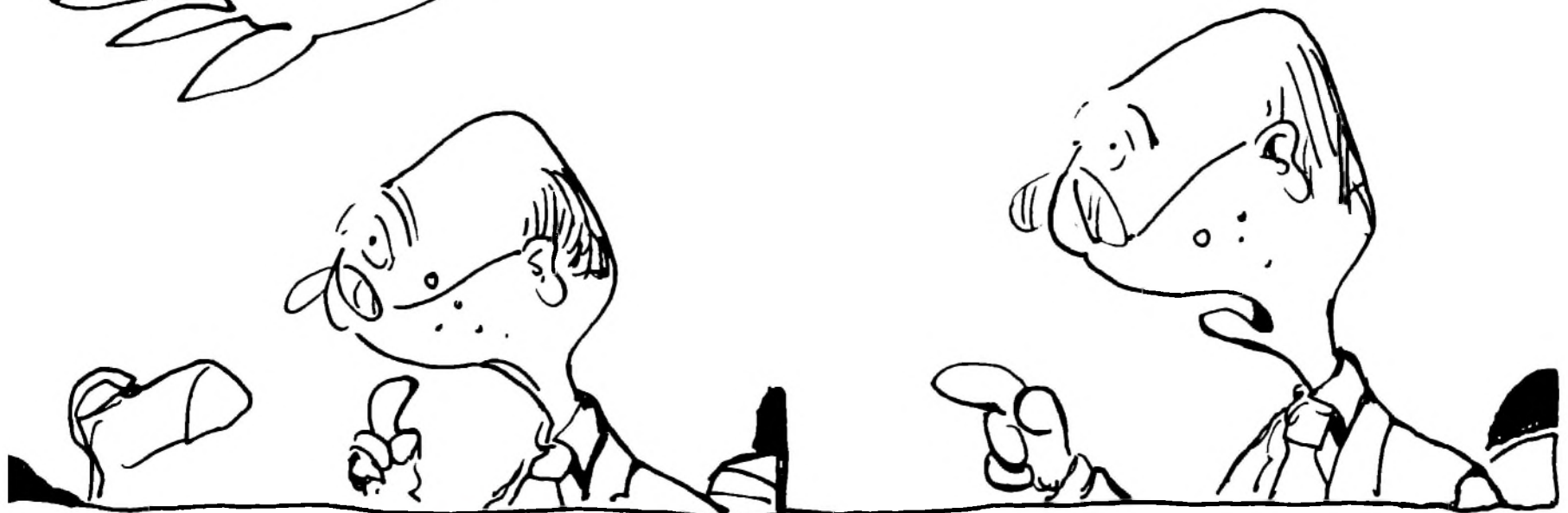
ΑΝ ΤΟΥΣ
ΔΕΙΡΟΥΜΕ, ΘΑ ΛΥΣ-
ΣΑΞΟΥΝ ΤΕΛΕΙΟΣ!

ΑΔΙΕΞΟΔΟ,
ΑΔΙΕΞΟΔΟ!

ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ
ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΕ!;

ΕΚΛΟΓΕΣ;...

Δ **ΠΟΛΙΤΙΚΟ** ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Ούτε μακρόπνοη αγροτική – ούτε επιτελική εξωτερική πολιτική...

ΟΙ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ και τα «μπλόκα» των αγροτών σκίασαν όλες τις άλλες ειδήσεις: Τις επαφές του πρωθυπουργού στη Λισσαβώνα, το «ολίγου δειν» μορατόριουμ στρατιωτικών πτήσεων πάνω από την Κύπρο, τη συνέντευξη του Αμερικανού πρέσβη Τόμας Νάιλς, την αναταραχή στη Νέα Δημοκρατία, ακόμα και το ενδεχόμενο αγοράς οπλικών συστημάτων από τη Ρωσία!

ΤΗΝ ΩΡΑ, πάντως, που επέστρεφε ο κ. Κ. Σημίτης από την πορτογαλική πρωτεύουσα, η εξόρμηση των τρακτέρ κάλυπτε 17 νομούς (από Δράμα-Κιλκίς-Θεσσαλονίκη ως Βόλο-Λειβαδιά, Πάτρα, Πύργο...), η εθνική οδός Αθηνών-Θεσσαλονίκης παρέμενε κλειστή, η «ασφυξία» έπνιγε τα περισσότερα αεροδρόμια της ηπειρωτικής Ελλάδας, ενώ 15 ερωτήσεις είχαν ήδη κατατεθεί στη Βουλή (για την «ώρα του πρωθυπουργού»), με αντικείμενο την κυβερνητική αγροτική πολιτική.

«ΤΙΣ ΠΤΑΙΕΙ;», όμως, για το τοπίο που εμφανίζει η χώρα, τις μέρες αυτές, με τα τρακτέρ να κλείνουν τους οδικούς κόμβους, τους βαμβακοπαραγωγούς να δηλώνουν ότι θα μείνουν στο οδόφραγμα (αν

χρειασθεί) και πέραν των Χριστουγέννων και την κυβέρνηση, αμήχανη, δίβουλη, πότε να δηλώνει ότι «οι αγρότες έχουν δίκαιο» – αλλά «χρήματα δεν υπάρχουν»... – και πότε οι κινητοποιήσεις είναι... δάκτυλος του ΚΚΕ ή της Ν.Δ. ή των εσωκομματικών αντιπάλων του κ. Σημίτη...

ΑΝΑΛΟΓΟ τοπίο είχε γνωρίσει η χώρα και τον Μάρτιο του 1995. Κυβερνών κόμμα ήταν και τότε το ΠΑΣΟΚ, η Ελλάδα είχε και τότε κοπεί στα δύο ή στα τρία... Το αποτέλεσμα είναι γνωστό: Λίγο προτού απελευθερωθούν οι δρόμοι, η κυβέρνηση δεσμεύθηκε ότι θα μελετήσει το πρόβλημα «σε βάθος», στο πλαίσιο, βέβαια, της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κ.λπ. Φυσικά τίποτε δεν έγινε και το πρόβλημα (η απόσταση μεταξύ κόστους παραγωγής και τελικής τιμής) παρέμεινε ως είχε! Σήμερα, οι πάντες αναγνωρίζουν, και πάλι, ότι το πρόβλημα της αγροτικής πολιτικής είναι διαρθρωτικό και ότι η αντιμετώπισή του απαιτεί – πέραν από την ικανοποίηση επί μέρους αιτημάτων – μακρόπνοες πολιτικές, μακροχρόνιους σχεδιασμούς.

ΚΑΙ η κυβέρνηση; Σε θεωρητικό δο, τίποτε δεν αποκλείει. Δέχεται αγροτικά προβλήματα είναι υπαίθριος φθίνει και ότι οι λύσεις απαιτούνται πρέπει να είναι λύσεις ναίες, βιώσιμες και συνολικές. Από λη, όμως, δεν εγκαταλείπει και τη δοση του παπανδρεϊσμού. Άμεσος Να σπάσει το μέτωπο των αγροτών αποχώρηση των πράσινων τρακτέρ οδοφράγματα. Και, εν συνεχεία, διώξει – μέσω μιας διαδικασίας δια «λύση σε πολιτικό επίπεδο», μια κ υπάρχουν περιθώρια για οικονομι ροχές»... Η επιδίωξη αυτή δεν είναι του ευχερής. Πρώτον, διότι οι αγρο τανοούν την οποιαδήποτε «πολιτ ση», σε συνάρτηση με την ικανοποι γκεκριμένων οικονομικών αιτ Δεύτερο, γιατί δεν υπάρχει εσωτερ βερνητική συνοχή. Τρίτο, γιατί η κ ση δεν έχει ν' αντιμετωπίσει μόνο τ ματα των βαμβακοπαραγωγών, α των πατατοπαραγωγών, των σταγ ραγωγών, των καπνοπαραγωγών, τ δακινοπαραγωγών, οι οποίοι, από

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ ΣΚΟΥΜΠΟΥΡΔΗΣ

«Makedonissimo
η στρατηγική της πλάκας»

ΠΡΟΛΟΓΙΖΕΙ Ο ΝΙΚΟΣ ΜΟΥΖΕΛΗΣ

Με αφορμή το Μακεδονικό μία πολιτική ανάλυση
του Παπανδρεϊσμού και της παρακμής

Ένα σοβαρό, διδακτικό και αποκαλυπτικό βιβλίο
που διαβάζεται σαν κόμικς

ΜΑΝΩΛΗ ΒΑΣΙΛΑΚΗ

«ΑΠΑΝΤΑ ΕΒΕΡΤ»

Πολιτική ιλαροτραγωδία

Κατάλληλο ακόμα και για Νεοδημοκράτες

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

κίνητοποίηση των βαμβακοπαρα-
σκέφθηκαν να προσθέσουν και το
ειδικό βάρος, τα δικά τους χωρι-
σματα. Και είναι γνωστό, ότι οι
εις για τη συνέχιση ή όχι των κινή-
σεων, δεν παίρνονται πια από τη
πική Επιτροπή των αγροτών, αλ-
ους ίδιους τους αγρότες, στα κατά
μπλόκα»!

ΑΝ δεν υπάρχει μακρόπνοη αγρο-
τική, άλλο τόσο δεν φαίνεται να
επιτελική εξωτερική πολιτική, κα-
α εξαγγέλλουμε τη μια μέρα, και
επομένη... Η περίπτωση του μορα-
στρατιωτικών πτήσεων πάνω από
ρο, έδειξε έτσι όχι μόνο την έλλειψη
μού Αθήνας-Λευκωσίας, αλλά και
ειψη ομογνωμίας» -για να χρησι-
ουμε την αβρή διατύπωση της Κα-
ς- «μεταξύ των συναρμόδιων
ν της ελληνικής κυβερνήσεως». Η
ομογνωμίας», όμως, δεν είναι τί-
ο παρά οι γνωστές ενδοκυβερνητι-
ωνίες, όπου για ένα θέμα εξωτερι-
ντικής πολιτικής, τον λόγο πρέπει
λόγου χάρη, και ο ... υπουργός Παι-
ι Θρησκευμάτων, Γ. Αρσένης, «επί
τετέλεσε υπουργός Άμυνας!

υγκεκριμένη περίπτωση, πάντως,
κυπριακή, όσο και η ελληνική κυ-
έδωσαν την εντύπωση συγκροτη-
του αυτοαναιρούνται, χάριν παι-
την Τρίτη, ο πρόεδρος της Κύπρου
ίδης αναιρούσε τα όσα είχε δηλώ-
ώρες ενωρίτερα, ο κυβερνητικός
ρόσωπος κ. Κασουλίδης... Την ίδια
πρωθυπουργός Κ. Σημίτης αναι-
πίσης, τα όσα είχε δηλώσει, λίγες
ωρίτερα, ο εκτελών χρέη κυβερνη-
προσώπου Ι. Νικολάου. Κατά συ-
θέμα μορατόριουμ στρατιωτικών
πάνω από την Κύπρο, ουδέποτε
ουδέποτε συζητήθηκε και ουδέπο-
τη οποιαδήποτε απόφαση. Άρα, οι
υλίδης και Νικολάου δήλωσαν, τα
ωσαν, καθ' ο ευεπίφοροι σε φα-
εις! Κατά μια εκδοχή (ίσως την
έστερη), το μορατόριουμ τορπίλλι-
ελευταία στιγμή, ο υπουργός Άμυ-
Τσοχατζόπουλος, επικαλούμενος,
έλλων, και τη σύμφωνη γνώμη των
ν του ΓΕΕΘΑ. Αν δεχθούμε το μο-
υμ -φέρεται να διαμήνυσε στον
ουργό Κ. Σημίτη, ευρισκόμενο στη
ώνα- τότε καταπίπτει το ενιαίο
ό δόγμα, το οποίο κατακυρώθηκε
τελευταία επίσκεψή μου στη Λευ-
κλπ. Πλην, τόσο το ΑΚΕΛ, όσο

και ο Συνασπισμός πίστευαν -και πιστεύ-
ουν- ότι η αναστολή των στρατιωτικών
πτήσεων πάνω από την Κύπρο, θα μπορού-
σε να συμβάλει στην αποκλιμάκωση της
έντασης και στην προώθηση της στρατιωτι-
κής απαγκίστρωσης στο νησί.

ΑΠΟ ΤΗ συμμετοχή του κ. Σημίτη στη
σύνοδο κορυφής του Οργανισμού για την
Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώ-
πη (ΟΑΣΕ), ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι
δυο συναντήσεις του με τον πρόεδρο της
Τουρκίας Σ. Ντεμιρέλ και τον πρόεδρο της
ΠΓΔ της Μακεδονίας Κ. Γκλιγκόροφ. Και
οι δυο συναντήσεις χαρακτηρίστηκαν, από
τον πρωθυπουργό, ως συναντήσεις «κοι-
νωνικού χαρακτήρα»... Πάντως, φαίνεται
ότι η κάθε συνάντηση κράτησε κάτι παρα-
πάνω από «τρία ή τέσσερα λεπτά» (αυτός ο
χρόνος είχε καταγραφεί σε σχέση με την
προηγούμενη συνάντηση Σημίτη-Ντεμι-
ρέλ...), αφού, κατά δήλωση του πρωθυ-
πουργού, του δόθηκε η ευκαιρία να έχει
«μια σύντομη ανταλλαγή απόψεων, τελείως
γενικής μορφής»!

ΦΥΣΙΚΑ «δεν συζητήθηκε θέμα ελληνο-
τουρκικού διαλόγου», όπως δεν συζητήθη-
κε, λόγου χάρη, «θέμα επίσκεψης Σημίτη
στην Άγκυρα». (Σε μια τέτοια περίπτωση,
το καταπέτασμα του ναού θα σχιζόταν εις
δύο, από άνωθεν έως κάτω...). Όμως είναι
ενθαρρυντικό ότι οι συναντήσεις του κ. Ση-
μίτη με τους κ. Ντεμιρέλ και Γκλιγκόροφ
χαρακτηρίζονται τώρα («από διπλωματι-
κούς κύκλους στη Λισσαβώνα») ως «καλή
αφετηρία», προκειμένου να βρεθούν «ε-

κείνες οι διαδικασίες που θα οδηγούσαν
στην εξομάλυνση των διαφορών», κλπ.
Όσο για τη συνάντηση Σημίτη-Γκλιγκό-
ροφ, ο πρωθυπουργός διευκρίνισε ότι δεν
συζητήσαν το θέμα του... ονόματος (γιατί
αυτό συζητείται στο πλαίσιο του ΟΗΕ!),
αλλά μόνο το θέμα των καλών σχέσεων με-
ταξύ των δυο χωρών.

ΑΠΟ ΤΑ γεγονότα του «Δεκαπενθήμε-
ρου» θα πρέπει, ίσως, να σημειώσουμε τη
συνέντευξη του Αμερικανού πρέσβη Τό-
μας Νάιλς, στο συνάδελφο Κώστα Ιορδα-
νίδη, σύμφωνα με την οποία, η αμερικανι-
κή κυβέρνηση δεν επιδιώκει συμφωνία-
πακέτο στην Κύπρο και στο Αιγαίο. Άρα,
ξεχωριστές προσπάθειες για την επίλυση
του Κυπριακού και ξεχωριστές για να επι-
τύχουμε πρόοδο στα ελληνοτουρκικά... Οι
ΗΠΑ, πάντως, προσφέρονται, ως ενδιαμέ-
ση χώρα, για έναν διάλογο Αθήνας - Άγκυ-
ρας, εφόσον οι δυο χώρες δεν μπόρεσαν ή
δεν μπορούν να ανοίξουν έναν απ' ευθείας
διάλογο μεταξύ τους.

ΠΕΡΑ από τα οχληρά επίγεια, ίσως θα
πρέπει να σταθούμε στην ανακοίνωση του
αμερικανικού υπουργείου Άμυνας ότι η
διαστημική βολίδα Clementine κατέγρα-
ψε, κάπου στο νότιο πόλο της αθέατης
πλευράς της σελήνης, μια μικρή παγωμένη
λίμνη. Πότε άρχεται ο εποικισμός του φεγ-
γαριού; Μας τελείωσε και ο «υπαρκτός»
και είναι δύσκολο το Πεντάγωνο να ζητή-
σει νέα κονδύλια για έναν -άλλης εκδο-
χής- πόλεμο των άστρων.

ΑΝΤΗΝΩΡ

Γνωρίστε τον Ελληνικό Πολιτισμό
με τις Εκδόσεις Ποιότητας

ΠΑΠΑΔΗΜΑ

που τιμούν τα ελληνικά γράμματα
και συμβάλλουν στην ανάπτυξη
των κλασικών σπουδών και της παιδείας
στην πατρίδα μας

Κάθε βιβλίο μας είναι το πολυτιμότερο
και χρησιμότερο δώρο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑ. Ιπποκράτους 8, Αθήνα, τηλ. 36.27.318

ΑΘΛΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

Την ξεχασμένη από
καιρό πρακτική των
πιστοποιητικών
εθνικοφροσύνης
φαίνεται να
θυμήθηκε
πρόσφατα ο
βουλευτής της Ν.Δ.
Γ. Καρατζαφέρης.

Ο «κύριος»
Καρατζαφέρης,
ένθερμος
υποστηρικτής
της σημερινής
ηγεσίας της Ν.Δ.,
υπέβαλε πριν
από περίπου
20 ημέρες
επίκαιρη ερώτηση
στον πρωθυπουργό
σχετικά με την
καταγωγή του
υφυπουργού
Εξωτερικών,
καθηγητή **Χρήστου
Ροζάκη.**
Αντέδρασαν,
εύλογα, η Ένωση
των Πολιτών για την
Παρέμβαση,
άνθρωποι του
ακαδημαϊκού
χώρου, αλλά
και στελέχη
της Ν.Δ. Τέτοιες
ενέργειες δεν
μπορεί παρά να
καταδικάζονται
ρητά.
Σ.Ν.

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΚΑΛΥΨΕΙ ΤΟ ΚΕΝΟ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗΣ;

Το ενδιαφέρον δεν είναι τόσο αυτά που βλέπου-
με ως απαρχές μιας προαναγγελθείσας καται-
γίδας. Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι τα κοινωνικά
στρώματα που δυσφορούν με τα οικονομικά μέτρα
της κυβέρνησης είναι αυτά που έθρεψαν και τρά-
φηκαν από το ΠΑΣΟΚ.

Μοιάζει ως ο κύκλος να διαγράφει την περιστρο-
φή του, η ουρά να πρέπει να δαγκάσει το κεφάλι.

Στην πιο δύσκολη έως ιλαροτραγική θέση βρί-
σκονται οι συνδικαλιστές πάνω στους οποίους στη-
ρίχθηκε σε σημαντικό βαθμό το παπανδρεϊκό οικο-
δόμημα: εμφανίζονται απελπιστικά διχασμένοι
προσπαθώντας να πατήσουν σε δυο βάρκες που
δεν μπορούν να συγκλίνουν. Ο κίνδυνος είναι προ-
φανής: εάν χάσουν το παιχνίδι, μπορεί να αναδυθεί
μια πιο «άγρια αντιπολίτευση» που θα σάρωνε και
τους ίδιους.

Η ειρωνεία, είναι, ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς
στήριξαν τον κ. Σημίτη στην πορεία του προς την
ηγεσία του κόμματος και της κυβέρνησης: τώρα
απειλούνται κι αυτοί από την ουρά τους ή, απλώς,
από την πολιτική αβλεψία τους.

Πώς θα προλάβουν να βουλευτοποιηθούν ή να
υπουργοποιηθούν;

Δεν κατάλαβαν ότι «ο μονόδρομος της ευρωπαϊ-
κής σύγκλισης» (σύμφωνα με τα λόγια του πρωθυ-
πουργού) περνάει μέσα από τη ρήξη, εν μέρει ή εν
όλω, τολμηρά ή άτολμα και διστακτικά, με το πα-
πανδρεϊκό οικοδόμημα;

Πώς δεν προέβλεψαν εκείνο το δειλό όσο και
αναπόφευκτο σημαντικό «τα σημερινά προβλήματα
είναι παιδιά όλων μας»; Ήταν ως να έλεγε: τα προ-
βλήματα στρέφονται τώρα εναντίον των γεννητό-
ρων τους.

Το ζήτημα είναι ότι «οι γεννήτορες» θα πρέπει
τώρα να στραφούν εναντίον της λαϊκής βάσης τους
– αναποτρέπτως δε, και εναντίον του «παλιού κα-
κού εαυτού τους».

Έτσι, μένει η καίρια αντίφαση – προσπαθώ-
ίως να την ξεπεράσουν, θυσιάζουν ένα μέρος
λάχιστον της παραδοσιακής εκλογικής πελα-
τους.

Στο άρθρο της, την Κυριακή, η *Καθημερινή*
στοχα παρατηρούσε: «Με τις επιλογές της σ-
κριμμένης πολιτικής, ουσιαστικά το ΠΑΣΟΚ σ-
ται εναντίον της εκλογικής του βάσης, (...) σ-
εται με το δημιουργημά του και για τούτο σ-
ισχυρή αντίδραση».

Είναι ίσως αξιοπερίεργο ότι το ΠΑΣΟΚ αν-
να διεκπεραιώσει αυτή την πορεία ευρωπαϊ-
σης: αναποτρέπτως πρέπει να πληρώσει και το
μα. Οι επιπτώσεις θα 'ναι πιθανότατα βαθιές κ-
ζικές: το προφανέστερο είναι η αποξένωση με-
μέρους εκλογικής πελατείας, τροφοδοτώντας
ένα ευρύτερο ζήτημα πολιτικής εκπροσώπησης.

Τμήματα ολόκληρα μικρών και μεσαίων σ-
των, οι μικρομεσαίοι κι οι λεγόμενοι υπο-π-
ούχοι που κάποτε εκτινάχθηκαν ως ιδεολογικ-
μαία του ΠΑΣΟΚ, τώρα θα πρέπει να υποστο-
αντίστροφη διαδικασία: ο κύκλος κλείνει και
λον επώδυνα γι' αυτούς – εν ονόματι της «μη-
θωριοποίησης» στο πλαίσιο της ενοποιούμεν-
ρώπης.

Και καθώς ολοένα μεγαλύτερα κενά εκπρο-
σης αρχίζουν να διαγράφονται (η πολιτική-
θεια είναι μια από τις εκδηλώσεις της), τίθε-
τόματα το ερώτημα: ποιος και έως ποιο βαθ-
τα καλύψει και πόσο αυτό θα μεταβάλει ή κ-
ανατρέψει το σημερινό, ήδη τρεκλίζον, πολ-
σκηνικό.

ΥΓ. Και, βέβαια, το άλλο μη θιγόμενο εδώ ερώ-
τι σημαίνει αυτό για τους περίφημους κοινωνικ-
ιστούς – ίσως κιόλας αμυντικότατα
επανασυσπειρούμενους σε μια εποχή πολλαπ-
αβεβαιοτήτων.

Δημήτρης Κ-

ΤΗΝ ΕΡΧΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

ΤΗΝ ΕΡΧΟΜΕΝΗ Παρασκευή, 13 Δεκεμβρίου, στα βιβλιοπωλεία και στα περίπτερα, θα κυ-
ρήσει ένα ακόμα, έκτακτο *Αντί* – ευτυχώς, όχι για να κάνει αισθητή την παρέμβασή του σε κάποιο
ρό και απροσδόκητο πολιτικό πρόβλημα: αντίθετα, κατά την πάγια συνήθεια χρόνων, θα είναι αφ-
μένο στον Κώστα Καρυωτάκη. Είναι γνωστό ότι, φέτος, συμπληρώνονται 100 χρόνια από τη γέννη-
ποιητή. Στο τεύχος δημοσιεύονται κείμενα, μεταξύ άλλων, και των: **Διονύση Καψάλη, Γιώργου**
πούλη, Αλέκου Αργυρίου, Γιάννη Δάλλα, Δημήτρη Καργιώτη, Μαριλίζας Μητσού, Τζέννης Μα-
κη, Μιχάλη Γκανά, Στρατή Πασχάλη, Άντειας Φραντζή, καθώς και ένα παλιότερο κείμενο του
Σαββίδη. Την επιμέλεια του τεύχους έχει η **Χριστίνα Ντουινιά.**

Το ειδικό αφιέρωμα στον Καρυωτάκη θα κυκλοφορεί ως τις 8 Ιανουαρίου 1997.

Το επόμενο, κανονικό, τεύχος του περιοδικού θα κυκλοφορήσει σε 15 μέρες, την Παρασκευή 3
κεμβρίου.

ΚΙ ΑΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ
ΕΑΣ ΠΑΙΡΝΕΙ, ΝΑ ΠΑΡΕΤΕ ΤΑ
ΓΡΑΚΤΕΡ ΝΑ ΠΑΤΕ ΣΤΙΣ ΒΡΥ-
ΞΕΛΛΕΣ, ΘΡΑΣΥΔΕΙΟΙ!

ΨΥΛΛΟΙ ΣΤ' ΑΧΕΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Πεισθητική έκθεση του προϋπολογισμού είναι από τα πιο βαρετά κείμενα της ελληνικής δημοκρατίας, ίσως περισσότερο ακόμα και από τις κυρίως τόμους που αναγράφουν μόνο κονδύλια. Επί τη ευκαιρία, πληροφορώ τους περιέργους οι τόμοι αυτοί είναι ένας ωκεανός μηδενικών, για άλλους λόγους που φαντάζεται κανείς, αλλιώς γιατί τα ποσά εκφράζονται με μονάδα την δραχμή και όχι το εκατομμύριο.

Ουσικά η έκθεση προσπαθεί πάντοτε να ωραιοποιεί τα πράγματα. Η τρέχουσα, επειδή έχει μάλλον μεγαλύτερο έργο προς την κατεύθυνση της αθρόης, εξοντώνει με τους νεολογισμούς της, π.χ. «περαντισταθμίστηκε» (η καθοδική πορεία της απασχόλησης), «η συμβολή (του κόστους εργασιών) στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού ήταν περιορισμένη», «η επιτάχυνση της ανάκαμψης» και με τα κυκλικά σχήματα, π.χ. «απώτερος αντιπληθωριστικός στόχος είναι η μείωση του ρυθμού άνοξης του Αποπληθωριστική της Ιδιωτικής Κα-

τανάλωσης κάτω από το όριο του 3%».

Ωστόσο, η έκθεση έχει και λάθη. Βάσει του σκοπού της, θεωρώ σχεδόν φυσικά τα λάθη που συγκαλύπτουν την πραγματικότητα. Περιορίζομαι όμως σε ένα λογικό λάθος, του οποίου η αποκάλυψη περιέχεται στα ίδια τα φύλλα της έκθεσης. Γράφει η έκθεση: «Το 1996, η επιτάχυνση της ανάκαμψης της οικονομίας εκτιμάται ότι θα προκαλέσει περαιτέρω άνοδο της απασχόλησης και αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας, που αναμένεται να μειωθεί για πρώτη φορά ύστερα από πολλά χρόνια στο 9,8% του εργατικού δυναμικού».

Αυτός ο πανηγυρισμός κρατά πολύ λίγο, όσο χρονικό διάστημα μας χρειάζεται μέχρι να στραφούμε στην προηγούμενη σελίδα, όπου βλέπουμε πίνακα με ποσοστά ανεργίας 9.7, 9.6, 10.0 για τα έτη 1993, 1994, 1995 αντίστοιχα, ποσοστά που διαψεύδουν πολλαπλά τη δήλωση. Φαίνεται πως ο κ. Υπουργός διαβάζει μόνο τις δεξιές σελίδες των κειμένων.

Στ. Π.Κ.

ΚΑΗΜΕΝΟ ΒΑΤΟΠΕΔΙ...

ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ Μουσικής έγινε, τε-
το Διεθνές Συμπόσιο για
Μονή Βατοπεδίου του Αγίου
ους, που οργάνωσε το
κό Ίδρυμα Ερευνών. Στο

μάτι φαίνεται ότι έχει βάλει ο κ.
Λαμπράκης το Βατοπέδι.
Ετοιμάζει και μια χορωδία με
100 μοναχούς -βασικά
Βατοπεδινούς- που θα έρθουν

στο Μέγαρο να ψάλουν βυζαντι-
νούς ύμνους.
Πες, πες, το Βατοπέδι θα γίνει
όπου να 'ναι... Βηματοπέδι!

Ω.

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ, ΒΡΕ ΑΝΑΣΤΑΣΗ...

Έτυχε να μένεις στη
Χασιά. Έτυχε το
πρόσωπό σου να τους
μοιάζει «ύποπτο». Έτυχε
τα ρούχα σου να είναι
φθαρμένα και, αβίαστα,
σε ξάπλωσαν στο χώμα
για «έλεγχο» - και όχι για
να σε ξεφτιλίσουν όπως
θα σκέφτηκαν οι
κακόβουλοι...

Με μια σφαίρα, σε
σκότωσαν εν ψυχρώ.
Ο γιος σου είδε με τα
μάτια του τη φρίκη, κάτι
ακούει συχνά από τότε
για «εκπυρσοκρότηση»,
δεν πολυκαταλαβαίνει τι
πάει να πει αλλά ξέρει ότι
τον πατέρα του «τον
φάγανε». Και οι δικοί
σου, Αναστάση σε
κλάψαν, σε
μοιρολογήσαν και
πορεύθηκαν στους
δρόμους για να
εκφράσουν την οργή και
τη θλίψη τους. Και οι
«μπαλαμό» που ήταν μαζί
τους, δεν ήταν πολλοί...
Έτσι είναι η ζωή, βρε
Αναστάση...

Λ.Β.

ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ

Φαίνεται ότι ο
ευαίσθητος κρίκος της
εξωτερικής μας
πολιτικής είναι τα...
μορατόριουμ. Δεν
εξηγείται αλλιώς γιατί η
ελληνική πλαυρά,
πρωτίστως ο κ.
Τσοχατζόπουλος αλλά
και ο κ. Σημίτης,
αντιδρά στο ετήσιο
μορατόριουμ με την
Τουρκία πάνω από την
Κύπρο. Μήπως
αναρωτιούνται τι θα
κάνουν τα οπτικά
συστήματα που
παραγγέλνουν;
Ω.

ΑΥΤΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ;

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων, με ανακοίνωσή του, αποκαλύπτει ότι στο χώρο Μακρυγιάννη, που προορίζεται για την ανέγερση του Μουσείου της Ακρόπολης, βρέθηκαν σημαντικότερες αρχαιότητες και τρεις αρχαίοι δρόμοι. Το υπουργείο Πολιτισμού αποκρύπτει αυτά τα στοιχεία.

Στο μεταξύ, πληροφορίες αναφέρουν ότι στο χώρο που πρόκειται να ανεγερθεί το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης αποκαλύφθηκαν επίσης σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα και το αρχαίο Λύκειο. Και πάλι, από την πλευρά του ΥΠΠΟ δεν φαίνεται να λαμβάνεται καμία μέριμνα για την προστασία τους. Είναι ειρωνεία, αλλά στη χώρα της «φαιδράς πορτοκαλέας», στη χώρα που επισήμως επικαλείται (ή επικαλούνταν μέχρι πρόσφατα;) την τρισχιλιετή κληρονομιά προκειμένου να αποδειχθούν τα δίκαια στο δύσβατο πεδίο των διεθνών σχέσεων, για τα αρχαία μνημεία υπάρχει πλήρης αδιαφορία. Όταν, μάλιστα, αυτή η αδιαφορία έρχεται αρωγός μιας ευνοιοκρατικής στάσης απέναντι σε ισχυρούς παράγοντες (και) του πολιτισμού και στις επιδιώξεις τους, τότε - δικαίως οι πολίτες μπορούν να δυσπιστούν και να οργίζονται.

ΤΑ ΤΕΑ, Η ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ Ανδρέα, σήκω να τους δεις!

Το πρωτοσέλιδο του *Βήματος* της περασμένης Κυριακής εκραύγαζε: «*Τι είναι η Παλλαϊκή Άμυνα - Αλλάζουν όλα στις Ένοπλες Δυνάμεις - Υπό τα όπλα ως 65 ετών!*», αποκαλύπτοντας ολόκληρο το νομοσχέδιο που έχει καταρτίσει το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης και Θρησκευμάτων*, και το οποίο πρόκειται να κατατεθεί προς ψήφισιν τον Ιανουάριο.

Έτσι θα τεθεί «υπό τα όπλα και σε συνεχή στρατιωτική εκπαίδευση ολόκληρος ο ικανός πληθυσμός», δηλαδή οι «*άρρενες ηλικίας 19-65 ετών και οι γυναίκες 19-50 ετών*». Η συμμετοχή στην Παλλαϊκή Άμυνα είναι υποχρεωτική για όλο τον ικανό πληθυσμό και θα καλούνται οι εκπαιδευόμενοι για 12 ημέρες τον χρόνο. Από την υποχρέωση για εκπαίδευση εξαιρούνται οι γυναίκες που είναι έγκυοι, όσοι εξυπηρετούν άτομα με ειδικές ανάγκες και κάποιες άλλες κατηγορίες. Στην Παλλαϊκή Άμυνα θα μετέχουν και οι αντιρρησίες συνείδησης. Το όραμα Παπανδρέου το οποίο προσπαθούσε να κάνει πράξη ο ωραίος εκείνος Έλλην πτέραρχος Κουρής επί «Χαρισματικού», το υλοποιεί σήμερα ο Α. Τσοχατζόπουλος.

Αυτό λοιπόν σημαίνει η «*νέα Μεγάλη Ιδέα*» για «*Ισχυρή Ελλάδα*» και όχι η προσπάθεια συμμετοχής μας έστω στην δεύτερη ομάδα για την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Αυτό σημαίνει «*Ελλάς Ελλήνων Εκσυγχρονιστών*». Για την υλοποίησή της δεν αρκεί η νέα αγορά του αιώνα των κόστους 16 τρισ. οπλικών συστημάτων, υλοποιώντας το δόγμα Έβερτ: «*7 αεροπλάνα αυτοί, 14 εμείς*». Το ΠΑΣΟΚ είναι ως γνωστόν «*Πατριωτικόν Κόμμα*». Η Ν.Δ. του Έβερτ δεν έχει αντιρρήσεις, τουναντίον υπερθεματίζει, εφ' όσον είναι Υπερπατριωτικόν Κόμμα. Εξ άλλου, ο Αντωνιάκης τώρα δικαιώνεται. Μπορεί ο λαός διά της ψήφου του να καταδίκασε τους πατριδοκάπηλους στις πρόσφατες εκλογές, δεν εγνώριζε όμως ότι ο Κ. Σημίτης ήτο άριστος μαθητής του Παπανδρέου. Ότι καθημερινώς αποδεικνύεται ένας μικρός Παπανδρέου. Ότι άλλα έλεγε και άλλα πράττει. Διότι πέρυσι ο Κ. Σημίτης, προτού γίνει πρωθυπουργός, επέκρινε τις αμυντικές δαπάνες και μιλούσε για «*επικίνδυνο αδιέξοδο στον εξοπλιστικό ανταγωνισμό με την Τουρκία*» (Οκτώβριος '95) και κατά την συζήτηση του προϋπολογισμού της κυβέρνησης Παπανδρέου (Δεκέμβριος '95) ζητούσε «*την δραστική μείωσή τους*».

Επίσης δεν εγνώριζε ότι εντός τριμήνου ο Θ. Πάγκαλος ανεκάλυψε τους «*στρατηγούς-Ράμπο*» και

έτσι προσεχώρησε στο μέτωπο των τουρκοφάγων αφού εξήντησε όλα τα διπλωματικά μέσα. Δε εγνώριζε ότι ο Χρ. Ροζάκης θα παρέμενε μετά τα και τόσες προσβολές υφυπουργός μιας κυβέρνησης παπανδρεϊκής. (Αλήθεια, γιατί δεν παραιτείται ο Χρ. Ροζάκης; Περιμένει να του κρεμάσουν πάνω το κίτρινο αστέρι;).

Η σοβαρή πρότασή μας είναι τα σύγχρονα ΤΤ (Τάγματα Εκσυγχρονισμού) να χωρισθούν σε στρατιές Φρουρών Εκσυγχρονισμού της Πατρίδας εξής:

Στρατιά Μακεδονίας-Θράκης Α. Σαμαράς - Παπαθεμελής, Στρατιά του Αιγαίου Μ. Έβερτ - κτηνοτρόφος Βεζυρόπουλος, Στρατιά «*Η νέα Μεγάλη Ιδέα*» Κ. Σημίτης. Όλες δε να υπάγονται στην Διοίκηση Μ.Α. «*Α. Παπανδρέου*». Ποσοστό από τις προμήθειες να κατατεθεί εις μνήμην του στο ομώνυμο Ίδρυμα.

Ας εξασφαλίσουμε όμως και τον εκσυγχρονισμό του *Δρομοκαϊτείου*, να το ανακηρύξουμε Εθνικό Ίδρυμα εντός του Εθνικού Δρυμού Δαφνίου. Δινομίζουμε ότι έφθασε η ώρα για παλλαϊκή άμυνα απέναντι στην ψυχοπάθεια των ελληναράδων, των ελληνόψυχων, των πασχόντων από μανία καταδεδωξέως. Και προκλητικότερα για όλους τους μισοί, τους δηλώνουμε ότι ίσως συμβάλλαμε στην παλλαϊκή άμυνά τους, αν ναύαρχος του στόλου του ήταν ένας άνθρωπος ικανός, με ήθος και ανθρωπιά, όπως ο Ματθαίος Πνευματικάκης του *Σάμωνα*, όχι ο κάθε κομματόφρων Λυμπέρης.

Ας αναλάβει, τέλος, δυναμικές πρωτοβουλίες Συνασπισμός, μοναδική ελπίδα για μια διαφορετική φωνή και αντίσταση στην οικουμενική συναίσθηση, στο ενιαίο αμυντικό δόγμα της διαπλεκόμενης κυβερνοαντιπολιτευσεως των κουμπάρων, συνταίρων και πολιτικών υπαλλήλων των Λιακουνικών.

Ίμια, 4.12.

Μ. Βασιλάν

(*) Στο σκέλος Θρησκευμάτων ο συνάδελφος του Καθηγητή Βοκκάκιου, αντιστασιακός Καθηγητής Ψυχάρης, η εφημερίς του οποίου δεν πωλεί κίλημα χαλιά, όπως η λαϊκή απογευματινή του Λιμπρετίστα, αλλά εκσυγχρονισμό και πατριωτισμό και έχει ειδικό ενδιαφέρον για τις αγορές οπλικών συστημάτων. Ζήτω το Έθνος. Ζήτω η Πατρίς. Ζήτω ο Εκσυγχρονισμός. Ζήτω ο Λαμπράκης-Λιακουνάκος-Κόκκαλης-Ψυχάρης. Ο Ανδρέας ζει.

ΤΟ ΑΒΑΤΟΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΣΗΣ

Για τον **Ψυχάρη** έχουν γραφτεί πολλά. Δεν υποχώρησε μπροστά στη γενική κατακραυγή, αλλιώς ο **Σημίτης** εξαναγκάστηκε να απαντήσει. Ο **Ώρα** του ούτε ο **Πάγκαλος** υποχρεώθηκε σε ραϊτήση ούτε καν επεβλήθη πρόστιμο στο **Πά-**

μο για τον καταλυτικό ρόλο συνεργού. Δεν έχει, ωστόσο, προσεχτεί αρκούντως η πορεία μιας ειδικής ψυχασχέσης. Πρόκειται για τις πολυπληθείς ειδικούς συνεργάτες του **Βήματος**, καθηγητές πανεπιστημίου και διανοούμενους, όπως, που έχουν συμβάσεις περιοδικής εμφάνισης στις στήλες του.

Τα θέματα που πραγματεύονται έχουν μεγάλο ρόλο, είναι συνήθως διεπιστημονικά, διαχρονικά, διακυβερνητικά, διακομματικά, αλλά με ισχυρή γρίπο στην επικαιρότητα. Οι συνεργάτες δείχνουν ευρύτητα γνώσεων, βάθος προβληματισμού, επιστημονική αποστασιοποίηση και έλλειψη προκατάληψης.

Η συνεργασία τους είναι ελεύθερη – δεν δεσμεύεται από τα συνήθη των δημοσιογράφων. Οι συνεργάτες αυτοί φέρονται σαν να μην έχουν καμία εξάρτηση ούτε με κόμμα ούτε με άλλα συμφέροντα. Δεν έχουν καν θεματική δέσμευση με την ημερίδα. Γράφουν ό,τι θέλουν, όπως θέλουν και εδόν όποτε θέλουν. Γι' αυτό οι αναλύσεις τους πάννουν μέχρι το κόκκαλο. Πολλές φορές απαλλοερείται ο εισαγγελέας με τις αποκαλύψεις τους. Τυχόν θέματα εθνικής υφής μεταφέρονται από το

Βήμα στο βήμα της Βουλής – την επόμενη βδομάδα υπάρχει πάντοτε το χαριτολόγημα μαζί με την έκδοση.

Αυτοί οι διανοούμενοι και οι άλλοι έκτακτοι και ειδικοί συνεργάτες δίνουν το στίγμα του **Βήματος** ως εκσυγχρονιστικής εφημερίδας και είναι βέβαιο ότι, εν μέρει, σ' αυτούς οφείλεται η μεγάλη του εκδοτική επιτυχία.

Γνωρίζοντας λοιπόν αυτές τους τις ιδιότητες μάλλον μπορούσαμε να προδικάσουμε την στάση τους στο πρόβλημα **Ψυχάρη**. Οι ασυμβίβαστοι θα έπαιρναν αμέσως τις αποστάσεις τους. Θα έλεγαν: «Ανεχόμουν τον **Ψυχάρη** απλώς ως ενδιαμέσο αλλά υπάρχουν και όρια. Διάβολε, θα βρεθούν άλλα βήματα για να αναπτύξω τις ιδέες μου, άλλωστε δεν το παντρεύτηκα το κοινό του **Βήματος**, ούτε και περιμένω από το **Βήμα** για να ζήσω».

Μερικοί ίσως θα είχαν ακόμα και την αγένεια και την αγνωμοσύνη να επιβάλουν την δημοσίευση επιστολαρίου τους εξηγώντας τη θέση τους. Βεβαίως το **Βήμα** περιχαρές θα το δημοσίευε, καθώς πιστεύει στην αποτρεπτική δύναμη των επιστολαρίων και διατηρεί τακτική στήλη, όπου βρήκε θέση ακόμα και πρόταση εκταφής Παπανδρέου με τιμές Πρωθυπουργού.

Τέλος, οι ολιγώτεροι, οι ηπιώτεροι, ή ακόμα και οι οικονομικά περισσότερο αδύνατοι, θα διέσωζαν την τιμή του πνεύματός τους κάνοντας μικροσχόλια αντιστασιακής υφής κρυμμένα καλά μέσα στις αναλύσεις τους. Θα έμοιαζε κάπως με τα σχόλια του **Βήματος** κατά την περίοδο της χούντας. Νερόβραστα ίσως, αλλά ο σχολιαστής αισθάνεται ότι έκανε το καθήκον του και, ταυτόχρονα, είναι σχεδόν εξασφαλισμένος ως προς το ατιμώρητο.

Δυστυχώς, όμως, οι ειδικοί και οι έκτακτοι συνεργάτες δεν έκαναν τίποτε, ούτε καν για να σώσουν τα προσχήματα. Ας έλεγαν τουλάχιστον ότι δεν έχει ωριμάσει ακόμα η υπόθεση για να τύχει μιας καθολικής ανάλυσης. Αντιλαμβάνομαι ότι ιδιωτικά εκφράζουν το μένος τους εναντίον της απόφασης Παγκάλου και Σημίτη και συνοδοιπορούν με όλους εμάς τους κοινούς πολίτες που αποδοκιμάζουμε τη μεθόδευση του διορισμού.

Αλλά η αγανάκτησή τους έχει μια ποιοτική διαφορά από τη δική μας, λόγω ενός πρόσθετου παράγοντα: δεν μπορούν να χωνέψουν ότι οι **Πάγκαλος-Σημίτης**, με την απερίσκεπτη επιλογή τους, δημιούργησαν στα καλά καθούμενα τις συνθήκες μιας πνευματικής δοκιμασίας για αυτούς. Πώς τόλμησαν; Είναι καιροί τώρα για επίλυση συνειδησιακών διλημμάτων;

Στ.Π.Κ.

«ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ ΤΥΠΟΣ»

«Σαμιζντάτ» στα ρώσικα σημαίνει τον παράνομο Τύπο, στον πολύγραφο ή αντιγραμμένο με το χέρι από τους διαφωνούντες στην πρώην Σοβιετική Ένωση. Σε μια εποχή όπου όλα λέγονται ελεύθερα – μιλάμε για την Ελλάδα του 1996 – ένα έντυπο που ονομάζεται **Σαμιζντάτ** και διανέμεται μέσω ταχυδρομείου τι φιλοδοξίες μπορεί να έχει;

Το **Σαμιζντάτ**, μια εξαιρετικά φροντισμένη έκδοση που ξεκίνησε από μια ομάδα δημοσιογράφων και σχολιαστών, θεωρεί ότι στην εποχή της υπερπληροφόρησης και της συρροής εντύπων «τελικά συμβαίνει να μη λέγονται όλα – και το “ελεύθερα” να προσλαμβάνει εκείνες μόνο τις αποχρώσεις του γκρίζου που αφήνει διαθέσιμες η επικράτηση του politically correct». Οι συντελεστές του περιοδικού ενδιαφέρονται να διευρύνουν τον κύκλο των αναγνωστών. Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στο τηλέφωνο 3607787.

Σ.Ν.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο σημείωμα με τίτλο «Αμύνεσθαι περί πάρκιν» (Αντί, τχ. 620, 8.11.96), ο δαίμων της φωτός-θεσης μετέτρεψε τα χημικά της **MOTOROIL** (ορθόν) σε «χημικά της **MOTOROLA**» (λάθος). Οφθαλμοφανές το λάθος, αναγκαία η επανόρθωση.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ

Ο ευρωβουλευτής του ΚΚΕ, **Β. Εφραιμίδης**, απέθεσε ερώτηση σχετική με την εκτέλεση του έργου «Ολοκλήρωση του Μεγάρου Λουσικής Αθηνών» και ζητεί από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης να πληροφορηθεί γιατί δεν τηρήθηκε ο όρος της οικονομικής οδηγίας 93/37/14.6.93, που ορίζει ότι για έργα πραγματοποιούμενα με δημόσια δαπάνη και προϋπολογισμού άνω του 1.5 δισ. δρχ. είναι υποχρεωτική η προκήρυξη διαγωνισμού και η δημοσίευσή του στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων;

Στο μεταξύ, οι βουλευτές του ΣΥΝ **Στέλλα Αλφιέρη**, **Μαρία Δαμανάκη** και **Σπ. Γιαννέλλης** κατέθεσαν για το ίδιο θέμα ερώτηση στη Βουλή, επικαλούμενοι στοιχεία που αφορούν την καταπάτηση των νόμων για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και τη χρηματοδότηση των έργων.

Άραγε, θα πάρουν στοιχειωδώς πειστικές απαντήσεις;

Ζητείται τόλμη ζητούνται τολμηροί

του Μιχ. Παπακωνσταντίνου
πρώην υπουργού Εξωτερικών

Ο διαγραφείς από τη Νέα Δημοκρατία, ανεξάρτητος πολιτικός αλλά, προπάντων, πολίτης, Μιχάλης Παπακωνσταντίνου, με άρθρο του ειδικά γραμμένο για το *Αντί* παρεμβαίνει στην εσωκομματική κρίση του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Με την παρρησία που πάντα τον διακρίνει, επισημαίνει ότι οι προσωπικές αντιθέσεις των στελεχών είναι συστατικό της κρίσης. Θεωρεί ότι η μοναδική λύση είναι η διάσπαση – «η λύση όμως χρειάζεται τόλμη», τονίζει. Τέλος, απευθυνόμενος στην κυβέρνηση, κάνει έκκληση να ληφθούν οι γενναίες αποφάσεις στον εσωτερικό τομέα και στις διεθνείς σχέσεις, χωρίς να υπολογίζεται το πολιτικό κόστος.

Ο λήψη και απογοήτευση προκαλεί η σημερινή κατάσταση στη Νέα Δημοκρατία, το μέγα κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, το κόμμα που, με άσχημες γι' αυτό συνθήκες, πήρε στις πρόσφατες εκλογές κάτι πιο πάνω από το 38% του ελληνικού λαού. Αυτό δεν είναι το αίσθημα μόνο των οπαδών αυτού του κόμματος. Αλλά όλων των πολιτών που ενδιαφέρονται για την ομαλή δημοκρατική μας πορεία και που ξέρουν πως η δημοκρατία λειτουργεί με δύο σκέλη, την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση. Φυσικά, υπάρχει κάποια αντιπολίτευση σήμερα, η Βουλή μας έγινε πιο πλουραλιστική και πολυφωνική αλλά η μεγάλη αντιπολίτευση, η Μείζων, απουσιάζει. Έχει επιδοθεί σε εσωτερικές διενέξεις, σε ενδοκομματικές τριβές, σε προσωπικές αντεγκλήσεις, σε ομηγάλουση. Και έχει περίπου λησμονήσει την κυβέρνηση και την κυβερνητική πολιτική, έχει ξεχάσει τον ίδιο της τον δημοκρατικό ρόλο στο Κοινοβούλιο και έξω από αυτό.

ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΑΡΘΡΩΝΕΙ πολιτικό λόγο. Κανένας αντικειμενικός παρατηρητής δεν μπορεί να διακρίνει ποια είναι η πολιτική διαφορά που χωρίζει τις αντιμαχόμενες ομάδες. Αντίθετα, υπάρχουν άφθονες και καθημερινές αποδείξεις προσωπικών αντιθέσεων. Σχηματίζει κανείς την αφελέη εντύ-

πωση πως το φύλο, το ύψος του σώματος, το χρώμα των ματιών και το κτένισμα των μαλλιών των επίδοξων αρχηγών παίζουν προτεύοντα ρόλο στην διαμάχη. Εκτός, βέβαια, από την πανθομολογούμενη –αλλά

ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΩΡΑΙΟΠΟΙΗΘΗΚΕ και θεωρείται ως πανάκεια, οιονεί δραματουργικό μέσο πάσης νόσου και πονομαλακίας. Είναι ακριβώς έτσι; Μέχρι στιγμής αυτή, η σύνθεσή του αποτελεί

Κανένας δεν μπορεί να διακρίνει ποια είναι η πολιτική διαφορά που χωρίζει τις αντιμαχόμενες ομάδες. Αντίθετα, υπάρχουν άφθονες αποδείξεις προσωπικών αντιθέσεων.

από αρκετούς μη αντιληπτή – ανεπάρκεια της σημερινής (απαίδευτης, κατά τον κύριο Ανδριανόπουλο) κομματικής ηγεσίας. Η οποία δεν περιλαμβάνει μόνο τον (απαίδευτο) πρόεδρο, αλλά και όλους εκείνους που τον στήριξαν επί μέγα χρονικό διάστημα. Ός τις εκλογές, οπότε και διαπίστωσαν (μόνο τότε;) τις αδυναμίες του. Σήμερα, οι Ηρακλείς του Προέδρου διεκδικούν την ηγεσία του κόμματος. Πόσο πιστευτοί γίνονται θα φανεί στο Συνέδριο.

νούργιο σημείο διχογνωμιών. Να εκπαιδευτεί η βάση, υποστηρίζουν όλες οι πλευρές. Ποια είναι, όμως, η περίφημη «βάση»; Πώς να την ανακαλύψουν; Να προτείνουν νέες εκλογές ή να επικαλεστούν παλιές δήμων, κοινοτήτων, οργανισμών, συλλόγων και σωματείων; Νέες εκλογές για το Συνέδριο θα ήταν, φυσικά, η καλύτερη λύση. Αλλά αυτό συμφέρει στη μία πλευρά και το αποκρούει η άλλη. Σ' αυτή την «καυτή» θέμα επικεντρώνεται προς το

κλήση καταστατικών διατάξεων επικαλείται η μία πλευρά, την ανάγκη να ερωτηθεί (ποια βάση;), η άλλη. Προφάσεις εν αμαρτίαις, ο καυγός είναι για το πάπλωμα του θώκου του κόμματος», τονίζει ερμηνεύοντας την κρίση στη Ν.Δ. ο Μ. Παπακωνσταντίνου.

τιδικία. Με την επίκληση καταστατικών διατάξεων από τη μία πλευρά και της να ερωτηθεί η βάση (ποια βάση;) η άλλη. Προφάσεις εν αμαρτίαις, ο καυγός είναι για το πάπλωμα είναι παρά ο ηγετικός θώκος του

ΠΡΟΣΕΧΟΥΜΕ ότι κάποτε αυτό το περι-
Συνέδριο πραγματοποιείται. Και
ως είναι αναπόφευκτο, εκλέγεται η
τις δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις.
ι τώρα κομματική ιστορία διδάσκει
τημένη θα υπονομεύει μονίμως την
α. Η νικήτρια θα διαγράψει την ητ-
Η τις κεφαλές τις ηττημένες; Χω-
καταλείπει διάσπαση; Άδηλο, βέ-
λλά μάλλον ζοφερό το μέλλον. Γιατί
το προλάβουν;

χει λύση; Ασφαλώς υπάρχει. Η λύ-
ς, χρειάζεται τόλμη και αυτή -του-
ν ως σήμερα- δεν φαίνεται να
ι. Λύση μοναδική αποτελεί η διά-
διάσπαση όμως, όχι λόγω προσωπι-
λλά λόγω διαφορετικής πολιτικής.
ΣΟΚ συγκρούστηκαν οι λεγόμενοι
χρονιστές» με τους λεγόμενους
σοσιακούς». Δεν έχει σημασία ποιοι
τησαν, σημασία έχει ότι διατήρησαν
το παρόν- την κομματική ενότητα.
ει κάποια τέτοια -ή παρόμοια, ή άλ-
φοροποίηση στη Νέα Δημοκρατία;
ήνεται να εννοηθεί ότι υπάρχει ούτε
άποια δείγματα διαφαίνονται. Κα-
δεν τολμά να φύγει έξω από την σκιά
ιματικής -ή αρχηγικής- σφραγίδας.
επιζητούν την παράταση της πολιτι-
ς ζωής κάτω από την σκιά της. Εκεί-
υ τη διατηρεί σήμερα, δεν έχει πρό-
α τη μεταβιβάσει ή να την εγκατα-

λείψει. Εκείνοι που την επιζητούν δεν
έχουν την τόλμη να την αφαιρέσουν από
τον αρχηγό τους ή να εφεύρουν κάποια
καινούργια δική τους. Αλλά για να βρεθεί
μια καινούργια απαιτείται κάποια σαφής
και διαφορετική πολιτική γραμμή - έστω
στα ευρύτατα πλαίσια που έχει η συντηρη-
τική ή και κάθε πολιτική παράταξη.

ΕΙΝΑΙ ΚΡΙΜΑ που ο συντηρητικός κόσμος

άλλωστε, η εμπειρία των πρόσφατων εκλο-
γών απέδειξε. Ότι έχασε ο κ. Σημίτης
προς τα αριστερά, το αναπλήρωσε με κάτι
παραπάνω από τα δεξιά. Σ' αυτή τη μετακί-
νηση συνεισέφερε κατά δύναμιν η ανεπαρ-
κής ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας και η
κάθε άλλο παρά πειστική προεκλογική της
εκστρατεία.

ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ της Ν.Δ. συνέστη-
σε στον Πρόεδρο να αποχωρήσει. Δεν
πρόκειται, βέβαια, να το κάνει. Δεν απομέ-
νει παρά η διάσπαση τώρα και με τολμηρή
πρωτοβουλία. Αλλά αυτό απαιτεί τόλμη.
Θα βρεθεί κάποιος ή κάποιοι που να την
έχουν; Η ιστορία και πάλι αυτού του κόμ-
ματος διδάσκει πως, όταν διασπάσθηκε, τα
δύο τμήματά του δεν ήταν ποτέ ισοδύναμα,
το ένα διατηρούσε τον κύριο όγκο. Πρό-
σφατα παραδείγματα, η «Εθνική Παρατά-
ξη», η «ΔΗΑΝΑ», η «ΠΟΛΑΝ». Οι τολμη-
ροί δεν είναι δυνατόν να μην το έχουν υπ'
όψη τους και να μην επιχειρήσουν να τρα-
βήξουν τη συντριπτική πλειοψηφία των
κομματικών στελεχών και οπαδών. Με την
καθαρή -σαφή- πολιτική τους, βέβαια.

ΚΑΙ ΛΙΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ για το κυβερνητικό κόμ-
μα: ο ερχόμενος χρόνος θα είναι -χωρίς
καμιά αμφιβολία- ο χρόνος των γενναίων
αποφάσεων. Θα τολμήσει να τις πάρει τό-

**Υπάρχει λύση; Ασφαλώς υπάρχει. Η
λύση, όμως, χρειάζεται τόλμη και αυτή
δεν φαίνεται να υπάρχει. Λύση μοναδική
αποτελεί η διάσπαση, διάσπαση όμως όχι
λόγω προσώπων αλλά λόγω
διαφορετικής πολιτικής.**

της χώρας μας δεν έχει βρει -ή έχει χάσει-
την πολιτική ή, καλύτερα, την κομματική
του έκφραση. Και ή παραμένει αδρανής ή,
απογοητευμένος και αηδιασμένος, στρέ-
φεται ίσως προς άλλες κατευθύνσεις, προς
άλλα κομματικά συγκροτήματα, ενδεχομέ-
νως κοντά ή σχεδόν κοντά σε ό,τι πίστευε,
αφού τα ιδεολογικά όρια των δύο μεγάλων
κομμάτων έχουν υποστεί σοβαρές ρωγμές
ώστε η διείδουση από το ένα στο άλλο να
μην είναι όσο δύσκολη παλαιότερα, όπως,

στον εσωτερικό τομέα όσο και στις διε-
θνείς μας σχέσεις, στα δυσεπίλυτα εξωτε-
ρικά μας θέματα; Χωρίς να λογαριάζει το
πολιτικό -κομματικό, βέβαια -κόστος, αλ-
λά μόνο την Ελλάδα; Από τη γρήγορη -και
σωστή, ασφαλώς- λήψη τους εξαρτάται το
μέλλον και αυτού του κόμματος όπως και
της κυβέρνησης.

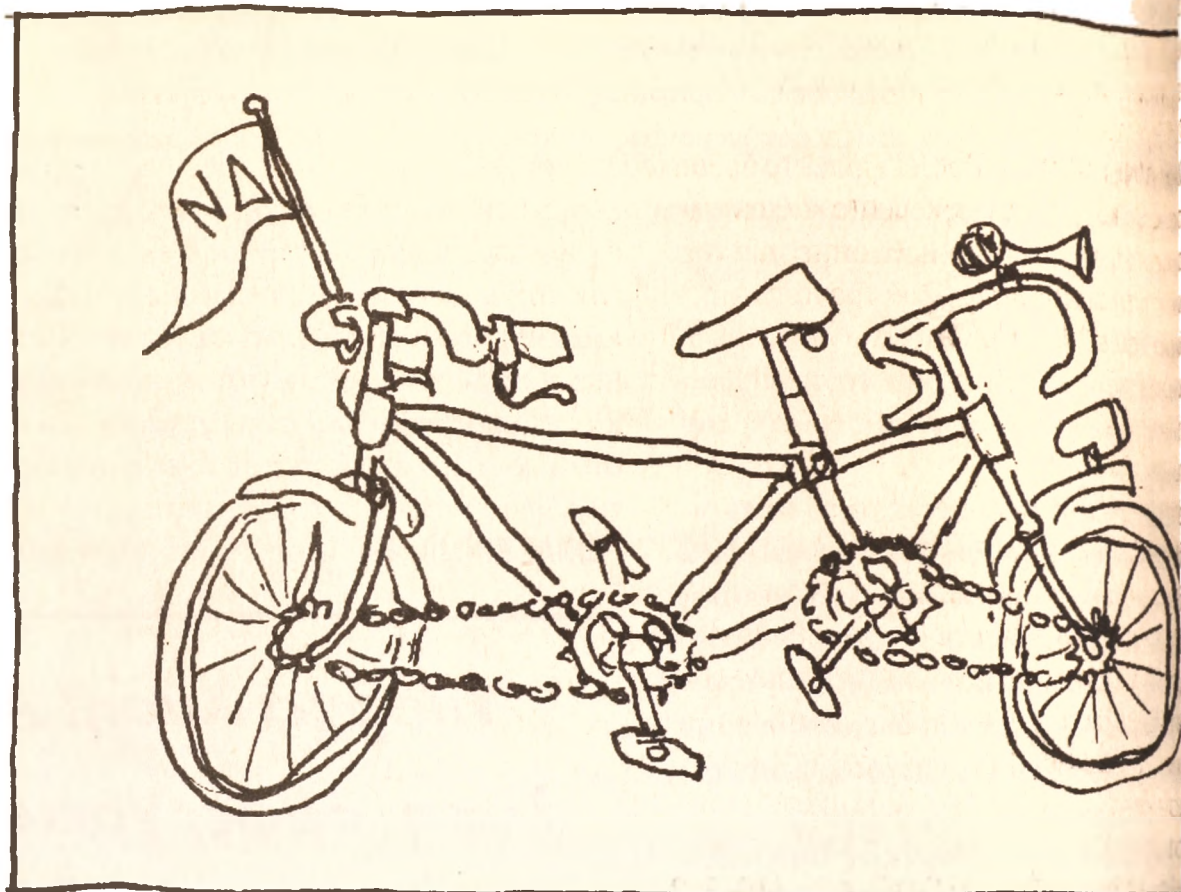
Η ΕΛΛΑΔΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ τη Μείζονα Αντιπολί-
τευση σήμερα. Ας έχει τουλάχιστον κυβέρ-
νηση.

Όταν οι δεξιοί μιλούν για τους δεξιούς...

του Δημήτρη Ζώνιου

Η ανοιχτή διαμάχη μεταξύ «καραμανλικών» και «μητσοτακικών» που προκλήθηκε ύστερα από τη γνωστή συνέντευξη του επίτιμου προέδρου της Νέας Δημοκρατίας στο περιοδικό *Status*, επανέφερε στο προσκήνιο πολλές ιστορικές αλήθειες. Επιχειρώντας, ν' απομυθοποιήσει το πολιτικό ανάστημα του ιδρυτή της Παράταξης, ο Κ. Μητσοτάκης υπενθύμισε ότι ο Κ. Καραμανλής, αναδείχθηκε αρχηγός της Ε.Ρ.Ε. με τις ευλογίες του θρόνου και επισήμανε πως τα λάθη της πρώτης κυβέρνησής του, «τα πληρώνει ακόμη και σήμερα η Ελλάδα».

Απαντώντας για λογαριασμό του «εθνάρχη», τόσο ο Μ. Έμπερτ, όσο και άλλοι «καραμανλογενείς», υπενθύμισαν με τη σειρά τους – άλλοι ευθέως και άλλοι πλαγίως – ότι δεν δικαιούται, να μιλά για το παρελθόν ο εκ των πρωταγωνιστών της αποστασίας του 1965. Τον επέκριναν γιατί στρέφεται εναντίον του «ευεργέτη του», που τον διέσωσε πολιτικά, τον έβγαλε από την αφάνεια και «τον μάζεψε στη Ν.Δ.». Ο αρχηγός του κόμματος τον απέπεμψε, μάλιστα, από το Πολιτικό Συμβούλιο. Κανείς όμως δεν αντέκρουσε πειστικά, με στοιχεία, τις επισημάνσεις του για την πολιτική πορεία του Κ. Καραμανλή.

Στον ανελέητο πόλεμο που κηρύχθηκε εναντίον του κ. Μητσοτάκη, πήρε θέση και η εφημερίδα *Τα Νέα*, του κ. Λαμπράκη, του ανθρώπου που φέρεται ότι «έπεισε» τον Κ. Μητσοτάκη ν' ανατρέψει την κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου. Σε άρθρο της εφημερίδας

(2.12) αναφέρεται: «Άνθρωπος των μηχανισμών – από τότε (1964) τον ακολουθούσαν τα “διαπλεκόμενα” (όρος που εκείνος εισήγαγε στην πολιτική ορολογία) – δέχθηκε, να είναι αυτός που θα υλοποιούσε το σχέδιο του παλατιού και των Αμερικανών για την ανατροπή της κυβέρνησης Γεωργίου Παπανδρέου, τον Ιούλιο του 1965».

Αρκετοί προσπάθησαν ν' αποκρυπτογραφήσουν τις δηλώσεις Μητσοτάκη για να ερμηνεύσουν τις προθέσεις του. Ακόμη όμως και όσοι πιστεύουν ότι διέπραξε νέα πολιτική γκάφα, παραδέχονται ότι πίσω απ' όλα βρίσκεται κάποιο σχέδιό του. Επιστήθιοι φίλοι του, βουλευτές, υποστηρίζουν ότι, απλώς, διακατέχεται από το άγχος της υστεροφημίας του. Οι εσωκομματικοί εχθροί του, που του καταλογίζουν την αλλοίωση του ιδεολογικού και πολιτικού προσανατολισμού της Ν.Δ. και σημειώνουν ότι πάντα επεδίωκε ν' αυξήσει τα ερείσματά του στην κεντροδεξιά,

αποδυναμώνοντας τον «καραμανλισμό».

Ο ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΑΝΑΜΕΝΕΙ ΚΑΙ ΕΛΠΙΖΕ

Αρκετοί μάλιστα εκτιμούν, ότι με την κομματική ηγεσία να τον διώξει, κόμμα. Ο ίδιος, πάντως, αποκλείει το χόμενο της διάσπασης και στη συνέ του τόνισε πως «μέσα στη Ν.Δ. μπορεί κρατούσα τάση, που είναι η δική μας αυτή της ευθύνης, να επικρατήσει και να τους παρασύρει όλους».

Πάντως, ο κ. Μητσοτάκης, με συνέ του στο *Mega* (29.11), άφησε ανοιχτό δεχόμενο αν θ' αμφισβητήσει ή όχι το λεσμά του συνεδρίου. «Εάν το συνέδριο τίμιο και αντιπροσωπευτικό, πιστεύω Μ. Έμπερτ δεν θα είναι καν υποψήφιος, θα έχει καν τη δυνατότητα να παρουσιάσει ο Κ. Μητσοτάκης αναφερόμενος μία περίπτωση και προετοιμάζοντας τον φος για την άλλη, συμπλήρωσε: «Αν

Η Ν.Δ. ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΔΙΕΘΝΗ!

Η ΣΗ του καταστατικού της Ν.Δ. –ενόψει του συνεδρίου– έχει αναχθεί σε μείζον θέμα. Είναι πρωτο- να κόμμα σαν τη Ν.Δ., το οποίο εκ παραδόσεως εκφράζει τον ελληνικό αστισμό, να εστιάζει το μά του στο ζήτημα του καταστατικού, λες και πρόκειται για λενινιστικό κόμμα «νέου τύπου». Η εμπή δεν σημαίνει, βεβαίως, πως τα στελέχη της Ν.Δ. έπαθαν ομαδική παράκρουση. Απλώς, όπως και κάθε φορά στις παραμονές διάσπασης, όσοι έχουν επιλέξει το δρόμο της σύγκρουσης επικα-όλο και πιο συχνά την τήρηση του καταστατικού. Το πράγμα θυμίζει 1968 και 12η ολομέλεια του ι τότε, λίγο πριν από τη διάσπαση, η ομάδα του εξωτερικού επέμενε με πάθος στην καταστατική τρία, ακριβώς διότι εσκόπευε να εκπαραθυρώσει τους ρεβιζιονιστές. Στη θέση του μακαρίτη Κολι-ζρίσκεται σήμερα ο Μιλτιάδης Έβερετ.

ΛΑΧΑΝΑ των τηλεθεατών, παρελαύνουν οι Μανιάτες του Έβερετ και μας απειλούν πως θα προ-ουν το κόμμα, πως αγωνίστηκαν για το κόμμα, πως το κόμμα είναι ένα και πως το κόμμα πρέπει να ωμένο και δυνατό. Όλοι έχουν πλέον αντιληφθεί πως το επόμενο προεκλογικό σύνθημα της Ν.Δ. : «Ν.Δ. δυνατή στο λαό και στη Βουλή». Με την επικείμενη μάλιστα επιστροφή Σαμαρά, το σύνθη-πορούσε να τροποποιηθεί, ανάλογα βεβαίως και με τις επιταγές του εκλογικού νόμου, ως εξής: ς για το 17%».

ΒΑΙΝΕΙ ΛΟΙΠΟΝ; Όσοι διάβασαν το άρθρο του Στάμου Ζούλα στην Καθημερινή της περασμένης ς θα κατάλαβαν πως κόμματα και κοινωνικές ομάδες συμφύρονται σήμερα σε ένα ρευστό πεδίο ς εκπροσώπησης - οι μονιμότητες αυτής της εκπροσώπησης δεν υπάρχουν πια. Η Ν.Δ. ακυρώνει ς, τη φιλελεύθερη, την κοσμοπολίτικη, την ευρωπαϊκή της φυσιογνωμία και μετατρέπεται γοργά α του ελληνικού μικροαστισμού, αυτοπροσδιορίζεται ως χώρος πολιτικής έκφρασης μερικών εκ ομεσάίων ιδιοκτητών της πόλης και της υπαίθρου και, ταυτόχρονα, αποκόπεται από τις σύγχρο-τισμικές πραγματικότητες – ποτέ άλλοτε η συντηρητική παράταξη δεν είχε τόσο μεγάλη πνευματι-εια. Την παράταξη, που άλλοτε τη στήριζαν με το κύρος τους ένας Σεφέρης και ένας Ελύτης, σή-η χλευάζει ακόμη και ο Τέρενς Κουίκ.

Η Ν.Δ., οδηγούμενη στη διάσπαση –υπό την αρχηγία ενός ανθρώπου, ο οποίος δεν είναι σε θέση α οποιαδήποτε εμφάνιση ή να διατυπώσει οιαδήποτε σκέψη, εάν προηγουμένως δεν προετοιμα-ό τον Παυλόπουλο και τον Λουκάκο– βάζει οριστική ταφόπλακα στο σταθερό μεταπολιτευτικό α. Την ώρα που οι αφελείς «-άκοι» του Έβερετ ολοφύρονται μπροστά στην εικόνα του Καραμανλή οίο βεβαίως λαιδορούσαν μέχρι πρότινος ως σοσιαλμανή-, η πραγματική πολιτική είναι δέκα στά-κρύτερα. Νέες πολιτικές διχοτομήσεις γεννιούνται εξαιτίας του νέου αυτού προβλήματος, την ου στη Ν.Δ. ασχολούνται με τις δηλώσεις Μητσοτάκη και το κύρος του Καραμανλή. Και τι είπε ο τάκης; Είπε κάτι περισσότερο από τη ρήση του Γεωργίου Παπανδρέου; Τη θυμόμαστε: «Ο κ. Κα-ής είναι προϊόν δύο κυριών. Μιας Επισήμου και μιας Καθημερινής».

ΝΑΓΥΡΙΣΟΥΝ ΛΟΙΠΟΝ εκεί, στη Ν.Δ., στον αγαπημένο τους καραμανλισμό. Μόνο που, τώρα, οι ες και οι καθημερινές κυρίες δεν υπάρχουν για να τους σώσουν. Τώρα υπάρχουν ο Λαλιώτης, ο ς και ο Βέλτσος. Πολύ σκούρα τα πράγματα.

Απόστολος Διαμαντής

τι σε ένα τίμιο και αντιπροσωπευτικό ο εκλεγεί (αρχηγός) ο Μ. Έβερετ, θα την εκλογή του». Το τι θα πράξει λοι-ρών πρωθυπουργός, θα εξαρτηθεί, τι εξυπηρετεί τη δεδομένη στιγμή τα ροντά του. Στην ίδια συνέντευξη, ο Κ. τάκης δήλωσε ότι στην παρούσα φά-υποστηρίζει την υποψηφιότητα του Γ. ιά, κάτι που είχε... ξεχάσει να υπενθυ-τις προηγούμενες δηλώσεις του.

σαλός πολιτικός, απ' την πλευρά του, πιας ότι ο επίτιμος πρόεδρος επιχει-να υποβαθμίζει τον ηγετικό ρόλο του τέρυγα της εσωκομματικής αντιπολί-έσπευσε να κρατήσει αποστάσεις, κινώντας εμμέσως την προσωπική ράθεση Έβερετ-Μητσοτάκη. «Σ' αυτό έδριο θα θέσω υποψηφιότητα ως τρίτη, ή λύση», τόνισε ο Γ. Σουφλιάς κάνο

ντας παραλλήλως λόγο για «σκοπιμότητες» και «μεθοδεύσεις». Εκτιμάται πως με την αποστασιοποίησή του ισχυροποιήθηκε όχι μόνο στην κομματική βάση αλλά και στη «συμμαχία των τριών» γιατί έδειξε ότι δεν είναι «αχυράνθρωπος του Μητσοτάκη» – όπως του καταμαρτυρεί η πλευρά Έβερετ.

Ο αρχηγός της Ν.Δ., απομονωμένος απ' όλα σχεδόν τα κορυφαία στελέχη του κόμ-ματος, προσπαθεί να κεδρίσει χρόνο. Καθυ-στερεί τις διαδικασίες και διεργασίες για την εξεύρεση μίας κοινά αποδεκτής λύσης ως προς τους όρους διεξαγωγής του συνε-δρίου. Η εποχή άλλωστε είναι ευνοϊκή για τυπικές –και μόνο– δικαιολογίες. Κάτι ο προϋπολογισμός, κάτι οι γιορτές των Χρι-στουγέννων και βλέπουμε... Ακόμη και να αποφασίσει, τελικώς, να υποχωρήσει στο αί-τημα των εσωκομματικών αντιπάλων του για

εκλογή όλων των αντιπροσώπων της βάσης από όλα τα εγγεγραμμένα κομματικά μέλη, η υποχώρηση αυτή θα «πέσει στα χαμηλά».

Ωστόσο, η πλευρά της εσωκομματικής αντιπολίτευσης θεωρεί, ότι ο Μ. Έβερετ δεν έχει καταφέρει να πείσει –λόγω της αμείω-της εσωκομματικής έντασης– ούτε ότι ασκεί υπεύθυνη αντιπολίτευση αλλά ούτε και ότι είναι ικανός να ενώσει το κόμμα στο συνέ-δριο. Ο Κ. Μητσοτάκης τον χρέωσε ενέργει-ες, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν ακόμη και σε διάσπαση της παράταξης, ενώ η Ντ. Μπακογιάννη τον κατηγορήσε εμμέσως, πως επιδιώκει να μετατρέψει τη Ν.Δ. σε κόμ-μα του 15% – κόμμα-σφραγίδα (Έθνος, 3.12).

ΤΕΣΣΕΡΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Τέσσερα είναι τα σενάρια για το «τι μέλλει γενέσθαι» στη Ν.Δ., έπειτα από την κρίση που γέννησαν οι δηλώσεις του «επιτίμου»:

- Ο Μ. Έβερετ, πιστεύοντας ότι ελέγχει την πλειοψηφία των συνέδρων, θα αναμετρηθεί για την κομματική ηγεσία με τον Γ. Σουφλιά (το σενάριο αυτό θεωρείται το πιο πιθανό).

- Το συνέδριο, που θα είναι έκτακτο, δεν θα εκλέξει αρχηγό αλλά θα προωθήσει κα-ταστατική διάταξη, που θα προβλέπει ότι ο πρόεδρος του κόμματος θ' αναδεικνύεται από το συνέδριο και θα επαναδιατυπώνει την ιδεολογική και πολιτική ταυτότητα της Ν.Δ. Στην περίπτωση αυτή, την ηγεσία ανα-λαμβάνει σε μεταβατικό στάδιο ο Γ. Βαρβι-τωίτης ή ο Γ. Ράλλης, έως το επόμενο συ-νέδριο που θ' ασχοληθεί με την εκλογή του οριστικού αρχηγού. (Μια τέτοια λύση κερδί-ζει όλο και περισσότερο έδαφος στην Κοινο-βουλευτική Ομάδα και, ταυτοχρόνως, ευνο-εί τα σχέδια του Κ. Μητσοτάκη).

- Ο Μ. Έβερετ, διαπιστώνοντας ότι «δεν του βγαίνουν τα κουκιά», αποσύρει την υπο-ψηφιότητά του και στηρίζει με τις δυνάμεις του κομματικού μηχανισμού τον Δ. Αβραμό-πουλο ή τον Κ. Καραμανλή. Στο ενδεχόμενο αυτό, την αρχηγία θα διεκδικούσε από την «απέναντι πλευρά» και η Ντ. Μπακογιάννη. (Ο Κ. Μητσοτάκης θα αισθανόταν ικανοποι-ημένος και από μια τέτοια εξέλιξη).

- Ο Μ. Έβερετ δεν αποδέχεται τους όρους διεξαγωγής του συνεδρίου που του προτεί-νουν οι εσωκομματικοί αμφισβητίες και αυ-τοί καταγγέλουν ότι δεν είναι γνήσιο και, άρα, δεν αποδέχονται το αποτέλεσμα του. Αυτό μπορεί να συμβεί είτε στην πορεία προς το συνέδριο είτε κατά την διάρκειά του. «Δεν αποκλείεται “να πέσουν τάληρα” στο συνέδριο», έλεγε χαρακτηριστικά προ ημε-ρών προσκεείμενος στον Κ. Μητσοτάκη βου-λευτής.

Αντιπολιτευτική επίθεση Στοιχηθείτε!

του Γιώργου Γερόπουλου

Η εποχή κατά την οποία οι νικητές των εκλογών ήταν οι αδιαμφισβήτητοι κυρίαρχοι πέρασε ανεπιστρεπτί. Λίαν προσφάτως, ο Κ. Σημίτης δέχτηκε στην Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ τα πυρά των εσωκομματικών αντιπάλων του, ενώ πριν από λίγες ημέρες ο Ν. Κωνσταντόπουλος αντιμετώπισε, στη συνεδρίαση του αντίστοιχου οργάνου, την κριτική στελεχών του Συνασπισμού.

Η συζήτηση, στην Κεντρική επιτροπή του ΣΥΝ, περιεστράφη κυρίως γύρω από τη δοσολογία της αντιπολιτευτικής τακτικής, καθώς και στο περιεχόμενο του αντιπολιτευτικού λόγου.

Στους παρευρισκόμενους στην Κουμουνδούρου είναι γνωστό ότι ο κ. **Κωνσταντόπουλος** είναι αποφασισμένος να ασκήσει σκληρή αντιπολίτευση στον κ. **Σημίτη**, σε μια προσπάθεια να αναδειχθεί ο ΣΥΝ στον κύριο αντιπολιτευτικό πόλο και να καρπωθεί έτσι το μεγαλύτερο τμήμα της φθοράς του κυβερνώντος κόμματος. Η επιλογή αυτή της ηγεσίας του ΣΥΝ βασίζεται σε δυο σημεία:

α) Την έως τώρα διαφαινόμενη αδυναμία του Κ. Σημίτη να ηγεμονεύει στο ΠΑΣΟΚ, με συνέπεια να δημιουργείται η εντύπωση ότι έχει οριζόντια τετραετία και οι εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ να καθίστανται εκ νέου ρευστές.

β) Στην κρίση ταυτότητας και ηγεσίας στη Ν.Δ., που έχει ως αποτέλεσμα η Ρηγίλλης να μην μπορεί να ασκήσει το ρόλο της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Η Κουμουνδούρου θεωρεί σαν δεδομένο ότι οι εξελίξεις στα δυο μεγάλα κόμματα θα είναι το επόμενο διάστημα ραγδαίες, ενώ στο ίδιο πλαίσιο στελέχη της ηγεσίας προβλέπουν σε μια αλλαγή της πολιτικής γεωγραφίας, η οποία θα φέρει τον ΣΥΝ στο κέν-

τρο του πολιτικού σκηνικού. Την κατεύθυνση αυτή ενισχύει και το γεγονός ότι η ψήφος των πρόσφατων εκλογών προς τον ΣΥΝ είναι πολυσυλλεκτική. Ενδεικτικό των απόψεων που κυριαρχούν στην ηγετική ομάδα είναι η τοποθέτηση στην Κεντρική Επιτροπή του **Α. Βάσση**, ο οποίος παρομοίασε τη σημερινή περίοδο με τις εποχές της μεσοβασιλείας, ενώ σημείωσε ότι ο κ. Σημίτης είναι «σκιώδης πρωθυπουργός».

Η ηγεσία του ΣΥΝ επιδιώκει, λοιπόν, να αναδειχθεί η Κουμουνδούρου σε κύρια αντιπολιτευτική δύναμη και σε αυτό τον στόχο έχει προσαρμόσει την τακτική και τους τόνους της αντιπολίτευσης, ενώ σε κάθε ευκαιρία εμφανίζεται αλληλέγγυα με τα αιτήματα διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Ηγετικά στελέχη εκτιμούν ότι τη ραγδαία φθορά του ΠΑΣΟΚ θα την καρπωθεί ο ΣΥΝ, ο οποίος διαθέτει ελκυστικότερο πρόσωπο από το ΚΚΕ και το ΔΗΚΚΙ και σαφές πρόγραμμα. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται προσπάθεια να κλείσουν οι διάυλοι επικοινωνίας μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ, καθώς η ενασχόληση με το περιβόητο θέμα της «κεντροαριστεράς» δεν διευκολύνει τη δημιουργία αρραγούς αντιπολιτευτικού προφίλ.

Η επιδίωξη της Κουμουνδούρου να παίξει το ρόλο της αξιωματικής αντιπολίτευσης, εξαρτάται από δυο παράγοντες:

α) Από το βάθος χρόνου της κρίσης στη συντηρητική παράταξη, καθώς και από τις δυνατότητες του Κ. Σημίτη οι απόψεις του να ηγεμονεύσουν στο ΠΑΣΟΚ και να ανασυνθέσει το πολιτικό σκηνικό.

β) Από την ικανότητα των στελεχών του ΣΥΝ, τα οποία προέρχονται από το χώρο της Ανανεωτικής Αριστεράς να «αφομοιώσουν» την αντιπολιτευτική τακτική, καθώς έχουν συνηθίσει να εξορκίζουν οτιδήποτε «λαϊκό» ή «λαϊκίστικο».

Ηδη, οι πρώτες γκρίνιες εμφανίστηκαν καθώς στελέχη τα οποία πρόσκεινται στην

ηγεσία του ΣΥΝ εξέφρασαν φόβο ασκήσης «λαϊκίστικης» αντιπολίτευσης άκριτης υποστήριξης αιτημάτων κοινών ομάδων. Η κριτική μελών της Κεντρικής Επιτροπής, όπως οι **Μ. Παπαγκής**, **Μ. Μπίτσας**, **Π. Αθανασόπουλος**, **Πουλάκης**, **Θ. Γεωργακόπουλος** ασκήσε «το στίλ» και το περιεχόμενο της αντιπολιτευτικής τακτικής, ενώ η **Μ. Δαμνίου** υπογράμμισε τον κίνδυνο ασκήσης συλλεκτικής πολιτικής και εγκατάλειψης του ευρωπαϊκού χαρακτήρα της πολιτικής του κόμματος. Ακόμη, τονίστηκε ότι οφείλει να αναδείξει τα προγραμματισμένα στοιχεία της αντιπολίτευσής του, η οποία πρέπει να ασκείται από τις θέσεις του οδευτικού εκσυγχρονισμού.

Στελέχη τα οποία ανήκουν στην Αντιπολιτευτική Πρωτοβουλία υπογράμμισαν ότι η στήριξη αντιπολίτευση πρέπει να ασκείται από θέσεις εκσυγχρονιστικές, ενώ σε άλλα σημεία εξέφρασαν κοινές απόψεις για τα προαναφερθέντα στελέχη για τα μακροπρόθεσμα εξωτερικής πολιτικής.

Αντιθέτως, οι **Α. Αλαβάνος**, **Ν. Βοιωτίας**, **Γ. Δραγασάκης**, οι οποίοι εκπροσωπούν το Αριστερό Ρεύμα, υπερασπίστηκαν την τακτική του κόμματος, αλλά ζήτησαν αφαίριση των προγραμματικών θέσεων, ό,τι αφορά τα θέματα της ευρωπαϊκής πολιτικής, καθώς και έναν πιο «αριστερό» αντιπολιτευτικό λόγο.

Τα όπλα που διαθέτει η ηγεσία του ΣΥΝ σε αυτή τη φάση, είναι αφενός η αλληλεγγύη με αποτελέσματα δημοσκοπήσεων της επιρροής του κόμματος σε στρώματα, και αφετέρου η υψηλή δημοτικότητα του Ν. Κωνσταντόπουλου.

Αδύνατο σημείο θα αποτελέσει η επιδίωξη του «αντίπαλου χώρου» να υπερβεί μερικές κομματικές οριοθετήσεις, η βασική εκτίμηση είναι ότι το ΠΑΣΟΚ εξαντλήσει τα όριά του με τη σημερινή ηγεσία του.

ΟΠΤΡΟΝ

Δέντρα

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

δέντρα

Ένας έρωτας στό
Μανχάτταν. Παγιδευμένος
στό κοινωνικό καί πνευματικό
αδιέξοδο πού επιδεινώνεται ταυτό
χρονα μέ τήν οικολογική κρίση. Ένα
κείμενο - μαρτυρία πού αποτείνεται στόν
ιδιαίτερα προσεκτικό αναγνώστη. 53887
λέξεις χωρίς τελεία πού σκοπεύουν νά προ
καλέσουν έρωτήσεις. Δείχνοντας μέ συγκε
κριμένα στοιχεΐα τό μή θεόπνευστο τῶν 'έ
ρων βιβλίων'. Προτείνοντας μιά διαφορετι
κή ιεράρχηση αναγκῶν καί τήν μέσω
αὐτογνωσίας βιωματική προ
σέγγιση τοῦ Θεοῦ.

ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΑΙΩΝΙΟΣ ΗΝΙΟΧΟΣ, Σόλωνος 97. ΒΑΓΙΩΝΑΚΗΣ - ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗΣ, Ἱπποκράτους 15.
ΒΙΒΛΙΟΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗ, Χαρ. Τρικούπη 28. ΔΩΔΩΝΗ, Ἀσκληπιοῦ 3. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ, Πανεπιστημίου
17. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, Θεμιστοκλέους 37. ΕΝΔΟΧΩΡΑ, Σόλωνος 62. ΕΣΤΙΑ, Σόλωνος 60.
ΛΙΜΠΡΟ, Πατρ. Ἰωακείμ 8. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ, Ἀκαδημίας 57 ἐντός στοᾶς. ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ, Ἱπποκράτους 52.
ΠΑΡΟΥΣΙΑ, Σόλωνος 94. ΠΙΤΣΙΛΟΣ, Σοφοκλέους 4. ΣΕΙΡΙΟΣ, Μάρνης 5 - Πατησίων. ΣΙΔΕΡΗΣ, Σταδίου 44.
ΧΝΑΡΙ, Κιάφας 5 & Ἀκαδημίας.

ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ ΕΠΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ (1500ΔΡΧ.) γράψτε μας: Τ.Θ. 51 530, ΚΗΦΙΣΙΑ 145 10

«Επιλογέας» το δημόσιο χρέος

του Κ. Τσαλόγλου

Προσφέρουν πολύ κακή υπηρεσία στη χώρα μας όσοι νομίζουν πως την υπηρετούν υπερασπιζόμενοι την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Αναμασούν την επιχειρηματολογία των υπευθύνων, σύμφωνα με την οποία ο δημοσιονομικός σχεδιασμός για το 1997 και τα φορολογικά μέτρα που «εγγυώνται» την εκτέλεσή του, αποτελούν τις καλύτερες δυνατές επιλογές, στο πλαίσιο μιας αναγκαστικής πορείας. Αλλά οι καλύτερες δυνατές επιλογές, όσο και αν συνιστούν αυτονόητη κυβερνητική υποχρέωση για την πορεία προς ένα καλύτερο και κοινωνικά δικαιότερο οικονομικό μέλλον, είναι αδύνατες όταν μέτρα, που τα υπαγορεύει ο πανικός από καταστροφικές εξελίξεις, απομένουν ως η μόνη επιλογή. Αποτελούν, απλώς, την επιβεβαίωση των κρίσιμων λαθών του παρελθόντος. Δεν προσφέρονται για επευφημίες!

Ο κ. Κ. Σημίτης και οι συνεργάτες του δεν αισθάνονται διόλου ένοχοι, επειδή το κόμμα τους –κατά πρώτο και κύριο λόγο– είναι υπεύθυνο για την οικονομική πολιτική των τελευταίων δεκαπέντε χρόνων, η οποία εμπόδισε την προσαρμογή στις ποικίλες υποχρεώσεις που πηγάζουν από το «ευρωπαϊκό» κατεστημένο. Και η οποία κατέληξε τώρα να ενοχοποιεί τους... εργαζόμενους, τις ασθενέστερες εισοδηματικές τάξεις, ως τους κερδισμένους αυτής της πολιτικής, και γι' αυτό πρέπει να πληρώσουν! Σε ό,τι αφορά την άλλη πλευρά, τους «έχοντες και κατέχοντες», είναι πολύ πιθανό, η ηγετική ομάδα του ΠΑΣΟΚ, με την ιδεολογική συνέπεια που τη χαρακτηρίζει, να εξακολουθεί να πιστεύει ότι τα «αδυσώπητα» μέτρα κατά του εκμεταλλευτικού κεφαλαίου –περιλαμβανομένης και της... υποστήριξης προς την Τράπεζα Κρήτης του κ. Κοσκωτά– τα οποία επιβλήθηκαν κατά την πρώτη κυβερνητική οκταετία του κόμματός τους, δεν αφήνουν, πλέον, πολλά περιθώρια βαρύτερης φορο-

λόγησής της.

Είναι καθαρή πρόκληση στα αισθήματα όσων πλήττονται από τις φορολογικές «επιλογές» της κυβέρνησης, ο χαρακτηρισμός ως δίκαιων αυτών των επιλογών. Η φορολόγηση, δηλαδή, με ένα ασήμαντο, αναλογικά, ποσοστό των ακινητοποιημένων σε πολυτελή ενδιαιτήματα κερδών των φοροφυγάδων, ο προσδιορισμός τεκμηρίων διαβίωσης που αδικεί τα χαμηλότερα, αλλά αφήνει ανέπαφα τα πέραν της οροφής αυτών των τεκμηρίων, εισοδήματα, η «συμπαθητική» φορολόγηση των κολοσσικών κερδών που ενθυλακώνουν οι εγχώριοι και αλλοδαποί μεγαλοεπενδυτές, αποτελούν την ισομερή συμβολή των κατεχόντων στην κάλυψη των αναγκών του προϋπολογισμού.

Στη διάρκεια της τελευταίας εξαετίας που έμεναν εντελώς αφορολόγητοι οι τόκοι –τριάμιση τρισεκατομμύρια δραχμές, περίπου, κάθε χρόνο– των ομολόγων και των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, πολλαπλασιαζόταν η φορολογική αφαίμαξη μισθών και συντάξεων, με την αποσύνδεση των φορολογι-

κών κλιμακίων από τον πληθωρισμό. Και σαν να μην έφτανε η μέσω αυτής της μεθόδου αφαίρεση πραγματικού εισοδήματος από τη μεγάλη πλειοψηφία μισθωτών και συνταξιούχων, η κατάργηση ασήμαντων φοροαπαλλαγών που τους είχαν

**Είναι καθαρή πρόκληση στα αισθήματα όσων
πλήττονται από τις φορολογικές «επιλογές»
της κυβέρνησης, ο χαρακτηρισμός ως δίκαιων
αυτών των επιλογών.**

αναγνωριστεί ως μερικό αντιστάθμισμα της φορολογικής αδικίας ήρθε να συμπληρώσει την εικόνα του «δίκαιου» για την επιτυχία του «εθνικού» καθήκοντος: Της συμμετοχής μας στην οικονομική και νομισματική ένωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι ένα καθήκον, κατά την όψιμη εκτίμηση της πασοκικής ηγεσίας, που δεν χαρίζεται ούτε στις πενιχρές συντάξεις των παλαίμαχων αγωνιστών της εθνικής αντίστασης! Ο αποδεκατισμός –σύμφωνα με δημοσιευμένα στοιχεία– του προβλεπόμενου από τον προϋπολογισμό του '97 ποσού γι' αυτές τις συντά-

ις, είναι θλιβερό ότι συντελείται επί πρωθυπουργίας του τέ-
του ενός μέλους της Π.Ε.Ε.Α. της Πολιτικής Επιτροπής Εθνι-
κς Απελευθέρωσης. Του ανώτατου καθοδηγητικού οργάνου
των **αντιστασιακών** έχουν την ευτυχία να ζουν και επί των
ερών του γιου του συναγωνιστή, Σημίτη!

Είναι ανταπόδεικτο ότι τα έσοδα του προϋπολογισμού δεν
ουν την παραμικρή σχέση με τη φορολογική δικαιοσύνη, αλ-
ούτε –που είναι και το χειρότερο– διευκολύνουν, έστω, την
οσέγγιση των στόχων του Μάαστριχτ. Η αναζήτηση των εσό-
ν έγινε με μοναδικό κριτήριο τη δυνατότητα πραγματοποίη-
ς τους. Όπως και οι περικοπές των δαπανών έγιναν με κρι-
ριο τον μικρότερο βαθμό αντιδράσεων όσων θα υποστούν τις
νέπειές τους. Αλλά όταν οι δημοσιονομικές επεμβάσεις και
ος τις δύο κατευθύνσεις, των εισπράξεων και των δαπανών,
και στερημένες εναλλακτικών προτιμήσεων, οι εισπράξεις
λιγοστεύουν, αφού θα αναζητούνται σε συνεχώς μειούμενα
οδήματα, ενώ οι αντι-παραγωγικές δαπάνες θα μένουν ανέ-
φες, αφού η κατάργησή τους θα προσκρούει σε κομματικές
οπιμότητες. Η δημοσιονομική εξυγίανση και ανακαίνιση,
νεπώς, την οποία αξιώνει ως αποκλειστική προϋπόθεσή της
κοινοτική εντολή για μείωση του χρέους, των ετήσιων ελλειμ-
των των προϋπολογισμών, των επιτοκίων, του πληθωρισμού
ι τη συναλλακτική σταθερότητα του νομίσματος, θα εξακο-
υθήσει να είναι όραμα που τρέχει γρηγορότερα από αυτόν
υ το κυνηγάει!

Όταν μεταφέρεται κάθε χρόνο το υπερ-
λικό για τα μέτρα μας ποσό των τριάντη
σεκατομμυρίων δραχμών στα θυλάκια
ν κερδοσκοπών, από πηγές του εσωτερι-
ύ πλουτοπαραγωγικού μηχανισμού που
ν είναι σε θέση να το αναπαραγάγουν,
ι δεν επενδύεται παραγωγικά αλλά με-
ρέπεται σε περισσότερο κερδογόνα
ρηματο-οικονομικά προϊόντα» –έτσι λέ-
και, τώρα, το εμπόριο του χρήματος– εί-
ι φανερό ότι η συγκέντρωση ανάλογου
σού και στην επόμενη χρήση θα επιδιω-
εί από τους πάγια φορολογουμένους, με

ι περικοπή του εισοδήματός τους. Αυτή η διαδικασία, όμως,
ηγεί στην πτώση της απασχόλησης του παραγωγικού μηχανι-
ού της χώρας, άρα, στην καθήλωση –αν όχι υποχώρηση– του
αθάριστου εθνικού προϊόντος. Χωρίς την ενδυνάμωση του
οίου είναι αδύνατη, όχι μόνο η πραγματική, αλλά και η αριθ-
τική **σύγκλιση** με την ποιότητα των εθνικών οικονομιών που
ιώνει το Μάαστριχτ.

Ο υπέρογκο δημόσιο χρέος που γέννησε η τυχοδιωκτική, κοι-
νική δήθεν, πολιτική της «σοσιαλιστικής αλλαγής», είναι αυ-
που αναδείχτηκε σε αποκλειστικό «επιλογέα» και της τρέ-
ουσας, αδιέξοδης, οικονομικής πολιτικής. Δεν είναι τυχαίο το
γονός ότι πέσαν στο κενό όλες οι προσπάθειες για ανακοπή
συνεχούς διόγκωσης αυτού του χρέους, από την οποία και
νο εξαρτάται η δημοσιονομική εξυγίανση και η ανάπτυξη της
ονομίας. Τη μόνη δυνατότητα αποτελεσματικής αντιμετώπι-
ς αυτού του κύριου προβλήματος την προσφέρει η ουσιαστι-
αύξηση του εθνικού προϊόντος. Αλλά αυτή τη δυνατότητα την
τοθετεί η κυβέρνηση ως επακόλουθο της «σταθεροποίησης»,
ειδή αυτή ζητούν οι Βρυξέλλες. Αναπόφευκτη η αποτυχία,
ού το κάρο είναι αδύνατο να σύρει το άλογο!

Τη συνειδητοποίηση της αλήθειας για τις άμεσες επιπτώσεις
του διογκούμενου χρέους, ελλείψει οικονομικής αναπτύξεως,
την οφείλουν οι πολίτες, αντί να πιστεύουν ότι αυτό το χρέος
επιμερίζεται σε ένα **θεωρητικό** μόνο βάρος για κάθε κάτοικο.
Το χρέος, καλούνται οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι, οι **αγρότες**
να το **εξυπηρετούν** κάθε χρόνο από το **δικό** τους **εισόδημα**.
Αφού το δικό τους εισόδημα και μόνο περικόπτεται, με τον ένα
ή τον άλλο τρόπο, για να πληρωθούν τα **τριάμισα** τρισεκατομ-
μύρια των τόκων, τα άλλα τόσα των **χρεωλυσιών**, και για να
σχηματιστεί το δήθεν «πρωτογενές» **πλεόνασμα** του τακτικού
προϋπολογισμού. Οι αντιδράσεις, **συνεπώς**, των «υποχρέων»
αντής της οφειλής, δεν επιτρέπεται να **περιορίζονται** σε μόνο
αίτημα ελάφρυνσης του φορολογικού των βάρους. Πρέπει να
στρέφονται κατά της επίσημης οικονομικής πολιτικής, η οποία
δεν θέλει να υιοθετήσει λύσεις, ικανές να προωθήσουν την
πραγματική «σύγκλιση» της οικονομίας, χωρίς να στερούνται
της επιδότησής τους οι πολύτεκνες μητέρες, και χωρίς να φθί-
νει ο πλουτοπαραγωγικός μηχανισμός της χώρας.

Δεν μπορεί, επίσης, να παραβλέπεται το γεγονός ότι ο πλου-
τοπαραγωγικός μηχανισμός αποσυντίθεται, χωρίς να αντικα-
θίσταται από παραγωγικές λειτουργίες πρόσφορες για την
αναβάθμιση του ρόλου μας στον «ευρωπαϊκό» καταμερισμό
εργασίας. Τα εισπρακτικά μέτρα για την εξυπηρέτηση του χρέ-
ους συνθλίβουν και τις μικρομεσαίες παραγωγικές μονάδες

Ελλείψει οικονομικής αναπτύξεως, το διογκούμενο δημόσιο χρέος καλούνται οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι, οι αγρότες να το εξυπηρετούν κάθε χρόνο από το δικό τους εισόδημα.

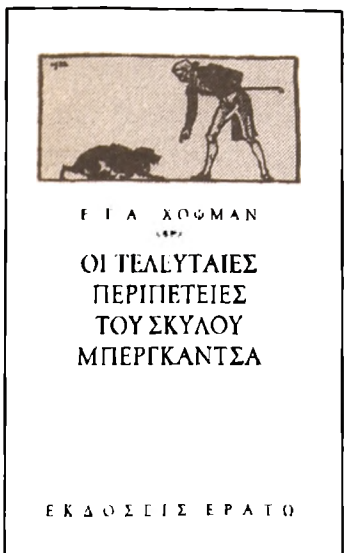
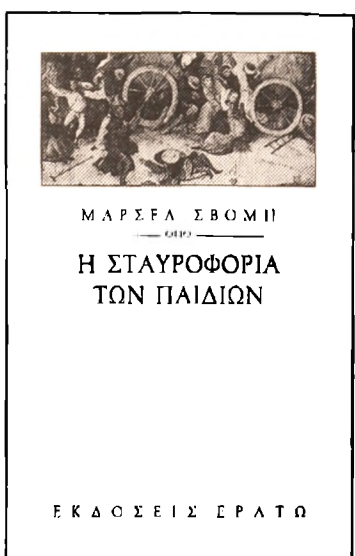
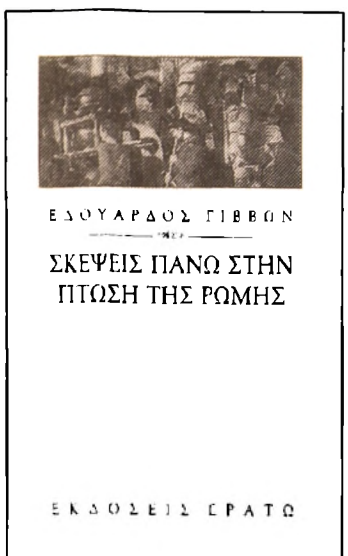
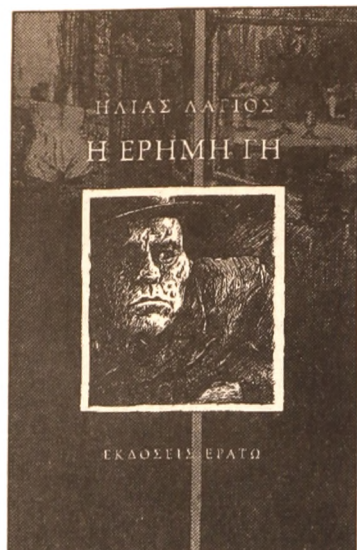
δημιουργώντας κενά, τα οποία καλύπτουν οι εισαγωγές και όχι
μεγαλύτερες εκσυγχρονισμένες παραγωγικές επιχειρήσεις.
Εξελισσόμαστε, στα πλαίσια της Ε.Ε., σε **τριτοκοσμικής** δομής
οικονομία, η οποία δίνει την εντύπωση ευημερούσας κοινω-
νίας, επειδή εισοδηματεύουμε από εξωπαραγωγικές πηγές, με
κυριότερη από αυτές, τις εισπράξεις από την Κοινότητα. Δεν
είναι βέβαιο ότι θα τις απολαμβάνουμε για πολύ καιρό ακόμα.

Ανακύπτουν, λοιπόν, δύο κρίσιμα πολιτικά προβλήματα. Εί-
ναι εφικτή η εφαρμογή μιας άλλης οικονομικής πολιτικής; Το
κυβερνών κόμμα είναι σε θέση να εφαρμόσει εθνικά συμφέ-
ρουσα πολιτική; Η απάντηση είναι καταφατική στο πρώτο ερώ-
τημα, αρνητική στο δεύτερο.

Το ΠΑΣΟΚ, παρά τις δήθεν εκσυγχρονιστικές του προσαρμο-
γές, εξακολουθεί να δρα υπό το βάρος των υπολειμμάτων
έστω, των ιδεολογικο-πολιτικών μεγαλοστομιών του παρελθό-
ντος του, οι οποίες στην πραγματικότητα εξυπηρετούν –και
εξακολουθούν να το κάνουν– κομματικές, ψηφοθηρικές σκοπι-
μότητες. Οι ενστάσεις που διατυπώνονται από στελέχη του «κι-
νήματος» εναντίον μέτρων «εξασθενημένου κοινωνικού ενδια-
φέροντος», όπως λένε, επηρεάζουν αποφασιστικά την κυβερ-

ΕΡΑΤΩ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

νητική πρακτική. Η ταχύτερη, κατά το δυνατό, απαλλαγή π.χ., από ελλειμματικές και κακολειτουργούσες κρατικές επιχειρήσεις δεν αποτολμάται για να μη θιγούν κατεστημένα κομματικο-συνδικαλιστικά συμφέροντα, συνδεδεμένα με ψηφροσυλλεκτικές δυνατότητες.

Η δήθεν κοινωνική ευαισθησία, εντούτοις, γίνεται πρόξενος σοβαρότατης κοινωνικής βλάβης, αφού εμποδίζει τη δημοσιονομική εξυγίανση, με όλα τα παρακολουθήματα του προβλήματος στο κοινωνικό πεδίο. Καταγγέλλεται, π.χ., ως απαράδεκτη η μετοχοποίηση του 51% του ΟΤΕ, η οποία θα απέφερε 700-800 δισεκατομμύρια δραχμές, ενώ είναι «εθνικά συμφέρον», να καταβάλλεται, ανεπιστρεπτί, ίδιο ποσό για την πληρωμή των τόκων που τους αναλογούν στους ξένους κομιστές τίτλων του Δημοσίου. Ξεπουλάμε, με άλλα λόγια, κάθε δύο χρόνια, ένα ολόκληρο ΟΤΕ, αποσπώντας αυτό το ποσό από το εισόδημα των ασθενέστερων εργαζομένων! Άφθονα ανάλογα παραδείγματα «κοινωνικής ευαισθησίας» του ΠΑΣΟΚ θα μπορούσαν να παρατεθούν. Και ένα μόνο παράδειγμα αρκεί, ωστόσο, για να πείσει ότι με τη σημερινή κυβέρνηση είναι αδύνατη η εφαρμογή σωστής λύσης.

Δεν προσφέρεται για την εφαρμογή σωστής λύσης ούτε η αντιπολίτευση. Οι εσωτερικές της αναταράξεις περιορίζοντάς το υψηλού πολιτικού επιπέδου ερώτημα «γιατί εσύ και όχι εγώ», χωρίς κανείς από τους διεκδικητές του... θρόνου να εξηγήσει, γιατί είναι προτιμότερος για το Έθνος, και όχι μόνο για το κόμμα.

Ό,τι συμβαίνει με τα πολιτικά μας κόμματα και την ανικανότητά τους να χειριστούν επιτυχώς τα εθνικά προβλήματα, πρέπει να αναζητηθεί στην ετεροχρονισμένη πολιτική τους σκέψη σε σχέση με την ιστορική πραγματικότητα που θέτει τα δικά της προβλήματα και αξιώνει πρόσφορες λύσεις. Η καπιταλιστική οργάνωση της οικονομίας της αγοράς δεν είναι, ούτε αποδιοπομπαίος τράγος όπως τον θέλει ακόμα η συνθηματολογία των «σοσιαλιστών» του ΠΑΣΟΚ, αλλά ούτε και αναμορφωμένη για να λειτουργεί με βάση τις παγκόσμιες εξελίξεις, όπως θα έπρεπε να τη θέλει η αντιπολίτευση της Ν.Δ. Επιβεβαίωση αυτής της υστέρησης στην αναψηλάφηση των ελλειμμάτων της, προσφέρει η ισχύουσα ακόμα καπιταλιστική οργάνωση της αγοράς με τα δεκάδες εκατομμύρια των ανέργων που γεννά ο ξέφρενος ανταγωνισμός.

Αλλά ανταγωνισμός, όσο θετικά και αν είναι τα οικονομικά του αποτελέσματα, είναι δύσκολο να μακροημερεύσει με έντονες κοινωνικές παρενέργειες. Εύκολα γίνεται, έτσι αντιληπτό, γιατί πολιτικές παρατάξεις μιας καθυστερημένης όπως η δική μας οικονομίας, αντιμετωπίζουν πολύ μεγαλύτερες δυσκολίες για την προσαρμογή τους στις νεο-εμφανιζόμενες καταστάσεις, και παλινδρομούν μεταξύ συνταγών που παρελθόντος.

Αυτής της παλινδρόμησης προϊόν είναι ο προϋπολογισμός του προσεχούς έτους, όπως ήταν και οι προϋπολογισμοί των προηγούμενων ετών. Όπως, επίσης, οι καταγγελίες της αντιπολίτευσης για τον τρόπο κατανομής των δαπανών του, οι οποίες στηρίζονται σε κοινωνική καταλήστευση, από την ίδια παλινδρόμηση ξεκινούν. Οι προοπτικές είναι αποκαρδιωτικές για το δημόσια οικονομικά, την περίφημη «σύγκλιση» και την ανάπτυξη. Και θα είναι, ώσπου να αναδείξει η κοινωνία μας κυβερνητικούς ηγέτες διατεθειμένους να ασχοληθούν με τα εθνικά και όχι με τα ατομικά τους συμφέροντα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1996

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ 20+1 ιστορίες από το διαγωνισμό του *Elle* (1996)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΑΦΝΗ Μάρσα Ματρούχ και άλλες παράξενες ιστορίες
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Ιστορίες της σιγανής βροχής
ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ ΜΙΜΗΣ Ο Μυστικός Νοέμβρης (Μυθιστόρημα)
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΛΕΝΤΙΤΣΙΑ Μακρινός κόσμος (Μυθιστόρημα)
ΓΑΛΑΝΟΣ ΑΛΕΚΟΣ Με το Σταυρό και το ξίφος (Αφηγηματικό Συναξάρι)
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΝΤΟΡΑ Ο μεγάλος θυμός (Μυθιστόρημα)
ΓΚΙΩΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Το περίπτερο (Αφήγημα)
ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ Το καθαρό χάδι (Νουβέλα)
ΖΕΗ ΑΛΚΗ Νεανική φωνή (Διηγήματα)
ΘΕΟΤΟΚΑΣ ΝΙΚΟΣ - ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΩΣΤΑΣ Οι αχινοί (Μυθιστόρημα)
ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ ΡΟΥΛΑ Έξω απ' τη «ΣΟΝΙΑ» στις επτά (Αφήγημα)
ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ ΙΩΑΝΝΑ Με τη γλώσσα των χεριών (Μυθιστόρημα)
ΚΑΣΟΛΑΣ ΜΗΤΣΟΣ Ο Πρίγκιπας (Μυθιστόρημα)
ΚΑΤΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Το παράπονο του Οδυσσέα (Μυθιστόρημα)
ΚΙΖΗΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ Ο Μάγος (Μυθιστόρημα)
ΚΟΛΥΒΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Μετανάστες στον άλλο κόσμο (Διηγήματα)
ΚΟΡΡΕΣ ΜΑΝΟΛΗΣ Φυλής 380β (Μυθιστόρημα)
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΝΙΚΟΣ Παιχνίδια με τη φωτιά (Μυθιστόρημα)
ΜΑΓΡΙΖΟΥ-ΣΑΪΑΣ ΒΕΑΤΡΙΚΗ Στην Πολυξένη (Μυθιστόρημα)
ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ ΛΙΑ Η γυναίκα της άμμου (Μυθιστόρημα)
ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ ΛΙΑ Σαν το μετάξι (Μυθιστόρημα)
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γκαρσονιέρα για παλιά βιβλία (Διηγήματα)
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΜΑΝΤΑ Γιάντες (Μυθιστόρημα)
ΝΟΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ Τα θολά τζάμια (Διηγήματα)
ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Το τρένο με τις φράουλες (Μυθιστόρημα)
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΤΙΝΟΣ Περίπτωση μολότωφ (Μυθιστόρημα)
ΠΑΝΑΓΟΥ ΕΜΥ Ο έρωτας έβλεπε στη θάλασσα (Μυθιστόρημα)
ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ ΑΛΕΞΗΣ Ζαΐδα ή Η καμήλα στα χιόνια (Μυθιστόρημα)
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Χωρίς κίνητρο (Μυθιστόρημα)
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ Η πλατεία (Μυθιστόρημα)
ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Το αγόρι (Μυθιστόρημα)
ΡΟΚΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ Ένας επικίνδυνος γλύπτης (Διηγήματα)
ΡΟΥΣΣΟΣ ΤΑΣΟΣ Ο Οδυσσέας (Μυθιστορία)
ΣΕΧΙΔΟΥ ΓΙΩΤΑ Άγαμος Έρως (Μυθιστόρημα)
ΣΙΩΤΗΣ ΝΤΙΝΟΣ High Life (Αφηγήματα)
ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ Ο στρατηγός κεντάει (Διηγήματα)
ΣΜΠΩΚΟΥ ΕΛΕΝΗ Ημερονύχτια (Μυθιστόρημα)
ΣΟΛΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Το αίνιγμα (Μυθιστόρημα)
ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ Μισόν αιώνα άνθρωπος (Αφηγήματα)
ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ Το μπαστούνι (Παραμύθι για μικρούς και μεγάλους)
ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝ ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΗΡΞΑΝΕ ΠΟΤΕ
1. Μητροπόλεις (Μυθιστόρημα)
ΣΦΥΡΙΔΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ Ψυχή μπλε και κόκκινη (Μυθιστόρημα)
ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ Η κόρη της Ανθής Αλκαίου (Μυθιστόρημα)
ΤΣΙΤΑΣ ΜΑΚΗΣ Πάτυ εκ του Πετρούλα (Διηγήματα)
ΦΑΚΙΝΟΣ ΑΡΗΣ Οι παράνομοι (Μυθιστόρημα)
ΧΑΝΤΖΗ ΟΛΓΑ Ο έρωτας δεν είναι πάντα τοκογλύφος (Μυθιστόρημα)
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ Ακτή στο φως του χειμώνα (Διηγήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Στο βάθος χάος

«κι είχανε κλείσει όλοι οι δρόμοι για τη Λάρισα»

Ρεπορτάζ: Λεωνίδας Βαλασσοπουλος

Οι στίχοι του Νιόνιου επιβεβαιώνονται για ακόμα μια φορά, αφού οι αγροτικές κινητοποιήσεις και οι αποκλεισμοί του εθνικού δικτύου –που ξεκίνησαν από τον θεσσαλικό κάμπο και σύντομα επεκτάθηκαν από την Ηλεία μέχρι τον Έβρο–, ως την ώρα τουλάχιστον που γράφονταν αυτές οι γραμμές, δεν φαινόταν να οδηγούνται σε εκτόνωση. Μέρα με την ημέρα, όλο και περισσότεροι αγρότες κατέβαιναν με τα τρακτέρ τους στις εθνικές οδικές αρτηρίες ενισχύοντας τα μπλόκα. Η προσπάθεια διαπραγματεύσεων από μέρους της κυβέρνησης, μέσω του υπουργού Γεωργίας **Στ. Τζουμάκα**, κατά τη διάρκεια των πρώτων ημερών των αγροτικών κινητοποιήσεων, και η δέσμευσή του για ικανοποίηση ελάχιστων και επιμέρους ζητημάτων (40 δρχ. ανά κιλό το μπαμπάκι, άτοκο δάνειο και πάγωμα των χρεών των βαμβακοκαλλιεργητών) δεν οδηγούσαν σε λύση. Το αντίθετο, όξυναν την κατάσταση. Οι αποκλεισμοί δρόμων και πόλεων κλιμακώθηκαν και ο αγροτικός πληθυσμός συσπειρώθηκε ανεξαρτήτως πολιτικής προελεύσεως. «Όλα τα τρακτέρ είναι ένα. Δεν είναι υπάρχουν ούτε κόκκινα ούτε μπλε ούτε πράσινα», μας είπε ένας μεσήλικος αγρότης στο μπλόκο της εθνικής οδού Λάρισας – Βόλου ανεμίζοντας μια μαύρη σημαία. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη Συντονιστική Επιτροπή Αγροτών Θεσσαλίας συμμετέχουν και στελέχη του ΠΑΣΟΚ.

ΛΑΡΙΣΑ, Τετάρτη, 4.12

Τα αιτήματα των αγροτών που, περασμένη Τετάρτη, είχε προτεθεί να ικανοποιήσει η κυβέρνηση, στην ουσία, αυτά που είχαν σχεθεί προεκλογικά ο πρωθυγός **Κώστας Σημίτης**. Ο «σφιχτός» πολογισμός δεν αφήνει περιθώρια χών. Το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης αλλά και ο ίδιος ο πρωθυπουργός ρίζουν ότι αν υποχωρήσουν ικανοποιήσουν τα οικονομικά αιτήματα των αγροτών σβήσουν μια φωτιά αλλά θ' ανάψουν Η ΟΛΜΕ, η ΑΔΕΔΥ και πολλές άλλες αγροτικές τάξεις «περιμένουν στην πόρτα» για να πάρουν τη σκυτάλη των διεκδικήσεων. Ωστόσο σε περιόδους σκληρής πίεσης –και έρχεται σκληρότερη, όπως έχει προαναγγελθεί–, η εξαγγελία ετήσιου προγράμματος 3 τρις., η παύση των χρεών των ΠΑΕ, η μεταβολή της άρσης των φοροαπαλλαγών κερδοεπιχειρήσεων δεν μπορεί να ληφθεί μόνο ως πρόκληση. «Καλά, μας πωλούν; Όπου θέλουν έχουν και όπν

ΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ

Τρακτέρ, φωτιές για να ζεστάνει λίγο η παγωμένη ατμόσφαιρα της εθνικής, κρασιά, τσίπουρα, αρνιά, παιδάκια, χριστουγεννιάτικα δέντρα, πανώ, σημαίες... «Κατάσταση φολκλόρ», χαρακτήρισαν πολλοί συνομιλητές μας από τη Λάρισα τους αποκλεισμένους των εθνικών οδών από τους αγρότες. Κάτι σαν τα επεισόδια του Πολυτεχνείου που, για πρώτη φορά, αποφεύχθηκαν – με το αζημίωτο βέβαια, φέτος.

Συζητήσεις, διαξιφισμοί, αστεία για να περνάει η ώρα και να ξεχνιέται το κρύο. Από τις εκφράσεις των προσώπων, γρήγορα αντιλαμβάνονονται ότι δεν πρόκειται να υποχωρήσουν. Δεν ξεχνούν, όμως, και την ανθρωπιά τους. Όσα από τα αυτοκίνητα είχαν σοβαρούς λόγους να περάσουν απ' τα μπλόκα, ασφαλώς και πέρασαν. Και ποιοι είναι οι σοβαροί λόγοι; Μα, φυσικά, οι λόγοι υγείας. Τα περισσότερα από τα Ι.Χ. που φτάνουν τις τελευταίες ημέρες στα μπλόκα έχουν και από ένα χαρτί νοσοκομείου ή γιατρού. Άλλα πραγματικά, άλλα πλαστά – περνούν όμως όλα. «Δεν μπορούμε να μυρίζουμε τα νύχια μας...», μας λέει ένας από τους αγρότες στο μπλόκο των Τεμπών. Και αν η ημέρα περνάει εύκολα, δεν γίνεται το ίδιο με τη νύχτα. Το κρύο δεν αστειεύεται και η «περιφρούρηση» μειώνεται αριθμητικά – λίγες δεκάδες «φρουροί» μένουν τις περισσότερες φορές.

Στον τοπικό Τύπο της Λάρισας εμφανίστηκαν σχόλια που θέλουν τους εξεγερμένους αγρότες να διασκεδάζουν τις νύχτες στα ξενυχτάδικα της πόλης. Αλήθεια ή ψέματα, λίγη σημασία έχει... Όσο για το περιεχόμενο των συνθημάτων, θ' αναφερθούμε μόνο στο πιο επιτυχημένο που «ακούστηκε ευχάριστα στ' αυτί μας»:

• «Τζουμάκα θες τζουμάκα...»

– Τζουμάκα, εις την θεσσαλικήν, ονομάζεται το ξύλο!

κατανόησης και βοήθειας για την ταλαιπωρία που περνούν. Αντίθετα, ο πρόεδρος της Ένωσης Ξενοδόχων Μαγνησίας, **Κώστας Λεβέντης**, υπέβαλε μήνυση κατά των αγροτών, ενώ ανακοινώσεις κατά του αποκλεισμού εξέδωσαν ο Εμπορικός Σύλλογος Βόλου, ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων Μαγνησίας και το Επιμελητήριο Λάρισας. Δεν είναι λίγοι, πάντως, οι πολίτες που έχουν συμπαρασταθεί στις αγροτικές κινητοποιήσεις, είτε με τη παρουσία τους στα μπλόκα είτε με τη παροχή ειδών διατροφής.

Αδιέξοδο λοιπόν; Αδιέξοδο για την κυβέρνηση που δεν φαινόταν διατεθειμένη να προχωρήσει σε παροχές και προσπαθούσε να αποφύγει (ως την Τετάρτη το βράδυ, του-

λάχιστον) την ακραία λύση της επέμβασης των ΜΑΤ. Αδιέξοδο για τους αγρότες, που δηλώνουν αποφασισμένοι να συνεχίσουν τις κινητοποιήσεις τους μέχρι την ικανοποίηση των αιτημάτων τους. Αδιέξοδο και για αποκλεισμένους, λίγες ημέρες πριν τις γιορτές των χριστουγέννων, που δε ξέρουν πού να ρίξουν το δίκιο και πού το άδικο...

Μετά το συλλαλητήριο που διοργάνωσαν οι αγρότες, στις 2.12, έξω από τη Νομαρχία Θεσσαλίας, ο πρόεδρος των αγροτικών συναιτηρισμών Λάρισας **Γιάννης Παττάκης** ξεκαθάρισε τις θέσεις του, δηλώνοντας στο *Αντί*: «Περίμενα σημαντικές και ουσιαστικές λύσεις. Αν δοθούν, είμαστε οι πρώτοι που θέλουμε να γυρίσουμε στα σπίτια μας...».

ΟΙ ΚΛΑΣΙΚΟΙ της Νεφέλης

Αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας

μόνο 500 δραχμές

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΤΟΜΟΙ 16-20

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ

Δίκαια και άδικα

του Τάσου Παππά

Η πρωθυπουργική ρήση «τα οικονομικά μέτρα είναι σκληρά, αλλά δίκαια», δεν φαίνεται να πείθει τους εργαζόμενους. Παρά το γεγονός η εξαγγελθείσα οικονομική πολιτική δεν χαρακτηρίζεται από την αναληψία της πολιτικής της κυβέρνησης Μητσοτάκη και παρά το γεγονός ότι είναι μερικά «κλικ» πιο κοινωνική απ' αυτές άλλων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων –για παράδειγμα οι συντηρητικοί Ισπανοί αποφάσισαν πάγωμα των μισθών στο δημόσιο τομέα– πολλές κοινωνικές ομάδες βρίσκονται σε αναβρασμό και δείχνουν αποφασισμένες να συγκρουστούν μετωπικά, προκειμένου να κερδίσουν μερικά «ψίχουλα» ακόμη.

Την ίδια στιγμή, οι αντιπολιτεύσεις παντός τύπου υιοθετούν αβασάνιστα όλα τα αιτήματα που διατυπώνονται. Ο Μ. Έβερτ θεωρεί δίκαιες όλες τις κινητοποιήσεις. Το ΚΚΕ, ο ΣΥΝ και το ΔΗΚΚΙ τάσσονται αναφανδόν υπέρ των απεργών, πιστεύοντας ότι έτσι κάτι θα «τσιμπήσουν» σε επίπεδο ψήφων. Σε ό,τι αφορά την εσωκομματική αντιπολίτευση, αυτή παραμένει ακόμη ζαλισμένη κατά δήλωσιν κορυφαίου αντιπάλου του **Κώστα Σημίτη**. Απλώς αναπολεί τις παλιές καλές στιγμές και φλερτάρει με την ανέξοδη παροχολογία. Ο υπουργός Παιδείας Γερ. Αρσένης ψηφίζει στο υπουργικό συμβούλιο τον προϋπολογισμό, αλλά στους απεργούς δασκάλους που τον επισκέπτονται, δηλώνει «έχετε δίκιο, πρέπει να πάρετε παραπάνω λεφτά. Εγώ τα ζητάω, αλλά ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας είναι ανένδοτος». Ο Π. Οικονόμου, σε άρθρο του στον *Επενδυτή*, τονίζει ότι «αυτή η πολιτική δεν είναι σωστή» και προτείνει «μείωση της φορολογίας και κατάργηση των μονοπωλίων, κρατικών και ιδιωτικών»! (Σ.Σ.: Τέτοιου τύπου μέτρα σύμφωνα με τον αρθρογράφο εντάσσονται προφανώς σε μια αριστερή λογική)! Όμως, η απάντηση στους αμετανόητους νοσταλγούς του μεγάλιου του παπανδρεϊσμού ήρθε από τα πιο έγκυρα και επίσημα χείλη, από τον άνθρωπο που υπερασπίστηκε τον **Α. Παπανδρέου** όσο κανένας άλλος, τον **Άκη Τσοχατζόπουλο**. Ο υπουργός Άμυνας σε ομιλία του στη Θεσσαλονίκη, είπε το γνωστό σ' όλους –ασχέτως αν κάποιοι θέλουν να το ξεχνούν–

ότι δηλαδή αυτή η περιοριστική πολιτική σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε πρωτίστως από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, όταν πρωθυπουργός ήταν ο Α. Παπανδρέου. Εδώ πρέπει να κάνουμε μια παρένθεση για να σχολιάσουμε τα ιδεολογικά σκιρτήματα των απολογητών της παπανδρεϊκής αντίληψης, οι οποίοι αποθεώνουν το σύστημα εξουσίας που είχε εγκαθιδρύσει ο αείμνηστος ιδρυτής του κινήματος, συγκρίνοντάς το με το παρόν μοντέλο διακυβέρνησης.

Προσωπικώς, θεωρούμε εξόχως αποκρουστική οποιαδήποτε συμπεριφορά της σύγχρονης πασοκικής εξουσίας που μας γυρίζει πίσω στην αλήστου μνήμης εποχή του Α. Παπανδρέου. Δυστυχώς, τέτοια φαινόμενα υπάρχουν και ενισχύουν εκείνους που υποστηρίζουν ότι όλοι οι παράγοντες του ΠΑΣΟΚ είναι βαθιά διαποτισμένοι από τον «παπανδρεϊσμό», αφού εθήτευσαν επί μα-

κρόν στη «σχολή» του. Μερικά από τα μέλη που βρίσκονται κοντά στον πρωθυπουργό έχουν αντιγράψει τις μεθόδους των μελών του περιβάλλοντος του Α. Παπανδρέου, επιβεβαιώνοντας έτσι την αντίληψη ότι η δυναμική της εξουσίας εγκλωβίζεται χειραγωγεί συνειδήσεις. Όμως, οι φανατικοί πολέμιοι του σημερινού πρωθυπουργού, που ανέβηκαν στο όχημα του πατριδωτισμού σε διάφορες φάσεις της επαγγελματικής διαδρομής του –άλλοι από τη χημική, άλλοι στη μέση και αρκετοί εσχάτως– δεν μπορούν να χωνέψουν πως ο πατριδωτής αρχηγός μετά το ίνδαλμά τους είναι ο ίδιος που τον ανταγωνίστηκε σε διάφορες κρίσιμες στιγμές της κομματικής ιστορίας. Έχουμε να κάνουμε με καθαρά ψυχολογική στάση και κατ' επέκταση με ερμηνευτικό εργαλείο που πρέπει να αποσιμωποιηθεί είναι η ψυχανάλυση!

ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ

Να επιστρέψουμε όμως στη ζέουσα κομματικότητα. Η κυβέρνηση δεν φοβάται τα συνδικάτα του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες είναι κούντως διαβρωμένες για να μπορούν να ηγηθούν μιας πανελλαδικού χαρακτήρα εξέγερσης. Η κυβέρνηση πιστεύει στους κατάλληλους χειρισμούς και με τις εκβιαστικές κινήσεις θα καταφέρει να πειθαναγκάσει τη συντριπτική πλειοψηφία των συνδικαλιστικών στελεχών και αιχμηρών της σειράς τους, αφού κινητοποιήσουν ολίγον τις εργατικές μάζες, στη συνέχεια τις «σπρώξουν» και πάλι στο πε-

ο κίνδυνος όμως προέρχεται από τα ίδια στρώματα. Εδώ, ένας συνδυασμός χρονίων εκρηκτικών προβλημάτων, ιερής απελπισίας, άστοχων κυβερνητικών μεθοδεύσεων και αποτελεσματικής καθοδηγητικής παρέμβασης εκ μέρους Δ. και του ΚΚΕ, κάνουν την κατάσταση φυσιολογική για την κυβέρνηση.

Οι αγρότες όντως έχουν δικίωμα να φωνάξουν να διεκδικούν. Βλέπουν το εισόδημα να μειώνεται, τις καλλιέργειες να καταστρέφονται και τα χρέη τους να γίνονται. Ζητούν, λοιπόν, ρύθμιση και μειωμένες τιμές καυσίμων. Στα πλαίσια ζητήματα ακόμη και κακοπροαίρετα παρατηρητές δεν έχουν να αντιτάξουν, αφού η κυβέρνηση σε ανάλογες περιπτώσεις (ΠΑΕ) φάνηκε εξοργιστικά εκδικητική.

ΚΩΣΗ ΑΝΤΙ ΑΠΕΜΠΛΟΚΗΣ

Η στάση του υπουργού Γεωργίας Σπ. Αμπακού ήταν το λιγότερο άκομψη. Κατήρμησε συλλήβδην τους διαδηλωτές ότι λύνονται από τη Ν.Δ. και το ΚΚΕ. Η ημερίδα του δεν είναι στον αέρα. Γιατί, το κόμμα της αξιωματικής πλειτευσής και το ΚΚΕ έχουν ρίξει το δικό τους στις αγροτικές κινητοποιήσεις ψήφους. Όμως, δεν θα μπορούσαν να είχαν αποτέλεσμα αν δεν

θεσπίσει η κυβέρνηση τους τρόπους απεμπλοκής.

Την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Ελλάδα ήταν κομμένη στα δύο. Τα μέσα που χρησιμοποιούν οι αγρότες – αποκλεισμοί δρόμων – επανέφεραν στο προσκήνιο τη συζήτηση για τις μορφές πάλης. Με άλλα λόγια, δικαιούται μια κοινωνική τάξη να χρησιμοποιεί μορφές δράσης που τη φέρνουν σε ευθεία αντίθεση με τους υπόλοιπους πολίτες; Η κοινή λογική λέει όχι, γιατί κάθε κοινωνική ομάδα για να έχει τύχη στις διεκδικήσεις της πρέπει να προσπαθεί να εξασφαλίζει αν όχι τη συμπαράσταση τουλάχιστον την ανοχή της κοινωνίας. Διαφορετικά, εξυπηρετείται η λογική της εξουσίας, προσφιλής πρόθεση της οποίας είναι να στρέψει τη μία κοινωνική ομάδα εναντίον της άλλης. Βεβαίως, υπάρχει και ο αντίλογος. Όσοι συμμερίζονται τις επιλογές των αγροτών, υπογραμμίζουν την οξύτητα των προβλημάτων και την κυβερνητική αναξιοπιστία. Λένε δηλαδή ότι οι αγρότες υποχρεώθηκαν από τα πράγματα να καταφύγουν σε αυτές τις ακραίες μορφές, γιατί δεν είχαν άλλα περιθώρια. Λησμονούν, όμως, ότι αντίπαλος του αγρότη είναι το κράτος και όχι ο πολίτης που εμποδίζεται να ασκήσει ένα βασικό δικαίωμά του, αυτό της ελεύθερης πρόσβασης σ' όλες τις περιοχές της επικράτειας.

Σαλαμοποίηση του μαζικού κινήματος

Η «εγκατάσταση» στο εσωτερικό του

ανταγωνισμών ήταν και θα είναι πάντοτε

ο στόχος της εξουσίας.

Αν τα οξυμένα προβλήματα που ταλανίζουν τον μέσο αγρότη. Η προσπάθεια της εκμετάλλευσης είναι άλλωστε στο πολιτικό παιχνίδι. Δεν πρέπει να ξεχνά ο υπουργός Γεωργίας ότι το ΚΚΕ είναι «ο πρώτος διδάξας». Είναι μακροχρόνιο, όταν βρισκόταν στην αντιπολίτευση, κάλυπτε όλες τις διεκδικήσεις και τις εξόφθαλμα προκλητικές. Τότε ανέμους και σήμερα θερίζει. Όχι πως μια διαφορετική τακτική από την πλευρά του κ. Τζουμάκα θα μπορούσε στην αποφόρτιση της ατμόσφαιρας, αλλά θα ήταν δυνατόν να καθυστερήσει την κλιμάκωση, έτσι ώστε η κυβέρνηση με περισσότερο χρόνο στη διά-

θεσπίσει η κυβέρνηση τους τρόπους απεμπλοκής. Την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Ελλάδα ήταν κομμένη στα δύο. Τα μέσα που χρησιμοποιούν οι αγρότες – αποκλεισμοί δρόμων – επανέφεραν στο προσκήνιο τη συζήτηση για τις μορφές πάλης. Με άλλα λόγια, δικαιούται μια κοινωνική τάξη να χρησιμοποιεί μορφές δράσης που τη φέρνουν σε ευθεία αντίθεση με τους υπόλοιπους πολίτες; Η κοινή λογική λέει όχι, γιατί κάθε κοινωνική ομάδα για να έχει τύχη στις διεκδικήσεις της πρέπει να προσπαθεί να εξασφαλίζει αν όχι τη συμπαράσταση τουλάχιστον την ανοχή της κοινωνίας. Διαφορετικά, εξυπηρετείται η λογική της εξουσίας, προσφιλής πρόθεση της οποίας είναι να στρέψει τη μία κοινωνική ομάδα εναντίον της άλλης. Βεβαίως, υπάρχει και ο αντίλογος. Όσοι συμμερίζονται τις επιλογές των αγροτών, υπογραμμίζουν την οξύτητα των προβλημάτων και την κυβερνητική αναξιοπιστία. Λένε δηλαδή ότι οι αγρότες υποχρεώθηκαν από τα πράγματα να καταφύγουν σε αυτές τις ακραίες μορφές, γιατί δεν είχαν άλλα περιθώρια. Λησμονούν, όμως, ότι αντίπαλος του αγρότη είναι το κράτος και όχι ο πολίτης που εμποδίζεται να ασκήσει ένα βασικό δικαίωμά του, αυτό της ελεύθερης πρόσβασης σ' όλες τις περιοχές της επικράτειας.

Ποιος θα ωφεληθεί από τις προστριβές που αναντίρροπα θα δημιουργηθούν ανάμεσα στους αγρότες και τους άλλους εργαζόμενους; Η σαλαμοποίηση του μαζικού κινήματος και η «εγκατάσταση» στο εσωτερικό του ανταγωνισμών ήταν και θα είναι πάντοτε ο στόχος της εξουσίας. Όσοι, λοιπόν, πλειοδοτούν, ασσκεφτούν σοβαρά το ενδεχόμενο διάσπασης του εσωτερικού μετώπου κι αν σταματήσουν να συμπεριφέρονται ως μαθητευόμενοι μάγοι. Το δίκαιο ενός αγώνα μπορεί εύκολα να υπονομευθεί από αστόχαστες επιλογές.

Σε ό,τι αφορά την εξουσία, αυτή μέχρι στιγμής αποφεύγει να ρίξει λάδι στη φωτιά. Έχει αποκλείσει τη χρήση βίας. Άλλες εξουσίες, σε άλλες χώρες και σε άλλες εποχές (επαναστατικές), βάφτιζαν τους εξεγερμένους και πεινασμένους αγρότες, κουλάκους και διέταζαν τον απαγχονισμό μιας εκατοντάδας για παραδειγματισμό!

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΣΕΙΡΑ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

“26ος χρόνος”

Με Φιλολογικά, Λογοτεχνικά,
Ιστορικά, Φιλοσοφικά, Παιδαγωγικά,
Σχολικά Βοηθήματα νεότερων και
σύγχρονων εκδόσεων

№

26

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1996

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ • ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 8 • ΑΘΗΝΑ 108 78 • ΤΗΛ: 3627318 • 3642692 • FAX: 3610271

Με 91 σελίδες και 2650
τίτλους βιβλίων

Προσφέρεται και αποστέλλεται
δωρεάν από τις Εκδόσεις
και το Βιβλιοπωλείο μας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ

Καλά Χριστούγεννα Mr. Chance!

του Σακελλάρη Σκουμπουρδή

Ο χάρτης των αγροτικών κινητοποιήσεων της τελευταίας εβδομάδας είναι εύγλωττος. Όλη η χερσαία χώρα έμεινε παραλυμένη από το μπλόκα των τρακτέρ. Επανακάμψας από τη σύνοδο του ΟΑΣΕ στη Λισαβόνα ο «τυχεράκις» Mr. Chance, ο πρωθυπουργός της χώρας κλήθηκε να αντιμετωπίσει την πρώτη σκληρή δοκιμασία του μετά τις πρόσφατες εκλογές. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές, ακριβώς δεν μπορεί κανείς να ξέρει τι δρόμο θα τραβήξουν οι σχετικές προσπάθειές του για εκτόνωση της κρίσης. Η γενική εικόνα πάντως, πριν από την άφιξή του ήταν απαισιόδοξη: οι αγρότες δήλωναν ανυποχώρητοι αν δεν δεσμευτεί για συνολική λύση ο κ. Σημίτης...

Δηλαδή Καλά Χριστούγεννα...

Το κλίμα αυτό διαφαινόταν από την Τρίτη, όταν στο Πανθεσσαλικό Συλλαλητήριο της Λάρισας η συμμετοχή των επαγγελματιών και κοινωνικών τάξεων ήταν καθολική και διακομματικής προελεύσεως (και ΠΑΣΟΚ). Εν πάση περιπτώσει, μια ασφαλής εκ προοιμίου αξιολόγηση των δεδομένων μπορεί να καταγράψει δύο βασικές εκτιμήσεις, ανεξάρτητα αν θα προκύψει ή όχι κάποιος εξιλαστήριος **Τζουμάκας**.

Πρώτον, πως ό,τι και αν κάνει ο πρωθυπουργός για να κατασβέσει το ανεξέλεγκτο πυρ, επειδή του είναι αδύνατον να υποκύψει στα μαξιμαλιστικά αγροτικά αιτήματα, όπως και στην επερχόμενη χιονοστιβάδα των αιτημάτων και των άλλων ασφυκτιώντων μαζικών χώρων, εφεξής θα είναι υποχρεωμένος να ασκείται ισορροπιστικά σε μια ατέρμονα διαχείριση αδιεξόδων, ελπίζοντας να διασώσει την ευτυχή κατάληξη της προσχώρησής μας στην ΟΝΕ.

Και δεύτερον, πως κυριαρχεί πλέον η ανήθικη και αντικοινωνική νεόπλουτη στρατηγική των διεκδικητικών κινημάτων, που προκειμένου να εκβιάσει το κράτος κρατάει όμηρο το κοινωνικό σύνολο.

Η ΣΚΛΗΡΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ουδείς σ' αυτή τη χώρα φαίνεται να έχει επαρκώς αντιληφθεί ότι η ΟΝΕ είναι το εθνικό θέμα. Αλλά και πώς να το έχει αντιληφθεί, όταν δικαίως ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στη γιορτή του Αγίου Ανδρέα (Πάτρα, 30/11) εγκάλεσε την κυβέρνηση γιατί ο λαός δεν ξέρει όσα θα έπρεπε, ώστε να πειστεί για τις θυσίες στις οποίες καλείται; Πώς δηλαδή να γνωρίζουν οι αγρότες ότι ζητώντας τώρα τον ουρανό με τ' άστρα, που κοστίζει ίσως και πάνω από ένα τρις., φέρνουν την κυβέρνηση προ αδιεξόδου, η οποία δέσμια της δεκαπενταετούς Μησοπαπανδρεϊκής κληρονομιάς κινείται στα όρια αντοχής της εν συγκλίσει (;) οικονομίας; Όφειλε προεκλογικά να γνωρίσει στον ελληνικό λαό η κυβέρνηση ότι η κατάσταση της οικονομίας θα καθιστούσε πρα-

κτικά αδύνατη τη λύση των βλημάτων όλων των εξεθμενων κοινωνικών στρωμάτων ακόμα και από μια υποθετική κυβέρνηση υπό τον Ιησού στο. Δεν το έπραξε όμως, α προειδοποιήθηκε, με άμεσο αποτέλεσμα να κερδίσει η πλειοψηφία από το υποψήφιο εκλογικό σώμα που βασιζότανε τα εμφανή ψεύδη, αλλά

με το κυρίως έμμεσο αποτέλεσμα να φέρει μετεκλογικά από κοινωνικές δράσεις, πρώτη των οποίων είναι η τριτολογία. Και πόσες άραγε έπονται, αν λάβουμε υπόψη τα αδιέξοδα στη δημόσια διοίκηση, στην παιδεία, στην υγεία, στο χώρο των κρομεσαίων επιχειρήσεων, όπως και ισόβια δέσμευση του κληρονομημένου πανδρεϊσμού απέναντι στις πελατειές του σχέσεις; Επιπλέον πώς να παρατηρήσει από τους αγρότες η αδιόληγη λαϊκιστικού χαρακτήρα ρύθμιση των χρεών των Ποδοσφαιρικών Α.Ε. δημιουργεί προηγούμενο για κάθε αναπαθούντα αιτούντα πέννητα; Μικρότερο διαφέρουν στην όλη εξέλιξη έχει το αγροτικές κινητοποιήσεις είναι υποκείμενες ή απλώς αντικείμενο εκμετάλλευσης από την αντιπολίτευση, ή όχι. Και εδώ

αρατηρήσεως η πρόσφατη δήλωση νάκη: «Δεν πρέπει ο ΣΥΝ να συμπα-ισεται άκριτα με όλα τα κοινωνικά αι-α», προφανώς μπροστά στην ταμπα-του επικείμενου προϋπολογισμού. πιο ενδιαφέρουσα προς ανάλυση θα η πλιατσικολόγα συμπεριφορά της ομματικής αντιπολίτευσης του «κοι-ού και πατριωτικού» ΠΑΣΟΚ, που οργεί ερωτηματικά για την περαιτέ-πάθεια της κυβερνητικής τετραετίας (ει και της ΟΝΕ). Όπως επίσης χρή-σοχής και η αντιφατικότητα των δύο εσινών δηλώσεων Τσοχατζόπουλου εσσαλονίκη: (α) «η οικονομική πολι-ίναι τμήμα μιας συνολικής αναπτυ-; στρατηγικής της κυβέρνησης του Κ» και (β) «δεν είναι δική μας η οι-ική πολιτική που ακολουθείται» όμως σηματοδοτεί τη συντεταγμένη ογία μας διά μίαν ακόμη φοράν)...

ΔΡΕΪΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΦΤΙΑΣ

αρχής μνημόνευση του Παπανδρεϊ-την ανάλυσή μας δεν έχει πρόθεση άσει τη γιορτή των οπαδών του και μεμίσει το μανσωλείο που οικοδόμη-η συνείδησή τους προς τιμήν του με-μακαρίτη. Απλώς, στα πλαίσια της άποψής μας «σεβόμαστε τον Πα-έου, χτυπάμε τον Παπανδρεϊσμό», αθούμε να αναδείξουμε την κεντρι-α της κρίσης του συστήματος και της μής και έτσι μας πετάγεται σαν φά-παστούνι ο Παπανδρεϊσμός, κάτω άθε πέτρα του περιβάλλοντος των ίδων. Ιδού λοιπόν και στην περίπτω-ν αγροτών (όπως και σε κάθε άλλο οδο), τα κρίσιμα τελευταία χρόνια, και διαμορφώθηκαν τα τετελεσμένα ΑΤΤ, που οι κυβερνήσεις Παπανδρέ-οιμώντο μέσα στη διεφθαρμένη ία του πολιτικού κόστους. Και αγνο-τα σωρευόμενα προβλήματα, σπρώ-ίς τα κάτω από το χαλί. Παράλληλα, αλλεσόμενες το γεγονός της δυσκι-; των ευρωπαϊκών θεσμών, αρκού-α απολογούνται για κάθε αποτυχία τους αγρότες ότι «οι ευρωπαϊκές ντι-ες δεν μας αφήνουν περιθώρια να με τα προβλήματα». Τώρα, όμως, αρά τις ευρωπαϊκές ντιρεκτίβες οι οι κτηνοτρόφοι πήραν αποζημιώ-ια τις τρελές αγελάδες, άδικο θα οι έλληνες αγρότες να σκεφτούν, εί-οι κυβερνήσεις τους δεν έχουν φα-ι για να ξεπερνούν τις ντιρεκτίβες δει, είτε ότι ο Παπανδρεϊσμός έχει κιά το κύρος της χώρας, οπότε τα

ελληνικά προβλήματα δεν λύνονται ανά-λογα με τα εγγλέζικα;

Μια ακόμα κορυφαία συνεισφορά του Παπανδρεϊσμού στην αποσάρθρωση της ηθικής του κοινωνικού ιστού είναι και το ενδημούν φρούτο της απαράδεκτης ομη-ρείας ασχέτων κατά τη διάρκεια ενός διεκδικητικού αγώνα. Όπως και τώρα δη-λαδή, μια ομάδα που θέλει να εκβιάσει το κράτος, αντί να κρατάει όμηρο αυτό το ίδιο το κράτος, να κρατάει όμηρο το κοι-νωνικό σύνολο κλείνοντας τις εθνικές οδούς και δι' αυτού έμμεσα να εκβιάζει το κράτος. Αυτό το φρούτο, λοιπόν, δεν έχει καμιά σχέση με την κεκτημένη εδώ και υπερεκατό χρόνια λογική των διεκδικητι-κών κινημάτων, τα οποία επεδείκνυν ως τώρα σταθερά καθαρούς στόχους, ώριμο μέτρο και αδιάβλητου κύρους ηθική. Μια λογική που ερειζόταν στην αγωνιστική διαπίστωση πως όταν ο εργοδότης με την υπεροχή του σε μέσα εξαθλιώνει τους ερ-γαζόμενους, τότε αυτοί έχουν το μέσο έσχατης πάλης της απεργίας και της κατά-ληψης, για να τον καταστήσουν όμηρό τους, εκβιάζοντας μια εκτόνωση προσω-ρινή που ξαναφέρει ισορροπία στις σχέ-σεις τους, μέχρι νεοτέρας. Και η σύγχρο-νη στρέβλωση αυτής της ισορροπίας логи-κής εμφανίστηκε πρόσφατα στη χώρα μας, όταν ο εμπνευστής του Παπανδρεϊ-σμού αγωνιζόταν να ξαναγίνει χαλίφης στη θέση του χαλίφη. Συγκεκριμένα από το καλοκαίρι του 1990 υποδαύλισε την ομηρεία των μαθητών και των οικογενει-ών τους από τη μακρά απεργία της ΟΛΜΕ. Το φθινόπωρο του 1991 τον οδικό απο-κλεισμό της Πάτρας (εργαζόμενοι Πει-ραϊκής-Πατραϊκής), ό-ταν η Γιουγκοσλα-βία ήταν κλειστή λόγω πολέμου, οπότε η εθνική οικονομία ασφυκτιούσε επί μέρες χάνοντας τη διεθνή της επικοινωνία. Και το καλοκαίρι του 1992 τη μακρά απεργία της ΕΑΣ, που κράτησε όμηρους επί μήνες τους εξαθλιωμένους Αθηναίους (όλοι οι άλλοι βολευόντουσαν άνετα με τα Ι.Χ. τους ή με τα ταξί, ως συνήθως, αφού ποτέ δεν έπαιρναν λεωφορείο...). Και αφού χρησιμοποίησε αυτή την αντικοινωνική στάση ως μοχλό κατά του Μητσοτάκη για να τον εξουθενώσει, τον έριξε σε συνδυα-σμό με το Μακεδονικό, ανακατέλαβε την εξουσία και όπως αναμενόταν άρχισε να εισπράττει και αυτός την εκδίκηση αυτής της γυφτιάς. Τώρα την πληρώνουν και οι επίγονοί του, με τους περσινούς αποκλει-σμούς από αγρότες, γαλακτοπαραγω-γούς, Αυλωνίτες και λοιπούς αγωνιστές της Αττικής, τώρα ξανά από τους πανέλ-

λινες αγρότες. Το πρόβλημα είναι ότι σι-γά σιγά αυτή η πρακτική, με την καθορι-στική βοήθεια και των εκμαυλιστικών ΜΜΕ, έχει αποκτήσει πλέον αδιαμφισβή-τητη ηθική επάρκεια ακόμα και εκ μέρους των κομμάτων της Αριστεράς! Επιπλέον έχει προσφάτως καθιερωθεί ως διεθνής διεκδικητική πρακτική (βλέπε πρόσφατα γεγονότα στη Γαλλία). Μια ακόμα πατέ-ντα, μαζί με τα σκάνδαλα απροκάλυπτης διαφθοράς, που πρόσφερε στη διεθνή πο-λιτική εμπειρία ο πρωτοπόρος Παπαν-δρεϊσμός από το 1988, όταν τα σκάνδαλα ελάμβαναν χώραν πολύ προσεκτικά στην Ευρώπη...

Τώρα δεν διαφαίνεται εύκολο να βγει δη-μοσίως κάποιος υπεύθυνος πολιτικός και να καταγγείλει αυτό το άθλιο φαινόμενο, που κρατάει όμηρο το σύνολο, προκαλώ-ντας δυσλειτουργίες (και αισχροκέρδεια) στην αγορά, στον εσωτερικό τουρισμό και στις εξαγωγές. Και που κυρίως προσβάλλει το ύψιστο δημοκρατικό αγαθό της ελεύθε-ρης διακίνησης του πολίτη στους δρόμους της χώρας του. Ποιος τολμάει να καταγγεί-λει αυτή την αθλιότητα όταν φοβάται ότι θα πέσουν επάνω του λαϊκισμένα τα λαύρα ΜΜΕ και η αντιπολίτευση; Και ο κ. Σημί-της πώς να βγει να καταγγείλει ένα κατ' εξοχήν παπανδρεϊκό φαινόμενο; Ή μήπως είναι σε θέση οι αγρότες να κατανοήσουν ότι αύριο που θα πράξουν τα ανάλογα πάλι οι Αυλωνίτες και μεθαύριο οι καθηγητές της ΟΛΜΕ, τελικά όλοι καθίστανται όμηροι αυτής της νοοτροπίας μπούμερανγκ της αντικοινωνικής γυφτιάς; Ειρήσθω εν παρό-δω ότι σύμφωνα με δημοσίευμα της Εξου-σίας (2/12/96), μια έρευνα της PRC για τα παρόμοια γεγονότα του Μαρτίου 1995 έδει-ξε ότι πάνω από το 80% των κατοίκων του λεκανοπεδίου δεν ενέκρινε τις καταλήψεις δρόμων, ενώ κατά 80% επιθυμούσαν και ικανοποίηση των αιτημάτων διά διαλό-γου... Γι' αυτό δεν στέκει και το σαθρό επι-χείρημα «αν δεν κάναμε μπλόκα, τώρα κα-νείς δεν θα μας πρόσεχε».

Πρέπει να καταλάβουμε ότι τώρα το παι-γνίδι γίνεται κυρίως με τις κάμερες και έτσι εξηγούνται οι μαγκιές κάποιων που βγαί-νουν και δηλώνουν σε ζωντανή σύνδεση στα 8.30: «εμείς δεν κατεβαίνουμε στην Αθήνα! Να έρθει εδώ ο πρωθυπουργός για να κάνουμε διάλογο!» (γονατιστός να έρ-θει, παιδιά!). Κατά τα άλλα είχε απόλυτο δίκιο ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρό-σωπος που δήλωσε: «η κυβέρνηση δεν μπο-ρεί να γίνει όμηρος των αγροτών». Φυσικά, αφού έχει γίνει η κοινωνία όμηρος των αγροτών...

+20 δισ. από την Κοινότητα +18 δισ. από το Δημόσιο =38 δισ. συνολικά στον Λαμπράκη

Απεριόριστες είναι οι οικονομικές παροχές που η πολιτεία έχει παράσχει στον κ. Χρήστο Λαμπράκη προκειμένου να υλοποιήσει τα πολιτιστικά του οράματα. Είναι κακό αυτό; Κατ' αρχήν κάθε προσπάθεια που γίνεται για τον πολιτισμό, πιστεύουμε και εμείς ότι πρέπει να ενισχύεται από το ελληνικό κράτος. Αλλά αυτό πρέπει να γίνεται με δίκαιη κατανομή προς όλους όσοι μοχθούν για τον πολιτισμό. Όχι μόνον στους ελέγχοντες τα ΜΜΕ και, δι' αυτών, την πολιτική εξουσία. Και επειδή πολλοί πολίτες με αγαθή προαίρεση δέχονται χωρίς να πολυσυζητούν τις κρατικές εύνοιες και παροχές προς τον ΟΜΜΑ και τον κ. Χρ. Λαμπράκη, δίνουμε σήμερα μερικά από τα στοιχεία που αναζητήσαμε και βρήκαμε και που αποδεικνύουν ότι οι επιθυμίες και τα αιτήματα ενός μόνον ανθρώπου ασυζητητί ικανοποιούνται: Οι επιθυμίες και τα αιτήματα του κ. Χρ. Λαμπράκη. Ενώ μια γενική μιζέρια χαρακτηρίζει τις επιδοτήσεις των άλλων καλλιτεχνικών ομάδων, το κράτος αποδεικνύεται γενναιόδωρο σε ό,τι αφορά τα αιτήματα του κ. Χρ. Λαμπράκη. Τα στοιχεία που δίνουμε σήμερα στη δημοσιότητα αφορούν στη χρηματοδότηση έργων και δραστηριοτήτων μόνον του Μεγάρου Μουσικής. Όμως, ως γνωστόν, ο κ. Λαμπράκης δραστηριοποιείται πολλαπλώς και χρηματοδοτείται και για τις άλλες αυτές δραστηριότητες: Είναι το Ίδρυμα Λαμπράκη, είναι οι επιδοτήσεις σε «Προγράμματα Παιδείας», είναι... είναι... Αλλά γι' αυτά μιαν άλλη φορά.

Δεν είναι μόνον οι πάγιες κατ' έτος παροχές, ύψους 2,5 δισ., που με Προγραμματική Σύμβαση παρέχω-ρησε η κ. **Ντόρα Μπακογιάννη** στον ΟΜΜΑ. Σύμβαση που λήγει σε λίγες ημέρες και καλείται ο κ. **Ευ. Βενιζέλος** να ανανεώσει –και θα ανανεώσει βεβαίως–, αφού οι βουλές του κ. **Χρ. Λαμπράκη** είναι και εντολές για κάθε κυβερνητικό λειτουργό.

Είναι και οι προικοδοτήσεις από τα Πακέ-το Ντελór και οι συγχρηματοδοτήσεις του ελληνικού δημοσίου για τις οποίες γράφου-με σήμερα:

4,5 δισ. από το Περιφερειακό Πρόγραμμα Αττικής + 6 δισ. από το Πρόγραμμα «Τουρι-σμός-Πολιτισμός» (αυτά παίρνει ο κ. Χρ. Λαμπράκης για το Μέγαρο Αθηνών) + 8 δισ. για το Μέγαρο Θεσσαλονίκης! Αυτά εί-ναι τα ποσά που παίρνει μόνον από την Ε.Ε. Μην νομίζετε όμως ότι τελειωσαν οι χρημα-τοδοτήσεις προς τον κ. Χρ. Λαμπράκη. Στο τέλος αυτού του σημειώματος θα έχετε την πλήρη (;) εικόνα.

Τα 10,5 δισ. που του παρέχονται από τα

κοινοτικά κονδύλια του Β' Πακέτου Ντελór για τα έργα του στην Αθήνα, του δίδε προκειμένου να εκτελεστούν οι παράν-κατασκευές για την «γκαραζ-όπερα» την καταστροφή ενός από τους ελάχισ-πνεύμονες πρασίνου της πρωτεύουσας. Υπουργοί ΠΕΧΩΔΕ και Πολιτισμού ε-απλώς οι εκτελεστές μιας πολύπλοκης καλά στημένης «μηχανής». Έχουν ίσα ελαφρυντικό ότι μέχρι στιγμής δεν κα-βαν ούτε οι ίδιοι πόσο έχουν μπλέξει!

Ας παρακολουθήσουμε όμως μέσα επίσημα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένω-τις διαδικασίες και όσα ποσά έχουν ε-γκριθεί.

Στο ΠΕΠ Αττικής, που συνέταξε και γ-γραψε το 1993 η ΝΔ, αναγράφονται:

«...πρέπει να στηριχθεί η τουριστική α-πτυξη της Περιφέρειας (σ.σ. Αττικής) συνδυασμό με τη δημιουργία του υπό-γκαραζ του Μεγάρου και τη δημιου-αθλητικών υποδομών, με παράλληλη α-δειξη μνημείων της πολιτιστικής μας κλη-νομιάς και σε στενή σχέση βέβαια με την

και διαμετρικά (sic) μεγάλου βεληνε-
αρέμβαση που θα επιχειρηθεί με τα
υεθνικού σκέλους (ενοποίηση αρχαι-
νών χώρων κ.λπ.)».

ήταν η περίοδος των αγαθών σχέσε-
σοτάκη-Λαμπράκη και η παροχή αυ-
στα πλαίσια των εκδουλεύσεων που
στον συγκροτηματάρχη η ΝΔ. Και
ν ανάληψη της κυβερνητικής εξου-
ιό το ΠΑΣΟΚ η νέα «διορθωμένη»
η κατοχυρώνει εκ νέου τον κ. Χρ.
ίκη (με μια πανομοιότυπη εισαγωγι-
αση):

Δεν είναι βέβαια μόνον
οι δεκάδες των δισ.
που ο κ. Λαμπράκης
απομυζά από την Ε.Ε.
και το Ελληνικό
Δημόσιο. Ο ΟΜΜΑ
πριμοδοτείται και από
τον... ιδιωτικό τομέα.
Όπως λόγου χάρη τον
κ. Κόκκαλη. Οι σημαίες
(αριστερά) και τα
αεροπανώ (δεξιά) της
INTRAKOM,
κυματίζουν μπροστά
στο Μέγαρο...

Ήπει να στηριχθεί η τουριστική ανά-
ης Περιφέρειας (σ.σ. Αττικής). Περι-
τη δημιουργία του υπογείου γκα-
Μεγάρου Μουσικής και έργα τουρι-
αξιοποίησης της πολιτιστικής μας
μιάς σε στενή πάντα σχέση με τη συ-
και διαμετρικά (sic) μεγάλου βεληνε-
αρέμβαση που θα επιχειρηθεί με τα
υεθνικού σκέλους». Τελεία και παύ-
ατηρήσατε βεβαίως ότι από το Πρό-
παρελήφθη το έργο «ενοποίηση των
λογικών χώρων». Εκρίθη ότι το «γκα-
Μεγάρου Μουσικής» έχει προτε-
α...

ΕΠ Μακεδονίας, που υπεγράφη στις
ίου 1994, αναφέρονται μόνον δύο έρ-

ειξη, συντήρηση και αξιοποίηση των
ων του αρχαίου, βυζαντινού και νεώ-
λληνικού πολιτισμού. Διάσωση, συ-
η και ανάδειξη του μνημειακού ζω-
πλαισίου του Αγίου Όρους ως μονα-
έντρου παγκόσμιας πολιτιστικής δη-
ας». Κρατήστε αυτά στη μνήμη.

Στην 2η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρα-
κολούθησης του ΠΕΠ Αττικής, στις 14.7.1995
—όπου προήδρευε ο γνωστός κ. Ν. Μιχαλό-
πουλος, που έδωσε «αέρα» στον κ. Χρ. Λα-
μπράκη προκειμένου να συνεχίσει τις παρά-
νομες εξορύξεις του στο Πάρκο Ελευθερίας
και ήταν ο δεύτερος από τους δύο νομάρχες
που δεν αντικατέστησε η κυβέρνηση του «νέ-
ου ΠΑΣΟΚ»— αποφασίζεται ότι σύμφωνα με
το «Μέτρο 4», το Γκαράζ Μεγάρου Μουσι-
κής (φορέας υλοποίησης εμφανίζεται ο
ΟΜΜΑ), χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. (και
με φορέα χρηματοδότησης το ΥΠΕΧΩΔΕ) με
4,5 δισ. δραχμές. Το ποσό αυτό **εντάσσεται**
οριστικά στο πακέτο και ήδη καταβάλλονται
(από το 1995), τα πρώτα 500 εκατομμύρια!

Οι Επιτροπές Παρακολούθησης είναι μι-
κτές επιτροπές από στελέχη της Ε.Ε. και της
ελληνικής κυβέρνησης και έχουν ως μέλημα
την παρακολούθηση της υλοποίησης των έρ-
γων του πακέτου. Σε μια νεότερη συνεδρία-
ση της Επιτροπής (21.2.1996, με προεδρεύο-
ντα και πάλι τον γνωστό σας κ. Ν. Μιχαλό-
πουλο), γίνεται αναφορά και πάλι στο Μέ-
γαρο Μουσικής «μετά την τακτοποίηση των
ποσοστών κοινοτικής συμμετοχής». Τι είναι
αυτό, κ. Μιχαλόπουλε;

Και ερχόμαστε τώρα στο Μέγαρο Μουσι-
κής Θεσσαλονίκης. Όπως είδαμε, στην από-
φαση της 29.7.1994 γίνεται αναφορά μόνον
στο Βυζαντινό Μουσείο και στα έργα που
αφορούν το Άγιον Όρος (ο κ. Ψυχάρης πε-
ρίμενε από τότε στη γωνία) και σε ουδέν άλ-
λο έργο.

Σε μία νέα συνεδρίαση της Επιτροπής Πα-
ρακολούθησης του Τομεακού Προγράμμα-
τος «Τουρισμός-Πολιτισμός», της 12 Ιουλίου
1996 (δηλαδή πριν από τις εκλογές) δύο νέα
δώρα προς τον κ. Χρ. Λαμπράκη:

2. Με την ίδια εισήγηση δίδονται στο «Μέ-
τρο 7», δηλαδή στο «Συνεδριακό και Πολιτι-
στικό Κέντρο Αθηνών» άλλα 6 δισ. δραχμές!
Όπως διευκρινίζεται στη συνέχεια η χρημα-
τοδότηση αυτή αφορά: «έργα που αποσκο-
πούν στην ενίσχυση της τουριστικής και πο-
λιτιστικής υποδομής και κατά συνέπεια στη
βελτίωση της τουριστικής εικόνας και του
προσφερομένου τουριστικού προϊόντος της
πόλεως των Αθηνών». Καμιά αναφορά εδώ
στο «Γκαράζ» αφού αυτό πήρε ήδη από το
ΠΕΠ Αττικής άλλα 4,5 δισ. δραχμές.

Ιδού λοιπόν πώς ο κ. Λαμπράκης πήρε
4,5+6 δισ. για το Μέγαρο της Αθήνας με συν-
δυασμό διαφόρων κοινοτικών πόρων και
άλλα 8 δισ. για το Μέγαρο της Θεσσαλονί-
κης από την Ε.Ε. μόνον.

Αλλά μην σταματάτε εδώ. Τα ποσά αυτά
πήρε ο κ. Λαμπράκης από την Ε.Ε. Όμως, ως
γνωστόν απαιτούνται και ελληνικές συγχρη-
ματοδοτήσεις. Έδωσε μήπως ο κ. Λαμπρά-
κης αυτά τα χρήματα; Όχι βέβαια! Στο τεύ-
χος 612 (Δεκαπενταύγουστος του 1996), στη
σελίδα 17 αποκαλύπταμε ότι το ελληνικό δη-
μόσιο έδωσε στον ΟΜΜΑ για το «Μέτρο 7»,
δηλαδή για το Μέγαρο Μουσικής, άλλα 31
εκατομμύρια ECU προκειμένου να καλυ-
φθεί το ποσό της συγχρηματοδότησης! Για
να μην κουράζεστε, αυτά τα 31 εκατ. ECU
αντιστοιχούν σε 9,5 δισ. δραχμές.

Ας συγκεφαλαιώσουμε λοιπόν τα ποσά
που μέχρι στιγμής γνωρίζουμε ότι συγκε-
ντρώσε ο κ. Χρήστος Λαμπράκης προκειμέ-
νου να κατασκευάσει την υπόγεια Όπερά
του και το «Γκαράζ», καταστρέφοντας πα-
ράλληλα και το Πάρκο Ελευθερίας:

Από την Ε.Ε.

(ΠΕΠ Αττικής)

Από την Ε.Ε.

4,5 δισ. δρχ

Τριπλή είναι η χρηματοδότηση που απολαμβάνει
ο κ. Χρ. Λαμπράκης για τον ΟΜΜΑ:

1. Από τα πακέτα του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

2. Από την εθνική συμμετοχή στα προγράμματα του Κοινοτικού Πλαισίου
Στήριξης.

3. Από την Προγραμματική Σύμβαση που καλύπτει τα έξοδα συντήρησης και
λειτουργίας.

1. Με εισήγηση της κ. Β. Ζάξου-Μπελεζίνη
προτείνεται και φυσικά δίδονται 8 δισ. ως
«Μέτρο 8» στο Συνεδριακό και Πολιτιστικό
Κέντρο Θεσσαλονίκης. Και όμως για το έρ-
γο αυτό **δεν υπήρχε καμιά προηγούμενη**
πρόβλεψη. Όπως καλά γνωρίζουμε, ο κ. Λα-
μπράκης, που μετέχει και της Διοίκησης του
Μεγάρου Θεσσαλονίκης, φρόντισε γι' αυτή
την προικοδότηση.

(«Τουρισμός-Πολιτισμός») 6,0 δισ. δρχ.

Από το ελληνικό Δημόσιο

(«Μέτρο 7»)

9,5 δισ. δρχ.

ΣΥΝΟΛΟ

20,0 δισ. δρχ.

Σ' αυτά πρέπει να προστεθούν και τα 8 δισ.
που δόθηκαν από την Ε.Ε. στον κ. Χρ. Λα-
μπράκη για το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλο-
νίκης.

Όμως δεν είναι μόνον αυτά. Διότι εκτός του

Οι κυβερνήσεις πέφτουνε μα η αγάπη μένει

«Μέτρο 7» υπάρχει και το «Μέτρο 4», δηλαδή το «έργο» για το Γκαράζ που έχει βαφτιστεί ως διαφορετικό έργο από την Όπερα, υπάρχει και το «Μέτρο 8», δηλαδή το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Τα στοιχεία για τα ποσά των συγχρηματοδοτήσεων που κατέβαλε στον κ. Λαμπράκη το ελληνικό δημόσιο, δεν τα κατέχουμε μέχρι στιγμής. Όμως, αν κάνουμε τις αναγωγές αναλογικά, θα πρέπει να προστεθούν στα ήδη γνωστά –και βεβαιωμένα με τα έγγραφα που δημοσιεύσαμε– τουλάχιστον άλλα 10 δισ. δραχμές.

Ιδού λοιπόν οι «εισπράξεις» του κ. Λαμπράκη για τον πολιτισμό από την Ε.Ε. και το ελληνικό δημόσιο:

Από ΠΕΠ Αττικής + «Τουρισμός-Πολιτισμός» + Συγχρηματοδότηση για το «Μέτρο 7»	20,0 δισ.
«Μέτρο 8» (από την Ε.Ε.)	8,0 δισ.
Συγχρηματοδότηση ελληνικού δημοσίου για τα έργα «Μέτρο 4» και «Μέτρο 8»	
(με συντηρητικό υπολογισμό)	10,0 δισ.
ΣΥΝΟΛΟ	38,0 δισ.

Ε, δεν είναι και τόσο απρόσφορο να προσφέρεις στον πολιτισμό έχοντας ήδη εκβιάσει και την πολιτική εξουσία. Δεν συμφωνείτε;

Το θέμα όμως των χρηματοδοτήσεων του ΟΜΜΑ είναι πολύ σοβαρό για να περάσει απαρατήρητο. Εμείς θέτουμε σήμερα μερικά ερωτήματα για τα οποία περιμένουμε απάντηση:

1. Υπάρχει γνωμοδότηση-εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης του ΥΠΠΟ για τη σκοπιμότητα των νέων έργων στο Πάρκο Ελευθερίας;

2. Γιατί παρεκάμφθησαν όλοι οι θεσμοί και έγινε ένταξη στο Συμβόλαιο του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και μάλιστα με ειδική τροποποίηση του αρχικού Συμβολαίου αμέσως μετά τις εκλογές του 1993;

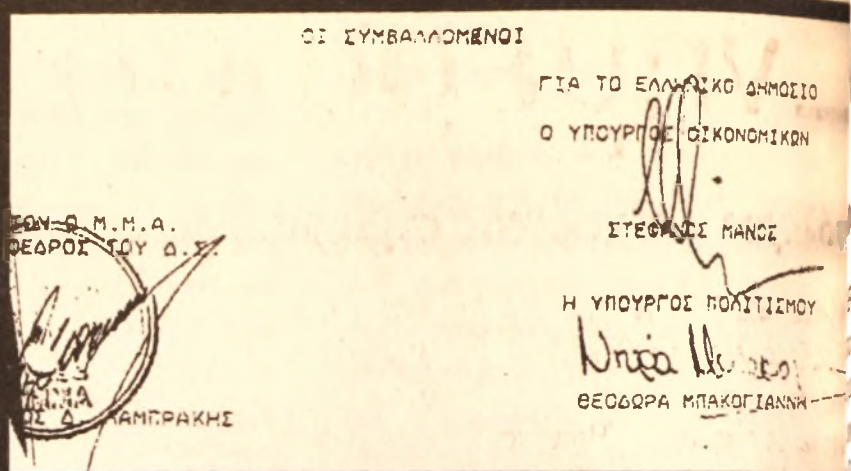
3. Πώς εφαρμόστηκε η αρχή του δημοκρατικού προγραμματισμού στα έργα αυτά; Ποιοι δηλαδή εισηγήθηκαν την ένταξη του ΟΜΜΑ (και του Μεγάρου Θεσσαλονίκης) στα επιλέξιμα έργα;

Και το σημαντικότερο:

4. Ποιο Υπουργείο ή ποιος δημόσιος φορέας θα καταβάλει τα ποσά της εθνικής συμμετοχής; Μήπως θα καταβληθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων του ΥΠΠΟ ή κάποιου άλλου φορέα; Το ερώτημα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί δεν είναι θέμα λογιστικό, αφού τα έσοδα του Μεγάρου δεν επαρκούν ούτε για την κάλυψη των λειτουργικών του δαπανών.

Χ.Γ.Π.

Ιδού οι υπογραφές στην Προγραμματική Σύμβαση της... 21ης Μαΐου 1963: Οι Υπουργοί Οικονομικών Στέφανος Μάνος και Πολιτισμού Θεοδώρα Μπακογιάννη και ο Πρόεδρος του ΟΜΜΑ κ. Χρήστος Λαμπράκης. Η Προγραμματική Σύμβαση λήγει στις 31.12.1996. Έτσι σε λίγες ημέρες θα

πληροφορηθούμε για τις νέες υπογραφές. Θα είναι οι εξής: Οι Υπουργοί Οικονομικών Γιάννος Παπαντωνίου και Πολιτισμού Ευάγγελος Βενιζέλος. Και επειδή οι κυβερνήσεις πέφτουνε αλλά η αγάπη μένει, ο κ. Χρήστος Λαμπράκης θα προσυπογράψει τη ανανέωση της Σύμβασης!

Στον Τύπο δημοσιεύθηκαν τα στοιχεία των επιδοτήσεων όπως προβλέπεται με τον νέο προϋπολογισμό. Γι' αυτούς που είναι αφελείς φυλλομετρητές, η πληροφορία είναι ότι ο ΟΜΜΑ, δηλαδή το Μέγαρο Μουσικής θα πάρει 800 εκατ. και μάλιστα –όπως σημειώνεται σχετικά– η «ενίσχυση αυτή θα είναι ίδια με την περυσινή».

Τα πράγματα είναι βεβαίως πολύ διαφορετικά.

Το Μέγαρο Μουσικής θα λάβει και εφέτος 2,5 δισ. δραχμές όπως πήρε και όλες τις προηγούμενες χρονιές σύμφωνα με την Προγραμματική Σύμβαση που υπέγραψαν το Μάιο του 1993 οι τότε Υπουργοί της ΝΔ κ. **Στ. Μάνος** και **Ντόρα Μπακογιάννη**. Ο τότε πρωθυπουργός **Κ. Μητσοτάκης** είχε τουλάχιστον δύο λόγους για να φροντίσει τον κ. **Λαμπράκη**: Αφενός ήταν η εποχή των χρυσών συναλλαγών του με τον συνεταιρό του κ. Λαμπράκη, τον **Σωκράτη Κόκκαλη**, και αφετέρου ο Λαμπράκης «κρατούσε» τον τότε πρωθυπουργό για τις δοσοληψίες του με τον ΟΤΕ.

Η Προγραμματική Σύμβαση του 1993 θα ίσχυε μέχρι το τέλος του 1996, θα λήξει συνεπώς σε λίγες ημέρες. Μην φανταστείτε ότι τις ημέρες του σφιξίματος της ζώνης και καθ' οδόν προς το Μάαστριχτ θα αποτολμήσει η κυβέρνηση **Σημίτη** να μην υπογράψει την

ανανέωση αυτής της σύμβασης.

Δεν είναι όμως μόνον αυτά που εισπράττει το Μέγαρο Μουσικής. Σύμφωνα πάντα Σύμβαση, στον ΟΜΜΑ πάνε φυσικά και εισπράξεις από τα εισιτήρια (άρθρο 4, παρ. 1). Υπάρχουν όμως μερικά ακόμα ερωτήματα με την περίφημη αυτή Σύμβαση. Τα απαντούμε στον Υπουργό κ. **Βενιζέλο** και πικρούμε ότι θα θελήσει να μας ενημερώσει:

1. Έχουν υποβληθεί οι εξαμηνιαίες «εισπράξεις προόδου» και ποιο είναι το περιεχόμενό τους;

2. Ποια είναι η σύνθεση της πενταμελούς επιτροπής που κάνει τον έλεγχο αυτών εκθέσεων και με ποια υπουργική απόφαση –όπως προβλέπεται από τη Σύμβαση– ελήφθη;

3. Γιατί τα μέλη αυτής της επιτροπής έμνημιαία αποζημίωση για τη δουλειά; Ποιο είναι το ύψος αυτής της αμοιβής; Ποιο σκεπτικό πληρώνεται και ο υπάλληλος του ΟΜΜΑ από το ελληνικό δημόσιο για ελέγξει τον εαυτό του;

4. Η Προγραμματική Σύμβαση, όσο γνωρίζουμε, δεν έχει κατατεθεί στη Βουλή. Τι πρέπει να κάνει ο συνταγματολόγος καθής κ. Ευ. Βενιζέλος;

Εμείς θα περιμένουμε. Εξάλλου είναι πολλά άλλα θέματα που εκκρεμούν και αφορούν τις σχέσεις πολιτείας και Λαμπράκη.

ΟΙ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΜΜΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

	1993	1994	1995	1996
ΠΔΕ 9314015	500 εκ.	500 εκ.	1.000 εκ.	1.700 εκ.
Τακτικός	700 εκ.	1.300 εκ.	800 εκ.	800 εκ.
ΛΟΤΤΟ	455 εκ.	200 εκ.	—	—
ΣΥΝΟΛΟ	1.655 εκ.	2.500 εκ.	2.500 εκ.	1.300 εκ.

1. Έχουν δοθεί, μέχρι 27.11., 560 εκατ.

2. Σύμφωνα με τη Σύμβαση πρέπει να δοθούν συνολικά 2,5 δισ. το 1996 (υπόλοιπο 1,2 δισ.).

Ενημέρωση

Πόλεμος του χαρτιού σήμερα... και ο πόλεμος της διανομής αύριο

«ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» της Τρίτης 2, δημοσιεύτηκε η είδηση ότι ο Όμιλος Δημοσιογραφικού Χάρτινου είχα σε εκκαθάριση. Ήταν μια Γενική Οργανισμός Χάρτου έρυσεν η 44η πιο κερδοφόρα επιχείρηση. Οικονομικά προ-α δεν είχε ούτε έχει. Η περιου-Οργανισμού είναι μεγάλη. Τι οπών τη διοίκηση να πάρει αυ-πόφαση; Πώς οδηγήθηκαν τα τα ώστε να ξεσπάσει ο άγριος για το δημοσιογραφικό χαρτί; τί είναι βασική ύλη παραγωγής τύπου και καλύπτει με τα σημ-δομένα περίπου το 35% του συ-κόστους των εφημερίδων. Εί-όν δικαιολογημένο το ενδιαφέ-ν εκδοτών για το τι συμβαίνει πορία του δημοσιογραφικού

ΕΠΙΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Οργανισμός Δημοσιογραφικού είχε συσταθεί από τον Παρα-Χριστοδουλόπουλο, τον ιδρυ-Πρακτορείου της διανομής των ίδων, του γνωστού «Πρακτο-φημερίδων Αθηναϊκού Τύπου». ήταν ο μεγαλύτερος εισαγωγέ-μοσιογραφικού –και άλλου, ωτοτυπικό, πολυτελείας κ.λπ.–, και οι εφημερίδες στο σύνολό ομοιεύονταν χαρτί απ' αυτόν. τό περίπου τέσσερις μήνες, οι των αθηναϊκών εφημερίδων από τον Οργανισμό ένα ενημε-σημείωμα που τους προειδο-ε ότι στο μέλλον πρέπει να ανα-ν άλλο προμηθευτή. Ο Οργα-έλεγε η ειδοποίηση– θα περιο-στην εισαγωγή πολυτελούς χάρτου κατάλληλου για εκτύπω-οδικών. Και από προχθές, ο οσιαστικά αποσύρεται από την παρουσία του στην εμπορία. Πώς οδηγήθηκε η διοίκησή ι αυτές τις αποφάσεις;

ΠΙΣΤΩΣΑΤΕ ΛΑΜΠΡΑΚΗ

προηγούμενο τεύχος του Αντί, έργο «Ο κ Χρ. Λαμπράκης και οι

βοηθοί του» υπήρχε αναφορά στον κ. Δημήτρη Χατζή ο οποίος συμμετέχει στα Δ.Σ. τουλάχιστον 4 εταιρειών που ελέγχονται από τον Χρ. Λαμπράκη. Είναι οι εταιρείες «ΔΟΛ», «Αθηναϊκά Νέα Α.Ε.», «MULTIMEDIA», και «Βίντεο Σταρ Α.Ε.». Ο Δημ. Χατζής είναι το υπ' αριθ-μόν 1 οικονομικό στέλεχος του κ. Χρ. Λαμπράκη και, μαζί με τον Στ. Ψυχάρη, το πλησιέστερο στέλεχος στο «μεγάλο

Σε εκκαθάριση ο Οργανισμός Δημοσιογραφικού Χάρτου

Οικαιοδελφός λύεται και τίθεται σε εκκαθάριση η εταιρεία «Οργανισμός Δημοσιογραφικού Χάρτου Α.Ε.». Χθες συνεδρίασε το Δ.Σ. της εταιρείας με την κατά νόμο απαρτία. Ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Κουστένης ανακοίνωσε στα μέλη ότι οι μέτοχοι της εταιρείας του γνωστοποίησαν πως αποφάσισαν τη λύση αυτής και τη θέση της σε εκκαθάριση. Το Δ.Σ. ακολουθώντας αποφάσεις ομόφωνα να συγκαλέσει έκτακτη γενική συνέλευση των μετόχων της εταιρείας για τις 27 Δεκεμβρίου 1996, ημέρα Παρασκευή και ώρα 11 π.μ. στα γραφεία της εταιρείας στην Αθήνα, Κολοκοτρώνη 8, με μοναδικό θέμα ημερησίας διάταξης τη λύση της εταιρείας, τη θέση της σε εκκαθάριση και το διορισμό εκκαθαριστών. Οι μέτοχοι που επιθυμούν να παρευτούν σ' αυτήν πρέπει να καταθέσουν εμπρόθεσμα τις μετοχές τους, δηλαδή τουλάχιστον πέντε ημέρες πριν από την ανωτέρω ημερομηνία.

Ελευθεροτυπία Τρίτη 3.12.96

αφεντικό». Στο πνεύμα των νέων δραστηριοτήτων του, ο Δημ. Χατζής απαίτησε από τον ΟΔΧ, φέτος την άνοιξη, μια έκπτωση προνομιακή για τα έντυπα Λαμπράκη της τάξεως του 5% περίπου. Το αίτημα δεν έγινε δεκτό, ο ΟΔΧ δήλωσε άρνηση να προμηθεύσει χαρτί και ακολούθησε μια σειρά από «μικρά» περιστατικά, όπως η «αποχώρηση» του Διευθυντού Πωλήσεων του ΟΔΧ κ. Αρίστου Μπουτόπουλου και η ένταξή του στον ΔΟΛ. Ο Χρ. Λαμπράκης άρχισε την εισαγωγή χαρτιού. Προσέγγισε την

Τυποεκδοτική του Περισσού για να προμηθεύει κι αυτήν με χαρτί. Οι σχέσεις του Οργανισμού Χάρτου με τους άλλους εκδότες έπαυσαν να είναι οι καλύτερες. Ακόμα και ο Χρ. Τεγόπουλος, ο οποίος είχε στο παρελθόν βοηθηθεί από τον Παρασκευά Χριστοδουλόπουλο και τη σημερινή Διευθύνουσα Σύμβουλο κ. Μαρία Χριστοδουλόπουλου, θεωρείται αυτήν την ώρα «μακρινός πελάτης». Ο ΟΔΧ βρίσκεται συνεπώς σε απομόνωση τόσο από το μπλοκ Κόκκαλη όσο και από το μπλοκ Βαρδινογιάννη.

ΠΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Στο προηγούμενο τεύχος, στη στήλη «Μέσα στην Ενημέρωση», έγινε αναφορά στις νέες δραστηριότητες που αναπτύσσει ο κ. Χρ. Λαμπράκης στη Βόρειο Ελλάδα και τον συνεταιρισμό που συνέπτυξε με τους επιχειρηματίες Αλ. Μπακατσέλο, Γιάννη Λαϊνόπουλο και τον ιδιοκτήτη της χαρτοβιομηχανίας DIANA κ. Πάνο Ζερίτη ιδρύοντας την εταιρεία «Εκδοτική Βορείου Ελλάδος Α.Ε.». Η διακοπή της έκδοσης των εφημερίδων του συγκροτήματος Βελλίδη έδωσε στον κ. Χρ. Λαμπράκη τη δυνατότητα καθημερινής έκδοσης του Αγγελιοφόρου ως ημερησίας εφημερίδας της Θεσσαλονίκης. Αλλά στόχος της νέας εταιρείας είναι η απόκτηση των τίτλων του συγκροτήματος Βελλίδη.

Ο κ. Ζερίτης έχει επιφορτισθεί από το γκρουπ να αναπτύξει τη χαρτοβιομηχανία. Δίπλα στην Diana, «θα μπορούσε να αγοράσει τη Softex» και να αρχίσει την παραγωγή και δημοσιογραφικού χαρτιού. Παράλληλα ο Π. Ζερίτης θα επεκτείνει τις δραστηριότητές του στην εισαγωγή δημοσιογραφικού χαρτιού. Οι προοπτικές είναι ευνοϊκές και, στους σχεδιασμούς της νέας εταιρείας, υπάρχει η στόχευση για επέκταση της αγοράς –εκτυπώσεων αλλά και εμπορίας χαρτιού– στις βαλκανικές χώρες.

Ο Π. Ζερίτης είναι δημιουργήμα του Παρασκευά Χριστοδουλόπουλου. Μετά την πτώση της χούντας, έγινε προσπάθεια από τον Π. Χριστοδουλόπου-

λο–που ήρθε σε αντίθεση με τον Αχ. Καραμανλή– να περιορισθεί η δράση του Κεφάλαι που είχε ιδρύσει τη χαρτοβιομηχανία του με ευνοϊκά «νομοθετήματα» της χούντας στη ακριτική Θράκη. Βοήθησε τον Π. Ζερίτη να πάρει δάνειο από την Εθνική Τράπεζα και να ιδρύσει την Diana. Έτσι φρόντιζε πάντοτε ο Παρασκευάς. Ήθελε να υπάρχουν ισορροπίες και αντιπαλότητες. Φοβόταν την ανάπτυξη μονοπωλίων. Για τον ίδιο λόγο είχε βοηθήσει και τον Χρ. Τεγόπουλο στο ξεκίνημά του – ως αντίπαλο δέος στον Λαμπράκη.

ΣΕΙΡΑ ΕΧΕΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Αν τα πράγματα σταματούσαν εδώ θα έλεγε κανείς ότι η κατάσταση παραμένει «υπό έλεγχο»: αυτή τη στιγμή έχουν αναπτυχθεί στην αγορά πολλοί εισαγωγείς χαρτιού. Ένας ακόμη, έστω και ισχυρός, δεν διαταράσσει τις ισορροπίες. Αλλά υπάρχει και το πρόβλημα της διανομής του Τύπου. Το πρόβλημα της διανομής είναι ένα πρόβλημα δύσκολο και απαιτεί πείρα, εγκαταστάσεις και τεράστια κεφάλαια. Διεξοδικό ρεπορτάζ για τα προβλήματα της διανομής του Τύπου είχε κάνει ο Στ. Κούλογλου (βλ. Αντί, τχ. 217, 29.10.1982). Έχουν περάσει 15 χρόνια από τότε αλλά τα μεγάλα προβλήματα παραμένουν ακόμα.

Σήμερα η διακίνηση γίνεται κυρίως από το «Πρακτορείο Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου». Το άλλο, το «μικρό», το «Κεντρικό Πρακτορείο» έχει ταλανιστεί όχι μόνον από τον Κοσκωτά αλλά και από τους επιγόνους. Αυτό το «μικρό» Πρακτορείο, σύμφωνα με τις πληροφορίες μας, αγοράστηκε από τον Χρ. Λαμπράκη που θα προσπαθήσει έτσι να συγκεντρώσει και τον έλεγχο της διανομής του Τύπου.

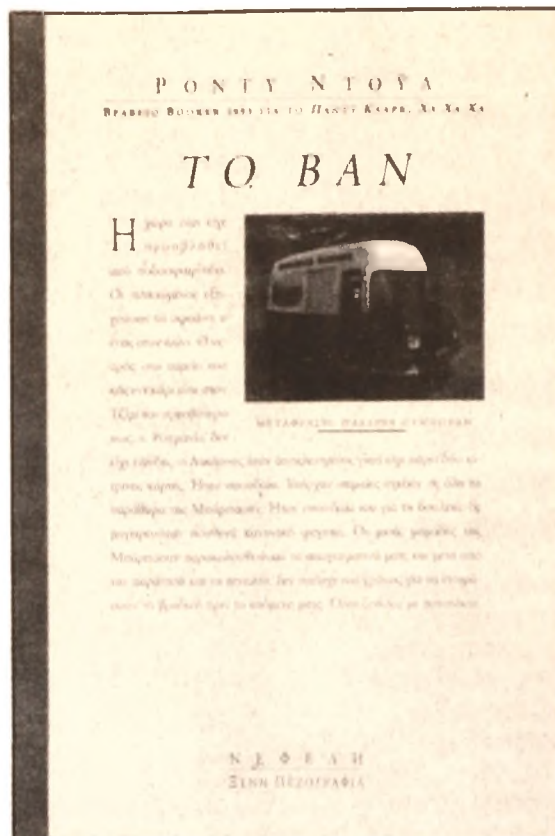
Τί θα κάνει τώρα το παλιό Πρακτορείο; Μήπως θα ακολουθήσει την ίδια τακτική που ακολούθησε ήδη η κ. Μαρία Χριστοδουλοπούλου για την εμπορία του δημοσιογραφικού χαρτιού; Θα αφήσει τότε ελεύθερο το πεδίο στον Λαμπράκη; και στην εμπορία του χαρτιού και στην διανομή του Τύπου. Ήδη μερικοί εκδότες –μεταξύ τους και ο κ. Τεγόπουλος– ανησυχούν για την υπερσυγκέντρωση του ελέγχου όλων των ΜΜΕ και των διαδικασιών εκτύπωσης, προμήθειας χαρτιού και διανομής από έναν, από τον κ. Χρ. Λαμπράκη.

PONTY NTOÛΛ

(Βραβείο Booker 1993 για το Πάντυ Κλαρκ, Χα Χα Χα)

ΤΟ ΒΑΝ

(Μυθιστόρημα)

«Σπάνια διαβάζει κανείς μυθιστόρημα τόσο αστείο, που να κατανοεί τόσο καλά την αγάπη αλλά και την απόγνωση του οικογενειακού δράματος ή να μπορεί ν' αγγίζει με τόση γενναιότητα τα πιο τρωτά σημεία του ανδρικού ψυχισμού.»

GUARDIAN

«Ένα ξεκαρδιστικό, απέραντα τρυφερό μυθιστόρημα στο οποίο ο Ντούλ και οι ήρωές του συνωμοτούν και ανατρέπουν όλους τους αποδεκτούς κανόνες της αγγλικής γλώσσας.»

INDEPENDENT ON SUNDAY

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ: Γαλάζια μάτια, Τζαζ, Αγαπημένη * ΜΑΡΙΝΑ ΤΣΕΒΕΤΑΓΙΕΒΑ:

Η Ιστορία της Σονέτσκα * ΜΑΡΤΙΝ ΕΪΜΙΣ: Το βέλος του χρόνου * ΜΠΑΡΥ
ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ: Ιερή πείνα * ΙΣΑΑΚ ΜΠΑΣΕΒΙΣ ΣΙΝΓΚΕΡ: Ο τελευταίος δαίμονας
* ΚΑΤΡΙΝ ΚΛΕΜΑΝ: Το βαλς που δεν τελείωσε * PONTY NTOÛΛ: Πάντυ Κλαρκ,
χα χα χα * ΤΖ. Μ. ΚΟΥΤΣΥ: Βίος και πολιτεία του Μάικλ Κ. * ΤΖΕΗΜΣ ΦΑΡΕΛ:
Η πολιορκία του Κρίσναπουρ * ΧΙΛΑΡΥ ΜΑΝΤΕΛ: Αλλαγή κλίματος

... Προωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 10 680 ΤΗΛ. 3607744 - FAX: 3623093

Αλγερία: Νέο σύνταγμα, νέες αυθαιρεσίες

■ την προσπάθειά του να νομιμοποιήσει τις εξουσίες του, ο πρόεδρος της Αλγερίας **Λιαμίν Ζερουάλ** οδήγησε στις 28 Νοεμβρίου σε δημοψήφισμα τους Αλγερινούς, προκειμένου να εγκριθεί το νέο «σύνταγμα» της χώρας. Το βασικό σημείο του αλγερινού δημοψηφίσματος είναι η ενίσχυση του προέδρου της δημοκρατίας με ολική σχεδόν αναιρέση των εξουσιών Κοινοβουλίου. Όπως σημειώνει η εφημερίδα *l'onde*, προκειμένου να τεθεί σε ισχύ κάποιος νέος ψηφισμένος από τη Βουλή, θα πρέπει να περάσει με πλειοψηφία τριών τετάρτων των μελών του δεύτερου νομοθετικού σώματος, του Εθνικού Συμβουλίου, το ένα τρίτο των μελών του οποίου θα εκλεγεί από τον πρόεδρο της χώρας, ενώ τα υπόλοιπα θα αναδεικνύονται με έμμεση εκλογή. Η Βουλή και τον προϋπολογισμό του κράτους θα διορίζεται να τον επιβάλλει με διάταγμα ο πρόεδρος, ενώ η Βουλή δεν τον ψηφίζει εντός 75 ημερών.

Το δημοψήφισμα αυτό θα επιτρέψει στον Ζερουάλ να προκηρύξει εκλογές για την ανάδειξη του νέου Κοινοβουλίου από το οποίο θα έχει αφαιρεθεί κάθε αρμοδιότητα και ισχύ και να δώσει ένα νέο σχημα ικανοποίησης στους υπεύθυνους χρηματοδοτικών πηγών, από τις οποίες εξαρτάται η ανάπτυξη της Αλγερίας, όπως υπογράμμισε πολύ σαφώς στο κεντρικό σχόλιό της η εφημερίδα *l'ation*, τονίζοντας με έμφαση ότι ο εμφύλιος πόλεμος στην Αλγερία και η εχθρότητα της κυβέρνησης απέναντι στο ενδεχόμενο μιας κοινωνίας προσωπικότερης σε πολιτικό επίπεδο δεν είναι πράγματα ασύνδετα μεταξύ τους.

Η σημερινή Αλγερία, που θρηνεί ήδη 100.000 νεκρούς από το 1992 (μόνο την ημέρα του δημοψηφίσματος δολοφονήθηκαν 25 πολίτες), βρίσκεται

στο επίκεντρο ενός βίαιου αγώνα μεταξύ μιας γηρασμένης κλίμακας στρατιωτικών που επιζητούν την υποστήριξη της Δύσης (και κυρίως της Γαλλίας) από τη μια πλευρά, και φανατικών μουσουλμάνων από την άλλη που επιθυμούν να διαμορφώσουν μια νέα πολιτική τάξη βασισμένη στους ιερούς κανόνες του Ισλάμ.

Ο στρατός της Αλγερίας είναι αυτός που διαδραματίζει από το 1954 πρωταγωνιστικό ρόλο στην Ιστορία της χώρας. Ξεπερνώντας το πλαίσιο του αγώνα για την απελευθέρωση, ο στρατός αυτός, δημιουργημένος κυρίως από λαϊκά στρώματα, ανέλαβε από μόνος του το ρόλο να συμμετάσχει στην ανάπτυξη της χώρας και στην οικοδόμηση του «σοσιαλισμού». Ο στρατός ήταν αυτός που τις παραμονές της ανεξαρτησίας εμπιστεύτηκε τα ηνία της εξουσίας στον **Αχμέτ Μπεν Μπελά** και αυτός ο ίδιος τα πήρε πίσω το 1965, προσβεβλημένος από τις προθέσεις του Μπελά να απαλλαγεί από το στρατιωτικό καθεστώς. Από τότε, ο στρατός φρόντιζε πάντοτε να έχει έναν δικό του άνθρωπο επικεφαλής του κράτους.

Ουσιαστικά έχουμε έναν νέο «αλγερινό πόλεμο», που βρίσκεται σήμερα στο επίκεντρο μιας ευρύτερης κρίσης η οποία απειλεί τη σταθερότητα ολόκληρης της Βόρειας Αφρικής. Μπροστά σ' αυτή τη σκληρή πραγματικότητα, η Ευρώπη στο σύνολό της πρέπει να δώσει μια από τις προτεραιότητές της στον μεσογειακό χώρο. Είναι υπόθεση όλων των ευρωπαϊκών μεσογειακών χωρών να προστατεύσουν το μαλακό υπογάστρο της Ευρώπης στον Μεσογειακό Νότο, συγκρατώντας τους φανατισμούς και συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που πλήττουν τις χώρες αυτής της περιοχής.

**Μια γηρασμένη
κλίμα
στρατιωτικών που
επιζητούν την
υποστήριξη της
Δύσης
αντιπαράτίθεται
τους φανατικούς
μουσουλμάνους
της άλλης
πλευράς.
Αποτέλεσμα: το
χάος...**

«Πρέπει να βάλουμε

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΤΖΕΡΡΥ ΑΝΤΑΜΣ ΤΟΥ Σ

της Κατερίνας Καρύγιαννη

Ο Τζέρι Άνταμς, ηγέτης του κόμματος του Σιν Φέιν (πολιτική πτέρυγα του IRA), ήρθε στην Αθήνα φιλοξενούμενος των εκδόσεων ΚΟΑΝ και του περιοδικού Μετρό για να παρουσιάσει το καινούργιο του βιβλίο, Πριν Ξημερώσει Αυτό ήταν το καλό της ιστορίας. Το κακό ήταν ότι, πριν από λίγες ημέρες, ο βρετανός πρωθυπουργός είχε απορρίψει για μια ακόμη φορά τη συμμετοχή του Σιν Φέιν στις ειρηνευτικές συνομιλίες, παρά το γεγονός ότι στις πρόσφατες εκλογές το Σιν Φέιν κέρδισε την πλειοψηφία των καθολικών του Μπέλφαστ. Ο ίδιος ο Άνταμς, σε συνέντευξη που παραχώρησε στο Αντί, δηλώνει ότι θα επιθυμούσε να μπει τέρμα στον IRA και ότι είναι αισιόδοξος για την επίλυση του βόρειο-ιρλανδικού με ειρηνευτικές συνομιλίες. Το κείμενο της συνέντευξης έχει ως εξής:

• Πριν από λίγες μέρες, ο βρετανός πρωθυπουργός Τζων Μέητζορ απέρριψε τις προτάσεις για διάλογο που του υποβάλατε εσείς και ο Τζων Χιουμ (ηγέτης του Σοσιαλιστικού Δημοκρατικού Κόμματος). Τι σκοπεύετε να κάνετε τώρα;

— Με τον κ. Χιουμ συναντηθήκαμε αφού ο κ. Μέητζορ απέρριψε τις προτάσεις μας. Τώρα, ο κ. Χιουμ θα πάει πίσω στον βρετανό πρωθυπουργό και θα προσπαθήσει να τον πείσει να αλλάξει γνώμη. Είμαι σε συνεννόηση με την ιρλανδική κυβέρνηση και, ακόμα και αν η απόφαση Μέητζορ μας απογοήτευσε, εμμένουμε στη θέση μας — το Σιν Φέιν εμμένει στη θέση του. Το πρόβλημα πρέπει να λυθεί, πρέπει να το χειριστούμε, δεν μπορούμε να το αφήσουμε στη μοίρα του. Όλες αυτές οι διεργασίες και οι συνομιλίες θα οδηγήσουν κάπου. Εκείνο που έγινε σαφές αυτή την εβδομάδα είναι ότι δεν θα υπάρξει πρόοδος χωρίς τη συμμετοχή της βρετανικής κυβέρνησης. Αυτή είναι και η πρόκληση για τον κ. Μέητζορ.

• Θα ασκήσετε πιέσεις μόνο προς τη βρετανική κυβέρνηση ή και προς τον IRA;

— Πιστεύω ότι ο IRA έχει το μερίδιο της ευθύνης του, δέχτηκε όμως να κάνει ανακωχή που κράτησε ενάμισι χρόνο. Η βρετανική κυβέρνηση δεν εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία για ουσιαστικές συνομιλίες, γεγονός που δυσχεραίνει τη διαπραγματεύσή μας με τον IRA. Αν η πρωτοβουλία που είχαμε, ο κ. Χιουμ και εγώ, είχε θετική ανταπόκριση, αυτό θα μου επέτρεπε να πάω στον IRA με ένα πακέτο, θα μου επέτρεπε να πάω στον IRA και να πω ότι η βρετανική κυβέρνηση συμφώνησε για ουσιαστικές συνομιλίες, συμφώνησε να κάνει

ένα βήμα μπροστά. Αυτό ήταν που χρειαζόμασταν για να πάμε στον IRA, δηλαδή μια λογική προσέγγιση του ζητήματος. Χρειαζόμαστε ένα σαφές μήνυμα από τη βρετανική κυβέρνηση ότι θα υπάρξει πραγματικός διάλογος.

• Η διχογνωμία ανάμεσα στον Σιν Φέιν και τον IRA, που εμφανίζεται πιο έντονη τον τελευταίο καιρό, είναι πραγματική ή, όπως υποστηρίζουν πολλοί αναλυτές, το Σιν Φέιν χρησιμοποιεί τον IRA ως μέσο άσκησης πίεσης προς τη βρετανική κυβέρνηση;

— Θα ήθελα να μπει τέρμα στον IRA, θα ήθελα να μπει τέρμα σε όλες τις ένοπλες ομάδες. Κάθε λογικός άνθρωπος θέλει να τετραματιστεί η ένοπλη δράση. Τα έχουμε ζήσει όλα αυτά, έχουμε ζήσει τη βία, έχουμε επιβιώσει μέσα σ' αυτή. Το Σιν Φέιν έχει τη λαϊκή εντολή από τις πρόσφατες εκλογές, έχει την υποστήριξη του κόσμου, και η βρετανική κυβέρνηση αρνείται να το αποδεχτεί αυτό. Το Σιν Φέιν είναι ένα κόμμα που προωθεί ειρηνική λύση, δεν έχει όπλα. Ο IRA είναι μια ένοπλη ομάδα. Νομίζω ότι αν μπορούσαμε να πείσουμε τον IRA με μια εναλλακτική στρατηγική ή να μιλήσουμε με όσους εμπλέκονται για τις αιτίες της διαμάχης και να τις βάλουμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, τότε νομίζω ότι ο IRA θα επαναλάμβανε αυτό που έκανε τον Αύγουστο του '94. Η άποψη ότι το Σιν Φέιν χρησιμοποιεί τον IRA είναι βρετανική προπαγάνδα, δεν είναι η πραγματικότητα. Πρέπει να προχωρήσουμε στη βάση μιας δημοκρατικής διαδικασίας και θέλουμε η βρετανική κυβέρνηση να αναγνωρίσει το δικαίωμα των ανθρώπων που μας ψήφισαν να έχουν εκπροσώπηση στις συνομιλίες.

«ΟΧΙ, ΔΕΝ ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ...»

• Διαβάζουμε συχνά ότι στους κόλπους βρετανικής ηγεσίας έχει ωριμάσει η άποψη ήρθε η ώρα επίλυσης του Βόρειο-ιρλανδικού. Συμμερίζεστε αυτή την άποψη;

— Όχι, δεν το πιστεύω. Πριν ξεκινήσει η ειρηνευτική διαδικασία υπήρχαν άνθρωποι στην Ιρλανδία που συζητούσαν το θέμα, η βρετανική κυβέρνηση όμως έαπε απλώς θεατής των εξελίξεων. Οπωσδήποτε η πολιτική της μεταβλήθηκε. Κάποιες από αυτές τις αλλαγές ήταν ευπρόσδεκτες, άλλες όχι. Το Βόρειο-ιρλανδικό, όμως, είναι ζήτημα πολιτικού ενδιαφέροντος για τους Βρετανούς και, βέβαια, ενδιαφέρει και από ψυχολογική άποψη. Έχουν φτάσει στο σημείο να αγκαλιάζουν μια διαπραγματεύση, γιατί διαπραγματεύομαι σημαίνει ότι παύω να είμαι κερχός. Πρέπει να υπάρξει συμφωνία, πιστεύω, όμως, ότι οι Βρετανοί θα φτάσουν σε αυτό το σημείο, πως θα καταφέρουν τους πείσουμε ότι ήρθε η ώρα να λυθεί το ζήτημα. Πολλοί λένε ότι εάν ο κ. Μέητζορ ήταν σε θέση ισχύος θα έκανε πιο πολύ.

• Εσείς το πιστεύετε αυτό;

— Είναι δύσκολο να πω τι θα έκανε είχε ισχυρή κυβέρνηση. Το βέβαιο είναι σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα του μείνει δικαιολογία. Πρέπει, όμως, να μετωπίσουμε το πρόβλημα στις παροσυνθήκες. Εγώ καλούμαι να πάρω το σκο. Το ίδιο πρέπει να είναι έτοιμος να γίνει και ο κ. Μέητζορ, πέρα από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει.

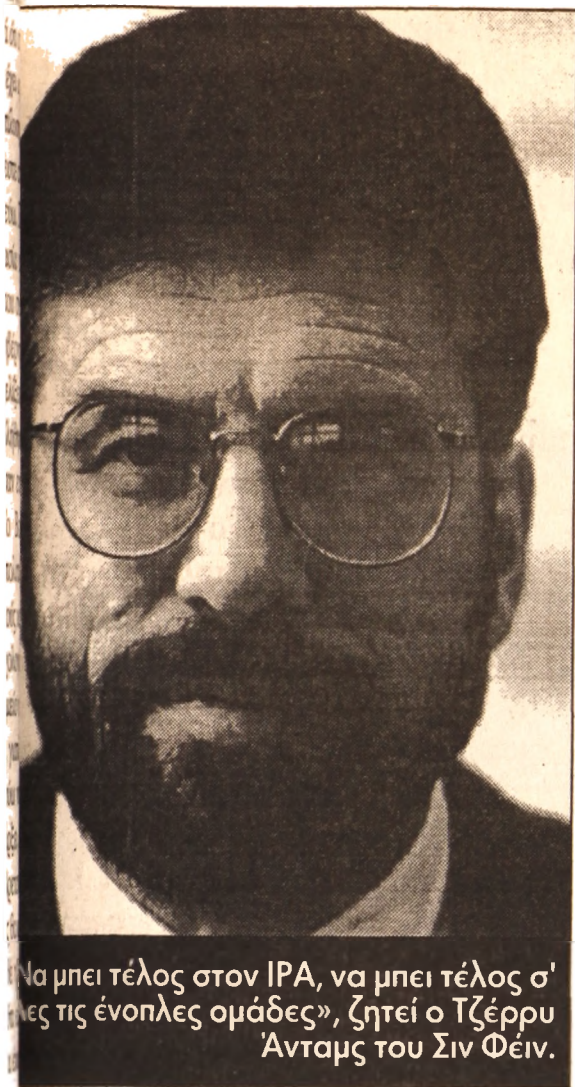
• Η εκτίμηση, πάντως, διεθνών αναλυτών είναι ότι η συντήρηση του πολέμου στην Ιρλανδία αποτελεί πια μεγάλο οικονομικό βάρος για τη Βρετανία.

— Ο οικονομικός παράγων είναι μια πτυχή του προβλήματος. Πριν από καιρό η Βρετανία είχε οικονομικά οφέλη από κατοχή. Η παρακμή, όμως, της αυτοκυβέρνησής της, το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, Ευρωπαϊκή Ένωση είναι παράγοντες έχουν μεταβάλει τις συνθήκες. Πιστεύω οι βρετανοί φορολογούμενοι δεν θα ευχαριστημένοι εάν ήξεραν ότι πληρώ το κόστος του πολέμου στη Β. Ιρλανδία.

• Στις διαπραγματεύσεις, ποια άλλα

Τέρμα σ' αυτό...»

ΕΙΝ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΪΡΛΑΝΔΙΚΟ

Να μπει τέλος στον ΙΡΑ, να μπει τέλος σ' αυτές τις ένοπλες ομάδες», ζητεί ο Τζέρρυ Άνταμς του Σιν Φέιν.

ήματα θα χρησιμοποιούσατε για να πείτε ότι, από τη λύση του προβλήματος, αν οφέλη και οι δύο πλευρές;

Ιρώτα απ' όλα πρέπει να πείσουμε τη βρετανική κυβέρνηση να έρθει στις διαπραγματεύσεις. Το να βρεθούν όλες οι πλευρές στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων έχει από μόνο του μια δυναμική. Το ζήτημένο, αυτή τη στιγμή, είναι να πειστεί η βρετανία να υιοθετήσει την πρακτική του λόγου για τη Β. Ιρλανδία, την πρακτική που δοκιμάστηκε στη Μέση Ανατολή, Νότια Αφρική και τη Νότια Αμερική. Οι εκδοχές υπάρχουν: ή πολεμάμε ο ένας τον άλλο ή αποδεχόμαστε τη δημοκρατική μας διάλογο. Το κύριο, λοιπόν, επιχείρημά μας τώρα είναι ότι πρέπει να δεχτεί ο Μήντζορ τη δημοκρατική λύση για την λύση του προβλήματος στη χώρα μου.

Νυποθέσουμε ότι η κυβέρνηση Μήντζορ ποια άλλη βρετανική κυβέρνηση έπαιξε αυτό το ρίσκο, η Δημοκρατία της Ιρλανδίας θα δεχόταν το φορτίο της ενοποίησης;

— Μιλάμε για μια νέα Ιρλανδία. Δεν σημαίνει αυτό ότι θα ενώσουμε το ένα κομμάτι με το άλλο, αλλά ότι θα δημιουργήσουμε μια νέα οικονομική δυναμική. Οι τραπεζίτες, οι επιχειρηματίες και η Ευρωπαϊκή Ένωση, όλοι, συμφωνούν ότι η Ιρλανδία έχει νόημα ως ενιαία οικονομική μονάδα, ως μια οικονομία. Μην ξεχνάτε ότι είμαστε μόνο 5 εκατομμύρια άνθρωποι, ότι είμαστε πολύ λίγοι.

• Οι άνθρωποι όμως στη Νότια Ιρλανδία είναι έτοιμοι να το αποδεχτούν αυτό; Γιατί, αν κρίνουμε από το παράδειγμα της ενοποίησης της Γερμανίας, φαίνεται το παραπάνω να μην είναι αυτονόητο.

— Το φορτίο δεν θα είναι μεγάλο για τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας. Οι οικονομικές διαφορές στη Δυτική και την Ανατολική Γερμανία ήταν πολύ μεγάλες. Η ιρλανδική κοινωνία είναι μια κοινωνία που καταναλώνει με μέτρο, αποτελείται από πέντε εκατομμύρια ανθρώπους και σίγουρα οι διαφορές ανάμεσα στη Βόρεια και τη Νότια Ιρλανδία είναι πολύ μικρές σε σχέση με το παράδειγμα της Γερμανίας.

• Ο λαός στη Βόρεια Ιρλανδία είναι έτοιμος να αποδεχτεί την ειρήνη; Το λέω αυτό γιατί όλοι γνωρίζουμε πολύ καλά ότι οι διαφορές και το μίσος είναι τόσο βαθιά ριζωμένα στο Μπέλφαστ και ότι οι καθολικοί δεν πατάνε στη συνοικία των προτεστάντων.

— Γνωρίζω ότι οι όροι «προτεστάντες» και «καθολικοί» χρησιμοποιούνται για ευκολία. Οι ενωτικοί, λοιπόν, όπως τους λέμε εμείς, φοβούνται σαφέστατα τις αλλαγές, και οι ηγέτες των ενωτικών δεν θέλουν τις διαπραγματεύσεις, γιατί ξέρουν ότι θα φέρουν αλλαγές. Όσο, λοιπόν, η βρετανική κυβέρνηση αρνείται το διάλογο, δεν περιμένεις να κάνουν διάλογο οι ενωτικοί. Γι' αυτό ακριβώς και σε κάθε συνέντευξη επαναφέρω το ζήτημα του ρόλου που πρέπει να αναλάβει η Βρετανία. Κατά τη γνώμη μου, η πλειοψηφία του κόσμου των ενωτικών θέλει διάλογο — και όχι μόνο θέλει διάλογο αλλά θέλει και αλλαγή. Επιθυμούν, βέβαια, οι αλλαγές αυτές να είναι όσο το δυνατόν περιορισμένες. Ενώ, εμείς, θέλουμε οι αλλαγές αυτές να είναι όσο το δυνα-

τόν πιο ουσιαστικές.

• Η καθημερινή συμβίωση, όμως, είναι διαφορετικό πράγμα από τις ειρηνευτικές συμφωνίες. Και στη Μέση Ανατολή υπογράφηκε συμφωνία αλλά οι Ισραηλινοί αρνούνται να συμβιώσουν με τους Παλαιστίνιους.

— Δεν νομίζω ότι πρέπει αυτό να το χρεώνουμε στους ανθρώπους. Οι απλοί άνθρωποι ανταποκρίνονται στις πολιτικές συνθήκες στις οποίες ζουν. Η απροθυμία της ισραηλινής κυβέρνησης να λύσει το πρόβλημα ήταν αυτή που δημιούργησε τις παραπάνω συνθήκες. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δίνουν πάντα το παράδειγμα, όπως έκανε ο ισραηλινός πρωθυπουργός, Γιτζάκ Ράμπιν, όπως έκανε ο Φρεντερίκ Ντε Κλερκ και ο Νέλσον Μαντέλα.

• Και ο λαός θα ακολουθήσει αυτό το παράδειγμα;

— Αυτό δείχνει η εμπειρία μας. Για τη Νότια Αφρική ειδικά, τα μέσα ενημέρωσης, πριν ακόμα γίνουν οι εκλογές, προοιωνίζονταν φοβερά πράγματα. Εγώ ταξίδεψα πριν από ένα χρόνο στη Νότια Αφρική, συνάντησα εκπροσώπους όλων των πολιτικών κομμάτων και δεν βρήκα ούτε έναν άνθρωπο που να νοσταλγεί το απαρτχάιντ. Η πλειοψηφία των ανθρώπων θέλει να ζήσει ειρηνικά. Εσύ στις προσωπικές σου σχέσεις μαλώνεις αλλά μετά δίνεις τα χέρια ή δεν μπορείς να συμβιώσεις με έναν άνθρωπο, οπότε απλά βρίσκεις έναν τρόπο για να συνυπάρχεις μαζί του. Οι λύσεις, λοιπόν, που θα δοθούν στο πρόβλημα πρέπει να ανταποκρίνονται στη διαφορετικότητα των δύο πλευρών.

ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ

• Είστε αισιόδοξος. Από πού αντλείτε αυτή την αισιοδοξία;

— Ο τίτλος του βιβλίου μου, *Πριν ξημερώσει*, για μένα είναι αισιόδοξος, πολλοί όμως θεώρησαν ότι κρύβει θλίψη. Εγώ δεν το είχα αισθανθεί έτσι. Απογοητεύομαι καμιά φορά, αλλά όπως έλεγε ένας Νοτιοαφρικανός του ANC, η αισιοδοξία της θέλησης πρέπει να υπερνικά την απαισιοδοξία του νου. Όταν ρώτησαν σε συνέντευξη έναν αγωνιστή στο Βιετνάμ εάν θα έβαζαν τέρμα στην αμερικανική επικυριαρχία, απάντησε ναι· όταν τον ρώτησαν το πότε, απάντησε: «δεν ξέρω, αλλά πρέπει να βάλουμε τέρμα σ' αυτό».

Εν βρασμό

του Σ. Ζάρκο

Μια από τις σημαντικότερες ειδήσεις στο βραδινό δελτίο της Τρίτης, 26 Νοεμβρίου, ήταν η συνάντηση του προέδρου Μιλόσεβιτς με τη Νεολαία ΠΑΣΟΚ. Κι ενώ ο πρόεδρος συζητούσε τα προβλήματα της ελληνικής νεολαίας, οι σπουδαστές του Βελιγραδίου διαδήλωναν στο κέντρο της πόλης. Ούτε λέξη για το θέμα αυτό στο δελτίο...

Τις δυο τελευταίες εβδομάδες, μετά το κάλεσμα της αντιπολίτευσης «Zajedno» (= «Μαζί»), οι πολίτες διαμαρτύρονται καθημερινά στις μεγαλύτερες πόλεις της Σερβίας. Τα κρατικά μέσα ενημέρωσης έχουν επιλέξει την αλαζονεία και την απόκρυψη των γεγονότων. Για τον μέσο θεατή δεν είναι σαφές το τι συμβαίνει και γιατί. Γίνεται λόγος για «παράνομιες» και «επικίνδυνες εξελίξεις».

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΛΟΠΗ

Πρόκειται πιθανόν για την πιο ανέντιμη εκλογική αναμέτρηση σε όλη την πολιτική ιστορία της Σερβίας. Οι ομοσπονδιακές και οι δημοτικές εκλογές [μετά τις πρώτες εκλογές του Δεκεμβρίου του 1990, οι Σέρβοι ψήφισαν τρεις φορές στις εθνικές εκλογές της Δημοκρατίας της Σερβίας και άλλες δύο σε ομοσπονδιακές (Σερβίας-Μαυροβούνι) και δημοτικές] έγιναν στις 3.11 και ο δεύτερος γύρος στις 17.11. Η προεκλογική περίοδος ήταν η πιο δύσκολη ως τώρα, αφού οι συνθήκες ήταν εντελώς άνισες, τόσο από την άποψη της οικονομικής χρηματοδότησης των κομμάτων όσο και από την άποψη των μέσων δημοσιότητας.

Σε πείσμα όλων των δυσκολιών, τα κόμματα της αντιπολίτευσης αποφάσισαν να λάβουν μέρος στις εκλογές σχηματίζοντας το συνασπισμό «Μαζί». Στον συνασπισμό συμμετέχουν τρία μεγάλα κόμματα, το SPO, το DSK και το GSS (με το DSS σε ομοσπονδιακό επίπεδο). Αποκλεισμένοι από τα ΜΜΕ, αλώνισαν τη χώρα οργανώνοντας ανοικτές συγκεντρώσεις. Τα αποτελέσματα αυτής της καμπάνιας άρχισαν να αποδίδουν: το «Zajedno» κέρδισε τις εκλογές στις μεγαλύτερες πόλεις της Σερβίας και η επιρροή άγγιξε τα δύο τρίτα του πληθυσμού. Για πρώτη φορά, η διαίρεση υπαίθρου και αστικών περιοχών έγινε φανερή

Ειρηνική, αλλά συγχρόνως δυναμική, αντίσταση των σέρβων πολιτών απέναντι στις αυθαιρεσίες του Προέδρου Μιλόσεβιτς.

και μαζί η δυσανεμία ακόμη και στο νότο (όπου βρίσκεται και η δεύτερη σε μέγεθος πόλη Νις, φιλομιλοσεβιτισκή από παράδοση). Η εξουσία του Μιλόσεβιτς δίστασε να αναγνωρίσει τα αποτελέσματα. Αναγνώρισε μόνον τη νίκη της κυβερνητικής παράταξης (SPS μαζί με την JUL και την ND) σε 135 δήμους από τους 189, χωρίς να αναφερθεί συγκεκριμένα στα αποτελέσματα στις μεγάλες πόλεις. Τελικά η «νίκη» ήταν πικρή για να θεωρηθεί νίκη.

Πρώτα πρώτα, ο Μιλόσεβιτς και το κόμμα του έχασαν το Βελιγράδι, έχασαν όλες τις πόλεις –η οικονομική, πολιτική και πνευματική ηγεσία βρίσκεται κυρίως στις πόλεις– και έχασαν επίσης την επιρροή στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Προκειμένου να ελέγξει την κατάσταση, η κυβερ-

νηση άνοιξε τοπικά τηλεοπτικά κανάλια σε όλες τις πόλεις που είχε την εξουσία, να εξασφαλίσει τη σιωπή κάθε αντιπολιτευτικής φωνής. Η ενέργεια αυτή ήταν μια μεγάλη ελπίδα του Μιλόσεβιτς για τις επόμενες εκλογές το ερχόμενο έτος. Το όμως, η αντιπολίτευση θα μπορούσε, με έλεγχο αυτών των σταθμών, να σπάσει το μονοπώλιο της κρατικής τηλεόρασης, απροσχημάτιστα υπηρετεί τον Μιλόσεβιτς.

Επίσης, στις εκλογές αυτές ήταν η πρώτη φορά που έχανε ο Μιλόσεβιτς και, σύμφωνα με τους περισσότερους αναλυτές, σήμανε το «τέλος του παιχνιδιού». Το κίνημα της λαϊκιστικής και γραφειοκρατικής αντιστάσεως που υποκίνησε ο Μιλόσεβιτς από δέκα χρόνια έχει ήδη καταπονήσει όλες τις κοινωνικές δυνάμεις που θα μ

ύσε να κινητοποιήσει. Αυτή ήταν μια πρώτη σημαντική νίκη για την αντιπολίτευση στην επτάχρονη της ιστορία και το γεγονός αυτό πιθανώς να ήταν σπουδαιότερο από άποψη ψυχολογική εν σχέσει με τον έλεγχο πάνω στις εξαθλιωμένες πόλεις χαμηλόβαθμη περιφερειακή αυτονομία.

Εξόσο γρήγορα η νύχτα των πανηγυριών μετατράπηκε σε νύχτα εξέγερσης. Οι ψηφοφόροι και οι οπαδοί της αντιπολίτευσης πανηγύριζαν στην πλατεία της μεγαλύτερης πόλης, το SPS έκλεισε τα λογικά του κέντρα και παρέμενε σιωπηλό. Η εκλογική επιτροπή της πόλης αυτής ανακοίνωνε επίσημα τα εκλογικά αποτελέσματα επί δύο ημέρες (στην πραγματικότητα, όχι μόνον εδώ αλλά και σε άλλες πόλεις, οι εκλογικές επιτροπές δεν σεβάστηκαν την εκ του νόμου επιβεβλημένη οχρέωσή τους να εκδώσουν τα αποτελέσματα εντός 48 ωρών).

Είσα σε δύο ημέρες τα αποτελέσματα είναι ουσιαστικά αλλοιωθεί: Παρ' όλο που, σε μερικές αρχικών καταχωρίσεων, ήταν σαφές ότι η αντιπολίτευση κέρδισε 70 έδρες στο Κοινοβούλιο του Βελιγραδίου, οι πολιτικοί αυτής της πόλης παραδέχθηκαν ότι οι σοσιαλιστές δεν θα είχαν κερδίσει την πλειοψηφία, ύστερα από δύο ημέρες 110 έδρες αμφισβητήθηκαν. Στις επόμενες δύο ημέρες, με απόφαση των δικαστηρίων, άλλες 34 έδρες αμφισβητήθηκαν, και έτσι το «Zajedno» αντί των 70 εδρών (56 σε σύνολο 110 είναι αρκετές για την εξασφάλιση της πλειοψηφίας σε ένα τοπικό κοινοβούλιο) διατήρησε μόνον 26.

Οι γενικές γραμμές, τα δικαστήρια είχαν τάση να δικαιολογούν την εκλογική παραγωγή. Σε ορισμένες πόλεις οι τοπικοί δικαστές δεν δέχθηκαν να αλλοιώσουν τα αποτελέσματα αλλά αυτό δεν μετέβαλε το τελικό αποτέλεσμα, αφού δικαστές από άλλες πόλεις μεταφέρθηκαν εκεί για να αντικαταστήσουν. Το «Zajedno» κατέλαβε τα Ανώτατα Δικαστήρια αλλά το αποτέλεσμα: από τη στιγμή που η δικαστική απόφαση είχε ληφθεί, το γεγονός ήταν τετελεσμένο. Το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή του «Zajedno» την νύχτα της Τρίτης, η επαναληπτική εκλογή καθορίστηκε για την Τετάρτη και τα πάντα είχαν ήδη οργανωθεί. Την απόφαση του δικαστηρίου, η επαναληπτική εκλογή απαιτήθηκε για 250 πλέον εκλογικά κέντρα μόνο στο Βελι-

γράδι. Η αντιπολίτευση δεν επέτρεψε να αποσυρθούν οι υποψήφιοί της αν και κάλεσε τους υποστηρικτές της να μποϊκοτάρουν τον «τρίτο γύρο». Παρ' όλα αυτά, στις εκλογές της Τετάρτης υποστήριξε 27 υποψηφίους, ενώ το SPS κέρδισε την πλειοψηφία στην πόλη του Βελιγραδίου. Το «Zajedno» αποφάσισε να μην αποδεχθεί την απόφαση αρνούμενο να νομιμοποιήσει τη «ληστεία», και προέβη σε διαμαρτυρίες. Μ' όλο που αυτό ανέθεσε στους τοπικούς ηγέτες να αποφασίσουν αν σε κάποιες πόλεις αυτοί ήθελαν να επαναλάβουν τις εκλογές (όπου αυτοί το αποφάσισαν, κέρδισαν πάλι, όπως λ.χ. στην Καγιούτσεβα), διαμαρτυρίες εκφράστηκαν στις περισσότερες πόλεις.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Η διαμαρτυρία άρχισε από την πρώτη ημέρα, όταν ήρθε η εκ του νόμου επιβεβλημένη απαγόρευση (την Τετάρτη, 20 Νοεμβρίου). Λίγες χιλιάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στην πλατεία της μεγαλύτερης πόλης, στην Πλατεία της Δημοκρατίας, ύστερα από το κάλεσμα των ηγετών του «Zajedno» **Vuk Draskovic** (SPO), **Zoran Djindjic** (DS) και **Vespa Pcsic** (GSS). Επειδή οι διαμαρτυρόμενοι έκαναν συγκεντρώσεις και σε πολλές άλλες πόλεις, όπως λ.χ. στη Νις και την Καγιούτσεβα, το Βελιγράδι δεν αποκόπηκε από την υπόλοιπη Σερβία.

Εκτοτε, η διαμαρτυρία συνεχίζεται καθημερινά με τον ίδιο τρόπο. Οι διαμαρτυρόμενοι συναντιούνται στην κεντρική πλατεία στις 3 η ώρα. Διασχίζουν τους δρό-

μους του Βελιγραδίου διαδηλώνοντας μπροστά στα κτίρια του Κοινοβουλίου, του RTS και της Πολίτικα και εν συνεχεία επιστρέφουν στο κέντρο της πόλης όπου οι ηγέτες του συνασπισμού απευθύνονται στους αυτούς από τα παράθυρα των γραφείων του Δημοκρατικού Κόμματος. Το τελευταίο Σαββατοκύριακο συγκεντρώθηκαν πάνω από 150.000 άνθρωποι και, παρά τον άσχημο καιρό, το πλήθος ολοένα και διευρύνεται. Η ηγεσία του συνασπισμού καθοδηγεί το λαό να αγωνιστεί και να υπερασπίσει τη νίκη του. Η ιδέα είναι να γίνονται κάθε μέρα συγκεντρώσεις για λίγες ώρες και να μην σπαταλάται η κοινωνική ενέργεια αλλά να αναδεικνύεται η προοπτική και η σταθερότητα των επιδιώξεων. Επίσης, μετά τις επαναληπτικές εκλογές (τον λεγόμενο «τρίτο γύρο») και την επιμονή των αρχών να φαλκιδεύουν τα αποτελέσματα, άλλαξε ο στόχος της διαμαρτυρίας εκτός από τα εκλογικά αποτελέσματα, τέθηκε και ζήτημα παραίτησης του Προέδρου Μίλόσεβιτς.

Τη Δευτέρα, 25 Νοεμβρίου, φοιτητές από το Βελιγράδι, τη Νις και την Κρακοβία συνενώθηκαν διοργανώνοντας τη δική τους διαμαρτυρία, με την οποία απαίτησαν τον σεβασμό της εκλογικής θέλησης του λαού. Στο Βελιγράδι, συγκεντρώνονταν κάθε βράδι στην Πλατεία της Ακαδημίας, άκουγαν τους λόγους λίγων καθηγητών, διέκριναν και τους δρόμους της πόλης και γύριζαν πίσω. Μια μέρα προσπάθησαν να κατευθυνθούν προς την κατοικία του Προέδρου Μίλόσεβιτς, αλλά εμποδίστηκαν από την αστυνομία. Την Παρασκευή, καθηγητές συγκρότησαν μια Επιτροπή συμπαράστασης στους φοιτητές, ενώ από τη Δευτέρα η διακήρυξή της στέλνεται στις διάφορες Σχολές. Πριν από λίγες μέρες, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου (που ποτέ δεν είχε μιλήσει στις φοιτητικές διαδηλώσεις) έδωσε συνέντευξη στην κρατική τηλεόραση, στην οποία αρνήθηκε τη φοιτητική αποχή από τα μαθήματα με την επεξήγηση ότι οι διαμαρτυρόμενοι φοιτητές είναι μια παραπλανημένη και καθοδηγούμενη μειοψηφία.

ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΗ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν πηγή σταθερής πολιτικής έντασης στην Σερβία. Το κράτος ελέγχει την κεντρική τηλεόραση και τις εφημερίδες, και ο έλεγχος αυτός σημαίνει πλήρη αποκλεισμό της αντιπο-

λίτευσης από τα δημόσια μέσα πληροφόρησης. Η αντιπολίτευση αναφέρεται μόνον όταν είναι να επικριθεί. Αλλά ο έλεγχος δεν είναι ποτέ πλήρης. Η περίπτωση δύο τέτοιων μέσων αποτελεί ένα παράδειγμα.

Πρόσφατα (πριν από δύο περίπου μήνες) εκδόθηκε σε σχήμα ταμπλόιντ η *Blic* (ξένης ιδιοκτησίας), που έγινε δημοφιλής και αύξησε δραστικά την κυκλοφορία της, φθάνοντας την τελευταία εβδομάδα τα 200.000 φύλλα. Αυτή μόνο είχε εκτενείς αναφορές στις διαδηλώσεις, όπως και η *Nasa Borba*, μια καθημερινή ανεξάρτητη εφημερίδα. Αλλά μόλις μετά μία εβδομάδα, το τυπογραφείο όπου οι εφημερίδες αυτές τυπωνότουσαν τους ανακοίνωσε ότι αδυνατούσε να τυπώνει μεγάλο αριθμό φύλλων και τους ζήτησε να μειώσουν το τιράζ στα 80.000. Δύο ημέρες μετά, ακόμα πιο αποτελεσματικά μέσα χρησιμοποιήθηκαν. Η πρώτη εφημερίδα άλλαξε τελείως εκδοτική πολιτική και δημοσίευσε ένα κύριο άρθρο υπογεγραμμένο από κάποιον με γερμανικό όνομα (εκ μέρους των ιδιοκτητών), με το οποίο η εφημερίδα αποστασιοποιούνταν ανοιχτά από τα γεγονότα των διαδηλώσεων, στρεφόμενη εναντίον της αντιπολίτευσης και των ηγετών της χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο και τις θέσεις των επισήμων.

Και η περίπτωση αυτή δεν ήταν η μόνη: το σήμα του μόνου ανεξάρτητου ραδιοσταθμού, του B92, αποκλείστηκε. Το ραδιόφωνο αυτό χρησιμοποιεί τους ίδιους πομπούς με ορισμένους άλλους σταθμούς, των οποίων όμως το σήμα λαμβάνεται κανονικά – γεγονός που καταδεικνύει ότι το σήμα του εν λόγω σταθμού είναι σκόπιμα μπλοκαρισμένο. Τέλος, ορισμένοι τοπικοί ανεξάρτητοι ραδιοσταθμοί πληροφορήθηκαν κατά το τελευταίο Σαββατοκύριακο ότι οι άδειες λειτουργίας τους έχουν ανακληθεί.

Την ίδια στιγμή, η κρατική τηλεόραση (το RTS) αποκλείει τους διαμαρτυρόμενους ή τους ηγέτες της αντιπολίτευσης και εμφανίζεται να έχει μια αλαζονική και προκλητική άγνοια στο θέμα το σχετικό με την έκταση της διαμαρτυρίας. Ακόμα και όταν οι διαμαρτυρόμενοι είναι πάνω από 100.000, η κρατική τηλεόραση μιλάει για «μια φούχτα βανδάλων και καθοδηγούμενων». Το ίδιο κάνει και η πιο παλιά καθημερινή εφημερίδα, η *Πολίτικα*. Τα δύο αυτά μέσα έγιναν έτσι στόχος των διαδηλωτών, που καθημερινά πετούσαν αυγά εναντίον των κτιρίων όπου αυτά στεγάζονται. Λίγες μέρες αργότερα, μαζί με τα αυγά εκσφενδονίστηκαν

εναντίον της *Πολίτικα* και κάμποσες πέτρες, με αποτέλεσμα να σπάσουν τα τζάμια της κεντρικής εισόδου των γραφείων της. Οι ηγέτες της διαμαρτυρίας είπαν πως αυτό έγινε από προβοκάτορες που παρεισέφρυσαν ανάμεσα στους διαδηλωτές.

Η καταφανώς προκατειλημμένη θέση της *Πολίτικα* δεν έχει γίνει αντιληπτή μόνον από τους διαδηλωτές. Εκτός από αυτούς, 45 δημοσιογράφοι της εν λόγω εφημερίδας έστειλαν μια επιστολή διαμαρτυρίας ζητώντας να τους εξηγηθεί γιατί αυτοί θεωρούνται επαγγελματικά ανίκανοι να κάνουν ρεπορτάζ για τα εν εξελίξει ευρισκόμενα γεγονότα. Ακόμα και τη βραδιά που έσπασαν τα τζάμια της κεντρικής εισόδου της *Πολίτικα*, η τηλεόραση (που στεγάζεται στο ίδιο κτίριο με την εφημερίδα) δεν ανέφερε ούτε μια λέξη για τη διαμαρτυρία στις ειδήσεις της.

Σύμφωνα με τους πολιτικούς κανόνες της Σερβίας, στα μέσα μαζικής πληροφόρησης δεν προσιδιάζει να ορίζουν τα γεγονότα. Αυτό αναμένεται να το κάνει μόνο ο εκλεγμένος πολιτικός. Αυτή τη φορά, μετά από μια εβδομάδα σιωπής, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου κ. **Dragan Tomić** εμφανίστηκε στην κρατική τηλεόραση για να πει ότι η Σερβία έχει έναν εξαιρετικά περίπλοκο εκλογικό νόμο και ότι καμιά χειραγώγηση δεν είναι δυνατή. Επομένως, η δυσανεμία της αντιπολίτευσης προέρχεται από το γεγονός ότι έσπευσε να εμφανιστεί νικητής πριν το τέλος της εκλογικής διαδικασίας. Και στη διάρκεια της διαδικασίας ορισμένα από τα προβλήματα επισημάνθηκαν από το κυβερνητικό κόμμα – γεγονός που κατέστησε αναγκαία την επανάληψη της ψηφοφορίας.

Ύστερα από μία εβδομάδα (την Κυριακή, 1 Δεκεμβρίου), ο κ. Tomić ήταν ξανά καλεσμένος στο στούντιο της κρατικής τηλεόρασης. Αυτή τη φορά όρισε τις διαδηλώσεις ως μια προκαταρκτική προσπάθεια των φασιστών να καταλάβουν την εξουσία. Αποστέργησε τους διαδηλωτές από κάθε πολιτική ιδιότητα, χαρακτηρίζοντάς τους βίαιο και πρωτόγονο όχλο που ρημάζει τις πόλεις και επιζητεί τη διεθνή παρέμβαση στα εσωτερικά πράγματα της χώρας (υπονοώντας με αυτό την πληροφορία ότι το «Zajedno» έκανε παράσταση στους πρεσβευτές στο Βελιγράδι για το γεγονός της εκλογικής χειραγώγησης). Σαν παράδειγμα ο κ. Tomić μνημόνευσε το ρίξιμο των αυγών και το πετrobόλημα των κτιρίων του RTS και της *Πολίτι-*

κα – χωρίς την οποιαδήποτε αναφορά στο γιατί η εκλογική διαμαρτυρία έχει σαν στόχους της τα μέσα μαζικής πληροφόρησης και τη δήλωση της Danica Draskovic, συζύγου του Vuk Draskovic και στελέχους του SPO, που είπε στους διαδηλωτές ότι έπρεπε να ρίξουν πέτρες και βόμβες και να αντράσουν βίαια στην τρομοκρατία του κράτους. Αυτή η δήλωση μεταδιδόταν και ξανά μεταδιδόταν επί μέρες από την κρατική τηλεόραση σαν ένα παράδειγμα του πολεμικού χαρακτήρα και των «πραγματικών προθέσεων» της διαμαρτυρίας. Αμέσως μετά τη μακρά αυτή συνέντευξη, ακολούθησε η μετάδοση λίγων σχολίων από τις εφημερίδες της ημέρας, που επαναλάμβαναν τις ίδιες θέσεις («τρομοκράτες» και «παράνομοι φασίστες» και «εχθροί της πατρίδος») και αυτός ο ορισμός της διαμαρτυρίας επενδύθηκε με την επίσημη ανακοίνωση που εκδόθηκε από την αστυνομία του Βελιγραδίου περί της μη παραπέρα ανοχής των διαδηλώσεων (μέχρι τώρα, όπως είπαν, είχαν ανοχή εξαιτίας της εκλογικής διαδικασίας και των... διακοπών) και του ότι, από τώρα και στο εξής, οι πολίτες του Βελιγραδίου παραπονούνται ότι η κανονική ζωή είναι ανάγκη να αποκατασταθεί θα πρέπει να αναμένουν την προστασία του νόμου.

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ;

Παρά τις προσπάθειες να δυσφημιστούν οι διαδηλώσεις, εδώ έχουμε να κάνουμε με μια ειρηνική διαμαρτυρία που προκλήθηκε από την εμφανή εκλογική κρίση. Ο λόγος για τη διαμαρτυρία είναι αποφασιστικός για το μέλλον της Σερβίας. Αλλά είναι ο Πρόεδρος Μιλόσεβιτς πρόθυμος να αποδεχθεί μια εκλογική νίκη που δεν είναι δική του και να επιτρέψει την μεταβίβαση της εξουσίας με ειρηνικά μέσα; Το σίγουρο είναι πως θα προστατέψει την εξουσία του με όλα τα μέσα, ακόμα και με παρανομίες, υπονομεύοντας τη σταθερότητα και την αξιοπιστία των θεσμών του συστήματος. Χρησιμοποιώντας τα δικαστήρια για να δικαιολογήσει μια αδικαιολόγητη απόφαση δεν επιδεικνύει απλά δύναμη. Εγγίζει ένα επικίνδυνο όριο: πέρα από αυτό βρίσκεται η χωρίς περιορισμού χρήση των κατασταλτικών μέσων για να προστατευτούν οι προσωπικές ελευθερίες. Οι πολίτες αντιτάχθηκαν σε αυτή την προοπτική χρησιμοποιώντας το μόνο όπλο που αυτοί διαθέτουν: τις ειρηνικές, χωρίς βίαια μέσα διαμαρτυρίες.

Φίλιπ Ροθ

Η ζωή μου ως άντρα

μετάφραση: Άρτ. Σταμπουλοπούλου

πρόλογος: Μισέλ Φάις

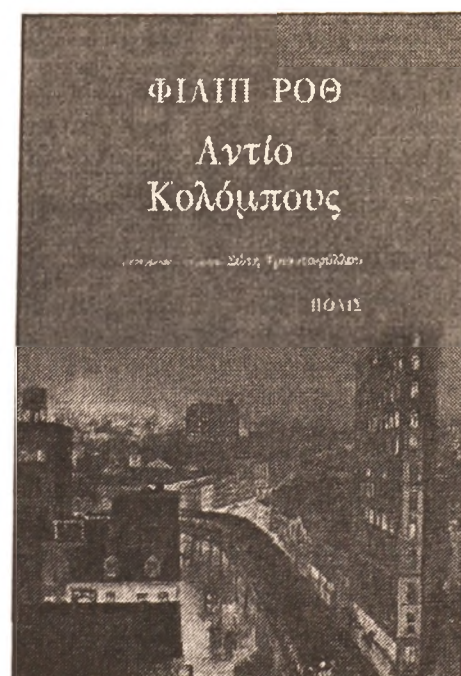
Στο *Η ζωή μου ως άντρα*, εμφανίζεται για πρώτη φορά ο Ζούκερμαν, ο αιρετικός Εβραίος διανοούμενος που αποτελεί το alter ego του συγγραφέα. Η πραγματικότητα εισδύει στη μυθοπλασία, η αλήθεια συγχέεται με το ψέμα, ο ναρκισσισμός ακολουθείται από την αυτοταπείνωση, ο ερωτισμός συνοδεύεται από τον φόβο της απώλειας της επιθυμίας, ενώ η ανάγκη για ψυχανάλυση υπονομεύεται από τη διακωμώδησή της.

Φίλιπ Ροθ

Αντίο Κολόμπους

μετάφραση: Σώτη Τριανταφύλλου

«Το έργο του Ροθ είναι σε μεγάλο βαθμό αυτοβιογραφικό. Σημαδεύεται από ειρωνεία τύπου Τζόναθαν Σουίφτ, σαρκαστικό χιούμορ και από την εμμονή του σε θέματα που συνδέονται με τη σεξουαλικότητα και την εβραϊκή κατάσταση σε μια κοινωνία όπου κυριαρχούν οι αγγλοσαξονικής καταγωγής προτεστάντες». *Claude Lévy*.

Ενσωματωμένη Αριστερά;

του Αργύρη Παναγόπουλου

Μετά την ψήφιση του προϋπολογισμού στη Βουλή, η κυβέρνηση Πρόντι έρχεται αντιμέτωπη με τα πραγματικά προβλήματα της χώρας: την αύξηση της ανεργίας και την κρίση της αγοράς· τη διάλυση του κοινωνικού κράτους αλλά και την υπεράσπισή του από τις κοινωνικές δυνάμεις· και τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

Η ψήφιση του προϋπολογισμού στη Βουλή, αποτελεί πραγματικό άθλο για τον Πρόντι και την κυβέρνησή του – είναι, όμως, και ο θρίαμβος του οικονομισμού. Αποφεύγοντας τις ρήξεις με τους διάφορους οικονομικούς τομείς, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και κυρίως την Κομμουνιστική Επανάσταση, η κυβέρνηση Πρόντι παρουσίασε προϋπολογισμό αποδεκτό. Αν η Δεξιά του Μπερλουσκόνι και του Φίνι δεν έκανε σκληρή και λαϊκιστική αντιπολίτευση, ο προϋπολογισμός της κυβέρνησης Πρόντι θα μπορούσε να έχει οικουμενικό χαρακτήρα. Ακολουθώντας την κλασική χριστιανοδημοκρατική πολιτική της μετατόπισης της λύσης των προβλημάτων στο μέλλον, ο Πρόντι απέφυγε να συμπεριλάβει στον προϋπολογισμό τα πιο επίκαιρα θέματα – στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, τα θέματα αυτά έχουν προκαλέσει μαζικότητες αντιδράσεις.

Με τη βοήθεια του Ντίνι και του Τσιάμπι, η τακτική του Πρόντι απέδωσε καρπούς πολύ γρήγορα. Στην Ιταλία, η ψήφιση του προϋπολογισμού παρουσιάστηκε ως μεγάλη νίκη, η είσοδος της λιρέτας στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα ύστερα από 3-4 χρόνια απουσία ως επιδοκιμασία των αγρών για την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης και η πολιτική σταθεροποίηση της λιρέτας απέναντι στο μάρκο ως ένα ιδιαίτερο βήμα για την «είσοδο της Ιταλίας στην Ευρώπη». Από την άλλη μεριά, οι εργάτες της βαριάς βιομηχανίας πραγματοποίησαν στη Ρώμη τη μεγαλύτερη διαδήλωση στην ιστορία του συνδικάτου τους, απαιτώντας την υπογραφή και το σεβασμό των συλλογικών συμβάσεων – ενώ οι τρεις μεγαλύτερες συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες, CGIL, CISL και UIL, είναι έτοι-

Παρά τις -λίγες- υψωμένες γροδιές των συλλαλητηρίων, η Αριστερά είτε εμφανίζεται ενσωματωμένη είτε ανίσχυρη να εμπεύσει...

μες να κηρύξουν γενική απεργία σε περίπτωση που η κυβέρνηση προχωρήσει σε μονομερή ψήφιση του ευρωφόρου και της αναθεώρησης του καθεστώτος των συντάξεων μέσα στους πρώτους μήνες του 1997.

Την ίδια στιγμή, η κυβέρνηση κάνει τη μία παραχώρηση μετά την άλλη, για να ικανοποιήσει τη Δεξιά και να εξασφαλίσει την ανοχή της για τις θεσμικές και συνταγματικές μεταρρυθμίσεις. Παραβιάζοντας την απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, η κυβέρνηση Πρόντι και το ΔΚΑ του Ντ' Αλέμα επέτρεψαν στα κανάλια του Μπερλουσκόνι να συνεχίζουν να εκπέμπουν παράνομα. Κι όμως. Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο είχε λάβει απόφαση εναντίον της συγκεντροποίησης και του ολιγοπωλίου στο χώρο των ΜΜΕ. Παρ' όλα αυτά, η Mediaset, η μεγάλη εταιρεία που συγκεντρώνει τις τηλεοπτικές και εκδοτικές επιχειρήσεις του Μπερλουσκόνι, θα μπορέσει να συνεχίσει τη μονοπώληση της αγοράς των ΜΜΕ, επειδή Πρόντι και ΔΚΑ προσπαθούν να «καλοπιάνουν»

τον Καβαλιέρε να αρχίσει να συζητεί τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Τον ίδιο στόχο φαίνεται να έχει ο Ντ' Αλέμα κι όταν καταφέρεται εναντίον των δικαστικών, προσπαθώντας παράλληλα να δώσει εγγυήσεις στον Μπερλουσκόνι ότι θα σταματήσουν οι δικαστικές έρευνες και διώξεις – όχι μόνο εναντίον του αλλά και όσων επιχειρηματιών κατηγορούνται ότι επί χρόνια λάδωναν πολιτικούς! Δεν είναι τυχαίο ότι ο Ρομίτι, ο αντικαταστάτης του Ανιέλλι στη διεύθυνση της Φιάτ, παραπέμπεται εσπευσμένα να δικασθεί αυτές τις μέρες, και ενώ κατηγορείται για πλαστούς ισολογισμούς μίζες σε πολιτικούς και κόμματα και κάποια ακόμη μικρότερα αδικήματα, είναι σαν να μη συμβαίνει τίποτα. Λέτε, σε λίγο οι δικαστές να πρέπει να του ζητήσουν και συγγνώμη για την ενόχληση; Όσο για τη Φιάτ, η υποστήριξή της στην κυβέρνηση Πρόντι παραμένει σταθερή.

Η ΔΕΞΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΛΟΓΕΙ...

Από τη μεριά της, η Δεξιά προσπαθεί να δημιουργήσει κλίμα ανασφάλειας ανάμεσα στους μικρομεσαίους και, κυρίως, ανάμεσα στους εμπόρους, τους επαγγελματιοβίτες και τους ιδιοκτήτες των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, εκμεταλλευόμενη το φόβο για νέες φορολογικές επιβαρύνσεις που η ψήφιση του προϋπολογισμού δεν καταπράυνε. Παρά τη σχετική αποτυχία της μεγάλης συγκέντρωσης των Μπερλουσκόνι και Πρόντι στη Ρώμη, η Δεξιά συνεχίζει να πείθει και να υποκινεί διαμαρτυρίες.

Παράλληλα, ο Μπερλουσκόνι επιχειρεί να προσεταιρισθεί την παλιά χριστιανοδημοκρατία. Μαζί με τον Μπουτιλιόνε και τον Καζίνι, των δυο μικρότερων κομμάτων του πόλου της ελευθερίας, παλιούς χρι-

νοδημοκράτες, επιχειρεί να ανασυρθεί μια νέα Χριστιανική Δημοκρατία εντελώς δεξιά χαρακτηριστικά. Για το αυτό, προσπαθεί να προσεταιριστεί τη μεγάλη συντηρητική και αντιδραστική μερίδα της Καθολικής Εκκλησίας, ζώντας από τον αρχιεπίσκοπο του Τορρίνο και καταλήγοντας μέσα από τους διαλόγους του Βατικανού στους παπικούς λόγους, που δεν έχουν ξεπεράσει ακόμα το ρόμα της έλλειψης μιας δεξιάς και συντηρητικής «χριστιανικής» πολιτικής αντιπώτευσης των «πιστών». Σε αυτό το πλαίσιο φαίνεται ότι συμμετέχει και ο Ντί-Πουρτζός Εξωτερικών της κυβέρνησης, ο οποίος φαίνεται ότι έχει μεταβεί στο συνδυαστικό κρικό αυτού του σχε-

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΑΠΟΥΣΙΑΖΕΙ

απάντηση της Αριστεράς στα πολιτικά βλήματα της χώρας αλλά και στη μεγάλη οικονομική και κοινωνική κρίση που μεταωρίζουν τα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα, οι μισθωτοί, οι συνταξιούχοι νέοι, είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

και αλήθεια ότι η Κομμουνιστική Επανάσταση, με την οξυδέρκεια του Μπερτινι, έχει κατ' επανάληψιν καταφέρει να ορίσει πολλά αντιλαϊκά μέτρα λιτότητας και συντηρητικές πολιτικές αλλαγές προωθούσε η κυβέρνηση κάτω από επιρροή του Ντίνι και του Τσιάμπι και την ανοχή του ΔΚΑ. Η πολιτική αυτή Επανάστασης, έχει αποδώσει βέβαια πούσ στο μικρό ριζοσπαστικό κόμμα Αριστεράς - σύμφωνα με δημοσκοπήσεις - η Επανάσταση έχει αποσπάσει περίπου 500 χιλιάδες ψηφοφόρους από το ΔΚΑ και, εν μέρει, από τους Πράσινους. και διπλασιάστηκαν, όμως, οι ψήφοι η Επανάσταση δεν έχει καταφέρει να τελέσει «το μαζικό κόμμα νέου τύπου» επαγγέλλεται. Το 3ο συνέδριό της που γίνεται το Δεκέμβριο, από συνέδριο εναντίον του σεκταρισμού όπως είχε προαγγελλεί, έχει μεταβληθεί σε συνέδριο προοπτικής του κόμματος σε κλασικό δυτικοκομμουνιστικό κόμμα, σαν τα φιλοσοφικά της δεκαετίας του '60. Ο εσωτερικός διάλογος και η διακίνηση ιδεών στο εσωτερικό της, αν δεν είναι ανύπαρκτος, διαγραφεί εντελώς με τον τρόπο διοργάνωσης του συνεδρίου και της ουσιαστικής από τα πάνω εκλογής (κοοπτάσια) των των βαθμίδων των κομματικών οργα-

νώσεων. Πίσω από το δημοφιλές και χαρισματικό πρόσωπο του Μπερτινι, μεθοδικά ολοκληρώνεται η οικοδόμηση ενός αριστερού κόμματος νέου τύπου για τα ιταλικά δεδομένα - ανάλογο με το δικό μας ΚΚΕ. Στα 6 και κάτι χρόνια της, όμως, η Επανάσταση, με τις κομματικές της επιλογές, απομάκρυνε και συνεχίζει να απομακρύνει μεγάλο μέρος ηγετικών και μεσαίων στελεχών της, ενώ αποστάσεις από τον κομματικό της λόγο παίρνουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις καθώς και διάφορα δημοκρατικά, κοινωνικά και νεολαιίστικα κινήματα που έχουν βαθιά δημοκρατική συνείδηση λειτουργίας στο εσωτερικό τους. Η Επανάσταση, σήμερα, αποτελεί μόνο τη δεξαμενή των ψήφων τους μπροστά στην πλήρη άρνηση του ΔΚΑ να αναλάβει αριστερό ρόλο μέσα στην ιταλική κοινωνία.

Η προοπτική της Αριστεράς στην Ιταλία, καθώς επίσης και η μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος της χώρας, βαρύνουν σε υπέρμετρο βαθμό τις επιλογές του ΔΚΑ, του μεγαλύτερου ιταλικού πολιτικού κόμματος, που τον τελευταίο καιρό έχει δυσανάλογη προς το μέγεθός του παρεμβατικότητα στο πολιτικό σκηνικό.

Αν η Επανάσταση έχει μεταβληθεί σε κόμμα των ΜΜΕ (χάρη και στην παρουσία του δημοφιλούς Μπερτινι) για τη χάραξη της πολιτικής της, αμέσως μετά τη νίκη της Ελίας στις εκλογές, το ΔΚΑ μεταβλήθηκε σε ελάχιστο χρονικό διάστημα σε κόμμα ηγετικών-αρχηγικών χαρακτηριστικών. Υπάρχει μόνο όταν εμφανίζεται ο Βελτρονί, ποτέ ως αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και ποτέ ως ηγέτης του κόμματος είτε όταν εμφανίζεται, τις περισσότερες φορές από το πολιτικό παρασκήνιο, ο Ντ' Αλέμα, για να χαράξει τη γενικότερη πολιτική του κόμματος ή της κυβέρνησης.

Μέσα σε ελάχιστο χρόνο, το ΔΚΑ μετατράπηκε σε κυβερνητικό κόμμα ισορροπιών, ανίκανο να επέμβει δυναμικά στις κοινωνικές ανάγκες και δέσμιος των διαφορών κυβερνητικών πολιτικών συμβιβασμών που οδηγούν στην παράλυση. Τους προσεχείς μήνες, ωστόσο, ο Ντ' Αλέμα θα πρέπει να δώσει πολλές απαντήσεις. Για το πώς θα αντιμετωπισθεί η οικονομική κρίση, η αποβιομηχάνιση της χώρας, η περιαιτέρω περικοπή των συντάξεων και των κοινωνικών δαπανών, η αναδιοργάνωση του εκπαιδευτικού επαγγελματικού συστήματος, η διεθνής επιρροή της χώρας στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο.

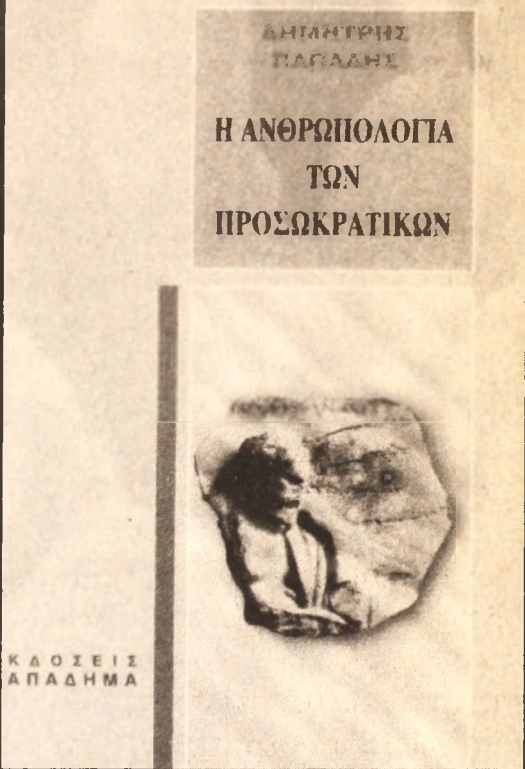
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: Φιλοσοφία

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΔΗΣ

Καθηγητής Φιλοσοφίας
του Πανεπιστημίου Κύπρου

Η ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ

Με 312 σελίδες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 36.27.318

Σε αναζήτηση νέου ρόλου

του Σωτήρη Ντάλη

«Ο ΟΗΕ είναι το σημείο αναφοράς για τις κοινές μελλοντικές προσπάθειές μας, είναι διεθνής οργανισμός που ιδρύθηκε για να εξυπηρετήσει όλους τους λαούς, ο μηχανισμός που μπορούμε να μεταλλάξουμε σε ένα όργανο ουσιαστικό για την επίτευξη ακόμη και των ευγενέστερων προσδοκιών της ανθρωπότητας». Τα παραπάνω τόνιζε, μεταξύ άλλων, στο μήνυμά του ο γενικός γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, το οποίο απηύθυνε την Τρίτη 24 Οκτωβρίου 1995 με την ευκαιρία της Ημέρας του ΟΗΕ, και της συμπλήρωσης 50 χρόνων ζωής του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

τικά, οι οικονομικοί πρόσφυγες και ο εκδομοκρατισμός των νέων καθεστώτων στις χώρες της πρώην Ανατ. Ευρώπης συνθέτουν ένα φάσμα διεθνών προβλημάτων που ξεπερνούν τα παραδοσιακά κλειστά εθνικά κράτη...

Τα Ηνωμένα Έθνη φαίνεται να διανύουν σήμερα, περίοδο «κριτικού ρεαλισμού», καθώς συνειδητοποιούν τι μπορεί και τι δεν μπορεί να υλοποιηθεί. Ήδη, δωδεκαμελής ομάδα ειδικών προτείνει να συσταθεί ένα Οικονομικό Συμβούλιο και ένα Κοινωνικό, τα οποία θα μπορούν να λειτουργούν ως ανεξάρτητα όργανα του ΟΗΕ. Επίσης, προτείνεται η διεύρυνση του Συμβουλίου Ασφαλείας με την προσθήκη της Ιαπωνίας, καθώς επίσης και της Γερμανίας. Η ομάδα των ειδικών υπογραμμίζει τέλος ότι, προς τα μέσα του 21ου αιώνα, η φύση των κρατών και η εθνική τους κυριαρχία θα έχουν αλλάξει θεαματικά, προσαρμοζόμενες στις πολιτικές, οικονομικές και δημογραφικές αλλαγές της εποχής.

ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΕ «ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΙΣΜΟ» ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Το θέμα της διαδοχής του 73χρονου Μπούτρος Γκάλι (η θητεία του λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1996) και αυτό της μεταρρύθμισης του ΟΗΕ κυριάρχησαν στην 51η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού που πραγματοποιήθηκε το Σεπτέμβριο στη Νέα Υόρκη.

Για πολλούς σχολιαστές, τα ιδανικά της συνεργασίας για την παγκόσμια ειρήνη, που στάθηκαν η αφορμή για τη δημιουργία του ΟΗΕ στις 26 Ιουνίου 1945, δεν συναντώνται συχνά σήμερα. Μάλιστα, οι *New York Times*, στις 26 Ιουνίου 1995, σχολιάζοντας το γεγονός της εξαφάνισης 3,9 εκατ. δολ. από το αρχηγείο του Οργανισμού στη Σομαλία, χαρακτήρισαν τον ΟΗΕ «μνημείο ανεπάρκειας και σπατάλης».

«Είμαστε ένα *think tank* για τα προβλήματα του αύριο», τόνιζε ο Μπούτρος Γκάλι, παρουσιάζοντας στην Αθήνα την πολυσχιδή και πολυδιάστατη δραστηριότητα των Ηνωμένων Εθνών. Σύμφωνα με τον Γ.Γ. του ΟΗΕ, η κοινή γνώμη βλέπει μόνο τους «κυανόκρανους» και τις προσπάθειες που καταβάλλουν για πε-

ριορισμό των πολεμικών συγκρούσεων σε διάφορα μέρη του πλανήτη, ενώ στην πραγματικότητα αυτού του τύπου οι δραστηριότητες αποτελούν μόνο το 30% των συνολικών πρωτοβουλιών του ΟΗΕ σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο Μπ. Γκάλι περιέγραψε τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η ανθρωπότητα πριν από 50 χρόνια, όταν ιδρύθηκε ο ΟΗΕ μετά το τέλος του Β' παγκόσμιου πολέμου, και ιεράρχησε τις νέες προκλήσεις μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού. Η διεθνοποίηση των προβλημάτων είναι η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στο χθες και στο σήμερα, σύμφωνα με τον Μπ. Γκάλι. Το τεράστιο χάσμα Βορρά και Νότου, τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα, η διεθνής τρομοκρατία, οι κίνδυνοι από την εξάπλωση των πυρηνικών, τα ναρκω-

Η ΗΠΑ, μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας, άσκησαν πρόσφατα βέτο στην γενεalogή του Γκάλι και φαίνεται να επιμένουν στην απομάκρυνσή του. Από την άλλη μεριά, οι Ευρωπαίοι, κυρίως οι Γάλλοι, υιοθετούν και υποστηρίζουν ότι είναι έθιμο ο Γκάλι να υπηρετεί δύο θητείες.

Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ πρέπει να είναι κάποιος που να «έχει ένα όραμα για τη γαλήνη, που να μη σύρεται απρόθυμα στην αμαρτία», υποστηρίζει η πρεσβευτής των ΗΠΑ στον ΟΗΕ, Μαντλίν Ολμπράιτ² και λέει ότι ο Μπούτρος Γκάλι πραγματοποίησε περικλοπήμες στο προσωπικό και στον υπολογισμό του ΟΗΕ αλλά μόνον κατόπιν εντολής της Ουάσιγκτον.

«Εν πιστεύω πως η κατάσταση στον ΟΗΕ είναι σχέση με κάποιο πρόσωπο, ένα καινούργιο ή ένα παλιό. Η κρίση άρχισε πριν από 20 χρόνια κι έχει περισσότερο σχέση με τη μεταβατική περίοδο που περνάμε από ό,τι με το σκάνδαλο του γενικού γραμματέα», απαντά η επικριτής του ο Μπούτρος Γκάλι και πληρώνει ότι όλο και περισσότερες κυνήσεις δεν ενδιαφέρονται πια για τις παλιές υποθέσεις. «Αυτός ο νεοεπαρχιωτισμός και νεοαπομονωτισμός είναι το πραγματικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε σήμερα», καταλήγει ο Γ.Γ. του ΟΗΕ.³ Οι ΗΠΑ, από την πλευρά τους, επιμένουν ότι τα Ηνωμένα Έθνη χρήζουν δραστητικής αναμόρφωσης ασκώντας σκληρή κριτική στον Μπούτρο Γκάλι ότι επιμένει στην «οδό της ενίσχυσης αρμοδιοτήτων του, προστατεύοντας γραφειοκράτες και τις αμέτρητες ειρηνικές αποστολές που ο ίδιος ενέκρινε».

Ο διάδοχός του οφείλει να προβεί «σε δραστήρια περικοπή τόσο του προσωπικού όσο και των αποστολών του ΟΗΕ. Αν δεν το πράξει, χάνεται –και θα πρέπει– να είναι ο τελευταίος Γ.Γ. του ΟΗΕ», τόνιζε χαρακτηριστικά σε ένα άρθρο του στη *Wall Street Journal* ο συγγραφέας **Jesse Helms**,⁴ εκφράζοντας σ' αυτόν βαθμό και τις αμερικανικές προθέσεις.

ΗΠΑ ΚΑΙ ΙΑΠΩΝΙΑ ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΑΓΕΣ

Το σημερινό Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Μ. Βρετανία και Γαλλία) αντικατοπτρίζει τον κόσμο του 1945 με δυσκολία αντιμετωπίζει τις προκλήσεις του 2000. Με το παραπάνω επιχείρημα, οι ΗΠΑ και οι Ιάπωνες αναλυτές αλλά και πολλοί προτείνουν την αναδιοργάνωση των Ηνωμένων Εθνών, που θα στηρίζεται όμως στην διεύρυνση του Συμβουλίου Ασφαλείας με τη Γερμανία και την Ιαπωνία.

Η γερμανική διπλωματία υποστηρίζει ότι η Ενωμένη Γερμανία, περίπου 50 χρόνια μετά το τέλος του Β' παγκόσμιου πολέμου, είναι συνεπής στις οικονομικές της υποχρεώσεις απέναντι στον ΟΗΕ (σε αντίθεση με τους κακοπληρωτές Αμερικανούς) και θα ήταν λογική εξέλιξη η ένταξή της στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Οι γερμανοί διπλωμάτες δεν παύουν να τονίζουν κάθε φορά που βρίσκονται στο εξωτερικό ότι μπορούν πλέον να στέλνουν φαντάρους όπου υπάρχει ανάγκη. Πρόσφατα μάλιστα, πριν καν καταλήξει το ΝΑΤΟ σε ανανέωση ή όχι της εντολής της IFOR στη Βοσνία, η Γερμανία έσπευσε ήδη να παραχωρήσει 2.000-3.000 στρατιώτες στη διεθνή ειρηνευτική δύναμη, τονίζοντας, ότι αυτή τη φορά οι γερμανοί στρατιώτες δεν θα παραμείνουν σταθμευμένοι εκ του ασφαλούς στην Κροατία αλλά θα κινηθούν ισότιμα με τους άλλους στρατιώτες στα «δύσκολα».

Στο μεταξύ, η πίεση της Γερμανίας για εισδοχή της μαζί με την Ιαπωνία στο Σ.Α. του ΟΗΕ δεν φαίνεται να βρίσκει σύμφωνη την Ιταλία, και οι ανησυχίες που εξέφρασε ο ιταλός υπουργός Εξωτερικών **Λαμπέρτο Ντίνι** προμηνύουν ένταση μεταξύ των δύο χωρών. Ο Ντίνι, σε ομιλία του, αναφέρθηκε στην προσπάθεια των «εθνικών συμφερόντων» της Ιταλίας, η οποία δεν είναι διατεθειμένη να γίνει «παθητικός θεατής των αποφάσεων που θα λαμβάνουν άλλοι».⁵

Αλλά και η ιαπωνική διπλωματία υποστηρίζει ότι είναι επιτακτική ανάγκη η αναδιοργάνωση του ΟΗΕ ώστε να μετεξελιχθεί σε διεθνή οργανισμό «τρίτης γενιάς». Σύμφωνα με τους ιάπωνες διπλωμάτες, «πρώτης γενιάς» είναι η Κοινωνία των Εθνών και «δεύτερης» ο ΟΗΕ της πρώτης πεντηκονταετίας. Προς ευδόκηση του σκοπού αυτού, οι Ιάπωνες προτείνουν την αναθεώρηση του τρόπου διεξαγωγής των ειρηνευτικών αποστολών, αναδιοργάνωση στη διοίκηση και διαχείριση του Οργανισμού και «εκδημοκρατισμό» του Συμβουλίου Ασφαλείας. Σε ό,τι αφορά τον «εκδημοκρατισμό» του Συμβουλίου Ασφαλείας, ιάπωνες αναλυτές διευκρινίζουν ότι πρωταρχική μέριμνα της Ιαπωνίας δεν πρέπει να είναι η ανακήρυξή της σε μόνιμο μέλος του με την παρούσα μορφή του, αλλά η αναδιοργάνωση της δομής του σύμφωνα με τις σημερινές επιταγές της διεθνούς πολιτικής.

Γι' αυτό το θέμα, ο **Τακεχίκο Κάμο**, καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο του Τόκιο, έγραφε σε πρόσφατο άρθρο του στην αγγλόφωνη εφημερίδα του Τόκιο *Νικέι Γουίκλι*⁶ ότι ο ρόλος του Συμβουλίου Ασφα-

λείας θα πρέπει να επικεντρωθεί στην άσκηση της «προληπτικής διπλωματίας», ώστε οι εσωτερικές διαμάχες να μην εξελίσσονται σε βίαιες συρράξεις. Επίσης, προτείνει «τριχοτόμηση» του Συμβουλίου Ασφαλείας «σε συμβούλιο προστασίας της ειρήνης», σε «συμβούλιο οικονομικής ασφάλειας» και «συμβούλιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος», διότι η νέα αντίληψη περί διεθνούς ασφάλειας δεν εντοπίζεται στον στρατιωτικό τομέα αλλά στον οικονομικό και πολιτισμικό.

Ως προς το επίμαχο θέμα της αύξησης του αριθμού των μόνιμων μελών, ο Τακεχίκο Κάμο αναφέρεται σε μια «συμβιβαστική λύση» που περιλαμβάνει συγκερασμό της «ριζοσπαστικής λύσης» (κατάργηση του δικαιώματος της αρνησικυρίας των 5 μόνιμων μελών και σημαντική αύξηση του αριθμού τους) και της «συντηρητικής» (διατήρηση του ισχύοντος καθεστώτος με την εισδοχή τριών μελών, από την Ασία, την Αφρική και τη Λατινική Αμερική, τα οποία δεν θα έχουν δικαίωμα αρνησικυρίας). Με το «συμβιβασμό» αυτό, για να ασκηθεί βέτο σε απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας θα απαιτείται συμφωνία δύο ή τριών μελών, και όχι μόνο ενός.

Τέλος, έχει ενδιαφέρον να σταθεί κανείς σε μια επισήμανση στην οποία συγκλίνουν οι περισσότερες αναλύσεις: Ο ΟΗΕ θα αναγεννηθεί μόνο αν μπορέσει αξιόπιστα να υπηρετήσει έναν πιο δίκαιο, ειρηνικό και αλληλέγγυο κόσμο μέσα από ένα αποκεντρωμένο Σύστημα Παγκόσμιας Ασφάλειας με βάση τις νέες αντιλήψεις για τη δημοκρατία στη διεθνή ζωή και την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων, σημειώνουν οι περισσότεροι αναλυτές και επισημαίνουν ότι, σήμερα, στη διεθνή κοινή γνώμη, είναι διάχυτη η εντύπωση ότι ο ΟΗΕ ενεργεί σύμφωνα με τα συμφέροντα μιας ομάδας ισχυρών χωρών, ιδιαίτερα των ΗΠΑ, και ότι συχνά η εφαρμογή των αποφάσεών του χαρακτηρίζεται από δύο μέτρα και δύο σταθμά.

1. Ο Μπούτρος Γκάλι μίλησε στο Ίδρυμα «Αλέξανδρος Ωνάσης» στις 11 Ιουλίου 1995 με θέμα «Ο ρόλος του ΟΗΕ στην αυγή του 21ου αιώνα».
2. Βλ. εφημ. *Τα Νέα*, 20 Σεπτεμβρίου 1996
3. στο ίδιο
4. Jesse Helms: «Με αποχώρηση από τον ΟΗΕ απειλούν οι ΗΠΑ», *The Wall Street Journal-Kathimerini*, 22 Αυγούστου 1996.
5. Βλ. εφημ. *Ελευθεροτυπία*, 14 Οκτωβρίου 1996.
6. «Αλλαγή ρόλου του ΟΗΕ επιθυμούν οι Ιάπωνες» στην εφημ. *Καθημερινή*, 5 Σεπτεμβρίου 1996.

ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΕΦΕΡΕ ΚΑΡΠΟΥΣ...

Παρέλυσε η Γαλλία από την απεργία και τα μπλόκα των οδηγών φορτηγών που έκλεισαν κεντρικές οδικές αρτηρίες για 12 συνεχείς ημέρες στο τέλος του προηγούμενου μήνα. Η απεργία δημιούργησε αξεπέραστα προβλήματα όχι μόνο στη Γαλλία αλλά και σε πολλές γειτονικές χώρες και προκάλεσε την παρέμβαση της κυβέρνησης, που ζήτησε από τους εργοδότες να ικανοποιήσουν ορισμένα από τα αιτήματα των εργαζομένων. Οι οδηγοί ζητούσαν συνταξιοδότηση στα 55, να μην εργάζονται την Κυριακή, να πληρώνονται τα έξοδα κατά τη διάρκεια των ταξιδιών, τα έξοδα νοσηλείας σε περίπτωση ασθένειας και, κυρίως, καθορισμό του ωραρίου εργασίας, γιατί μέχρι τώρα πληρώνονταν πάντα λιγότερες ώρες σε σχέση με αυτές που εργάζονταν στην πραγματικότητα.

Τελικά, η εργοδοσία αναγκάστηκε να υποχωρήσει και να ικανοποιήσει τα αιτήματα των οδηγών.

ΦΙΜΩΝΕΙ ΤΟΥΣ «ΕΝΟΧΛΗΤΙΚΟΥΣ» Ο ΜΙΛΟΣΕΒΙΤΣ

Λουκέτο στους δύο ανεξάρτητους ραδιοφωνικούς σταθμούς του Βελιγραδίου έβαλε ο πρόεδρος **Μιλόσεβιτς**, απαντώντας στις συνεχιζόμενες και δυναμικές κινητοποιήσεις της αντιπολίτευσης. Στις 3 του μήνα και ύστερα από 15 ημέρες καθημερινών διαδηλώσεων στο κέντρο του Βελι-

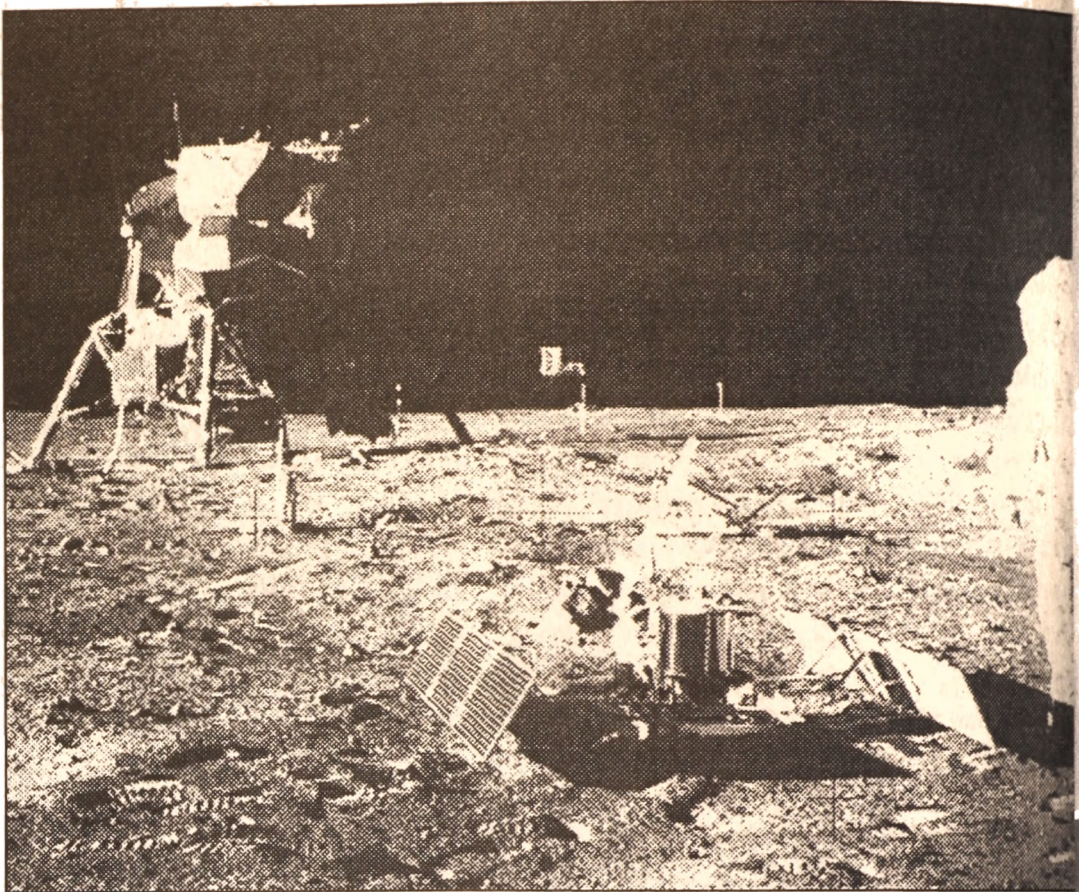
γραδίου, η σερβική κυβέρνηση έκλεισε τον τελευταίο ανεξάρτητο ραδιοφωνικό σταθμό B-92 αλλά και τον ραδιοφωνικό σταθμό των φοιτητών, με τη δικαιολογία ότι λειτουργούσαν παράνομα. Η κρίση που ξέσπασε στη γειτονική μας χώρα, μετά την ακύρωση των αποτελεσμάτων των προσφάτων δημοτικών εκλογών σε 15 δήμους που τους κέρδιζε η αντιπολίτευση, βαθαίνει και δημιουργεί αμηχανία στη Δύση που υποστηρίζει τον πρόεδρο Μιλόσεβιτς.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έσπευσαν να προλάβουν τις εξελίξεις προειδοποιώντας τον Μιλόσεβιτς να μην προσπαθήσει να καταστείλει βίαια τις απεργιακές κινητοποιήσεις και να αποδεχτεί τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών, απειλώντας να επιβάλουν εκ νέου οικονομικές κυρώσεις στο Βελιγράδι.

ΤΟ ΜΕΤΕΩΡΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΑΛΓΕΡΙΑΣ

Το 85,5% του αλγερινού λαού υπερψήφισε, πριν από λίγες ημέρες, το νέο σύνταγμα της χώρας που απαγορεύει την ύπαρξη των θρησκευτικών κομμάτων. Το ποσοστό συμμετοχής στο δημοψήφισμα έφτασε το 79,8%. Την ημέρα του δημοψηφίσματος, σύμφωνα με τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, τουλάχιστον 32 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε ξεχωριστές επιθέσεις σε όλη τη χώρα...

Και το ερώτημα, βέβαια, είναι αν το πρόσφατο δημοψήφισμα και το νέο σύ-

νταγμα θα βάλει τέρμα στον κύκλο βίας που άρχισε με τις εκλογές του 1992 και την ακύρωση του δεύτερου γύρου των εκλογών που έδιναν προβάδισμα στο Εθνικό Μέτωπο Σωτηρίας.

Σημειώνουμε ότι, στις 3 του μήνα, το Μετρό του Παρισιού συγκλονίστηκε από μια βομβιστική επίθεση που στοίχισε τη ζωή σε δύο ανθρώπους, ενώ δεκάδες τραυματίστηκαν – μια επίθεση που, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, είναι έργο των φανατικών ισλαμιστών της Αλγερίας.

ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Μια διεθνής αποκλειστικότητα του *Αντί* πριν από 10 χρόνια έγινε πρωτοσέλιδο αυτόν τον καιρό στις ΗΠΑ. Στο τεύχος 322 (18.7.1986) – αλλά και σε προηγούμενα – είχαμε δημοσιεύσει ένα αποκλειστικό ρεπορτάζ σχετικά με τη χρηματοδότηση από έλληνες επιχειρηματίες της εκλογικής κα-

μπάνιας του Νίξον. Η χρηματοδότηση εκείνη είχε γίνει μέσω του **Τομ Πάππας** και είχαν «συνεισφέρει» οι **Ν. Βαρδινογιάννης, Κ. Διαμαντής, Τσαρλς Πολίτης** και **Αριστοτέλης Ωνάσης**. Ο Τομ Πάππας είχε επίσης πάρει χρήματα από τη χουντική ΚΥΠ, η οποία τα είχε πάρει προηγουμένως από την CIA...

Η αποκάλυψη, που είχε γίνει από τον έλληνα δημοσιογράφο **Ηλία Π. Δημητρακόπουλο**, οδήγησε στην πολύπλοκη ιστορία του σκανδάλου Γουτεργκάιητ.

Πώς και γιατί έγινε τώρα αναφορά στις λεπτομέρειες της ιστορίας που το *Αντί* είχε πριν από δέκα χρόνια αποκαλύψει με έγγραφα και μαρτυρίες; Απλούστατα, ήταν η απάντηση των Δημοκρατικών σε όσα είχαν προηγουμένως καταγγείλει οι Ρεπουμπλικάνοι για τις δοσοληψίες του **Μπιλ Κλίντον** με ινδονήσιους επιχειρηματίες...

Πάγος βρέδ
στο βάθος ε
κρατήρα,
σκοτεινή πλε
της Σελή
σύμφων
ανακοίνωση
ΝΑΣΑ,
επισημαίνε
ανοίγουν
δρόμοι γι
διαστημ
έρευνα. Ορέ
Τώρα
απομένει παρ
Βρεθεί εκεί δι
και... ούι
The moon v
yellow, the n
was dark -
δα 'λεγε κ
Φρανκ Σινάτ
Ευτυ

ΜΙΛΤΟΥ ΣΑΧΤΟΥΡΗ

ΕΚΤΟΤΕ

ΚΕΔΡΟΣ

ΜΙΛΤΟΣ
ΣΑΧΤΟΥΡΗΣ

ΕΚΤΟΤΕ

ποιήματα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ

Δημήτρης Καλοκύρης
Η
ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ
ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

ΚΕΔΡΟΣ

Η Αργοναυτική
εκστρατεία

ποιήματα

ΚΕΔΡΟΣ

Επιμέλεια: Ε. Κολλιπούλου, Δ. Κ. Σωτηρόπουλος

Η ασυλία του κράτους

Η πρόσφατη δολοφονία τσιγγάνου από τροχονόμο κατά την εξακρίβωση στοιχείων, επαναφέρει στο προσκήνιο την αδυναμία του πολίτη μπροστά στη νομιμοποιημένη κρατική παρανομία. Αν για τον κάθε πολίτη όταν παρανομεί υπάρχει ο εισαγγελέας, για τα κρατικά όργανα όταν παραβιάζουν δικαιώματα του πολίτη ο εισαγγελέας είναι ανύπαρκτος. Οι πολίτες πολύ σπάνια καταφέρνουν να βρουν το δίκιο τους και να αποζημιωθούν για τη βλάβη που προκαλεί η αυθαιρεσία των κρατικών οργάνων. Οι υπηρεσιακές ΕΔΕ καταλήγουν συνήθως στα αρχεία. Η συγκάλυψη και ο εκφοβισμός με τη βοήθεια της κοινωνικής συναίνεσης και των ΜΜΕ είναι τα όπλα που χρησιμοποιεί το σύγχρονο κράτος για να εξαφανίσει τα σημάδια της παρανομίας του. Η κρατική βία υπάρχει διάχυτη σε όλη την κοινωνία και απευθύνεται συνήθως στους λιγότερο προνομιούχους, σε όσους διεκδικούν κάτι παραπάνω από τα όσα ορίζει η υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Η διαφορά μεταξύ της δολοφονίας του Μιχ. Καλτεζά το 1985 ή παλιότερα των Κουμή, Κανελλοπούλου μέχρι τις σημερινές απροκάλυπτες δολοφονίες μεταναστών και τσιγγάνων είναι μικρή. Η πρακτική κατασκευής ενόχων ή ψεύτικων κατηγορητηρίων είναι μια διεθνής μέθοδος που εξυπηρετεί τη διασφάλιση του κύρους της κατεστημένης πολιτικής εξουσίας. Την τελευταία δεκαετία οι διακρατικές συνεργασίες κατά της τρομοκρατίας, σε συνδυασμό με την αποπολιτικοποίηση της κοινωνίας, αδρανοποιούν ακόμα και την ισχύ των διεθνών συμβάσεων προστασίας του πολίτη.

••• Το αποκορύφωμα της κρατικής καταστολής εκδηλώνεται με τη μορφή πολιτικών δολοφονιών και «εξαφανίσεων», κυρίως σε χώρες όπου η πολιτική εξουσία στηρίζεται στον τρόπο για να πετύχει τους σκοπούς της ή απειλείται από την οργανωμένη αντιπολίτευση. Η Διεθνής Αμνηστία από την αρχή του 1992 έχει καταγράψει «εξαφανίσεις» και πολιτικές δολοφονίες σε περισσότερες από 60 χώρες. Στην ετήσια έκθεση του 1996 καταγράφονται οι σφαγές που διαπράττουν οι δυνάμεις ασφαλείας εναντίον πολιτών. «Οι κυβερνήσεις παρουσιάζουν συχνά τις πολιτικές δολοφονίες ως το νόμιμο αποτέλεσμα της επιβολής του νόμου, όταν στην πραγματικότητα οι ενέργειές τους υπερβαίνουν κατά πολύ τα όρια του νόμου. Οι εκτελέσεις μετά από μυστικές, συνοπτικές δίκες – ή και χωρίς καθόλου δίκη – χλευάζουν τα διεθνή κείμενα που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και όμως παρουσιάζονται ως νομότυπες εκτελέσεις. Τα επίσημα ψέματα και οι συγκαλυμμένες μέθοδοι σκιάζουν την έκταση στην οποία ο τρόμος συνεχίζεται στη «νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων». Οι «desaparecidos» (εξαφανίσεις), που εγκαινιάστηκαν πριν από τριάντα χρόνια στη Γουατεμάλα, εφαρμόστηκαν και συνεχίζουν να υιοθετούνται και σήμερα από κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής, του Ιράκ, της Τουρκίας, της Κίνας, της Σρι Λάνκα, της Βιρμανίας, της Ινδίας, της Ινδονησίας. Στην αφρικανική ήπειρο (Σουδάν, Μπουρούντι, Νότια Αφρική, Τσαντ, Ζιμπάμπουε, Ερυθραία, Ζαΐρ), αλλά και στην Ευρώπη (Βοσνία-Ερζεγοβίνη) οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι αποτέλεσμα των αποφάσεων κρατικών αξιωματούχων. [...] Μερικά θύματα αποτελούν στόχους δολοφονίας, είτε γιατί μπορεί να είναι αντίπαλοι της κυβέρνησης ή λόγω της θρησκείας, της εθνότητας, της γλώσσας ή του χρώματός τους.»

••• Οι παρατηρητές που έστειλε η Διεθνής Αμνηστία στην Ελλάδα και παρακολούθησαν τον περασμένο Μάρτιο τις δίκες των 30 από τους 504 συλληφθέντες στα περσινά γεγονότα του Πολυτεχνείου διαπίστωσαν σημαντικές παραβιάσεις των διεθνών συμβάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και των ελληνικών νόμων. Συγκεκριμένα, σε έκθεση που δημοσιεύτηκε την περασμένη εβδομάδα, η διεθνής οργάνωση χαρακτηρίζει παράνομη τη διαδικασία διεξαγωγής των δικών. «Οι οικογένειες των συλληφθέντων δεν ενημερώθηκαν αμέσως για τους ανήλικους που είχαν συλληφθεί. Οι κλήσεις στο ακροατήριο δεν επιδόθηκαν εμπρόθεσμα και νόμιμα στους κατηγορουμένους. Οι συνήγοροι υπεράσπισης

Διαδήλωση τσιγγάνων στο κέντρο της Αθήνας δύο μέρες μετά τη δολοφονία του Τ. Μουράτη από τον τροχονόμο Δ. Τρίμη (22.11.1992)

δεν είχαν τη δυνατότητα να εξετάσουν τους μάρτυρες κατηγορίας. Η βία των αστυνομικών ενισχυόταν με το βίντεο που δείχνει τους αστυνομικούς να κτυπούν με κλωτσιές έναν νέο μπροστά στο Πολυτεχνείο. Οι συνθήκες κράτησης του 470 που οδηγήθηκαν και παρέμειναν τρεις μέρες στην Γενική Ασφάλεια ήταν ανεπίτρεπτες: χώρος περιορισμένος, φαγητό ανύπαρκτο, κακομεταχείριση και ξυλοδαρμοί από τους αστυνομικούς. Οι ανακρίσεις έγιναν χωρίς παρουσία δικηγόρου. Μόνο τέσσερις από τους μάρτυρες κατηγορίας εμφανίστηκαν στο ακροατήριο, ενώ παραβιάστηκε η αρχή της ίσης μεταχείρισης των κατηγορουμένων αλλά και του τμήματος αθωότητας. Στις αποφάσεις δεν αναφέρεται η ατομική ποινική ευθύνη κάθε κατηγορουμένου, αφού δεν έχει αποδειχθεί. Παραβιάσεις διαπιστώθηκαν και στον τρόπο σύνθεσης του δικαστηρίου με τις ανεξήγητες αντικαταστάσεις δικαστών την τελευταία στιγμή».

••• Ο πρόεδρος της Ένωσης Αξιωματικών Αστυνομίας, Γιώργος Καμαρινόπουλος: «Ο καθένας είναι στο έλεος των αστυνομικών, μόνο ο τσιγγάνος όπως συνέβη πρόσφατα με τη δολοφονία του Αναστάσιου Μουράτη. Σε καμία περίπτωση δεν μπορείς να σταματάς τον πόνο για εξακρίβωση στοιχείων και να του προτάσεις το αυτόματο. Η απαράδεκτη αυτή συμπεριφορά έχει σχέση τόσο με τον τρόπο της εκπαίδευσης όσο και με την ψυχολογία που καλλιεργείται στο αστυνομικό. Ο αστυνομικός πρέπει να μαθαίνει να είναι ψύχραιμος και να μην έχει ως πρώτη αντίδραση το όπλο. Όταν μπορεί, θα πρέπει να αποφεύγει το χειρότερο. Μήπως το κακό που προκαλούμε για να προστατεύσουμε τάχα το αγαθό είναι συχνά πολύ μεγαλύτερο από αυτό που προσπαθούμε να διορθώσουμε;».

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Διαμαντής Αξιώτης
ΞΟΒΕΡΓΑ ΜΕ ΜΕΛΙ
(Διηγήματα)

Νάνος Βαλαωρίτης
ΑΠ' ΤΑ ΚΟΚΚΑΛΑ ΒΓΑΛΜΕΝΗ
(Μυθιστόρημα)

Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ
ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ
(Διηγήματα)

ΠΑΡΑΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
(Διηγήματα)

Νίκος Βασιλειάδης
ΑΓΑΘΟΣ
(Μυθιστόρημα)

ΑΓΗΜΑ ΤΙΜΩΝ
(Νουβέλα)

Ο ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ
(Διήγημα)

Σοφία Γιαννάτου
ΘΕΡΑΠΕΥΟΝΤΑΣ... ΤΗΝ ΑΛΙΣΟΝ
ΓΚΡΕΗ
(Μυθιστόρημα)

Νίκος Δήμου
ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΔΑ
ΣΤΗΝ ΣΥΡΟΥ
(Αφήγημα)

ΤΟΛΜΗΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
(Διηγήματα)

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ
(Πεζά κείμενα)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΚΑΥΣΩΝΑ
(Πεζά κείμενα)

ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ
(Χρονογραφήματα)

Λένα Διβάνη
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΜΙΛΑΣ ΓΙΑ ΜΕΝΑ;
(Διηγήματα)

Τόλης Καζαντζής
ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ
(Διηγήματα)

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΩΝ
(Διηγήματα)

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ
(Διηγήματα)

Η ΠΑΡΕΛΑΣΗ - ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ
(Διηγήματα)

Τάσος Καλούτσας
ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΑΜΑΞΙ
(Διηγήματα)

Νατάσα Κεσμέτη
ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ ΡΟΛΟΙ
(Διηγήματα)

Παναγιώτης Κουσαθανάς
Η ΚΟΥΝΙΣΤΗ ΠΟΛΥΘΡΟΝΑ
(Διηγήματα)

Λουκάς Κούσουλας
ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΜΑΤΙΑ
(Πεζογραφήματα)

Ηλίας Κουτσούκος
ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΝΙΚΟΥΣΑΝ
ΟΙ ΚΟΚΚΙΝΟΙ
(Διηγήματα)

Έλσα Λιαροπούλου
ΟΙ ΑΛΛΕΣ
(Διηγήματα)

Βασιλική Παπαγιάννη
ΚΥΡΑΝΩ
(Μυθιστόρημα)

Η. Χ. Παπαδημητρακόπουλος
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ ΜΕ
ΧΛΩΡΟΦΥΛΛΗ
(Διηγήματα)

ΘΕΡΜΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΛΟΥΤΡΑ
(Διηγήματα)

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣ
(Διηγήματα)

ΡΟΖΑΜΟΥΝΔΗ
(Διηγήματα)

Δημήτρης Πετσετίδης
ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
(Διηγήματα)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ
(Διηγήματα)

Γιάννης Σκαρίμπας
ΜΑΡΙΑΜΠΑΣ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΣΟΛΟ ΤΟΥ ΦΙΓΚΑΡΩ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΒΑΤΕΡΛΩ ΔΥΟ ΓΕΛΟΙΩΝ
(Μυθιστόρημα)

ΚΑ'Υ·ΜΟΙ ΣΤΟ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ
(Διηγήματα)

Η ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΗ
ΤΩΝ ΤΑΚΟΥΝΙΩΝ
(Μυθιστόρημα)

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΤΖΑΚ-ΠΑΤΣ
ΚΙ ΑΠΑΓΑ·Ι
(Διηγήματα)

ΤΥΦΛΟΒΔΟΜΑΔΑ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΑ
(Διηγήματα)

Βασίλης Τσιαμπούσης
Η ΒΕΣΠΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Γιάννης Τσίγκρας
Η ΔΙΨΑ ΤΟΥ ΕΛΠΗΝΟΡΑ
(Διηγήματα)

Κοσμάς Χαρπαντίδης
ΟΙ ΕΞΟΧΕΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ
(Διηγήματα)

Χρήστος Χαρτοματσίδης
ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΚΤΙΡΙΟ
(Διηγήματα)

Νίκος Χουλιαράς
ΖΩΗ, ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΦΟΡΑ
(Μυθιστόρημα)

Ο ΛΟΥΣΙΑΣ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΑΛΛΟ ΜΙΣΟ
(Διηγήματα)

ΜΠΑΚΑΚΟΚ
(Διηγήματα)

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΜΑΚΡΥ ΧΕΙΜΩΝΑ
(Διηγήματα)

Η ΜΕΣΑ ΒΡΟΧΗ
(Διηγήματα)

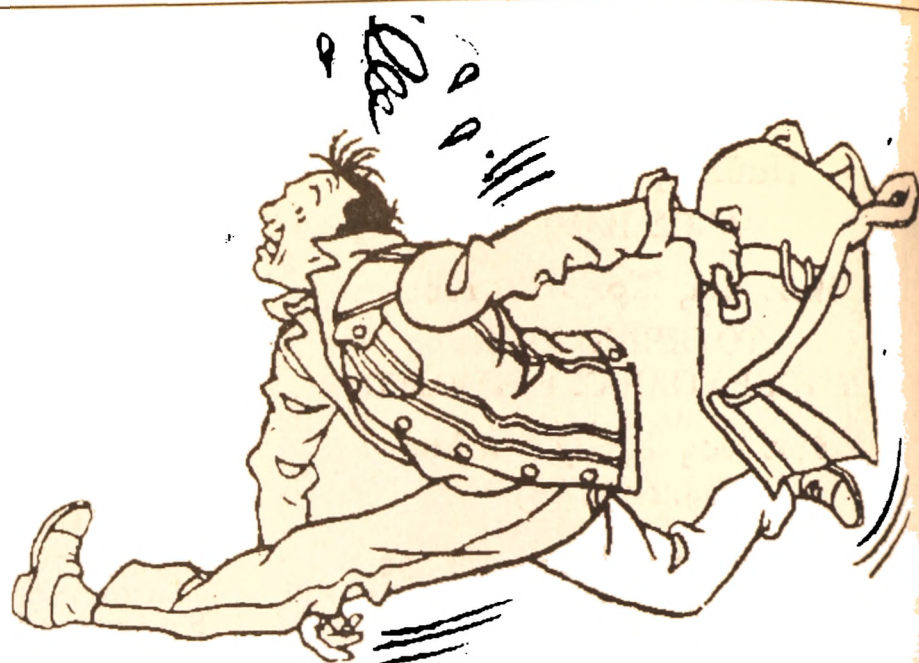
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ
ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ ΜΟΥ
(Μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Πρωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744

ΓΙΑ ΜΙΑ ΧΟΥΦΤΑ ΗΛΙΟΣΠΟΥΣ

Chaland, Vacances à Budapest, 19

ΕΒΛΕΠΑ ΣΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΟΥ ότι ήμουν ο παπαγάλος στη ζούγκλα του Τριανταφυλλόπουλου. Θυμάμαι καθαρά πως έκρωζα και φτεροκοπούσα κάνοντας σημειωτόν πάνω στο κλαδί όπου στεκόμουν, γιατί οι καλεσμένοι του Μάκη με είχαν συγχύσει πολύ. Τους άκουγα λοιπόν και τους κοιτούσα, τότε με τ' αριστερό, τότε με το δεξί μάτι, στρέφοντας ολόκληρο το κεφάλι μου, όπως κάνουν οι παπαγάλοι, οι οποίοι μπορεί να μην έχουν στερεοσκοπική όραση σαν τους ανθρώπους, είναι όμως πολύ έξυπνοι και καταλαβαίνουν περισσότερα απ' όσα χρειάζονται για να έχουν την ηρεμία τους.

Καταλαβαίνουν, ας πούμε, πως μερικές φορές η συμπεριφορά των ανθρώπων είναι ακατανόητη, για ένα παπαγάλο τουλάχιστον. Κάποιοι καλεσμένοι, για παράδειγμα, κατήγγειλαν πως στο τάδε μοναστήρι οι καλόγεροι είχαν στήσει πασαρέλα, στην οποία οι πιο καλλίγραμμοι μοναχοί παρουσίαζαν τη θερινή μόδα του '97 στα μαγιό και τα συνολάκια για την πλαζ και τα κελλά παραθαλάσσιων μονών. Εγώ δεν κατάλαβα γιατί έγινε χαμός μετά απ' αυτές τις δηλώσεις. Ο θεός έφτιαξε τον ήλιο, τη θάλασσα, τον έρωτα και τους νόστιμους ηλιόσπορους για να τα χαίρονται ισότιμα όλα τα πλάσματά του, άνθρωποι ή παπαγάλοι - ψέμματα; Απλά πράγματα, που κι ο τελευταίος θεολόγος θα καταλάβαινε, όμως να, εδώ ακριβώς ήταν το πρόβλημα, διότι κάποιοι χολερικοί θεολόγοι, που φωνάζει τακτικά ο Μάκης στις εκπομπές του, τίποτα δεν είχαν καταλάβει, κι αντί να σιωπήσουν φωνασκούσαν και με τρώμαζαν. Κι όσο περνούσε η ώρα τόσο χειρότερευσε αυτή η ακατανόητη συμπεριφορά των ανθρώπων,

«**«Λαχανίδες» με ταΐζει ο Μάκης όταν δεν του βγαίνει και τα νούμερα της Έι Τζι Μπι είναι χαμηλά».**

που έχουν κι από πάνω το θράσος να αυτοαποκαλούνται κορωνίδες της δημιουργίας.

Τι κορωνίδες, λαχανίδες της δημιουργίας, και μάλιστα άνοστες, όπως αυτές που με ταΐζει ο Μάκης όταν δεν του βγαίνει η εκπομπή. Οξύθυμος και εμπαθής άνθρωπος για να φανταστείτε, αν τα νούμερα της Έι Τζι Μπι είναι χαμηλά, μ' αφήνει νηστικό, λες και φταίω εγώ για τις πατάτες που κάνει. Δε λέω, συνήθως είναι ικανός στη δουλειά του· χειρίζεται με τέχνη το μαστίγιό του, έτσι όπως το πλαταγίζει πάνω απ' τα κεφάλια των καλεσμένων του για να τους ερεθίζει όταν χαλαρώνουν και να τους καλμάρει όταν παραφουντώνουν, όπως τώρα, που η κατάσταση ξέφευγε σιγά σιγά απ' τα χέρια του Μάκη, όσες στράκες και να έκανε στον αέρα, ο καημένος.

Οι καλεσμένοι, που λέτε, βριζόντουσαν μεταξύ τους επειδή ο καλόγερος άλφα πήδηξε ή, ακόμα χειρότερα, δεν πήδηξε τον καλόγερο βήτα, συνοδεύοντας τις βρισιές τύπου «κουδουνίστρα!» με τις ανάλογες χειρονομίες, ενώ εγώ έκρωζα και φτεροκοπούσα, χάνοντας τσάμπα και βερεσέ το σάλιο και τα πούπουλά μου, κι ο Μάκης ήταν φευγάτος από κοντά μου, δεν με προστάτευε, μόνο βολτάριζε πάνω-κάτω μπας και γλιτώσει το οριστικό μπατάρισμα της εκπομπής, ώσπου οι μισοί σηκώθηκαν να φύγουν απειλώντας τους άλλους μισούς, και τότε έγινε της τρελής, οι οπερατέρ έτρεχαν πέρα-δώθε με τις κάμερες κι οι ηλεκτρολόγοι με τύφλωναν με τα φώτα, είχα φρικάρει τελείως, αυτοί οι τρελοί ή βλάκες άνθρωποι θα με ξεπουπούλιαζαν, κι έτσι άρχισα να τους βρίζω κι εγώ στα ανθρώπινα «μαλάκες!», μόνο που

«**«Ο Μάκης βολτάριζε πάνω-κάτω μπας και γλιτώσει το οριστικό μπατάρισμα της εκπομπής».**

τα έλεγα με βαριά παπαγαλική προφορά πάνω στην ταραχή μου, γι' αυτό κανείς δεν με κατάλαβε και συνέχισαν να με σπρωχνουν και να βρίζονται, αδιαφορώντας για ό,τι άλλο, πλην του εαυτού τους, μια τυπική ανθρώπινη συμπεριφορά, τελείως ακατανόητη για έναν ευαίσθητο παπαγάλο...

...Τελοσπάντων, πάνω που ηρέμησαν και πως τα πράγματα από το μαστίγιο του Μάκη, κι είπα ότι άντε, την καβαντζάραμε αυτή την εκπομπή, και περιμένουμε τώρα τους ηλιόσπορους, συνέβη το αναπάντεχο αποκορύφωμα: μπουκάρισαν ξαφνικά κείνες οι λεσβίες καλόγριες κι άρχισαν να ωρύονται πως δεν μπορεί να συνεχιστεί άλλο αυτή η σεξιστική μεροληψία των μήνι και πως το χριστεπώνυμο πλήρωμα βαρύνθηκε να ακούει για κάποιες μουσάτες αδερφές που είναι έτοιμες να βγάλουν τα μάτια τους για μια μητροπόλη ή ένα τεκνίο ή και τα δύο, όταν την ίδια στιγμή η γυναίκα ομοφυλόφιλη εν Χριστώ επιθυμία παραμένει εκτός των εκκλησιαστικών κεντρων λήψης αποφάσεων.

Αν και άνθρωποι, μπορείτε να φανταστείτε τι έγινε. Εγώ φτεροκοπούσα έντρομος πάνω από συμπλεκόμενους ρασοφόρους, ιεροκήρυκες και υστερικές θεούσες, ψάχνοντας για τον Τριανταφυλλόπουλο, να του δαγκώσω τη μύτη του κερατά, που τα σκάτωσε έτσι, ώσπου τον εντόπισα κρυμμένο κάτω απ' το μεγάλο ξύλινο τραπέζι και δεν άντεξα άλλο, του όρμησα, αλλά έφαγα

εν πτήσει μια Βίβλο στο κεφάλι, και τα πάντα σκοτείνισαν γύρω μου.

Ξύπνησα με δυο ανεξήγητες αλλά και σφοδρές επιθυμίες: να παραμείνω άθρησκος και να έχω πάντα στο σπίτι ηλιόσπορους.

Η ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Σύμβουλος Έκδοσης (τόμοι 1-50): ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Η σειρά συνεχίζεται με την διεύθυνση του ΝΑΣΟΥ ΒΑΓΕΝΑ

Παῦλος Καλλιγᾶς
ΘΑΝΟΣ ΒΛΕΚΑΣ	Κων/νος Μεταξᾶς Βοσπορίτης
ΣΚΗΝΑΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ	Ἰάκωβος Πιτσιπίος
Ο ΠΙΘΗΚΟΣ ΕΟΥΘ Ὡ ΤΑ ΗΘΗ
ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ
Κων/νος Χρηστομάνος
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑΣ ΕΛΙΣΑΒΕΤ	Δημήτριος Βικέλας
ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ	Ζαχαρίας Παπαντωνίου
ΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
Κων/νος Χατζόπουλος
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ	Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης
Η ΦΟΝΙΣΣΑ	Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης
ΒΑΡΔΙΑΝΟΣ ΣΤΑ ΣΠΟΡΚΑ ΚΑΙ
ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης
ΤΟ ΤΑΞΙΜΟΝ	Κων/νος Χρηστομάνος
Η ΚΕΡΕΝΙΑ ΚΟΥΚΛΑ	Κωνσταντίνος Θεοτόκης
ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ
Ψυχάρης
ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ	Χρῆστος Χρηστοβασίλης
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΑΝΗΣ	Κωνσταντίνος Θεοτόκης
Η ΖΩΗ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ
ΚΑΡΑΒΕΛΑ
Ἰωάννης Κονδυλάκης
ΟΤΑΝ ΗΜΟΥΝ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Ἀνδρέας Καρκαβίτσας
Ο ΖΗΤΙΑΝΟΣ	Ἀντώνης Τραυλαντώνης
Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
Ἰωάννης Κονδυλάκης
ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ	Ἰωάννης Κονδυλάκης
Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ	Ἰωάννης Μ. Δαμβέργης
ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΜΟΥ
Πλάτων Ροδοκανάκης
ΤΟ ΒΥΣΣΙΝΙ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ	Ἀλεξ. Παπαδιαμάντης
Η ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Γιάννης Βλαχογιάννης
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥ
ΕΠΑΧΤΙΤΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
Γεώργιος Βιζυηνός
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ Α΄	Ἀργύρης Ἐφταλιώτης
ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ	Κων/νος Χατζόπουλος
ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΗΣ ΚΛΑΡΑΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
Γεώργιος Βιζυηνός
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ Β΄	Γρηγόριος Παλαιολόγος
Ο ΠΟΛΥΠΑΘΗΣ	Κων/νος Χατζόπουλος
Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ
Μιχαήλ Μητσάκης
ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	Γρηγόριος Παλαιολόγος
Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ	Ἀνδρέας Καρκαβίτσας
Η ΛΥΓΕΡΗ
Παῦλος Νιρβάνας
ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ
ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης
ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ
ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΚΑΙ
ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Ἀνδρέας Καρκαβίτσας
ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΩΡΗΣ
Κώστας Παρορίτης
ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	Κώστας Κρυστάλλης
ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	Ἰων Δραγούμης
ΣΤΑΜΑΤΗΜΑ
Ἐμμανουήλ Ροϊδης
Η ΠΑΠΙΣΣΑ ΙΩΑΝΝΑ	Γιάννης Καμπύσης
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς
Ο ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ
Ἐμμανουήλ Ροϊδης
ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ	Νικόλαος Ἐπισκοπόπουλος
ΤΡΕΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Διονύσιος Κόκαϊνος
ΜΙΑ ΤΟΥΦΕΚΙΑ
ΣΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ ΝΕΡΟ
Κωνσταντίνος Ράδος
Ο ΠΕΙΡΑΤΗΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΒΟΥΣΗΣ	Ἀλέξ. Παπαδιαμάντης
ΝΑΥΑΓΙΩΝ ΝΑΥΑΓΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου
ΚΟΡΗ ΕΥΠΕΙΘΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
Ἰάκωβος Πολυλᾶς
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Δημήτριος Βικέλας
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	Ἀλέξανδρος Σοῦτσος
Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΤΟΥ 1831
Πλάτων Ροδοκανάκης
ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΓΙΑΣΕΜΙΑ	Ἐμμανουήλ Λυκούδης
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ *Ο Λεάνδρος*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 - ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ. 3607744 - 3639962 — FAX 3623093

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Λάβαμε επιστολή του βουλευτή Θ. Κατσανέβα, σχετική με σχόλιο, στο προηγούμενο τεύχος, του συνεργάτη μας Μ. Στεφανίδη.

Αγαπητέ Χρήστο,

Ημιαθής νεαρός ονομαζόμενος Μάνος Στεφανίδης με εκτεταμένο σχόλιό του στο Αντί της 22.11.96 αυτοαναγορεύεται σε βαρύγδουπο εξυπνακίζοντα κριτικό σχετικά με μια συζήτηση όπου συμμετείχα στο Mega με τον Νίκο Χατζηνικολάου, η οποία ας σημειωθεί, ξεπέρασε κάθε προηγούμενο σε ακροαματικότητα.

Αντιπαρέρχομαι τις φαιδρές εξυπνάδες του σημειολογούντος ημιαθούς νεαρού περί «Δρακονμέλ, μαύρα κουστούμια, μαύρες γραβάτες» τα οποία προφανώς τον θέλγουν. Όπως τον γοητεύουν και τα γνωστά έωλα επιχειρήματα των διατεταγμένων κατά κανόνα υποστηρι-

κτών της «ροζ βίλας» στο όνομα δήθεν του σεβασμού της μνήμης του Ανδρέα Παπανδρέου. Όλοι αυτοί οι κύριοι, που κόπτονται σήμερα για το ίδιο θέμα, ήταν ηχηρά απόντες όταν ζούσε ο Ανδρέας Παπανδρέου και η υστεροφημία του δεχόταν καθημερινά πλήγματα από το θλιβερό διαπλεκόμενο σύμπλεγμα των εισπρακτόρων της τότε εξουσίας και κυρίως της παρα-εξουσίας.

Όπως έδειξε η λαϊκή ετυμολογία της 22 Σεπτεμβρίου στο πρόσωπό μου και αντίθετα στο πρόσωπο άλλων που σήμερα απαιτούν σεβασμό στον Ανδρέα Παπανδρέου, οι περισσότεροι καλοπροαίρετοι πολίτες αυτής της χώρας κατάλαβαν κάτι πολύ απλό: για μένα δεν ήταν αναγκαίο να ακολουθήσω τις αποκρουστικές συνταγές του οσφυοκαμπτισμού και του καιροσκοπισμού όπως έκαναν μικροί και μεγάλοι συνδαιτυμόνες της «ροζ βίλας». Ήταν αρκετό

να τηρήσω έστω μια ουδέτερη στάση για αποκομίσω πολιτικά και όχι μόνο οφέλη.

Θα παρακαλούσα ακόμη το φίλο μου Χρήστο Παπουτσάκη να συστήσει στον, και άκαμ προφανώς, νεαρό να προσέχει πολύ όταν υ-νοεί ότι το παλιό περιβάλλον με έκανε καθηγή. Γιατί υπάρχει και η δικαιοσύνη όπου θα γοδοτήσουν για παρόμοιες αθλιότητες κάπυ χυδαιο-έντυπα και οι κιτρινόμαυροι συντάκ-τους. Καλό θα ήταν πάντως να υπήρχε μια ε-μέρωση σχετικά με το πόσοι καθηγητές πα-πιστημιακών οικονομικών σχολών στην Ελ-δα διαθέτουν διδακτορικό δίπλωμα από London School of Economics όπως ο υπογι-φων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υποτιμώ κα-να άλλο ελληνικό ή ξένο Πανεπιστήμιο.

Για την καλή ή όχι γνώση της ελληνικής γλ-σσας, χρήσιμο θα ήταν να ερωτηθεί επίσης-ίδιος ο Χρήστος Παπουτσάκης και οι εκλεκ-

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ PLANET

Σε ύφος υπεροπτικό και ολίγον αλαζονικό, η εταιρεία PLANET μας έστειλε «διά δικαστικού κλητήρος», μια «επιστολή-διαμαρτυρία» για να δημοσιευθεί στο περιοδικό. Δεν ήταν αναγκαίες αυτές οι... επισημότητες. Το Αντί, κατά πάγια τακτική, δημοσιεύει επιστολές που λαμβάνει.

Στο τεύχος του περιοδικού σας, που κυκλοφόρησε στις 8.11.1996, στο πλαίσιο εκτεταμένου αφιερώματος, που αναφερόταν στο πρόσωπο του κ. Ψυχάρη, περιλάβατε ανυπόγραφο δημοσί-ευμα με τίτλο «Οι διαπλεκόμενες ιστορίες της PLANET», το οποίο αναφερόταν στην εταιρεία μας. Το δημοσίευσμά σας, υποδειγματικό ως προς τον συνδυασμό αυθαιρεσίας, κακοβουλίας και παραπληροφόρησης, αναγορεύει την εταιρεία μας «άξια» να αναφερθεί σ' αυτήν το έντυπό σας, «γιατί καθρεφτίζει με τον καλύτερο τρόπο τη διαπλοκή των πολιτικών και οικονομικών συμφερό-ντων». Προς «απόδειξη» του παραπάνω ισχυρισμού, σας δημοσιεύουμε δήθεν ακριβές αντίγρα-φο του καταστατικού της εταιρείας μας «με ημερομηνία 5.4.1996», που από τα πρόσωπα των με-τόχων επιχειρήσατε να συναγάγετε το συμπέρασμα ότι «στην PLANET, λοιπόν, συναντούμε τη διαπλοκή Κόκκαλη με τον ευνοηθέντα από την κ. Βάσω Παπανδρέου, Π. Αναστασάκο».

Προκειμένου, λοιπόν, να ενημερωθείτε και να ενημερώσετε τους αναγνώστες σας με ακρί-βεια και ειλικρίνεια, σας επισυνάπτουμε το Καταστατικό της εταιρείας μας, όπως ίσχυε στις 5.4.1996, και ισχύει και σήμερα, από το οποίο θα διαπιστώσετε κατά τρόπο ανεπίδεκτο αμφι-σβητήσεως ότι οι μέτοχοι της εταιρείας μας και η αντίστοιχη συμμετοχή τους σ' αυτήν έχουν ως εξής: 1) Παναγιώτης Αναστασάκος, ηλεκτρολόγος-μηχανολόγος ΕΜΠ και κάτοχος DEA με ποσοστό 49%, 2) Γιαννακόπουλος Χρήστος, διδάκτορας χημικός-μηχανικός ΕΜΠ, με ποσο-στό 47% και 3) Πάγκαλος Σταύρος, ηλεκτρολόγος-μηχανικός ΕΜΠ κάτοχος MSc με ποσοστό 4%. (Προς αποφυγή περαιτέρω σεναρίων και αποτροπή εντοπισμού νέων «διαπλεκομένων» με άλλους πολιτικούς και επιχειρηματικούς «ομίλους», σας διευκρινίζουμε ότι ο κ. Γιαννακόπου-λος Χρήστος ουδεμία συγγένεια έχει με τον συνεπώνυμό του κ. Γιαννακόπουλο Παύλο του Παναθηναϊκού, ο δε κ. Στ. Πάγκαλος ουδεμία συγγένεια έχει με τον συνεπώνυμο υπουργό και μέλος της ομάδας των «4» και πολιτικό φίλο της κ. Βάσως Παπανδρέου). Τέλος, οι μετοχές μας όπως θα διαπιστώσετε από το Καταστατικό είναι ονομαστικές και, συνεπώς, αποκλείουν οποιαδήποτε εικονικότητα.

Περαιτέρω σας γνωστοποιούμε ότι ο κ. Π. Αναστασάκος διετέλεσε «επιστημονικός νεργάτης» της κ. Βάσως Παπανδρέου στο υπουργείο Βιομηχανίας πριν από δέκα (10) α-βώς χρόνια (!), δεν «κατόρθωσε να γίνει εξ απορρήτων της υπουργού», αλλά περιορίσ-το επιστημονικό του έργο, όπως συνήθως συμβαίνει στους απασχολούμενους σ' αυ-τους ρόλους.

Περαιτέρω, ο ισχυρισμός σας ότι «Η κ. Επιτροπος έφερε από τότε στην PLANET μια σε- από κοινοτικές δουλειές κ.λπ.», είναι ευθέως ψευδής, έωλος, αυθαίρετος, αβάσιμος και κα-βουλος. Και αφού, εκτός από λειτουργός του Τύπου ασφαλώς, είστε και αναγνώστης του περαιτέρω, από το δημοσίευσμά σας προκύπτει ότι έχετε υπόψη σας τις διαψεύσεις της κ. πανδρέου για τις δήθεν «σχέσεις Βάσως-Αναστασάκου», ασφαλώς γνωρίζετε και τη σχε- ημισέλιδη διάψευση, που δημοσίευσε στις 19.2.1995 η οικονομική εφημερίδα Επενδύτης ό- οδηγήθηκε στα δικαστήρια τόσο από την κ. Β. Παπανδρέου όσο και από την εταιρεία μας, πανομοιότυπους με τους δικούς σας ισχυρισμούς.

Τέλος, για να μην εξαντλείτε τη δημοσιογραφική σας δραστηριότητα στη διατύπωση ερω- μάτων του είδους «πώς εξηγείται μια τόσο μεγάλη συγκέντρωση στενών "συνεργατών" "συγγενών" στην ίδια εταιρεία», σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα: Η εταιρεία μας από το 1987 χ-ρι σήμερα ανέπτυξε ιδιαίτερα επιτυχημένη δραστηριότητα κατά το επιχειρηματικό και ου- νομικό σκέλος της και κατά το επιστημονικό, που προσδιορίζει την ποιότητα της δουλειάς π. Ενδεικτικά, για την ποιότητα αυτή, σας γνωρίζουμε ότι το έτος 1995 η εταιρεία μας αναδείχ- κε από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μία από τις πεντακόσιες πλέον δυναμ- επιχειρήσεις της Ευρώπης κατόπιν έρευνας που πραγματοποίησε το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Ει- χειρηματικής Έρευνας σε συνεργασία με την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι δε, μοναδική ελληνική επιχείρηση Συμβούλων που πήρε αυτή τη διάκριση.

Τέλος, σας γνωρίζουμε ότι η εταιρεία μας έχει αναλάβει πολλαπλάσια έργα από αυτά π-

νώστες του Αντί (ιδιαίτερα της ηρωικής
όδου 1974-1979), όπου αρθρογραφούσα
ως μόνιμος ή ως έκτακτος συνεργάτης.
Αλλά το καλύτερο, την «κατακλείδα» όπως
πρέπει και ο εξυπνακίζων νεαρός, το άφησα (ή
αφήσα, ας μας πει ο νεαρός) για το τέλος.
Πληροφοριοδότες του, γνωστοί-άγνωστοι
παγμένοι και αμειβόμενοι συνήθως ειδή-
ς στο λασποπόλεμο εναντίον μου, δεν τον
έρωσαν, ή πιθανώς να μη γνώριζαν και οι
ότι: δεν υπάρχει κανένα «βιομηχανικό
πιστόμιο Αθηνών», όπου όπως υποστηρί-
ημιμαθής νεαρός κάποιος με αναγόρευ-
σε καθηγητή! Υπήρχε παλαιότερα η ιστο-
Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιώς η
ημετεξελίχθηκε σε Πανεπιστήμιο Πειραι-
και αναρωτιέται κανείς, ποιος στοιχειω-
μορφωμένος πολίτης αυτής της χώρας,
δυστυχώς επιπλέον ως φελλοί οι ημιμα-
και κακόβουλοι εξυπνάκηδες, αγνοεί ότι
υπάρχει κανένα τέτοιο πανεπιστημιακό
μα. Εκτός και αν στις μύχιες και διατα-
ένες σκέψεις του ημιμαθούς νεαρού,
χει η πρόθεση για τη δημιουργία, μαζί με
ς του ανάλογης μόρφωσης, κιτρινισμού
ακίας, ενός «Βιομηχανικού Πανεπιστημί-
άσης Αθηνών». Θα του ταίριαζε στο χα-
ήρα και ίσως έβγαζε και το ψωμί του,
η εποχή μας δυστυχώς θέλγεται από το
νο, το ροζ και το μαύρο.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Θόδωρος Κατσανέβας

• **Θέσαμε υπόψη του συνεργάτη μας Μάνου
Στεφανίδη την επιστολή, και απαντά:**
Ημιμαθής και νεαρός και συνομιληκος του κ. Θ.
Κατσανέβα, έμεινα ενεός! Ελπίζω να καταλάβει τι
εννοώ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΑΝΤΙΔΙΚΙΑ

**Σε επιστολή του κ. Σ. Καπρίνη, που
δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο
τεύχος, απαντά ο αναγνώστης μας.**

Είναι εύκολο να ρίχνουμε τις ευθύνες μας σε
τρίτους. Τα νερά της Ελλάδας δεν τα θόλωσε
κανένας Τίτο για τον απλούστατο λόγο ότι δεν
ήταν στρατάρχης της Ελλάδος.

Εάν εσείς προσωπικά έχετε μπερδευτεί,
όπως λέτε, την αιτία αναζητήστε τη στο λαβύ-
ρινθο της πολύχρονης και εσκεμμένης ελληνι-
κής πολιτικής παραποίησης και απόκρυψης ζη-
τημάτων ιστορικού περιεχομένου.

Εάν ο όρος «Μακεδόνας» θέλετε να έχει μό-
νο γεωγραφική έννοια, τότε λογικά και οι κλη-
ρονόμοι αυτής της γεωγραφικής παράδοσης
πρέπει να είναι οι ντόπιοι κάτοικοι της γεω-
γραφικής περιοχής.

Αυτό που δεν καταλαβαίνω είναι γιατί αυτή η
παράδοση να είναι ταυτισμένη με τους αρχαί-
ους Μακεδόνες, τι γίνεται με αυτούς επί Ρω-
μαϊκής, Βυζαντινής και Οθωμανικής αυτοκρα-
τορίας; Θα ήθελα να σας ρωτήσω: Οι παππού-
δες σας και οι παππούδες μου δεν είχαν πολιτι-
σμική οντότητα, ιστορία;

Όσο για το «Ουράνιο Τόξο», πιστεύω ότι εί-
ναι ένα κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας αυτού
του τόπου, που όσο και να προσπαθούν να το
«σκοπιανοποιήσουν», κάποτε ίσως και να το
«βουλγαροποιήσουν» ανάλογα με τα μέτρα και
τα σταθμά του κράτους της «αθηναϊκής ματαιο-
δοξίας», για να χρησιμοποιήσω τα λόγια σας
από μια άλλη επιστολή σας σε αθηναϊκή εφημε-
ρίδα με τίτλο «Ολυμπιακοί», άλλο τόσο και 'γώ
θα το υπερασπίζω όπως θα υπερασπίζω και
την καταπάτηση βασικών ανθρωπίνων δικαιω-
μάτων όπως είναι αυτό του αυτοπροσδιορι-
σμού και της ελεύθερης διακίνησης των πολι-
τών, όπως γίνεται σε όλα τα δημοκρατικά κρά-
τη.

Η στέρηση επιστροφής και επίσκεψης στην
πατρίδα τόσων χιλιάδων πολιτών, όπως γράφε-
τε ότι δήλωσε ο πρόεδρος της ΠΓΔΜ κ. Κίρο
Γκλιγκόρφ, σε μια τηλεοπτική συνέντευξη,
όπως και η βίαιη αλλοίωση και ασέβεια της πο-
λιτιστικής ταυτότητας των ντόπιων κατοίκων
της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας απ'
όπου είναι και η καταγωγή μου, δεν συνέβαινε
ούτε στο σκοταδισμό του μεσαίωνα, ούτε ακό-
μη και τότε που οι... ευρωπαίοι εταίροι μας ζού-
σαν σε τρώγλες, ενώ εμείς οι Έλληνες φτιά-
χναμε Παρθενώνες. Και τώρα, ξαφνικά, τα ξε-
χάσαμε όλα και γίναμε όλοι αρχαίοι Έλληνες
και γνήσιοι Μακεδόνες.

Με τιμή
Παντελής Πάντος,
καθηγητής Φ.Α.

ρετε στο δημοσίευσμά σας, τα οποία προφανώς παραλείψατε γιατί δεν εξυπηρετούσαν
ή «διαπλεκόμενων» σενάριό σας. Και βέβαια, τόσα τα έργα που αναφέρετε όσο και τα
έχουν ανατεθεί στην εταιρεία μας βάσει διεθνών ανοιχτών δημόσιων διαγωνισμών με
παιτο διεθνή ανταγωνισμό και κατόπιν σχολαστικής και αξιολογικής αξιολόγησης από
οιχες Επιτροπές που απαρτίζονται από στελέχη της Διοίκησης, διακεκριμένους ειδι-
πιστήμονες και εκπροσώπους της Κομισιόν.

θυμίζουμε, λοιπόν, ότι εκτός από τις «διαπλοκές», τα «διαπλεκόμενα», τους «συγγενείς»
ους «συνεργάτες», υπάρχει η ποιοτική, επιστημονική και επιχειρηματική εργασία, ο μό-
και η προσπάθεια που αποδίδουν αποτελέσματα ακόμη και αν αυτά δεν είναι αρεστά (ή
αρκούντως εμπορικά) στους θιασώτες των συκοφαντικών υπαινιγμών και των
ουλών επιθέσεων.

ημοσίευσμά σας, λοιπόν, όχι μόνο δεν εξυπηρετεί την καλώς νοούμενη ενημέρωση και
φόρηση του αναγνωστικού κοινού, αλλά προσβάλλει και βλάπτει την εταιρεία μας κατά
παράνομο, αθέμιτο και αντιδεοντολογικό.

αποκλείεται, βέβαια, να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες επιχειρηματιών που αναζητούν
λοκές» και «διαπλεκόμενα» στη δράση άλλων, για να ερμηνεύσουν λυτρωτικά την επιχει-
ική τους ανεπάρκεια. Ή ακόμη, στις προσδοκίες των φίλων λαϊκών «αστυνομικών» ανα-
μάτων. Οπωσδήποτε, όμως, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα ή στις επιταγές
μου και της δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

ψει των παραπάνω και με τη ρητή επιφύλαξη κάθε νομίμου δικαιώματός μας.

Παναγιώτης Αναστασάκος,
Διευθύνων Σύμβουλος
Χρήστος Γιαννακόπουλος
Γενικός Διευθυντής

... χιούμορ δεν λείπει απ' τους «σύμβουλους-επιχειρηματίες» της PLANET- όταν τουλά-
αναφέρονται στον Γιαννακόπουλο του Παναθηναϊκού και στον Πάγκαλο της «Ομάδας
... Καλά όλα αυτά. Όμως για τους πέντε -πλην Π. Αναστασάκου- εταίρους που υπάρχουν

στο αρχικό, ιδρυτικό καταστατικό της εταιρείας, η επιστολή δεν κάνει καμία αναφορά. Από την
επιστολή προκύπτει ότι τα μερίδια των εταίρων Ι. Αναστασάκου, Ελένης Μαστορόγλου, Γ. Ζα-
χόπουλου, Κ. Φαρμάκη και Π. Μιχαηλίδη μεταβιβάστηκαν στους Π. Αναστασάκο, Χρ. Γιαννα-
κόπουλο και Στ. Πάγκαλο. Οι πέντε πρώτοι ήσαν μέτοχοι της εταιρείας. Εμείς αυτό γνωρίζαμε.
Ή μήπως δεν ήσαν; Καμιά πληροφορία επ' αυτού. (Στο αντίγραφο πάντως του καταστατικού
που μας έστειλε η εταιρεία, αναφέρονται σαφώς οι κ. Ι. Αναστασάκος και Π. Μιχαηλίδης «ως
παραιτηθέντες»). Η αναφορά ότι οι μετοχές είναι ονομαστικές δεν μεταβάλλει, πιστεύουμε,
την ουσία του δικού μας ρεπορτάζ. Οι εταίροι της PLANET -και πάσης άλλης εταιρείας- γνω-
ρίζουν πολύ καλά τις τεχνικές σύμφωνα με τις οποίες λειτουργούν οι Α.Ε. στη χώρα μας. Και
γνωρίζουν πολύ καλά τι σημαίνει ονομαστικοποίηση των μετοχών.

Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορείς πάντα να αποδεικνύεις με στοιχεία όσα γνωρίζεις. Το
αλάθητο τεκμήριο είναι ίσως η συμπεριφορά μιας εταιρείας.

Όσο για εκείνα που «κατήγγειλε» ατεκμηρίωτα ο Επενδυτής, ότι δηλαδή η Βάσω Παπανδρέ-
ου «είχε ιδιοκτησιακή σχέση με την PLANET», δεν μας αφορούν αφού εμείς άλλα γράψαμε: ότι
δηλαδή η κ. Επίτροπος είχε βοηθήσει σε παλαιότερο χρονικό διάστημα την εταιρεία - όταν η
εταιρεία ήταν «μικρή». Έκτοτε και η εταιρεία γιγαντώθηκε και -αν οι πληροφορίες μας αλη-
θεύουν- αυτή τη στιγμή οι σχέσεις PLANET και Βάσως Παπανδρέου δεν είναι οι καλύτερες.

Από κει και πέρα, το περιοδικό στο ρεπορτάζ του ανέφερε και πολλά άλλα. Ότι σήμερα η
εταιρεία είναι μαζί με κάποιες άλλες Program Manager στο υπουργείο Βιομηχανίας. Και ότι
συμμετέχει στα ΠΕΠ Μακεδονίας. Γι' αυτά δεν μας έδωσε διευκρινίσεις η PLANET. Είναι μή-
πως «κακόβουλες παραπληροφορήσεις»; Όχι βέβαια.

Εμείς δεν κάναμε επίσης καμία αναφορά για την ποιότητα των εργασιών της εταιρείας. Εί-
ναι άλλης τάξεως θέμα. Το θέμα που μας ενδιέφερε -και πάντοτε μας ενδιαφέρει- είναι η δια-
πλοκή των οικονομικών, πολιτικών και δημοσιογραφικών συμφερόντων. Και επειδή στην επι-
στολή της η PLANET δεν αρνείται αυτές τις διαπλοκές αλλά τις αποδίδει σε άλλους, θα περι-
μέναμε με ενδιαφέρον όποια σχετική πληροφορία μας παράσχει. Θα την φιλοξενήσουμε,
όπως φιλοξενήσαμε και τους δικούς της ισχυρισμούς σχετικά με το ρεπορτάζ του τεύχους
620 της 8.11.96.

Επισημαίνουμε

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΑ

Προ ημερών, στο Μέγαρο Μουσικής, παρουσιάστηκε το γλυπτό «Άγγελος» που φιλοτέχνησε ο Ι. Μόραλης και που ο ίδιος δώρισε στον Σύλλογο των Φίλων της Μουσικής για τις ανάγκες του εκπαιδευτικού και του καλλιτεχνικού του έργου. Αντιγράφουμε χωρίς σχόλια από το ρεπορτάζ της εφημερίδας Τα Νέα της 22.11 (σελ. 16):

«... είμαι πολύ συγκινημένη, είπε η διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης κ. Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα, γιατί πάντα μας εκπλήσσει ο έφηβος Γιάννης Μόραλης με τις ιδέες του, με τον έρωτά του για τη ζωή. Με τη δωρεά αυτή σμίγει η Εθνική Πινακοθήκη με το Μέγαρο Μουσικής που είναι για μένα το μέγιστο πρότυπο προσφοράς στον Πολιτισμό.

«Ο ίδιος ο κ. Λαμπράκης ανακοίνωσε ότι σε δύο χρόνια το σμίξιμο αυτό θα πάρει τη μορφή μιας μόνιμης συνεργασίας με την ταυτόχρονη παρουσίαση εικαστικών και μουσικών εκδηλώσεων που θα αναδεικνύουν ιστορικές περιόδους της χώρας μας.» Εδώ τελειώνει το ρεπορτάζ.

Είναι συγκινητικό, πράγματι: η Πινακοθήκη και το Μέγαρο σ' ένα διαρκές σμίξιμο. Διατί να το κρύψωμεν άλλωστε; Το είχαμε προβλέψει, μετά τη διαφήμιση δε της Benetton το πράγμα κατέστη ηλίου... φανερότερον. Αυτόν το μήνα λήγει λοιπόν η πενταετής θητεία της κ. Λαμπράκη στην Εθνική Πινακοθήκη και αναμένεται η υποβολή υποψηφιοτήτων για το σμίξιμο (παρντόν, για τη θέση ήθελα να πω). Μετά όμως από ένα τόσο συγκινητικό ζευγάρι Λαμπράκηδων, ποιος αμφιβάλλει ότι εκ νέου θα αναλάβει τον θώκο της Πινακοθήκης η διαρκώς συγκινημένη κυρία για να υλοποιήσει το υπό του κυρίου ανακοινωθέν διετές πρόγραμμα;

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ

Και στις δύο περιπτώσεις βιβλίων που ακολουθούν, ο χαρακτηρισμός «ξεχωριστά» δεν είναι σχήμα λόγου. Και τα δύο έχουν πολλούς λόγους, διαφορετικούς το καθένα, ώστε να χαρακτηριστούν έτσι:

- Ο **Αντώνης Σαμαράκης** ήταν εκεί, όπως και η **Άλκη Ζέη** ή ο **Θεόδ. Κρίτας** και πήραν οι ίδιοι, εκείνη τη στιγμή, ό,τι απευθυνόταν σ' αυτούς. Ο **Βασίλης Βασιλικός** ή ο **Μανώλης Γλέζος** δεν ήταν παρόντες, κάποια στιγμή όμως θα παραλάβουν αυτό που τους ανήκει. Για τον **Γιάννη Ρίτσο** όμως, τον **Μπάμπη** και την **Τούλα Δρακοπούλου**, αυτές οι κάρτες έφτασαν πολύ αργά. Οι ευχετήριες κάρτες που έγραψε ο **Γεωργούλας Μπέικος** στη Μόσχα, 21 χρόνια πριν και δεν στάλθηκαν ποτέ, επιδόθηκαν στους αποδέκτες τους, έκλεισαν την εκδήλωση που φιλοξενήθηκε στην αίθουσα της ΕΣΗΕΑ με αφορμή τη δεύτερη ανατύπωση του **Λευκώματος** από τα αρχεία της **XIII μεραρχίας Ρούμελης**. Το 1944 πρωτοκυκλοφόρησε αυτό το λευκώμα που επιμελήθηκε ο **Γεωργούλας Μπέικος**: η δεύτερη, καλαίσθητη, έκδοση του ίδιου λευκώματος μόλις κυκλοφόρησε από τον «Περίπλου».

- Το δεύτερο βιβλίο ταξιδεύει –και μας ταξιδεύει– σ' άλλη ιστορική περίοδο και σ' άλλους τόπους. Σε κτίρια διακοσμημένα με μοτίβα που

συνηθίσαμε να αποκαλούμε τουρκομπαρόκ, που χαρακτηρίζονται από στοιχεία ροκοκό. Οι εκδόσεις «Μέλισσα» φρόντισαν (με τον υπεύθυνο τρόπο που χρόνια τώρα μας έχουν συνηθίσει) να γεμίσουν 145 σελίδες με τη *Διακοσμητική ζωγραφική*, με τα χιλιάδες χρώματα που από τον 18ο και τον 19ο αιώνα στολίζουν βιβλία, χειρόγραφα, τοίχους και αίθουσες ανακτόρων ή αρχοντικών, τρούλους εκκλησιών, ξύλινες επενδύσεις. «Στης Σπαθαρέσσας τον Οντάν, είχαν ζωγραφισμένα, / Την Πόιν και την Μοσκοβιάν, βασιλεία τρομασμένα. / Στο δεξιόν το πλάγι της, είχαν ζωγραφισμέναις, / Τριανταφυλλιαίς Γαρουφαλιαίς, με άνθη φορτωμέναις. / Στ' αριστερόν ζωγράφισαν, λαλέδαις μενεξέδαις, / Και όσα άλλα γίνονται, μέσα εις τους μπαχτζέδαις...». Ο **Μίλτος Γαρίδης**, που φρόντισε να συγκεντρώσει το εικονογραφικό υλικό από την Κωνσταντινούπολη, την Ασιατική Τουρκία, τη Μακεδονία, το Αγιον Ορος, τη Θεσσαλία, την Ηπειρο, τη Λέσβο, τη Σάμο, την Κρήτη, το Αργυρόκαστρο, τις βουλγαρικές επαρχίες, συνόδευσε αυτό το υλικό με τις ιστορικές εξελίξεις των κοινωνιών όπου η τέχνη κυριάρχησε. Δεν πρόλαβε να δει ολοκληρωμένο το έργο του. «Εφυγε» τον Απρίλιο του 1996.

Ολγα Στελλά

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

- **Δείτε:** Τη νέα ταινία του Δανού Λαρς Φον Τρίερ, *Δαμάζοντας τα κύματα*. Ο σκηνοθέτης του *Στοιχείου του εγκλήματος* και του

Euroρα ξαφνιάζει κάνοντας, στον αντίπο των ως τώρα δημιουργικών του ανησυχιών, ένα μελόδραμα για τη θυσία των ανθρώπων που θέλουν να κάνουν «καλό» σ' εκείνα που αγαπούν. Για όλους – και για όσους στευαν πως είναι αδύνατον να κλάψουν – ταινία σύγχρονου ευρωπαϊού διανοούμενου κινηματογραφιστή.

- **Δείτε:** Τον *Πελεκάνο* του Στρίνμπεργκ από τη θεατρική εταιρεία Όψεις, στο θέατρο των Καιρών. Σε μετάφραση και σκηνοθεσία Άσπας Τομπούλη, μια ιστορία για πάθος, τον έρωτα, τη σεξουαλικότητα, αναμνήσεις, το θάνατο. Παίζουν: Ζωή Βαδούρη, Αλεξάνδρα Διαμαντοπούλου, Δημήτρης Μάριζας, Σταύρος Μερμήγκης, Ιωάννα Παγιατάκη.

- **Δείτε:** Τους *Απόντες*, τη νέα ταινία του Νίκου Γραμματικού. Μια παρέα νέων ενλικιώνεται, ζώντας παράλληλα (από μια κριά, έστω) τις τελευταίες εξελίξεις στη χώρα μας. Νεανική οπτική, νοσταλγία που δεν σε πνίγει, χαρακτήρες αναγνωρίσιμους (μολονότι δεν ολοκληρώνονται όλοι), μια κινηματογραφική γραφή που σε παρασύρει σιγά σιγά και μια πικρή γεύση στο στόμα. Πραγματική ταινία για πραγματικά προβλήματα – το φετινό στοίχημα του ελληνικού κινηματογράφου με το κοινό. Να δείτε.

- **Ακούστε:** Τον δίσκο-Αφιέρωμα στο Δημήτρη Μητρόπουλο (1896-1960), που φετιμούμε την εκατοστή επέτειο από τη γέννησή του – που κυκλοφόρησε από τη Music Vina και τη ΔΕΠΑΠ, με επιμέλεια της Λιάνας Μαλανδρενιώτη και του Γιάννη Τζαμαλή. Περιλαμβάνει σε πρώτη δισκογραφική παρουσίαση την *5η Συμφωνία* του Μπετόβεν υπό την διεύθυνση του μεγάλου μαέστρου και έργο του Μητρόπουλου *Δέκα Inventions* για φωνή και πιάνο, σε στίχους Κωνσταντίνου Καβάφη. Επίσης, περιλαμβάνεται και μια σπάνια ηχογράφηση της *1ης Συμφωνίας* του Μπετόβεν.

ΧΑΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΜΙΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑ προσωπικότητα των επιστημών βρέθηκε πρόσφατα στην Ελλάδα. Πρόκειται για τον διάσημο θεωρητικό της θεωρίας του «χάους και της πολυπλοκότητας», **Ίλια Πριγκοζίν**. Ο κάτοχος του

αβείου Νόμπελ Χημείας το 1977 ήλθε στην Ελλάδα για να τονίσει το προσωπικό ενδιαφέρον για τη δημιουργία του διεθνούς Κέντρου Πολυπλοκότητας και για τους που ιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο της Θράκης. Σκοπός αυτού του κέντρου είναι «η βασική και εφαρμοσμένη έρευνα στις υπολογιστικές μεθόδους των πολύπλοκων συστημάτων». Από εκπαιδευτικής πλευράς, το κέντρο θα δίνει ένα μά-

στερ διεθνούς κύρους στην πολυπλοκότητα σε ευρωπαίους φοιτητές, και θα διδάσκουν διακεκριμένοι επιστήμονες από όλο τον κόσμο. Στον τομέα της έρευνας, το Κέντρο Πολυπλοκότητας θα ειδικευτεί στη βασική έρευνα στα μαθηματικά και τις υπολογιστικές μεθόδους πρόβλεψης και ελέγχου των «πολύπλοκων και ασταθών συστημάτων».

Ο Πριγκοζίν και η ομάδα του, στήριξαν τη δημιουργία αυτού του Διεθνούς Κέντρου στη Θράκη. Είναι γνωστή η προσφορά του ρωσοεβραίου καθηγητή του Πανεπιστημίου των Βρυξελλών στη διαμόρφωση νέων επιστημονικών προοπτικών στις φυσικές επιστήμες που οδηγούν σε νέες τεχνολογικές εφαρμογές. Με επίκεντρο το Ινστιτούτο Σολβέ στις Βρυξέλλες, ο Ίλια Πριγκοζίν έχει δημιουργήσει ένα διεθνές επιστημονικό δίκτυο από επιστήμονες διαφορετικών ειδικοτήτων που ασχολούνται με εργασίες σχετικές με τα λεγόμενα «ασταθή συστήματα», την πολυ-

πλοκότητα και το χάος που άνοιξαν νέους ορίζοντες στην επιστημονική σκέψη.

Προς τιμήν του Πριγκοζίν έχουν ιδρυθεί ως τώρα τρία ερευνητικά κέντρα σε όλο τον κόσμο: Το Κέντρο Πριγκοζίν για έρευνα στη Στατιστική Μηχανική και τα Πολύπλοκα Συστήματα, στο Ώστιν του Τέξας, το Κέντρο Πριγκοζίν Λατινικής Αμερικής, στο Πανεπιστήμιο Σαν Λιούις της Αργεντινής και το Κέντρο Πριγκοζίν για τις Μαθηματικές Μεθόδους Πολύπλοκων Συστημάτων στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας. Το τέταρτο κέντρο στον κόσμο είναι αυτό που δημιουργήθηκε στη Θράκη. Οι έλληνες αναγνώστες μπορούν να γνωρίσουν το έργο του Πριγκοζίν από το βιβλίο του *Τάξη μέσα από το Χάος*, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κέδρος.

Σωτήρης Ντάλης

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΟΥ ΜΕΓΑΛΗ ΜΗΤΡΟΠΑΝΑ!

ΚΤΙΜΟΥΜΕ ΒΑΘΥΤΑΤΑ τον λαϊκό τραγουδιστή **Δημήτρη Μητροπάνο** και τον θεωρούμε άξιο συνεχιστή του **Στράου** και του **Στέλιου**. Πλην όμως, διαφωνούμε με τη λαϊκιστική ανάθεση των καινίων της Θεσσαλονίκης-Πολιτιστικής Πρωτεύουσας στον αποτυχόντα πλήρως κατά την οργάνωση του ανωτέρω θεατικού, **Θάνο Μικρούτσικο**. Διαφωνούμε επίσης με την προβολή ενός δίσκου και με τη διαφήμιση μιας συγκεκριμένης μουσι-

κής κατά την έναρξη ενός πολιτιστικού γεγονότος που όφειλε να είναι μεζόν. Αντί ενός καλλιτεχνικού σοκ, μεθοδεύεται ο συνήθης τύπος των «συναυλιών» στα καλοκαιρινά σουξέ. Ετσι όλα πάνε με όλα, σύμφωνα με το θέσφατο ρητό του μεταμοντερνισμού, και αγλαώς συμφύρονται πρωτοπορία, λαϊκισμός, Μέγαρο, Νταλάρας, Μικρούτσικος, Πολιτιστική κ.ο.κ. Πάντως, κάποτε θα πρέπει να καταλάβουμε ότι διαφήμιση και πολιτισμός είναι έννοιες ασύμβατες. Ο κ. Μικρούτσικος, αφού απέτυχε να ξελασπώσει την Πολιτιστική ως υπουργός, την παρέδωσε εν λευκώ στον υφυπουργό του κ. **Μπένο**, νίπτων υποκριτικά τας χείρας του. Τώρα, με λαμπρή προφανώς εντολή, επανέρχεται για να «θριαμβεύσει» σε ρωμαϊκά εγκαίνια. Ήγουν, είναι έτοιμος να στήσει το μαγαζάκι του -άλλως πως, την παράγκα του- μέσα σ' έναν επίσημο κρατικό θεσμό. Και ο μὲν Μητροπάνος είναι αθώος του αίματος. Η Θεσσαλονίκη, όμως, γιατί πρέπει να καταστεί «μητροπάννα»;

Μάνος Στεφανίδης

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

«Όνειρα που κάνει ο Ζοέ. Δώσε μου όπλο, δώσε μου σφαίρες να χτυπήσω. Όλοι σάπιοι. Εμπιστοσύνη πουθενά»

Οι **NTM** είναι ένα από τα πολλά χιπ-χοπ σχήματα της γαλλικής μουσικής σκηνής. Οι προαναφερόμενοι οργανισμένοι στίχοι τους ήταν η αφορμή για να καταδικαστούν σε εξάμηνη φυλάκιση, πρόστιμο και σε απαγόρευση να τραγουδούν για ένα εξάμηνο οι δύο τραγουδιστές **Κουλ Σεν** και **Ζοέλ Σταρ**, για «περιύβριση αρχής», από το δικαστήριο της Τουλόν. Η καταδικαστική απόφαση προκλήθηκε ύστερα από μήνυση που κατέθεσαν δύο επαγγελματικές ομοσπονδίες αστυνομικών, και έχει ξεσηκώσει θύελλα αντιδράσεων. Ο υπουργός Δικαιοσύνης **Ζακ Τουμπόν** κράτησε αποστάσεις όσον αφορά την ορθότητα της απόφασης, ενώ το συνδικάτο των δικαστών έκανε λόγο «για σκανδαλώδη ποινή, η οποία δείχνει μια απαράδεκτη θέληση καταπίεσης».

Οι **NTM** κάλεσαν τους δικαστές να ξανασκεφτούν την απόφασή τους: «Η έκφρασή μας είναι μια απάντηση σε καθημερινές προκλήσεις. Είμαστε ένα είδος εκτόνωσης για ορισμένα άτομα που αισθάνονται ότι δεν εκπροσωπούνται από κανέναν. Αν δεν ήμασταν εδώ για να τους αντιπροσωπεύουμε, θα τα έσπαζαν όλα», είπαν.

«Σημάδια αδιαθεσίας της γαλλικής δημοκρατίας», όπως διαπίστωσε ο ηγέτης του ΚΚ Γαλλίας **Ρομπέρ Υ**; Δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε, πάντως, ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, μια καταδίκη και η δημοσιότητα που τη συνοδεύει μπορεί να είναι, στους θεαματικούς καιρούς μας, μια πρώτης τάξεως έμμεση διαφήμιση.

ΥΓ. Στη χώρα μας, οι **Terror X. Crew** («θέλω να γαζώσω με πέντε τουφεκίες την πίσω δεξιά πόρτα μιας θωρακισμένης Μερσεντές»), προς το παρόν, την έχουν γλιτώσει. Ας σταματήσουμε εδώ, μη βάλουμε ιδέες...

Α.Β.

• Σεμινάριο συγκριτικής λογοτεχνίας για φιλόλογους διοργανώνεται σήμερα, αύριο και την Κυριακή, στο Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο, Θεμιστοκλέους 37. Θα διδάξει η θεατρική συγγραφέας **Χ. Λαμπρινίδη**. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η αμοιβαία ενδυνάμωση δασκάλων και μαθητριάς: την πρώτη τη δεύτερη μέρα θα υπάρχει συμμετοχική διδασκαλία και θεωρία και τη δεύτερη θα γίνουν πρακτικές εφαρμογές πάνω σε σχολικά βιβλία. Πληροφορίες, στο τηλ. 7214189.

Δυο ή τρία πράγματα που ξέρω γι' αυτόν

του Μισέλ Φάις

στον Marcel Dura

Το πρώτο κείμενο του Γ.Μ. Βιζυηνού (1849-1896) που θυμάμαι είναι το ποίημα «Ο κορυδαλλός», το οποίο βρισκόταν στο *Αναγνωστικόν* της Δ' Δημοτικού.

Από στήθους ανακαλώ κάποιους στίχους:

Με τα φτερά
τα σχατερά,
με το μικρό διάδημα
πετάει στον αιθέρα.

Κι όμως, ανατρέχοντας στα δελτάρια της Εθνικής Βιβλιοθήκης, διαπίστωσα ότι οι γεννηθέντες το 1957 τον δημιουργό του *Μοσκόβ-Σελήμ* τον πρωτογνώρισαν από το *Αναγνωστικόν* της Β' Δημοτικού (και μάλιστα μέσα από επτά ποιήματα). Τι έχει συμβεί λοιπόν; Απλώς στην παιδική ψυχή συνήθως οι εικόνες αφήνουν βαθύτερο χνάρι από τις λέξεις – εις πείσμα των σημερινών εσχατολόγων της γλώσσας. Έτσι, οι θαυμάσιες υδατογραφίες του **Γιωργή Μανουσάκη** επισκίασαν στη μνήμη μου τη φωνή του ποιητή.

Τον επόμενο χρόνο, όταν τα Αναγνωστικά μας είχαν σαν οπισθόφυλλη βινιέτα τον εσαεί αναγεννώμενο από τις τέφρες του φοίνικα, γνώρισα και τον μοναδικό στη ζωή μου συγχωριανό του συγγραφέα.

Το ζείμενο αυτό δημοσιεύτηκε στο πρόγραμμα που τύπωσε το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος με αφορμή την παράσταση *Το αμώμητο της μητρός μου* (σε σκηνοθεσία *Θωδωρή Γκόνη*) που δόθηκε στο Δημοτικό Θέατρο Σταυρούπολης (πρεμιέρα 17 Φεβρουαρίου 1996). Αναδημοσιεύεται με ελάχιστες προσθαφαιρέσεις μέσα στο επετειακό κλίμα των 100 χρόνων από τη γέννηση του συγγραφέα.

Ο Θανάσης Π. δούλευε σαν γκαρσόνι στα «Τρία Αδέλφια» και καταγόταν από τη σύγγουρη μεριά της μάνας, από τη Βιζύη (που τότε, ερυθρών ως τις ρίζες των μαλλιών μου, την άκουγα «Βυζί»).

Το μόνο κοινό σημείο που είχαν ο Θανάσης με τον Βιζυηνό ήταν η φαινομενική μαγνία τους για χρυσάφι. Ο τετράγωνος άντρας με το βουλιαγμένο πρόσωπο όλο τριγυρνούσε σε νεοανεγειρόμενες πολυκατοικίες και μπλεκόταν στα πόδια των εργολάβων. Ήταν κι αυτός θύμα της σπερμολογίας περί αμύθητων τιμαλφών στα εγκαταλελειμμένα εβραϊκά σπίτια – το δικό του Σαμάκοβο. Μια φορά μάλιστα μπλέχτηκε σε μια ευτράπελη ιστορία με έναν ανιχνευτή μετάλλων.

Μετά από χρόνια, στην Αθήνα, διάβασα ότι στην Κομοτηνή έζησε, όπου ξαναπαντρεύτηκε, η γυναίκα του μικρότερου αδελφού του συγγραφέα. Τώρα που το ξανασκέφτομαι, ίσως να είχαμε καθίσει με τη γυναίκα του Μιχαήλου στα διπλανά τραπέζια του ζαχαροπλαστείου του Βασδέκη, ή να είχαμε ρίξει ο ένας στον άλλον κομφετί, στον αποκριάτικο χορό της Λέσχης Κομοτηναίων.

Τον Βιζυηνό συστηματικά τον διάβασα πολύ αργά, μετά τα εικοσιπέντε μου. Μέχρι τότε, η νεοελληνική πεζογραφία υπήρξε για μένα σχεδόν *terra incognita*. Και αυτό δεν το κοινοποιώ ελαφρά τη καρδιά. Είχα την ατυχία, αναγνωστικά, να ενηλικιωθώ κάπως απότομα: περνώντας από τα Μίκυ-Μάους στον **Κάφκα**.

Σ' αυτό το σημείωμα θα προσπαθήσω να συνοψίσω διάφορες σκόρπιες σκέψεις μου

ως περιπαθής αναγνώστης του Βιζυηνού και, αν μου επιτραπεί ένας τόνος νοσταλγίας, ως μακρινός συντοπίτης του.

Όσοι είναι από επαρχία και φτάνουν στην πρωτεύουσα –ειδικά αν είναι αδύνατες κράσεις ή από ταπεινή φύτρα– γαστροδές, δουλειά ή τυχοδιωκτισμό, πληρούν κάποιο τίμημα.

Το τίμημα του Βιζυηνού ήταν ο φαναρισμός: ως γραφή αλλά και ως στάση ζωής.

Νομίζω πως δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι αυτός ο τουρκομερίτης, μέχρι να αποφασίσει να γίνει ο εαυτός του μέσα από τα γράμματα, δηλαδή να ασχοληθεί με την πεζογραφία, επέστρεψε στην κοινωνία την εικόνα που επιζητούσαν οι άλλοι από αυτόν.

Χωρίς περιστροφές: Τι ζητούσαν οι φιλολογικοί αυριανιστές της εποχής, οι διάφοροι Ζαρίφηδες, Αφεντούληδες, Τανταλίδες αλλά και τα σοβαρότερα ονόματα από το συνάφι του;

Έναν στιχοπλόκο; Έναν ξιπασμένο το σαλονιών; Ένα νευρωτικό οντάριο για να φορτώσουν τις δικές τους αποτυχίες;

Το μελαψό χωριατόπαιδο με τα σκισμάτια τους τα πρόσφερε όλα απλόχερα.

Ένα πρόχειρο παράδειγμα αυτού που υποστηρίζω είναι πως ακόμη και ο γενικηγάλιος **Παλαμάς** ή ο καλοπροαίρετος **Ξενόπουλος** άρχισαν να αποδέχονται το μέγεθος του Βιζυηνού αφότου πέρασε το κατώφλι του Δρομοκαϊτείου.

Οίκτος; Όχι, ασφάλεια. Από τη στιγμή που κάποιος τίθεται εκτός παιδείας, αρχίζουμε και τον βλέπουμε με συμπάθεια.

Βέβαια, είναι αλήθεια, ο Βιζυηνός λογο

χνικά θεραπεύτηκε μόνον όταν κοίταξε
τάματα τα φαντάσματα του παρελθό-
ος. Μόνον όταν συνειδητοποίησε ότι με
υψιναίες επιδόσεις δεν θα μπορούσε να
υβιεντάσει με κανέναν ασβεστά ή καρ-
υνάρη, ν' ανάψει κερί στα οικογενειακά
ήματα, να παραφρονήσει για μια δεκα-
εράχρονη.

Με αυτό το δεδομένο –ότι δηλαδή λογο-
χνία είναι ίσως η μοναδική αρρώστια
του πεθαίνεις από το ενδεδειγμένο φάρ-
κο– θα ήταν χρήσιμο να συνεκτιμήσουμε
ισο την παραμονή του στη Γερμανία όσο
ι τη λαογραφική διάσταση των διηγημά-
ν του.

ζωρίς να θέλω να υποτιμήσω τη συμβολή
υ Ν.Γ. Πολίτη στην εδραίωση της Λαο-
αφίας στον τόπο μας, το θεωρώ λιγάκι
λοικο να θεωρείται περίπου υπαίτιος
πως και το περιοδικό *Εστία*, που φιλοξε-
ύσε τις νουθεσίες του προς τους φιλολο-
ογούς κύκλους) για τη στροφή του Βιζυη-
ύ στο λεγόμενο λαογραφικό διήγημα.
ι τον απλούστατο λόγο ότι εκεί όπου ο
ολίτης έβλεπε εικόνες ειδυλλιακής αγρο-
ής ζωής, ο Βιζυηνός ταραζόταν από ενύ-
ια της παιδικής ηλικίας. Πέραν αυτού,
ως, είναι γνωστό ότι αντιπροσωπευτικοί
γοτέχνες μιας εποχής είναι συνήθως λο-
τέχνες μικρής εμβέλειας. Και, κατά τη
ώμη μου, ο Βιζυηνός δεν είναι αντιπρο-
ευτικός καμιάς εποχής.

Όσον αφορά τώρα το πέρασμα του διηγη-
τογράφου στη Γερμανία. Εκεί μπορεί ο
ζυηνός να θέρισε πολλά μαύρα στάχια
ι να έστειλε στη μάνα του περισσότερα
όμη νοσταλγικά γράμματα, πάνω απ'
α όμως μελέτησε, κοντά σε γερούς δα-
άλους, Πλωτίνο, Ψυχολογία και Λογική.
έλω να πω ότι στην Εσπερία ο Βιζυηνός
δρώθηκε πνευματικά – εν ολίγοις: είδε
ιθαρότερα, όπως και μια πλειάδα προ-
ορινών εμιγκρέδων, τη σχέση του με τη
αφή και τον τόπο. Τι συνέβη; Τίποτα το
τυπωσιακό. Απλώς κατανόησε ότι, όπως
όντας μαθαίνουμε πως κατά βάθος είμα-
ε αυτό που φοβόμαστε περισσότερο, έτσι
ι γράφοντας, ουσιαστικά ασκούμαστε
ο να εμπιστευόμαστε αυτά που μας ενο-
ούν παρά εκείνα που μας κολακεύουν.

Και αυτό που τον «φόβιζε» ως άνθρωπο
πορεί να διασάλευσε τελικώς εντός του το
υθμό του κόσμου, αυτά όμως που τον «ε-
όχλησαν» ως συγγραφέα τον ώθησαν να
ροσθέσει στο περιδέραιο της νεοελληνι-
ής πεζογραφίας εφτά μαργαριτάρια.

Η περίτεχνη δομή στο *Αμάρτημα της μη-
ρός μου* οφείλεται στο δύσκολο παιχνίδι
ου ίδιου και του άλλου, που τόσο διακριτι-

κά σκηνοθετεί ο θρακιώτης διηγηματογρά-
φος. Έχει διερευνηθεί κατά κόρον η αυτο-
βιογραφική διάσταση του πεζογραφικού
έργου του: οι διαστρωματώσεις των τόπων,
των ονομάτων, των φύλων, των σημασιών,
των ψυχών.

Όσοι έχουν ανοίξει τα φυλλοκάρδια τους
μπροστά στη λευκή σελίδα θα καθρεφτί-
στηκαν στο εξής παράδοξο: ό,τι δηλώνεται,
κάτι κρύβει αλλά και, συμμετρικά, ό,τι
αποσιωπάται, κάτι φανερώνει.

Γύρω απ' αυτό το κρίσιμο μεταίχμιο (με
τις διαδοχικές μεταμορφώσεις του σε τού-
το το διήγημα: άρρεν-θήλυ, θρησκεία-δει-
σιδαιμονία, θάνατος-ενοχή, κ.ά.), υποβάλ-
λει βαθμιαία στον αναγνώστη το αίσθημα
ότι βαδίζει σε κινούμενη άμμο. Με άλλα
λόγια: ότι η ανατροπή των δεδομένων και η
προσχηματικότητα των μέσων αποτελούν
τη λυδία λίθο της αφήγησης.

Ένα μόνο παράδειγμα: Πίσω από τον συ-
μπαγή πληθυντικό της οικογενειακής θαλ-
πωρής, που συχνά μετέρχεται ο αφηγητής
για να απευθυνθεί στον αναγνώστη, συχνά
ακούγεται ο ρηγματικός ενικός ενός σπα-
ραχτικού εγώ.

Ωστόσο, στο τέλος ο Βιζυηνός προδίδει
–μήπως αυτό δεν αποτελεί ακλόνητο πει-
στήριο συγγραφέα μεγάλης πνοής;– ακόμη
και την πιο κατάσαρκα περσόνα του, προς
όφελος της αφήγησης.

Τι το πιο ανακουφιστικό για έναν ανα-
γνώστη να διαβάσει τη φλωμπεριανή ομο-
λογία ο Γιωργής ήμην εγώ, και, ταυτόχρο-
να, ολοκληρώνοντας το διήγημα, να έχει
την αίσθηση ότι το «αμάρτημα» διαχέεται
σε όλα τα πρόσωπα: από τα αμέσως εμπλε-
κόμενα στο μύθο έως τα φυσικά απόντα ή
τα αφηγηματικά επουσιώδη.

Προηγουμένως, αναφερόμενος στη σχέ-
ση συγγραφέα-αφηγητή στο εν λόγω διή-
γημα, δανείστηκα σκοπίμως έναν εμβλη-
ματικό όρο από τη γλώσσα του θεάτρου.
Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι τα διηγήμα-
τα του Βιζυηνού διαθέτουν πλούσιο δρα-
ματικό υπόστρωμα. Αυτό είναι ακριβές ως
γραμματολογική επισήμανση και φοβερός
πονοκέφαλος ως σκηνική βάσανος. Βέ-
βαια, τα τελευταία χρόνια, γινόμαστε μάρ-
τυρες ενός φαινομένου: λογοτεχνικά κεί-
μενα μεταφέρονται αθρόως στο σανίδι του
θεάτρου. Αυτό το γεγονός δεν το υπογραμ-
μίζω ούτε από τη σκοπιά του άγχους της
ανάμιξης των ειδών ούτε, φυσικά, από τις
ανάγκες του συρμού. Το φωτίζω κυρίως
μέσα από την εκδοχή του Πέτερ Χάντκε, ο
οποίος θεωρούσε ως ηθοποιό του θεάτρου
αυτόν που κατοικείται από μεγάλες αφη-
γήσεις.

Εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ
Σταδίου 44 - Τηλ.: 32 29 638

Σειρά:
ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

• Β. Θεοδωρόπουλος - Ε. Λαγά-
κος - Γ. Παπούλιας - Ι. Τζούνης
*Σκέψεις και Προβληματισμοί
για την Εξωτερική μας Πολιτική.*

• Βύρων Θεοδωρόπουλος
*Ανασκόπηση, η Εξωτερική
Πολιτική της Νεότερης Ελλάδας.*

• Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος:
*Η Μεσογειακή Πολιτική της
Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ελληνικές
Προτεραιότητες.*

• Χρήστος Ροζάκης
*Πολιτικές και Νομικές Διαστάσεις
της Μεταβατικής Συμφωνίας της
Νέας Υόρκης. Μεταξύ Ελλάδας
και ΠΓΔΜ.*

• Παναγιώτης Ιωακειμίδης
*Η Νέα Διεύρυνση της
Ευρωπαϊκής Ένωσης και η
Ελλάδα. Κύπρος, Βαλκάνια, Αν.
Ευρώπη. Προβλήματα, Συνέπειες,
Στρατηγική.*

• Ευστάθιος Λαγάκος
*Ο Λαϊκισμός στα Εθνικά μας
Θέματα*

• Θεόδωρος Κουλουμπής
*Κυπριακό: Λάθη, Διδάγματα και
Προοπτικές*

Επιμέλεια - Διεύθυνση Σειράς:
Σωτήρης Ντάλης

ΘΕΩΔΩΡΟΣ
ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

7 ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 7

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

ΛΑΘΗ
ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ
ΚΑΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΕΙΛΑΜΕΠ

Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΑ

του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΗ

Ο πατριάρχης του ελληνικού συγκριτισμού, ο Κ.Θ. Δημαράς, δεν θα μπορούσε ποτέ να

Γ. Βιζυηνού: «Αντίο γλυκειά μου». Εκδόσεις ET2

φανταστεί μέχρι πού μπορούσε να φτάσει η φαντασία των επιγόνων του. Μέχρις εσχάτων έφτασε, ένα βράδυ του Νοεμβρίου, στην εκπομπή *Άξιον Εστί* του Βασίλη Βασιλικού.

Θέμα της εκπομπής, ο Γεώργιος Βιζυηνός. Η τελευταία μόδα μας. Ξαφνικά ανακάλυψαν όλοι τον Βιζυηνό, όπως παλιότερα είχαν ανακαλύψει τον Σκαρίμπα ή τον Πεντζίκη. Στη εκπομπή, λοιπόν, είχαν κληθεί ο Παναγιώτης Μουλάς, ο Μιχάλης Μερακλής, η Μάρω Δούκα και η ψυχαναλύτρια κα Πεπελάση – σου λέει, τρελός ήταν ο Βιζυηνός, ποιον θα καλέσουμε;

Και ποιο ήταν το συμπέρασμα των παρισταμένων; Ο Γ. Βιζυηνός είναι συγγραφέας αστυνομικών διηγημάτων. Αυτή

ήταν η βασική επισήμανση του –σπουδαίου φυσικά μελετητή της νεοελληνικής λογοτεχνίας– Παναγιώτη Μουλά. Ένα ρίγος συγκριτικής γραμματολογίας διαπέρασε την εκπομπή. *Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου; Να η πρώτη ένδειξη αστυνομικού μυστηρίου. Το αμάρτημα της μητρός μου-* ιδού η συγγένεια Βιζυηνού-Έντγκαρ

Άλαν Πόε. Το αποκορύφωμα ήρθε με την παρατήρηση της κας Πεπελάση, όταν διάβασε ο κ. Με-

ρακλής απόσπασμα από την «Πρωτομαγιά»: «Αυτό έχει ψυχολογική ερμηνεία», είπε η επιστήμων της λογοτεχνίας. Και μου θύμισε τη φοβερή φράση του Μπιθικώτση, μόλις τον ρώτησαν για το πώς βλέπει την πτώση της χούντας: «Αφήστε με. Έχω μια ψυχολογία».

Εγώ, με τα λίγα που ξέρω, νομίζω πως αστυνομική λογοτεχνία έγραφαν η Άγκαθα Κρίστι, ο Τζαίμς Τσαίις, ο Ντάσιελ Χάμμετ. Αστυνομική, δηλαδή με αστυνόμους, με νεκρούς και με ντετέκτιβς. Ξέρω επίσης πως ο Πόε δεν υπήρξε ποτέ Γιάννης Μαρής. Ούτε ο Φώκνερ. Ούτε ο Ντοστογιέφκι. Και γνωρίζω επίσης πως, όταν σε κάποιο μυθιστόρημα υπάρχουν νεκροί ή ήρωες που πίνουν, δεν αναγόμαστε στο συμπέρασμα πως διαβάζουμε τους Δέκα μικρούς νέγρους. Όμως εγώ δεν είμαι συγκριτικός της λογοτεχνίας, θα μου πείτε. Σωστόν.

Πώς οδηγήθηκαν σ' αυτό το συμπέρασμα έμπειροι και έγκυροι ερευνητές όπως ο Μουλάς και ο Μερακλής; Νομίζω πως οι υπερβολές της συγκριτικής κριτικής των λογοτεχνικών κειμένων μπορούν να φτάσουν μέχρι και στο δικό τους ύψος. Είναι μια τεράστια παγίδα, μια δίνη που κατάπιε την ποιητική προσέγγιση της λογοτεχνίας και την αντικατέστησε με μηχανισμούς και επιστημοσύνη. Η σύγχρονη πανεπιστημια-

κή εκδοχή της λογοτεχνικής –και προσάτως της θεατρικής, με τη μορφή της θεατρολογίας– κριτικής, η οποία ήρθε στη θέση του Βαλέτα, του Θέμελη, του Βαρί και του Μελά, είναι χλομή, μιμητική, χωρίς ψυχή. Αντικαταστήσαμε, μετά τη μεταλλίτευση, τους δήθεν συντηρητικούς πανπιστημιακούς, με τους σύγχρονους μοντέρνους παπαγάλους του Ντεριντά και ταυτοχρονα αντικαταστήσαμε τη σοβαρότητα την αερολογία. Εννοώ διάφορους στομφοδεις της Παντείου – όπως λ.χ. ο Γιάγκος Ανδρεάδης που, ως θεατρολόγος, αναζητά στον SEVEN X την τύχη του αιώνα και κλείει επί τούτου τον Ψυχάρη. Και δεν εννοώ βεβαίως ούτε τον Παναγιώτη Μουλά, τις υπέροχες εισαγωγές του στον Παπαδιαμάντη και τον Βιζυηνό, ούτε τον Μιχάλη Μερακλή, με τον ουσιαστικό του λόγο για την τελετουργική γλώσσα του Βιζυηνού.

Και μια και μιλάμε για εισαγωγές, θυμίσουμε μια παράγραφο από τον πρόλογο του Σπύρου Μελά στα Άπαντα του Παπαδιαμάντη, στη οποία σαρκάζει τη μαγία των «μοντέρνων» κριτικών να συδέουν τον Παπαδιαμάντη με τον Σαίξπηρ: «Είπανε για Σαίξπηρ. Ούτε ίχνος σαικσπηρικής έμπνευσης δεν υπάρχει στο αφήγημα. Αυτό είναι Παπαδιαμάντης, γνήσιος κι άφταστος – καθαρή μορφή. Όσοι ψάχνουν με την ιστορική μέθοδο να βρουν τον Παπαδιαμάντη, μας πουν: Αυτό είναι ένα περιστατικό τ' Σκιάθου. Ένα κοριτσάκι, που νύχτωσε έξω από την πολιτεία και γλίστρησε έναν γκρεμό κι έπεσε στη θάλασσα. Απ' τις εξηγήσεις τις κοροΐδεψε θανάσιμα ο Έδγαρ Πόε με το “ποτέ πια” του “Κιρκιού” του: Ήτανε –λέει ο ίδιος– μικύσσα ενός γειτονικού κουρέα, μαθημένη να λέει “ποτέ πια” και που είχε δραστηύσει από το κλουβί της».

Και για να κλείσουμε. Ο Γεώργιος Βιζυηνός ήταν Έλλην, λόγιος και ποιητής το ΙΘ' αιώνας, από την Βιζύη της Θράκης. Ούτε ούισκν έπινε, ούτε κυνηγούσε μοιραίες ξανθιές.

Ο μικρόκοσμος της Πολιτιστικής

του Παύλου Πετρίδη

Η ανακήρυξη της Θεσσαλονίκης σε Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης αποτελεί, αδιαμφισβήτητα, σημαντικότερο σταθμό για τη μακραίωνη ιστορία της πόλης. Μια πρόκληση σύμφωνα με τα σλόγκαν της εποχής. Επικεφαλής της διεκπεραίωσης του εγχειρήματος τέθηκε (πάραυτα) ο δήμαρχος πλαισιούμενος από έναν πολυπλόκαμο Οργανισμό. Ενώ πρόσωπο-κλειδί αποδείχτηκε ο καλλιτεχνικός διευθυντής, την ευθύνη της επιλογής του οποίου επωμίστηκε το καθ' ύλην αρμόδιο υπουργείο Πολιτισμού.

Αμα τη αναγγελία της χαρμόσυνης ανακήρυξης, εν ριπή οφθαλμού συγκροτήθηκε το συμβούλιο του Οργανισμού από πρόσωπα που κατείχαν (υποτίθεται) το αντικείμενο και διακατέχονταν από το πάθος της προσφοράς. Ομολογώ πως δεν έχω συνειδητοποιήσει ακόμη τα κριτήρια της επιλογής τους. Αξιολογήθηκε (άραγε) το αναμφισβήτητο κύρος τους και η καθαροριστική τους συνεισφορά; ή η έμφυτη κουλτούρα τους; Αν ίσχυσε το τελευταίο, είναι κάπως δύσκολο να κατανοηθούν οι συγκεκριμένες επιλογές. Καθώς φαίνεται, ο Οργανισμός στελεχώθηκε από εκείνους που έκριναν εαυτούς αρμοδίους στο μέτρο που διέθεταν και τις κατάλληλες προσβάσεις.

Στο μεταξύ παρεισέφεραν στον Οργανισμό μάνατζερ, δημοσιογράφοι, εργολάβοι, αρχιτέκτονες, νομικοί σύμβουλοι, ειδικοί (και μη) απομυζώντας (νόμιμα βέβαια) τον πακτωλό των δισεκατομμυρίων του παχυλού προϋπολογισμού. Ανάμεσα στους πολιτιστικούς εθελοντές και η κυρία **Κατερίνα Βελλίδη**, που έλαβε από τις χείρας του πάλαι ποτέ υπουργού Πολιτισμού **Μικρούτσικου** (παρόντος και του άτυπου προϊσταμένου του) επιταγή εκατοντάδων εκατομμυρίων. Για να αποδειχτεί, στη συνέχεια, ότι η ίδια χρωστούσε τοις πάσι αρκετά δισεκατομμύρια.

Ως να μην έφταναν αυτά, επακολούθησε το πηγαιν'-έλα των καλλιτεχνικών διευθυντών χωρίς να διευκρινιστούν οι λόγοι των αλλεπάλληλων παραιτήσεων και αντικαταστάσεων. Ακούστηκαν φυσικά πολλά για διασπάθιση του δημοσίου χρήματος, αλλά ποιος χολοσκάει γι' αυτά! Πρόσφατα έγιναν ενυπόγραφες καταγγελίες και για το χουντικό παρελθόν του αντιπροέδρου του Οργανισμού, χωρίς να συγκινηθεί κανείς. Το σημαντικό-

τερο, όμως, που αιωρείται, είναι ποιοι και γιατί προώθησαν την εκπόνηση των συγκεκριμένων έργων και ποιοι θα προκύψουν πλουσιότεροι από τη γενικότερη πολιτιστική επιδρομή.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμπρωτεύουσα γέμισε γιαπιά, η μετουσίωση των οποίων σε έργα παραμένει αδιευκρίνιστη. Είναι αυτονόητο, πάντως, ότι δεν θα 'πρεπε να μετέχουν στον Οργανισμό όσοι με τη σιωπή ή τη συνενοχή τους συνέπραξαν στην κατεδάφιση της Θεσσαλονίκης τις τελευταίες δεκαετίες. Υπέροχα κτίρια εξαφανίζονταν, μέχρι πρόσφατα, μέσα στη γενική σιωπή. Σήμερα οι πάντες (αιφνίδια) διακατέχονται από αισθητικές ευαισθησίες. Μέχρι του σημείου να αγοραστεί (προς εξωραϊσμόν) το «Ολύμπιον», που χτίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '50. Ενώ μεγαλοπρεπή μέγαλα και στοές -χωρίς συμφεροντολογική υποδομή- αγνοήθηκαν παντελώς.

Παράλληλα αιωρείται και η απορία κατά πόσον οι επικεφαλής του Οργανισμού μπορούν να ανταποκριθούν στην πρόκληση του 1997 - όταν η ίδια η δημοτική Αρχή κατέκλυσε την πόλη με τεράστιες κακόγουστες διαφημιστικές επιγραφές προβάλλοντας λαϊκούς βάρδους. Είναι φυσικό οι μούρες τους να αντανakλούν στην κουλτούρα της συμπρωτεύουσας κάτω από τη νομιμοποίηση του Δήμου. Ακόμη και στο ωραιότερο σημείο της πόλης -την κάθοδο προς τη νέα παραλία- οι γιγαντιαίες εγκαταστάσεις των φωτεινών επιγραφών αποκλείουν τη θέα προς τον Θερμαϊκό.

Ας μην ξεχνούμε, άλλωστε, ποιοι μεθόδευαν την άλωση της παλιάς ιστορικής παραλίας (της λεωφόρου Νίκης όπου γεννήθηκα κι εγώ) μέσα από... το όραμα της μετατροπής της σε σύγχρονο Λας Βέγκας. Τώρα πια οι πολιτιστικά ευαί-

σθητοι με νύχια αλλά (προ παντός) με δόντια έχουν επιπέσει στο εγχείρημα της πολιτιστικής πρωτεύουσας. Και επ' αυτού, ουδείς ψόγος. Με την απαραίτητη υποδομή τι γίνεται και τι μέλλει γενέσθαι; Κάπως έτσι φτάσαμε (αποκλειστικά) στη Θεσσαλονίκη των λαδάδικων και του περιλάλητου Μύλου.

Όμως και για το κατάλληλο πρόσωπο του καλλιτεχνικού διευθυντή δεν ήταν δύσκολο να βρεθεί ιδανική λύση. Δυστυχώς, επικράτησαν οι διασυνδέσεις και οι κομματικές σκοπιμότητες. Με επακόλουθο τη σημερινή αμφιλεγόμενη εικόνα. Όσον αφορά τις αποκαλούμενες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις του '97, όστις επρόλαβε τον κύριον οίδε. Χορός εκατομμυρίων σε αμέτρητες συμπτωματικές εκδηλώσεις.

Σε παλαιότερο άρθρο μου με τίτλο «Θεσσαλονίκης κοσμοπολίτικες μνήμες» περιέγραφα το προφίλ των προσώπων που διαδραματίζουν ρόλους στα σημερινά δρώμενα της πόλης. Μιλούσα για πρόσωπα που δεν κομίζουν ψήγματα από την αθησιακή ατμόσφαιρα της συμπρωτεύουσας. Η διαπίστωση αυτή φαίνεται να αντανakλά και στους σημερινούς σημαίνοντες διαχειριστές των κοινών. Κανείς δεν φρόντισε να αξιοποιήσει εξέχουσες προσωπικότητες του προσφάτου παρελθόντος στον περίφημο Οργανισμό.

Ας είναι: είμαστε αναγκασμένοι, καθώς φαίνεται, να συμβιβαστούμε με την πλήρη επικράτηση των μικρομεσαίων. Δεν μπορεί, ωστόσο, να μην ανησυχεί κανείς μετά τα ανοίγματά τους και προς το χώρο του πολιτισμού. Εύχομαι, πάντως, ως εγκλωβισμένος Θεσσαλονικιός, να πάνε τελικά όλα καλά για την επικείμενη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης.

«Φραγγέλια», για γέλια ή για κλάματα

του Δημήτρη Χαρίτου

Δεν μπορεί να οφείλεται παρά σε αυτοκαταστροφικά σύνδρομα που λες και μας κατατρέχουν από πάντα, αυτή η αδικαιολόγητη όσο και απαράδεκτη μιζέρια και η από «καθέδρας» στενόκαρδη έπαρση με τις οποίες φιλεύει η ευκαιριακή «εξουσία» τους εφήμερα ισχυρούς, τους κραδαίνοντες τη χάρτινη «ρομφαία» της (επι)κριτικής τους αυθεντίας πάνω από τους περιδεείς κρινομένους. Είναι παράλογος αυτός ο τόνος της υπερβολής, της τελεσιδικίας, όταν μάλιστα συνειδητοποιήσεις ότι προέρχεται από τους ίδιους και απευθύνεται προς τους... ίδιους, δηλαδή ετούτων προς τους δικούς τους, προς τη σάρκα «εκ της σαρκός τους». Σαν να γυρίζει το κεφάλι και να δαγκώνει την ουρά του.

Βέβαια, το κακό που γίνεται δεν περιορίζεται στο κλειστό κύκλωμα των άμεσα «εμπλεκομένων», αλλά έτσι όπως δημόσια ξεφωνίζεται, τροφοδοτεί διαδικασίες αναπαραγωγής της υπερβολής και της τιμωρού αυστηρότητας, για να αναρωτιόμαστε όλοι μας αργότερα πώς και αυτό το καταστροφικό αποτέλεσμα. Όπως ακριβώς, δηλαδή, συμβαίνει με όσους προιόνίζουν το κλαδί πάνω στο οποίο κάθονται.

Αφορμή για τις σκέψεις αυτές, το φετινό σκεπτικό των διαπιστώσεων της Κριτικής Επιτροπής του ελληνικού διαγωνιστικού τμήματος στο 37ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης και ο εμφιασμένος τρόπος με τον οποίο αυτό διαβάστηκε: «...ένας σημαντικός αριθμός από τις ταινίες που προβλήθηκαν στο διαγωνιστικό πρόγραμμα ήταν αρκετά κάτω από το στοιχειωδώς ανεκτό επίπεδο». Φρίκη όλα για τους κήνσορες: «Κακά σενάρια, κακή διεύθυνση ηθοποιών, πλατειασμοί, έλλειψη φαντασίας στη σκηνοθεσία, ανολοκλήρωτες προθέσεις, αφηγηματικές αδυναμίες». Και όλα αυτά, με την αναπόδεικτη προσεπικλήση ότι τα ίδια είπαν και γράψανε και οι «αντίστοιχες επιτροπές προηγούμενων ετών» (άντε τώρα ν' αναζητήσει ποιος τι ειπώθηκε τα προηγούμενα χρόνια...), προκειμέ-

νου να ακουστεί το γνωστό τροπάριο κατά του «γνωστού» φταίχτη για «τον τρόπο αξιολόγησης των σεναρίων και χρηματοδότησης των παραγωγών», ο οποίος (φταίχτης) «δεν έχει αναπτύξει αποτελεσματικούς μηχανισμούς που θα διασφαλίζουν ένα ποιοτικό αποτέλεσμα»! Πάρ' τους και στο γάμο σου να σου πουν και του χρόνου! Δηλαδή θέλουν να μας πουν ότι γνωρίζουν τη συνταγή της «τούρτας» με την οποία φτιάχνονται τα κινηματογραφικά αριστουργήματα, ενώ το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου δεν την ξέρει, ή, την ξέρει μεν ο Βρεττάκος αλλά δεν θέλει να την εφαρμόσει; Αυτό είναι; Σιγά, παιδιά, ο βασιλιάς είναι γυμνός!

Ύστερα από τέτοιο θάψιμο που του γίνεται του ελληνικού κινηματογράφου, με τι κουράγιο να αποτολμήσουν οι δόλιες ελληνικές ταινίες τη «συνάντησή τους με το κοινό»; Εντάξει, να μη «θριαμβολογούμε» για τα ανεπιτυχή αποτελέσματα αλλά να αφήσουμε όρθιο και κανένα μηχανισμό αυτοπροστασίας, ελπίδας και προοπτικής για όσους τολμητίες συνεχίζουν να θέλουν να κάνουν ελληνικό κινηματογράφο. Μήπως με την πρόγκα των λογής λογής κριτικών επιτροπών θα γίνουν καλύτερες ταινίες;

Αλλά, για να δούμε και μια άλλη διάσταση ετούτης της κακοδαιμονίας, γιατί η Κριτική Επιτροπή δεν θεώρησε καθήκον της, αλλά και χρήσιμο, να προτάξει στο σκεπτικό της το πόσα χρόνια είχε το Φεστιβάλ να δει 22 ελληνικές μεγάλου μήκους ταινίες: 14 στο διαγωνιστικό και 7 στο πληροφοριακό, όταν πριν από τέσσερα μόλις χρόνια στο διαγωνιστικό υπήρχαν μόνον 7 – και μία στο πληροφοριακό!

Γιατί δεν έκριναν αξιομνημόνευτο το γεγονός ότι 5 ταινίες του διαγωνιστικού και 4 του πληροφοριακού ήταν αμιγώς ιδιωτικές παραγωγές, δίχως δηλαδή λεφτά του «επικατάρατου» ΕΚΚ; Γιατί δεν κρίνανε ωφέλιμη για τον ελληνικό κινηματογράφο –που όλοι μας, στα λόγια, καιγόμαστε γι' αυτόν– τη χαρακτηριστική πλουραλιστική θεματογραφία (και) των φετινών ταινιών, καθώς

και ότι ετούτοι (παλαιοί και νέοι) οι σθετές-«δημιουργοί» τολμούν όλα τα κινηματογραφικά γραφικά; Γιατί, ενώ –πολύ σωστά– κάνανε ανφορά, καλιστα εκτεταμένη, στην περιπέτεια 21 στίκογλου, δεν βρήκαν ένα λόγο για περιθωριοποίηση και την άνιση συμφορά από το Φεστιβάλ απέναντι στην νία Δρόμοι και πορτοκάλια της Αλίκη νέζη-Knutsen (αναμφίβολα, από τις τρεις ταινίες της φετινής διοργάνωσης). Μα, θα πείτε, για «Προκριματικές» λάμε τώρα;

Μπήκαμε στον πειρασμό και ανατριχίλα στις συνθέσεις τόσο των Προκριματικών όσο και των Κριτικών Επιτροπών του Φεστιβάλ των τελευταίων χρόνων. Η έστωση ήταν η αναμενόμενη. Με ευάρεστες εξαιρέσεις, αυτές έχουν αποτελεσθεί από «μακρόχρονες» απουσίες είτε από τους που συνετέλεσαν (ή και συντέλεσαν) στην παραγωγή παρόμοιων κινηματογραφικών «προϊόντων» με αυτά που οι κριτικές επιτροπές κατακεραυνώνουν – ο λόγος, από αυτούς που αύριο θα μας πεισιάσουν (στο επαπειλούμενο «Πανόρτων ελληνικών ταινιών») αναπόδραστο από τα ίδια. Ποιοι, λοιπόν, επικριτικούς;

Καλό είναι να έχουμε όλοι μας κατά πως, όσοι κατοικούμε σε γυάλινα σκεπτικά, να μην πετάμε πέτρες στους ρατσικούς. Πιο ανοιχτόκαρδοι, πιο γερόδωροι, πιο σώφρονες, πιο επιεικείς και πιο κατάλληλες λέξεις το ελληνικό ξιλόγιο ακόμα και για «αυστηρά» νοήματα. Επιτέλους, είναι πιο χρήσιμη η αγάπη στην «μπόχα», όπως εύστοχα έγραψε ο μόνος και άξιος Π. Χούρσουγλου, από τα ίδια αιτία αφομώμενος.

ΥΓ. Οι ταινίες που διαγωνίσθηκαν ήταν δεκατέσσερις. Οι ταινίες που μοιράσθηκαν τα βραβεία ήταν δέκα. Ποιος ήταν ο «σημαντικός –κατά το σκεπτικό της επιτροπής– αριθμός ταινιών που ήταν «αρκετά κάτω από το στοιχειωδώς ανεκτό επίπεδο»;

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ

Θα μπορούσε να είναι ένα αμύσιο θεατρικό έργο. Είναι, όμως, μια από τις καλύτερες κινηματογραφικές ταινίες αυτής της περιόδου. Μέσα στην

σμένων ανθρώπων, σχεδόν ασήμαντων, τους εμφυτεύει τον απροσδόκητο χημικό καταλύτη και ιδού το αποτέλεσμα. Τα πάθη των ανθρώπων μας ενδιαφέρουν γιατί τα αναγνωρίζουμε. Μας

γίνονται οικείοι. Προκαλούν την

έντονη συγκινησιακή μας φόρτιση και, βέβαια, τελικά, λειτουργούν καθαρτήρια. Δηλαδή, η τέχνη στην πλέον θετική της εκδοχή: όταν η

αφήγηση παρεμβαίνει (όπως εδώ) στο συνειδησιακό μας «δούναι και λαβείν» και μας κάνει να λέμε, αβίαστα, ευχαριστώ!

Υπάρχει, λοιπόν, ο καλόκαρδος αλλά άβουλος Μορίς, φωτογράφος, ο οποίος υπηρετεί υπομονετικά τη νευρωσική του γυναίκα. Η Σύνθια, μεσόκοπη εργάτρια, είναι αδελφή του Μορίς. Οι κακές σχέσεις ανάμεσα στη Σύνθια και τη νύφη της είναι η αιτία που έχει διακοπεί η επικοινωνία ανάμεσα στα δύο αδέρφια. Εντούτοις, τα γενέθλια της 20χρονης, εξώγαμης, κόρης της Σύνθιας γίνονται αφορμή επανασύνδεσης των δύο «αντιπάλων» στρατοπέδων. Άλλωστε, είναι ο Μορίς που μεγάλωσε την ανιψιά του, οδοκαθαρίστρια στο δήμο σήμερα και φύση δύστροπη.

Στην «απέναντι όχθη», ύστερα από το θάνατο της εξ υιοθεσίας μητέρας της, η Ορτάνς, 27χρονη μαύρη, οπτομετρίστ (είδος οφθαλμιάτρου) στο επάγγελμα και με τακτοποιημένες ιδέες, αποφασίζει να αναζητήσει την αληθινή της μητέρα. Κίνηση ψυχολογικά –και όχι μόνο– παρακινδυνευμένη. Από τον ατομικό της φάκελο που η αρμόδια υπηρεσία της παραδίδει, με έκπληξη βλέπει ότι η μητέρα της είναι λευκή. Μεθοδικά και με αξιοθαύμαστη ψυχραιμία τη βρίσκει και πραγματοποιεί την πρώτη συνάντησή της. Η Σύνθια, γιατί αυτή είναι η μητέρα της μαύρης Ορτάνς, παθαίνει σοκ συνειδητοποιώντας ότι έχει μια

Σκηνή από την ταινία του Μάικ Λη, *Μυστικά και ψέματα*.

Αναζητώντας ρίζες και ταυτότητες

πραγματικότητα – αλλά πόσα πράγματα ανακαλύπτει πίσω της!

α μπορούσαν ετούτα τα *Μυστικά και ψέματα*, χάρη στους πληθωρικούς διαλόγους τους, τη δραματουργική τους δομή και τη σκηνική τους οικονομία, να ήταν ένα θαυτατρικό έργο. Εντούτοις, ο Μάικ Λη, διαφυγής άνθρωπος του κινηματογράφου, πραγματοποιώντας τις σωστές ατογραφικές παρεμβάσεις, όχι μό-έφυγε τη θεατροποίηση, αλλά, αντί-έστησε στη συγκεκριμένη περίπτωση ένα άκρως υποδειγματικό σενάριο, ψη αποταμιευμένης εμπειρίας κοινού ρεαλισμού, που κατεξοχήν δια-ο μεταπολεμικός αγγλικός κινημα-ίφος. Ίσως μάλιστα στο σημείο αυ-περιέχεται μια από τις σημαντικ-; αρετές ετούτου του ολοκληρωμένα ιατογραφικού αριστουργήματος.

ν πραγματικότητα, σε τούτη την ται-ο αληθινός πρωταγωνιστής είναι η μερινότητα. Μέσα από αυτή την ιαντη και φαινομενικά ακύμαντη η, όπου αναλώνεται το συντριπτικό ημα της ζωής όλων μας, ο Λη ανασύ-με αποπλιστική θαρρείς τυχαιότητα, μικρό αριθμητικά «πάνθεον» συνηθι-

έγχρωμη κόρη, ενώ θα δοκιμαστεί σκληρά να πείσει την οικογένειά της να αποδεχτεί την καινούργια πραγματικότητα.

Χημικός καταλύτης αυτή η απροσδόκητη μαύρη Ορτάνς, θα επανακαθορίσει σχέσεις, θα επαναδιατάξει αισθήματα και θα υποχρεώσει όλους να αναδυθούν καινούργιοι και «καθαροί» μέσα από τον φαύλο κύκλο «μυστικών» και τα ψέματα που τα συντηρούσαν. Μέσα σ' αυτό το συμβατικό στάτους, η υπαρκτική ανάγκη της Ορτάνς να αναζητήσει τις ρίζες της και την ταυτότητα της καταγωγής της θα γίνει η καταλυτική αιτία να δουν κατάματα και οι άλλοι τη δική τους ταυτότητα. Καταπιεσμένες ανάγκες για κατανόηση και αγάπη, ο φόβος του χρόνου που περνάει, διαψεύδοντας όνειρα, θα γίνουν το αντικείμενο αυτής της υπέροχης ταινίας, μιας από τις καλύτερες των τελευταίων χρόνων. Και βέβαια, μένει έκπληκτος ο θεατής από τις ερμηνείες και των πέντε βασικών ηθοποιών, οι οποίοι ανεβάζουν σε απίστευτα ύψη τις υποκριτικές τους επιδόσεις – αυτή, δηλαδή, την αγγλική (έμφυτη θα' λεγε κανείς) ικανότητα. Ιδιαίτερα πρέπει να σταθούμε στην ερμηνεία της Μπρέντα Μπέθλιν (Σύνθια), που δίκαια της χάρισε το πρώτο βραβείο ηθοποιίας στις Κάννες, ενώ η ταινία επιβραβεύθηκε με τον Χρυσό Φοίνικα.

Με δημιουργίες σαν τα *Μυστικά και ψέματα*, ο κινηματογράφος γίνεται δώρο προς τον σύγχρονο άνθρωπο, αφού κατορθώνει να συνδυάζει την ποιοτική ψυχαγωγία και τον λυτρωτικό προβληματισμό, με βάση τις άφθαρτες ανθρωπιστικές αξίες.

ΜΟΥΣΙΚΗ

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΝΑΝΔΡΑΝΙΣΤΑΚΗ

Μεταξύ έμπνευσης και κατασκευής, μεταξύ καλλιτεχνικής συγκίνησης και υπολογισμού, μεταξύ

οποίοι θεώρησαν ως ιερό τους καθήκον να αναβαθμίσουν ποιητικώς το δύσμοιρο τραγουδάκι μας με στιχουργήματα του στιλ: «Στο καταχέιμωνο / πάλι δε φάνηκες / δεξιότιμονο / να προσπερνάω ζωές αλάνικες / με τις καρ-

Η «σχολή» του κιτς

ποιητικού οίστρου και ασυναρτησίας, εδώ και μερικά χρόνια ενέσκηψε στο ελληνικό τραγούδι μια κραταιά στιχουργική «σχολή»: η «σχολή» του κιτς.

«ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ κινούμε συρφετός / γυρεύοντας ομοιοκαταληξία. / Μια τόσο ευγενική φιλοδοξία / έγινε της ζωής μας ο σκοπός». Αυτά έγραφε αρκετά χρόνια πριν ο **Κ. Καρυωτάκης**, σατιρίζοντας κάποιους ομοτέχνους του. Φαντασθείτε τι θα έγραφε σήμερα, αν διάβαζε στίχους όπως: «Το πάθος που διώκεται / δεν πα να επιδιώκετε / εσείς θα βγείτε λάθος. / Στο βάθος το ζηλεύουμε / αυτό που ρεζιλεύουμε / και μάρτυράς μου ο Άθως», της **Λίνας Νικολακοπούλου**.

Στιχάκια σαν το προηγούμενο, κοσμούν εδώ και 10-15 χρόνια τη μουσική μας σκηνή, κατασκευάζοντας ένα πρωτότυπο γλωσσικό ιδίωμα, τόσο διαδεδομένο, ώστε να λαμβάνει διαστάσεις στιχουργικής «σχολής». Θεμελιώτρια, αναμφισβήτητη, της «σχολής» αυτής υπήρξε η κ. Νικολακοπούλου, μια στιχουργός που, παρά την όποια κριτική, έχει γράψει και μερικά πολύ αξιόλογα τραγούδια. Για να ακολουθήσει ένας, κατά Καρυωτάκη, «συρφετός» νεότερων ομοτέχνων της, οι

διές τις κοντομάνικες.» (Ε. Ζερβού).

Πού τελειώνει η έμπνευση και πού αρχίζει η κατασκευή; Πού τελειώνει η συγκίνηση και πού αρχίζει ο υπολογισμός; Πού σταματάει ο ποιητικός οίστρος και πού αρχίζει το κιτς;

Θα κάνουμε ένα «πείραμα»: Θα αντιπαραβάλουμε έναν χαρακτηριστικό στίχο της... «σχολής», το «Αφού στον Όλυμπο οι θεοί τ' αποφασίσανε / δώσαν στο κρύο τα κλειδιά κι αυτοκτονήσανε / μόνη ξυπνά, μόνη κοιμάται τώρα η μέρα / με μηχανάκια, με κομπιούτερ, με φλογέρα», του **Φίλιππου Γράψα**, με έναν παλιότερο, το «Σε καρτερούν μαστιγωτές και Συμπληγάδες / μες τα μαλάματα μια νύφη ξαγρυπνά / κι έχει στ' αυτιά της κρεμασμένες τις Κυκλάδες / κι είν' το κρεβάτι της λημέρι του φοινιά», του **Μάνου Ελευθερίου**, προκειμένου να καταλάβουμε τι είναι αυτό που κάνει δύο μορφολογικώς παρεμφερή προϊόντα να διαφέρουν τόσο πολύ ως προς τις εντυπώσεις που προκαλούν.

Μήπως το ότι στο πρώτο οι λέξεις είναι αυτοσκοπός, ένα σχεδόν τυφλό σύμφυρμα εντυπωσιακών ήχων, ενώ στο άλλο έχουν επιλεγεί όχι επειδή είναι θελκτικές, τουλάχιστον όχι μόνο γι' αυτό, αλλά επειδή ο στιχοπλόκος θέλει κάτι να πει μ' αυτές; Ή μήπως γιατί στο πρώτο έχουμε μια αδικαιολόγητη, και «ύποπτη» ως προς τις επιδιώξεις της, παραβίαση των λογικών κανόνων αντίληψης της πραγματικότητας, έναν για-

Λίνα Νικολακοπούλου: η θεμελιώτρια της στιχουργικής «σχολής» του κιτς

λαντζί «σουρρεαλισμό», ενώ στο άλλο «παράλογο» υπηρετεί την ανάγκη διαφορετικής διεσδυτικότερης αντίληψης της πραγματικότητας.

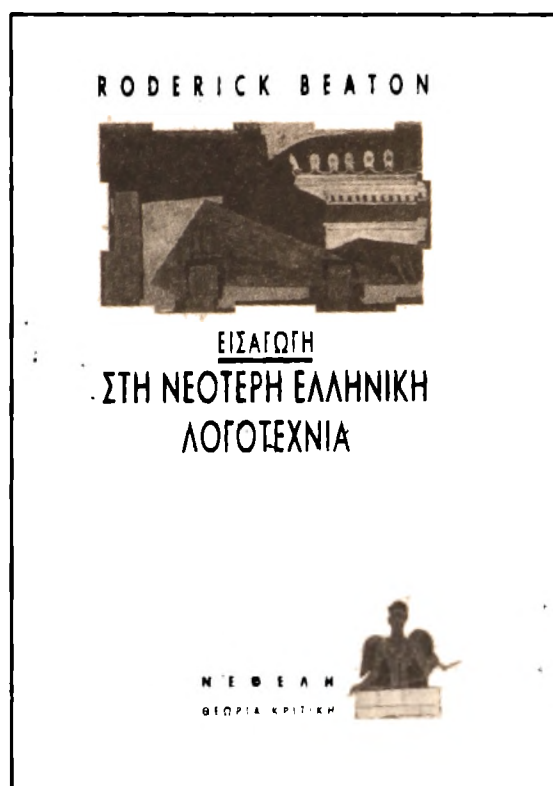
Η τοποθέτηση κάποιων εξωτερικών χαρακτηριστικών του ποιητικώς επεξεργασμένου λόγου, με καλή-θέλω πάντα στεύω- πρόθεση, δεν είναι από μόνη της ικανή να δώσει στο στίχο τη βαρύτητα ίσως επιθυμούν οι δημιουργοί. Το που κατορθώνει είναι να μεταφέρει υψηλό καλλιτεχνικό επίτευγμα, αναμφισβήτως είναι η μελοποιημένη στίχη και ο «ποιητικός» στίχος, σε ένα χαμηλότερο αισθητικό και επικοινωνιακό επίπεδο: Στο επίπεδο ακριβώς όπου κοινό μπορεί να καταναλώνει το προϊόν δίχως να καταβάλλει κανέναν ιδιαίτερο διανοητικό κόπο και, ταυτοχρόνως, να μίμνει ότι λούζεται στα ιερά νάματα υψηλής τέχνης.

«Αλλάζουμε με ήχους και συλλαβές / τα στήματα στη χάρτινη καρδιά μας / δημιουργούμε τα ποιήματά μας / για να τιμωρούμεθα ποιητές» (Καρυωτάκης). Με σας, με χαρά σας. Το κακό, όμως, είναι κάνοντας το κέφι σας δημιουργείτε, με ευγενική συνδρομή και κάποιων «ειδικών» επί του τραγουδιού, μια ψευδαίσθηση της ποιότητας που τείνει να γίνει κριτήριο επιλογής για κοινό και επίδοξους στιχουργούς.

RODERICK BEATON

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΛΕΙΑ ΖΟΥΡΓΟΥ - ΜΑΡΙΑΝΑ ΣΠΑΝΑΚΗ

Η πρώτη πλήρης μελέτη της νεότερης ελληνικής λογοτεχνίας από το 1821 έως τις μέρες μας. Το βιβλίο επιχειρεί να φωτίσει τις περιπτώσεις των συγγραφέων και των έργων που κέρδισαν την αποδοχή κριτικών και κοινού και να αναδείξει τις σχέσεις που συνδέουν τα έργα, τόσο μεταξύ τους, όσο και με την ιστορική πραγματικότητα, μέσα στην οποία δημιουργήθηκαν. Από την ανταπόκριση στον ευρωπαϊκό ρομαντισμό, που όρισε την ελληνική λογοτεχνία κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα έως τα ρεύματα που δημιουργήθηκαν υπό την επιρροή του μοντερνισμού μεταξύ 1920 και 1945 και από τη μεταπολεμική αντίδραση στη γενιά του 30, έως τις τελευταίες δεκαετίες το έργο εξετάζει με συνέπεια και σοβαρότητα την εξέλιξη της ελληνικής ποίησης και πεζογραφίας. Ωστόσο, μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στη σύγχρονη παραγωγή, την οποία ο συγγραφέας θεωρεί μια από τις πιο δημιουργικές και γόνιμες στην ιστορία της λογοτεχνίας μας. Η Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία αποτελεί ένα σημαντικό και απαραίτητο βοήθημα, τόσο για τον ειδικό, όσο και για τον μέσο αναγνώστη που επιθυμεί να διαμορφώσει μια πλήρη και ζωντανή εικόνα της λογοτεχνίας του τόπου μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Προωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 10 680 ΤΗΛ. 3607744 - FAX: 3623093

Τα Άγρια & τα Ήμερα

του Παναγιώτη Ιωαννίδη

ΕΝΑ ΑΠΑΝΘΡΩΠΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

ΣΤΕΡΕΥΕΙ Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ; Όταν η βιολογική ορμή καταλαγιάσει, μειώνεται μαζικά και η όρεξη ή η ικανότητα για δημιουργία; Πιο δύσκολο ερώτημα: πότε οφείλει ο ίδιος να παύει;

Οι επιπτώσεις της φθοράς είναι βέβαια εμφανείς και αμείλικτες όταν όργανο του καλλιτέχνη είναι το σώμα ή η φωνή. Η γερασμένη, σχεδόν τυφλή Αλίσια Αλόνσο,

ή ακόμα και η Μάργκο Φοντέιν στο σύντομο αποχαιρετιστήριο σόλο της, καθόλου δεν θύμιζαν τον παλιό εαυτό τους – ήταν να σου πιάνεται η ψυχή. Από την άλλη, η Μαρλέν Ντήτριχ εξακολουθούσε να γοητεύει ως τα βαθιά γεράματα – όμως επρόκειτο μάλλον για τη φωνή ενός αγάλματος που είχε ήδη γίνει μύθος προ πολλού. Κάπου ανάμεσα στο μύθο και τον σοφό παίκτη (που ξέρει πάντα ποιο είναι το καλό χαρτί του), η Πλισέτσκαγια ή ο Χόρχε Ντονν: αρκούσε να σηκώσουν τα υπέροχα χέρια τους, για να μας κάνουν να ανατριχιάσουμε και πάλι.

Στον πραγματικό καλλιτέχνη, όσα ο χρόνος ή οι κακουχίες –η ζωή, εν τέλει– κλέβουν σε φρεσκάδα, του τα επιστρέφουν σε εκφραστικότητα. Γίνονται θαύματα έτσι: οι τελευταίες ηχογραφήσεις της Μπίλλυ Χολινταίν είναι και οι πιο μουσικές, παρά –χάρη– στην ολότελα ρημαγμένη φωνή της.

Λέγεται πως η Πέγκυ Ασκροφτ, ή η Μανωλίδου, ήταν Ιουλιέτες πιο δροσερές κι από κοριτσόπουλα, σε ηλικία που θα ταίριαζε να παίζουν την Τροφό. Κι αυτό το πετύχαιναν με τη δική τους προσωπικότητα, αβοήθητες από τις σκηνικές συμβάσεις που επιτρέπουν παρόμοιες «απάτες» στην τραγωδία ή το ιαπωνικό θέατρο.

Είναι εντελώς κατανοητό, όταν έχεις μια ολόκληρη ζωή αφιερωθεί στην έκφραση, να μη θες να σωπάσεις, ακόμα κι όταν το μόνο που ακούγεται πια είναι ψίθυρος ή παραφωνία. Το κοινό, όμως, δεν συγχωρεί την έλλειψη κριτικού ελέγχου. Το κοινό είναι ανθρωποφάγο: θέλουμε να βλέπουμε τους καλλιτέχνες να παραληρούν, να ματώνουν μπρος στα μάτια μας, να καίγονται,

φτάνει να μη μας δείχνουν τις αληθινές τους στάχτες.

Με άρρητη συμφωνία, ο καλλιτέχνης αναλαμβάνει να μην κατεβεί ούτε τόσο δα από το βάθρο όπου τον τοποθέτησαν οι θαυμαστές του. Οι παραβάτες σπάνια αθωώνονται, και το χειρότερο: ένα στραβοπάτημα κινδυνεύει να καταστρέψει αναδρομικά ολόκληρο ένα αξιόλογο έργο, φωτίζοντάς το με τα κοινότοπα φαιδρά χρώματα του ύστερου «λάθους».

Πόσο ισχυρότερη θα παρέμεινε η δημιουργική φυσιογνωμία του Κουροσάβα, αν είχαν λείψει οι τελευταίες ταινίες, ξεκινώντας με τα αφόρητα κλισέ των *Ονείρων*... Ακόμα κι ο Ελύτης παραλίγο να «πέσει», με τα *Δημόσια και τα Ιδιωτικά*, προτού ξαναβρεί την πορεία του με τα *Ελεγεία της Οξώπετρας*. Αν αληθεύει πως ο μεγάλος καλλιτέχνης είναι σε σημαντικό βαθμό και ικανός κριτικός, η κριτική του πρέπει να είναι διπλά αυστηρή όταν αφορά τα δικά του παιδιά. Ειδάλλως, ας είναι προετοιμασμένα για τις πιο δυσάρεστες μεταβολές της διάθεσης του κοινού του.

Θα ήταν γενναιόψυχο και ευγενές να δεχόμασταν τις ανθρωπινες αδυναμίες των καλλιτεχνών –ποιος γονιός έχει το κουράγιο να φιμώσει το παιδί του, ακόμα κι όταν αυτό λέει βλακειές; Είναι όμως εξίσου ανθρώπινα δύσκολο να παραβλέψουμε κάποιον που μοιάζει με προδοσία. Όταν αυτός που είχαμε χρίσει οδηγό μας εγκαταλείπει, η αγάπη και ο θαυμασμός μετατρέπονται ακαριαία και αμετάκλητα σε περιφρόνηση.

Γι' αυτό κανείς ας μη βιάζεται να αυτοανακηρυχτεί «καλλιτέχνης». Οι άλλοι αποφασίζουν γι' αυτό και τότε σου παίρνουν το χέρι, και σε βάζουν να υπογράψεις με τα μάτια κλειστά, ένα απάνθρωπο συμβόλαιο.

ΥΓ. Αυτοί, βέβαια, είναι οι κίνδυνοι των καλλιτεχνών που θαρραλέα ξεστρατίζουν από τους γνωστούς δρόμους, και υψώνουν την ιδιαίτερη φωνή τους. Η παράδοση, με τα δικά της καθιερωμένα κριτήρια, όπως περιορίζει αυτούς που εργάζονται ενόπλη, με τον ίδιο τρόπο και τους προστατεύει.

Κι ακόμα, είναι οι κίνδυνοι των καλλιτεχνών που θεωρούν το έργο τους έκφραση προσωπική. Οι άλλοι που αποδέχονται το ρόλο του οργάνου, ή του σκεύους σε ένα «κακό» έργο, αναγνωρίζουν απλώς την ανεπαρκή ψυχική προετοιμασία, δεν το αποδίδουν σε φτώχεια ή κατάπτωση ατομική. Ο γηραιότερος καλλιτέχνης είναι τότε αυτός που έχει ασκηθεί περισσότερο, προσλαμβάνει ευχερέστερα την «έμπνευση», την αναδεικνύει καλύτερα, κατοικιώντας την λιγότερο με προσωπικές επεμβάσεις που μόνο την αυτοπροβολή εξυπηρετούν... Και η σιωπή παύει να είναι αφόρητη, όταν δεν σημαίνει εξάντληση, αλλά ανάπαυση και ηρεμία...

ΚΡΙΤΙΚΗ Βιβλίου

Σύγχρονο μάθημα για ηθοποιούς από το παρελθόν

ενί Ντιντερό
παράδοξο με τον ηθοποιό
φρ.: Αιμίλιος Βεζης
όλ.: Β. Παπαβασιλείου
λιν, Αθήνα 1995

να κείμενο κεφαλαιώδους
ασίας για τον θεωρητικό του
τρού αλλά και τον ηθοποιό,
μμένο από τον βασικότερο
ρόσωπο του Ευρωπαϊκού
φωτισμού, μεταφράστηκε
σφατα στα ελληνικά και κυ-
φόρησε από τις ποιητικές εκ-
εις Πόλιν. Πρόκειται για ένα
μορφο, ως προς τη σύνθεσή
κείμενο, με περιεχόμενο,
ς, που αναπτύσσει έναν ευ-
ατο προβληματισμό πάνω
φύση του θεάτρου αλλά και
τέχνης γενικότερα, τη σχέση
ς με τη φύση και την πραγμα-
ήτητα, τη θεατρική πρακτική
εποχής, όπως και τις κοινω-
ές και ηθολογικές προεκτά-
του θεατρικού φαινομένου.
αμμένο σταδιακά, μεταξύ
και, τουλάχιστον, 1778, το
μένο αυτό δεν δημοσιεύτηκε
ν «τελική» του μορφή παρά
λά χρόνια μετά το θάνατο
συγγραφέα του, συγκεκρι-
α το 1830. Οι διαδοχικές του
φές που έχουν διασωθεί σε
ρόγραφο δείχνουν πως επρό-
το για ένα θέμα που απασχο-
σε τον Ντιντερό επί σειρά
ν, το εμπλούτιζε με νέα στοι-
α, χωρίς ωστόσο, να το θεω-
ει, όσο ζούσε, ολοκληρωμέ-
ώστε να προβεί στη δημοσί-
ή του, εκτός από ένα πρώτο
ημα που εκδίδεται στο πε-

ριοδικό *Λογοτεχνική Αλληλο-
γραφία* με τον τίτλο «Παρατηρή-
σεις του Ντιντερό για μια μπρο-
σούρα με τίτλο “Γκάρικ ή οι άγ-
γλοι ηθοποιοί”, μεταφρασμένη
εκ της αγγλικής από τον Αντώ-
νιο Στικότι, ηθοποιό».

Δεν θα μας απασχολήσει εδώ
το «παράδοξο» που συνοδεύει
την αφορμή (η μπροσούρα για
τον άγγλο ηθοποιό Γκάρικ) για
την πρώτη αυτή δημοσίευση του
κειμένου, θέμα που τίγεται
επαρκώς τόσο στο Επίμετρο του
έλληνα μεταφραστή όσο και
στον Πρόλογο του Β. Παπαβα-
σιλείου. Θα ήθελα, όμως, να επι-
σημάνω πως το περιεργό της
σύνθεσης του τελικού κειμένου
που διαθέτουμε, έγκειται κυ-
ρίως στη μορφή του: αποδίδεται
μέσω ενός διαλόγου που αρχίζει
in media res, και συγκεκριμένα
με την πρόταση: «Ας μη μιλή-
σουμε άλλο γι’ αυτό», πρόταση
που ακριβώς θα αποτελέσει την
αφορμή για τη μακροσκελέστα-
τη συζήτηση των δύο συνομιλη-
τών. Αν θεωρήσουμε την αρχή
αυτή ως αφηγηματικό τέχνασμα,
δεν συμβαίνει το ίδιο και με τις
τελευταίες σελίδες του κειμέ-
νου, όπου παρουσιάζεται ένας
ανώνυμος αφηγητής που αντι-
κειμενοποιώντας τα δύο πρόσω-
πα αφενός επιχειρεί μια περιλή-
ψη των βασικών ιδεών του ενός
συνομιλητή, προσθέτοντας και
κάποια νέα στοιχεία, και αφετέ-
ρου, επαναδημιουργεί διάλογο
με διαφορετική μορφή (απλές
παύλες, χωρίς προκαθορισμό
των δύο προσώπων σε ενιαίο
κείμενο πλέον και όχι σε μορφή
θεατρικού διαλόγου, όπως ακο-

λουθείτο προηγουμένως). Μπο-
ρεί, επομένως, να υποθέσει κα-
νείς πως το τελευταίο αυτό μέ-
ρος αποτελεί προσχέδιο που δεν
πρόλαβε να το επεξεργαστεί ο
συγγραφέας ώστε να του δώσει
την τελική, σύμφωνη με το υπό-
λοιπο κείμενο, μορφή. Άλλωστε,
σε πολλά σημεία, το κείμενο χά-
νει το ρυθμό της συλλογιστικής
του, πράγμα που δικαιολογεί
και το ότι ο Ντιντερό δεν θέλησε
να το δημοσιεύσει προτού του
προσδώσει μια οριστική μορφή.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις
δεν μειώνουν ουδόλως την αξία
του περιεχομένου του. Αν ο
Ντιντερό αισθανόταν την ανά-
γκη επιπλέον αποδείξεων για
υποστήριξη της ιδεολογικής
του τοποθέτησης πάνω στο θέ-
ατρο και της θεωρίας περί υπο-
κριτικής που προκύπτει από
αυτήν, τούτο οφείλεται διότι
εμφανίζεται εδώ πρωτεργάτης
απόψεων που ακόμη και η σύγ-
χρονη θεατρολογία, παρά τον
σχετικό προβληματισμό της,
δεν έχει επαρκώς διευθετήσει.
Πόσο μάλλον η ίδια η υποκρι-
κή πράξη και οι «σχολές» που
την υποστηρίζουν.

Ο Ντιντερό θίγει πρωτίστως
το θέμα της αποστασιοποίησης
του ηθοποιού από το ρόλο του
με την έννοια πως ο ηθοποιός
δεν είναι δυνατόν να συμμετέ-
χει στα συναισθήματα από τα
οποία το δραματικό πρόσωπο
που αυτός υποδύεται δείχνει να
διακατέχεται. Στο σημείο αυτό,
φέρει πλείστα παραδείγματα
θεατρικής πρακτικής όπου με-
γάλοι ηθοποιοί της εποχής του,
ενώ έδειχναν να πάσχουν σύμ-

«Πρύτανης
Βρενθυόμενος» [κοινώς:
κομπάζων] είναι ο τίτλος
του αποτελεσματικού διά-
της ελλειπτικότητάς του
ποιήματος του Παναγιώτη
Νούτσου από το βιβλίο του
*Παρακλητικά του
παραθαλασσίτη. Ποιήματα*
(εκδ. Ελληνικά Γράμματα,
1996). Αντιγράφω:
«Τήβεννος, αίθουσα V.I.P.
και δεξιώσεις. / Κλητός,
παράκλητος ή
ανακλητός;».

Ριπίδιον περιοδικών απ’
όλη την Ελλάδα: αθηναϊκό
Πλανόδιον (τχ. 24,
Δεκέμβριος 1996) με
αφιέρωμα στον ρουμάνο
ποιητή Ανατόλ
Μπακόνσκυ: εισαγωγή
και μετάφραση από τον
ποιητή Δημήτρη
Κανελόπουλο·
κερκυραϊκός *Πόρφυρας*
(τχ. 79, Οκτώβρης-
Νοέμβρης 1996) με
σελίδες αφιερωμένες στον
ποιητή Ματθαίο Μουντέ
από τον Ιάκωβο
Καμπανέλλη, τον Κ.
Γεωργουσόπουλο, τον
Γιάννη Κοντό, τον Χριστ.
Χριστοφή, τον Ιωσήφ
Βιβιλάκη και τον Αλέξη
Σταυράτη· κοζανίτικη
Παρέμβαση (τχ. 95, Σεπτ.-
Οκτ. 1996) με μικρό
αφιέρωμα στον Νίκο -
Αλέξη Ασλάνογλου από
τον Θανάση Μαρκόπουλο·
θεσσαλονικιώτικο
Εντευκτήριο (τχ. 36,
φθινόπωρο 1996) με
σελίδες για
τον Νίκο - Αλέξη
Ασλάνογλου
από τον Ντίνο
Χριστιανόπουλο, τον
Μανόλη Ξεξάκη, τον Ε.Α.
Χεκίμογλου, τον
Αλέξανδρο Ίσαρη και την
Κατερίνα Καριζώνη.

Συμβάσεις έντυπης έκδοσης και αναδρομική εφαρμογή του ν. 2121/1993 του Παναγιώτη Δ. Νικολόπουλου (εκδ. Καστανιώτη, 1996): μία μελέτη για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα: συγγραφείς, μεταφραστές, εικονογράφοι, επιμελητές σπεύσατε προς ενημέρωσιν...

Το φύλο της γλώσσας. Οδηγός μη-σεξιστικής γλώσσας για τον δημόσιο ελληνικό λόγο της Πετρούλας Τσοκαλίδου (εκδ. Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων, 1996): ένα εγχειρίδιο φεμινιστικής γλωσσολογίας που συμβάλλει στον προβληματισμό και την κατανόηση του γλωσσικού σεξισμού στα ελληνικά. Παράλληλα, προτείνει συγκεκριμένους τρόπους αντιμετώπισής του στο επίπεδο της γραμματικής, της σύνταξης και της σημασιολογίας. Ένα ιδιαιτέρως χρήσιμο βιβλίο που επιχειρεί να προτείνει λύσεις εκεί που ακόμη οι νοοτροπίες εξακολουθούν να δρουν με τα στερεότυπα του παρελθόντος.

Υπέρ μυθιστορίας, θα μπορούσε να επιγράφεται το μελέτημα του ελληνιστή **Henri Tonnnet, Histoire du roman grec (des origines à 1960)** που κυκλοφόρησε πρόσφατα στη Γαλλία από τις εκδόσεις L'Harmattan. Μια καλειδοσκοπική παρουσίαση της ιστορίας του ελληνικού μυθιστορημάτος, πεζών αλλά και έμμετρων κειμένων που γράφτηκαν

φωνα με τις επιταγές του ρόλου τους, ήταν ικανοί, ανάμεσα στις ατάκες, να συνομιλούν με το συμπρωταγωνιστή τους για διάφορα άλλα θέματα, είτε αστειευόμενοι μαζί του είτε ευθετώντας τις πραγματικές τους διαφορές. Τούτο, βέβαια, ο Ντιντερό δεν το κάνει με στόχο τη μείωση των ηθοποιών αλλά για να αποδείξει πως ο καλός ηθοποιός είναι εκείνος που έχει καταφέρει να αποστασιοποιηθεί, έπειτα από την εξαντλητική προετοιμασία του κατά τη διάρκεια των προβών, σε τέτοιο βαθμό ώστε να έχει ξεπεράσει οποιαδήποτε δική του συναισθηματική φόρτιση. Τούτο και μόνο του επιτρέπει να προσεγγίσει σωστά το ρόλο του και να αποδώσει τα συναισθήματα του προσώπου που υποδύεται. Εξάλλου, για το συγγραφέα, ένα θεατρικό πρόσωπο ουδέποτε μπορεί να βρεθεί στην πραγματική ζωή, πράγμα που θα επέτρεπε στον ηθοποιό να το «μιμηθεί» ως έχει. Όπως χαρακτηριστικά λέει στον συνομιλητή του ο υποστηρίζων το «παράδοξο» με τον ηθοποιό: «ένας σίγουρος τρόπος για να παίξει κανείς μίξερα, φτωχά, είναι να παίξει τον δικό του χαρακτήρα. Είστε ταρτούφος, φιλάργυρος, μισάνθρωπος. Θα παίξετε καλά αυτόν το ρόλο, αλλά δεν θα κάνετε τίποτε ανάλογο μ' αυτό που έκανε ο ποιητής. Διότι εκείνος έκανε τον Ταρτούφο, τον Φιλάργυρο, τον Μισάνθρωπο». Και συμπληρώνει παρακάτω, φέρνοντας παραδείγματα από πραγματικούς συμπολίτες του με τέτοια χαρακτηριστικά, πως ο Φιλάργυρος ή ο Ταρτούφος δημιουργήθηκαν από όλους όσοι έχουν αυτόν το χαρακτήρα και ενώ «έχουν τα πιο γενικά και πιο έκδηλα χαρακτηριστικά τους δεν είναι η ακριβής προσωπογραφία κανενός. Έτσι κανένας δεν αναγνωρίζει σ' αυτούς τον εαυτό του». Καταλήγει, δε, σε έναν βασικό διαχωρισμό λέγοντας: «η σάτιρα αφορά έναν ταρτούφο, η κωμωδία αφορά τον Ταρτούφο. Η σάτιρα κυνηγά έναν

φαύλο. Η κωμωδία κυνηγά μια φαυλότητα».

Αναλύοντας, σε άλλο σημείο, την έννοια του αληθινού στην τέχνη και συγκεκριμένα στο θέατρο, θα διευκρινίσει πως αυτό που λέμε «να είσαι αληθινός» στο θέατρο, δεν σημαίνει κατ' ουδένα τρόπο να δείχνεις τα πράγματα όπως είναι στη φύση, αλλά αντίθετα, τη συμφωνία των έργων, των λόγων, της μορφής, της φωνής, της κίνησης, της χειρονομίας μ' ένα **ιδεατό πρότυπο**, το οποίο φαντάστηκε ο ποιητής και ο ηθοποιός συχνά υπερτονίζει. «Γι' αυτό», προσθέτει, «και ο ηθοποιός πάνω στη σκηνή και στο δρόμο είναι δύο τόσο διαφορετικά πρόσωπα που με δυσκολία τους αναγνωρίζουμε».

Κάνοντας επίσης μια εκτεταμένη ανάλυση του θέματος της **ευαισθησίας** του ηθοποιού, αποδεικνύει πως η ευαισθησία που απαιτείται για να παιχτεί ένας ρόλος δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με την κοινώς εννοούμενη ευαισθησία: η τελευταία, μάλιστα, παρεμποδίζοντας τη σωστή οργάνωση θα λειτουργούσε απαγορευτικά στην ορθή απόδοση των συναισθημάτων του δραματικού προσώπου. Έτσι, όλο το ταλέντο του ηθοποιού συνίσταται όχι στο να αισθάνεται αλλά στο να αποδίδει με σχολαστική ακρίβεια τα **εξωτερικά σημεία** του συναισθήματός του, ώστε να ξεγελιέται ο θεατής. Και ο Ντιντερό καταλήγει σε μια καθοριστική άποψη που, συχνά, ακόμη και σήμερα δεν την λαμβάνουν υπόψη τους όχι μόνον οι επίδοξοι ηθοποιοί αλλά και οι θεατές: «**Η άκρα ευαισθησία δημιουργεί τους μέτριους ηθοποιούς. Η μέτρια ευαισθησία δημιουργεί το πλήθος των κακών ηθοποιών. Και η απόλυτη έλλειψη ευαισθησίας προετοιμάζει τους εξαίσιους ηθοποιούς. Τα δάκρυα του ηθοποιού κατεβαίνουν από το μυαλό του, τα δάκρυα του ευαίσθητου ανθρώπου ανεβαίνουν από την καρδιά του**».

Ο Ντιντερό όχι μόνον ανάγει

με τις θέσεις του αυτές το πραγματικό ηθοποιό στο επίπεδο που του αξίζει, καταρρίπτοντας τους μύθους που τον κατούν δέσμιο και διαχωρίζον τον από το πλήθος των ατάκων, αλλά και θίγει ένα πλήθος θεωρητικών και πρακτικών το θέατρο και την υποκριτική τέχνη προβλημάτων. Δεν ήταν υπερβολικό να πούμε, εδώ θίγονται κριτικά όλες οι δυνάμεις που μετέπειτα υποκριτικές σχολές, από εκείνες των Στράβωνα και Τσέχωφ μέχρι εκείνη του Μπρεχτ. Δεν ήταν δε υπερβολή να υποστηχθεί πως πολλές από τις απειρίες που διατυπώνει εδώ ο Ντιντερό αποτελούν το βασικό corpus της σύγχρονης παραγωγής της λογοτεχνίας και σημειωτικής θεάτρου. Η τελευταία, άλλωστε, που εξετάζει τα σημεία της δράσης, μεταξύ των οποίων τοποθετεί και τον ηθοποιό, διαχωρίζει, ευθύς εξ αρχής το καμείο από το πραγματικό και κείμενο αναφοράς και φέρνει τον ηθοποιό από το ρόλο και δραματικό πρόσωπο, επιβεβαιώνοντας δύο αιώνες μετά από τον διαίσθητικά υποστήριξε ο γάλλος εγκυκλοπαιδιστής. Η θεωρία του Ντιντερό για το θέατρο και τον ηθοποιό αποτελεί αναντίρρητα βασικό εγχειρίδιο προσέγγισης της θεατρικής τέχνης δίνοντας τα στοιχεία για μια συζήτηση τόσο υποκριτικής μεθοδολογίας και των θεωρητικών αναλύσεων. Αποτελεί, με άλλα λόγια, εργαλείο για μια προσέγγιση του θεάτρου που θα πρέπει να χρησιμοποιεί ο κάθε διδάσκαλος σε σχολές θεατρολογίας ή σε πληθώρα των δραματικών ειδών, εισάγοντας γόνιμο προβληματισμό τους φοιτητές και υποψήφιους θεατρολόγους ηθοποιούς. Αποτελεί ταυτόχρονα ένα βιβλίο κατατοπιστικό για τον μέσο αναγνώστη αλήθειας θεάτρου που συχνά, ακόμη και σήμερα, τείνει να συγχέει ηθοποιό και δραματικό πρόσωπο εξοστρακίζοντας από το πεδίο προσέγγισής του το ίδιο, το σύνδεσμο αυτό μεταξύ

δυναμική διαφορετικών οντοτήτων που αποτελούν ηθοποιό (γλωσσικό) και πρόσωπο (πλαστικό) και που αυτός,

ο ρόλος, συνιστά το διάμεσο μέταβασης του πρώτου στο δεύτερο θέτοντας σε λειτουργία τον βασικό μηχανισμό της θεατρι-

κής πράξης που αποκαλούμε θεατρική ψευδαίσθηση.

Δημήτρης Τσατσούλης

Η δύναμη της ειρωνικής απόστασης

του Χαρτομασιδής
ήστας σε ταβέρνα
μυθιστόρημα
της, Αθήνα 1996

μυθιστόρημα του ανατολι-
πλοχ πριν από την κατάρ-
και αλλαγή καθεστώτος
ορούσε να χαρακτηριστεί
τελευταίο βιβλίο του Χρή-
Χαρτομασιδή. Προερχό-
από οικογένεια ελλήνων
σύγων στη Βουλγαρία, δη-
γεί μια εικόνα της χώρας
μέσα από τα μάτια της νε-
ς της που, αν και απείχε
πολύ από την αντίστοιχη
πικών χωρών ως προς τα
μερόμενα υλικά αγαθά,
σοτροφία και τις βασικές
αζητήσεις, δεν μοιάζει να
ροποποιείται σημαντικά.
ετα, τουλάχιστον σε επί-
ισχυουσών αξιών, κοινω-
και οικογενειακών, τα
διαδραματίζονται ηχούν
ερα οικεία με τα ελληνικά
χιστον δεδομένα της αντί-
ς δεκαετίας του '70.

μυθιστόρημα, χωρίς ιδιαίτε-
οβληματισμό ως προς την
ματική τεχνική του, παρα-
το «ηθογραφικό» υλικό του
όχι ερωτικές και ερωτικές
έπειες του εικοσάχρονου
του, διατρέχει έναν ολό-
τρόπο ζωής σχολιάζοντας
α τις κοινωνικές αξίες, τα
προστάγματα, τη λειτουρ-
ς πυρηνικής οικογένειας
υλοβάτη ενός ολόκληρου
ματος πελατειακών σχέσε-
παροχών

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο
κεφάλαια που φέρουν ως τί-
λους δύο γυναικεία ονόματα:
Ιούλια και Καμέλια. Σηματοδο-
τούν τον ερωτικό διάπλου του
νεαρού ήρωα από την περιθω-
ριακότητα στην κοινωνική
ένταξη, παρά το γεγονός ότι η
μεν Ιούλια, μια τριανταπεντά-
χρονη χωρισμένη μητέρα και
ικανοποιητικά αποκατεστημέ-
νη, θα συμβολίσει την περιθω-
ριακότητα, τον έντονο έρωτα,
την ανέμελη ζωή, ενώ η Καμέ-
λια, συνομήλικη του ήρωα και
εκ πρώτης όψεως απελευθερω-
μένη φοιτήτρια με τολμηρότητα
στις κινήσεις και το λεξιλόγιο,
θα συμβολίσει την υποχρέωση
αποκατάστασης και την εμπλο-
κή στη σχέση των εκατέρωθεν
οικογενειών που θα πιέσουν
για το γάμο.

Το μυθιστόρημα κλείνει με μια
απόπειρα φυγής του ήρωα την
ώρα ακριβώς που φθάνει γα-
μπρός μπροστά στο Δημαρχείο,
συνοδευόμενος από ένα πλήθος
συγγενών και των δύο πλευρών.
Απόπειρα που δεν εκφράζει, φυ-
σικά, παρά μόνο το τελευταίο
σκίρτημα απαγκίστρωσης από
έναν ολόκληρο κοινωνικό και οι-
κογενειακό ιστό μέσα στον
οποίο ασφυκτιά η ελεύθερη βού-
ληση του νεαρού ατόμου. Από-
πειρα, που όλα δείχνουν πως θα
παραμείνει απόπειρα, μια ανο-
λοκλήρωτη φυγή όχι απλά από
το γάμο, αλλά από αυτή τούτη
την κοινωνική ενσωμάτωση.

Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση
που ακολουθεί ο συγγραφέας
θα μπορούσε εύκολα να κάνει
την όλη διήγηση να διολισθήσει
προς μια κατ' επίφασιν μυθιστο-

ρηματική γραφή παραδοσιακού
τύπου όπου το γλαφυρό της πε-
ριγραφής μιας άλλης κοινωνίας
να αποτελούσε ικανό, αλλά και
μοναδικό άξονα εξέλιξης της
ιστορίας. Άλλωστε, ο λόγος ρέει
πλούσιος και έντονα περιγρα-
φικός στις λεπτομέρειές του, τό-
σο που σε κάποια σημεία η διή-
γηση να γίνεται κάπως κουρα-
στική, πράγμα, όμως, που απο-
τελεί συστατικό μιας καλής πα-
ραδοσιακής γραφής.

Το μυθιστόρημα, ωστόσο, σώ-
ζεται από το συνεχές χιούμορ
του, από την ειρωνική ματιά του
πρωτοπρόσωπου αφηγητή πά-
νω στις συμπεριφορές και λό-
γους, όχι μόνον των άλλων αλλά
και του εαυτού του. Η σκωπτική
διάθεση της αφήγησης ανάγε-
ται σε βασικό συστατικό της
που αναφαιίνεται από την πρώ-
τη ήδη σελίδα, μέσα από τις
σουρρεαλιστικές σχεδόν φα-
ντασιώσεις του ήρωα ως προς
τον τρόπο που θα μπορούσε να
βιώσει τα γεγονότα, στις οποίες
εμπλέκει προς στιγμή και τον
αναγνώστη του. Τούτο το στοι-
χείο συνιστά και τη μεγάλη αρε-
τή του μυθιστορήματος: η ειρω-
νική απόσταση που επιτυγχάνει
μεταξύ των δύο διαφορετικών
οντοτήτων που εκφέρονται με
το κοινό γραμματικό «εγώ»,
ήτοι μεταξύ αφηγητή και ήρωα,
προκαλώντας το χαμόγελο του
αναγνώστη. Και κανείς δεν
μπορεί να υποτιμήσει την αξία
του επιτυχημένου χιούμορ,
όταν αυτό, σπανίως πλέον, συ-
ναντάται στη μυθιστορηματική
γραφή.

Δημήτρης Τσατσούλης

σε ελληνική γλώσσα, από
τον Χαιρέα και Καλλιρόη
του Χαρίτωνα (2ος π.Χ.
αι.) μέχρι τη στρατευμένη
λογοτεχνία της γενιάς του
'60. Οι ξένοι αναγνώστες,
στους οποίους κατά κύριο
λόγο απευθύνεται το έργο,
δεν μπορεί παρά
να εκτιμήσουν την
παράθεση επιλεγμένων
αποσπασμάτων σε γαλλική
μετάφραση.

Φωτισμένη προσέγγιση
του επίμαχου ζητήματος
των μειονοτήτων από τη
σκοπιά των γλωσσικών
δικαιωμάτων επιχειρεί ο
Κωνσταντίνος

Τσιτσελίκης στο βιβλίο
του (διδασκαρική
διατριβή), Το διεθνές και
ευρωπαϊκό καθεστώς
προστασίας των
γλωσσικών δικαιωμάτων
των μειονοτήτων και η
ελληνική έννομη τάξη (εκδ.
Α. Ν. Σάκκουλα, 1996).

Η μελέτη θίγει το ζήτημα
της νομικής προστασίας
της γλωσσικής ταυτότητας
των μειονοτήτων, αλλά και
των μειονοτικών γλωσσών
εν γένει, καθώς η διεθνής
και εθνική
νομοπαραγωγική
διαδικασία κ
ατευθύνεται
σταθερά προς τη
διαμόρφωση ενός
ευρωπαϊκού, αν όχι
διεθνούς, δικαίου των
μειονοτήτων. Από τη
μελέτη αυτή είναι φυσικό
να εντοπίζονται τα κενά
και τα προβλήματα που
υπάρχουν στη χώρα μας σε
σχέση με το ζήτημα και να
προτείνεται
ο επαναπροσδιορισμός
των πολιτικών επιλογών
αλλά και των κανόνων
δικαίου.

ο χαρτοκόπτης

Η διπλή ζωή της...

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΙΡΕΤΙΚΑ ελκυστικό τίτλο «Αν ο Έβερτ ήταν... Μπαμπινιώτης» και με υπότιτλο το αναγνωστικά πολλά υποσχόμενο «Ένα άλλο γκάλοπ», στο περιοδικό *ΕΨΙΛΟΝ* της 23ης Νοεμβρίου δημοσιεύτηκε μια δημοσκόπηση που έχει να κάνει με τη δημοτικότητα όχι των πολιτικών αυτή τη φορά αλλά των «ελλήνων στοχαστών» και κατά πόσο αυτοί είναι γνωστοί στο ευρύ κοινό.

Επί τροχάδην, παρατίθεται η ταυτότητα της έρευνας, καθώς και τα αποτελέσματά της: η δημοσκόπηση έγινε τηλεφωνικά, το δείγμα ήταν 600 άτομα ηλικίας 18-54 ετών και το πεδίο διεξαγωγής, η περιοχή της πρωτεύουσας. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν ήταν τέσσερις, από τις οποίες οι δύο τελευταίες αναφέρονται στη σχέση «διανοούμενου» με την κοινωνία και την εξουσία, ενώ οι πρώτες επικεντρώνονται στο ποιους οι ερωτώμενοι θεωρούν ως πιο «χαρακτηριστικούς εκπροσώπους της διάνοησης σήμερα» και στο αν γνωρίζουν βιβλία, ιδέες ή άρθρα από ένα κατάλογο εννιά (9) διανοούμενων επιλογής των συντακτών της δημοσκόπησης. Για την ιστορία, αξίζει να αναφέρουμε δίχως σχολιασμό τους νικητές, δηλαδή τους πρωτεύσαντες, σ' αυτή τη σκληρή κούρσα: Κ. Ζουράρις, Γ. Βέλτσος, Κ. Καστοριάδης.

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ επιφυλάξεις ή ενστάσεις ως προς τη φύση και τον τρόπο διεξαγωγής ιδίως για τη δεύτερη κατευθυνόμενη ερώτηση και καταχωρίζοντας ως θετικό κρατούμενο τις εύστοχες κρίσεις του σχολιαστή Απόστολου Διαμαντή, η απορία (ή έκπληξη ή προβληματισμός ή αμηχανία ή πίκρα ή ορ...) δεν μπορεί να μη σταθμεύσει σε τρία σημεία-ζητήματα:

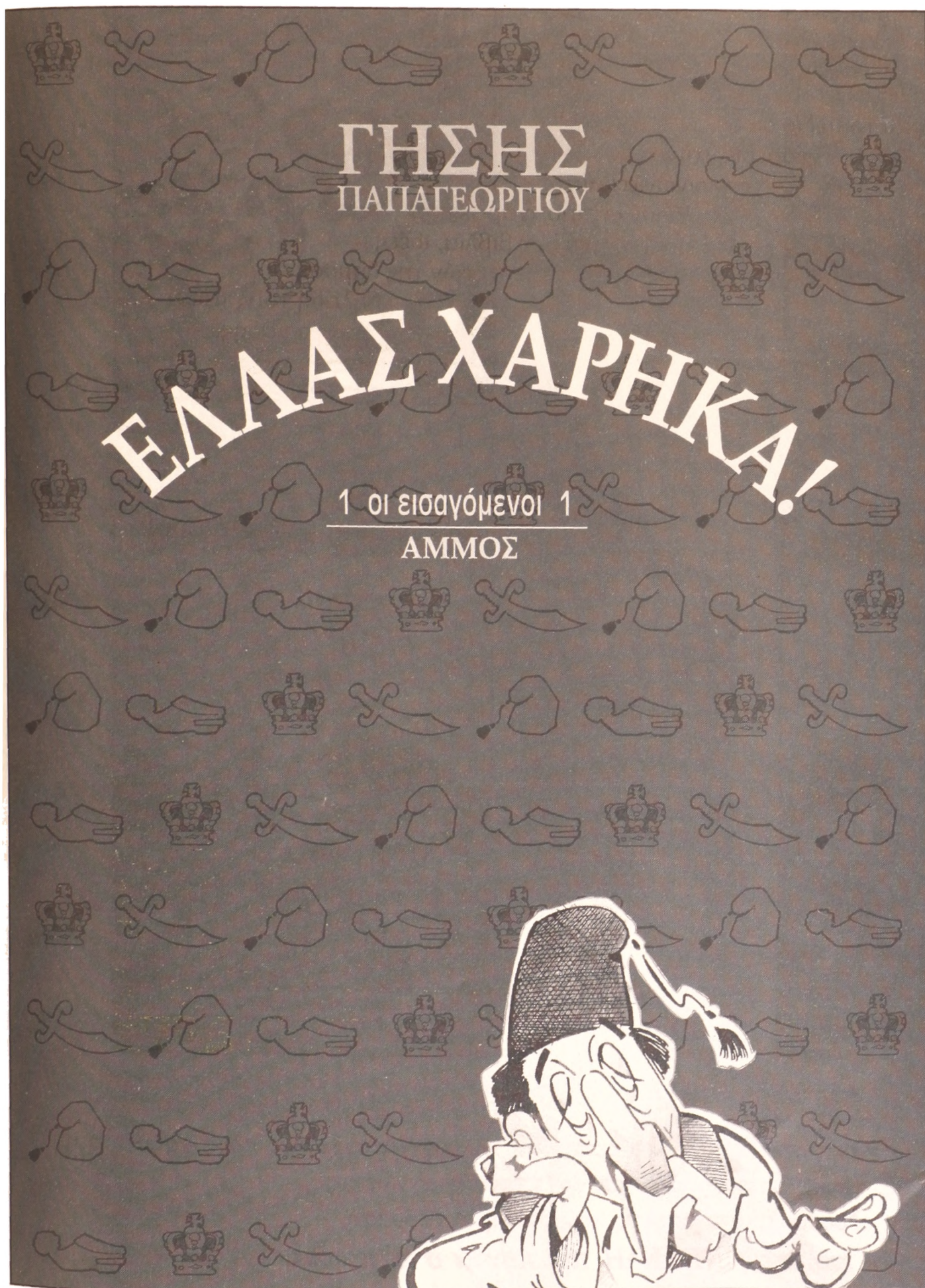
- Από το σύνολο των 600 ερωτηθέντων, οι 486 (ποσοστό 81%) απάντησαν ευθαρσώς πως δεν γνωρίζουν κανέναν έλληνα διανοητή ή, τουλάχιστον, αδυνατούν να ονοματίσουν κάποιον. Απ' αυτούς, το 68% ανήκει στους έχοντες και κατέχοντες ανώτερη μόρφωση...
- Άλλα 51 άτομα (8,6%), ανέφεραν κάποιο άλλο όνομα απ' αυτά του προτεινόμενου πίνακα. Ανάμεσα σ' αυτούς τους «Άλλους» συμπεριλαμβάνεται και ξεχωρίζει, λόγω κυρίως της παρένθετης ιδιότητας που του προσάπτουν οι του *ΕΨΙΛΟΝ* –(χουντικός)– ο διανοητής Γεωργαλάς...
- Τρομερή είναι η αναντιστοιχία ανάμεσα στη δημοτικότητα και στις πωλήσεις των βιβλίων των προκριθέντων, όπου λογουχάρη ο τρίτος στην κατηγορία του Γ. Μπαμπινιώτης έρχεται τελευταίος στον πίνακα πωλήσεων, με αριθμό αντιτύπων για το βιβλίο του *Ελληνική Γλώσσα* μόλις 1.000. Αν τώρα θελήσει κανείς να προχωρήσει την ανάλυση και να εξετάσει τη θέση των λογοτεχνών στον συγκεκριμένο πίνακα ή να δει με ποια ονόματα εκπροσωπείται αυτή και ποια είναι η σχέση τους με τα εμπορικότερα βιβλία του περασμένου τριμήνου, που δημοσιεύονται στα περιοδικά *Διαβάζω* και *Best Seller*, μάλλον θα εκπλαγεί.

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΩΣΤΟΣΟ ΘΛΙΨΗ θα έρθει, όταν αναλογιστούμε την αισιόδοξη χαρά με την οποία η ίδια εφημερίδα –καλή τη προθέσει– μόλις πριν από λίγα χρόνια είχε αναφωνήσει πρωτοσέλιδα το ιστορικό πλέον: «*ΞΥΠΝΑΜΕ ΤΕΛΙΚΑ;*», καθώς πίστεψε πως ο αριθμός των επισκεπτών στην Εθνική Πινακοθήκη, σε κάποιες κινηματογραφικές αίθουσες αλλά και των αγοραστών του *Εν Λευκώ*, είναι ενδεικτικός και ενθαρρυντικός της εξόδου της χώρας από μια χρόνια πολιτιστική νάρκη. Το *Εν Λευκώ* του Οδυσσέα Ελύτη, που από τους 63 «γνωρίζοντες» μόνο το 0,8% το μνημόνευσε, δηλαδή ούτε καν 5 άτομα...

ΥΓ. Κύριε **Κ. Παπαγιώργη**, σχετικά με την αυτοσαρκαστική σας δήλωση: «Καλά είναι. Νομίζω πως με λίγη προσπάθεια θα βγω και στο *ΟΥΕΦΑ*», θέλουμε να σας κάνουμε γνωστό πως σ' αυτόν τον αγώνα θα έχετε στο πλευρό σας, εσείς ένας «βαμμένος πράσινος», όλους εμάς τους ορκισμένους Γαύρους. Συνεχίστε λοιπόν...

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΚΩΣΤΑ
ΑΚΡΙΒΟ

ΓΗΣΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΛΛΑΣ ΧΑΡΗΚΑ!

Αφού κλαίμε
που κλαίμε
τουλάχιστον
ας κλάψουμε
από τα γέλια.

Γιατί η πιο
σπαρταριστή
ιστορία είναι
**Η ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ!**

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
από τις εκδόσεις
ΑΜΜΟΣ
σε όλα τα
ενημερωμένα
βιβλιοπωλεία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΜΜΟΣ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 43, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ.: 3633083, 3632669, FAX: 3636415

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ

Σειρά: *Χαρούμενες Οικογένειες*

1. Ο κύριος Κόσμο, ο Μάγος

2. Η κυρία παραπατά, η Σερβιτόρα

3. Το καθαριστήριο της κυρίας Σαπουνάδα

4. Η κυρία Τάπα, η Υδραυλικός

Μικρά αριστουργήματα για πανέξυπνα παιδιά που ξέρουν να κάνουν χαρούμενους τους γονείς τους.

Ίσως, τα καλύτερα βιβλία για αρχάριους αναγνώστες.

Με πλούσια εικονογράφηση και άψογη μετάφραση.

Τώρα οι εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ πιο κοντά στα παιδιά.

ΜΟΝΟΝ ΜΕ 600 ΔΡΧ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 10 680 ΤΗΛ. 3607744 - FAX: 3639962